

A TISZÁNINNENI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

1911. MÁJUS HÓ 16—18-IK NAPJAIN MISKOLCON
TARTOTT RENDES TAVASZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

RADÁCSI GYÖRGY

EGYHÁZKERÜLETI FŐJEGYZŐ.

133. SZÁM.

SÁROSPATAK

NYOMTATTÁK DANI ÉS FISCHER A REF. FŐISKOLA BETŰIVEL.

1911.

A tiszáninneni ref. egyházkerület 1911. évi *tavaszi* közgyűlését május hó 16—18. napjain Miskolczon tartotta meg *Fejes István* püspök és *Dókus Ernő* főgondnok elnöklete alatt.

Jelenvoltak:

Az abauji egyházmegyéből: Révész Kálmán esperes, Meczner József gondnok, Kiss Lajos, Szobonya István, Frenczel Bertalan lelkészi, Naményi Gyula, Dobozy István, Kóczán György világi részről.

Az alsóborsodi egyházmegyéből: Dr. Tüdös István esperes, br. Vay Elemér gondnok, Szalóczy Pál, Halászy József, Tóth Béla lelkészi, Papszász Lajos, Huszty Béla, dr. Kérészi Barna világi részről.

A felsőborsodi egyházmegyéből: Vadászy Pál esperes, Ragályi Béla gondnok, Svingor József, Barna Gyula, Szentmártoni Dániel lelkészi, Bárczay László, dr. Szentpály István világi részről.

A gömöri egyházmegyéből: Csabay Pál esperes, Bornemisza László gondnok, Ruzskay Gyula, Sághy Sándor, Réz László lelkészi, Tornallyay Zoltán, Br. Ragályi Balassa Ferenc világi részről.

A tornai egyházmegyéből: Ragályi Géza esperes, Kádár Kálmán gondnok, Arday Janka Dániel, Péter József lelkészi, dr. Óváry Pál, dr. Varga Jenő világi részről.

Az ungi egyházmegyéből: Szűcs István esperes, Minay István h. gondnok, Nagy Sándor, Magyar Bertalan, Németh Péter lelkészi, Szabó Lajos, Szabó Zoltán világi részről.

Az alsózempléni egyházmegyéből: Bálint Dezső esperes, Meczner Béla gondnok, Hézsér Emil, Horváth János, Gecsey Péter lelkészi, Kovács Miklós, dr. Kovács Gábor, Miklós Béla világi részről.

A felsőzempléni egyházmegyéből: Hutka József esperes, Dókus László gondnok, Virág József, Tudja Mihály, Péter Mihály lelkészi, Nemes Lajos világi részről.

Mint egyházkerületi tanácsbírák: Zombory Gedő, Kérészy Barna, Radácsi György, Szuhay Benedek lelkészi, Lévay József, Szentimrey Gyula, Dókus Gyula világi részről.

A sárospataki főiskola képviselőjében: Dókus Gyula algondnok, Novák Lajos theol. ak., Csontos József főgimn. igazg.-tanár.

A miskolci főgimnázium részéről: Csorba György igazgató.

A rimaszombati főgimnázium részéről: Bodor István.

Az egyházkerületi felsőbb leányiskola részéről: Szombathy Kálmán tanár.

Mint tanító képviselők: Fogarassy Jenő, Becske Bálint, Gööz Ferenc, ifj. Fövényessy Bertalan.

Mint egyházkerületi jegyzők: Radácsi György lelkészi fő-, Szalay László világi fő-, Czinke István, Vattay László lelkészi, dr. Finkey Ferenc, dr. Mitrovics Gyula világi aljegyzők.

Tanácskozási joggal felruházott tagok: Bizony Ákos egyházkerületi ügyész, dr. Regéczi József egyházkerületi alügyész, dr. Kovács Gábor h. pénztárnok.

I.

Közgyűlési ügyek.

1. *Fejes István* püspök lelke mélyéről fakadó s mindnyájunk lelkét Istenhez emelő imádságban kéri a égi kegyelem ajándékait egyházkerületi közgyűlésünkre a következőleg:

A te egeidből ó! Isten, ahonnan a világosság árad, tekints alá reánk is e reggeli órában kegyesen és a te világosságodat és igazságodat töltsd ki lelkeinkre, akik a te szent országod építésére gyűltünk most itt össze a Jézus Krisztus nevében.

Onnan felül a magasságból, ó! Isten, ahonnan a földre áldás száll alá a reggeli napfényben, bocsásd ki reánk is a te mennyei adományaidat, hogy a te kegyelmed által segítve, megkezdhessük és el is végezhessek munkáinkat a te dicsőségedre.

Égiek, szentek azok a dolgok, ó! Uram, amelyeket reánk biztál; ha azért így felmagasztál minket, közöld velünk egyszersmind amaz égi erőket, a te szent lelked ajándékait is, hogy híven és buzgón munkálkodhassunk azokért, amelyek megmaradnak mindörökké.

Ime mi alázatosan ismerjük meg, hogy a te tanácsaid nem a mi tanácsaink és csak tükrön által látjuk azokat a célokat, amelyek felé hozzád, a tökéletesség atyjához törekszünk; fedezd fel azért előttünk a te tökéletes tanácsaidat, hogy lelkünk buzgó ángját ne emésszük el siker és áldás nélkül a te szent oltáraidon. Cselekedd e végre azt, hogy e szent oltárok körül mindenki közöttünk legyen szószólója a te bölcseségednek és igazságodnak és mindenki közöttünk teljesedjék meg hittel, szeretettel, hogy önzés és versengés nélkül keressük azokat, amelyek a közjóra, néped üdvösségére és a te anyaszentegyházad építésére szolgálnak.

Jelenjél meg közöttünk ó! mi kegyelmes Istenünk és maradj velünk mindvégig, hogy amit cselekszünk és amit végzünk, legyen áldott a te kegyelmed által. Ámen.

2. Dókus Ernő világi főgondnok az egyházkerületünk zöld asztalánál első ízben szereplő püspököt, mint elnöktársat, mint egyházkerületünk lelkesi fejét s egész egyházkerületi közgyűlésünket a következő lelkes és lelkesülten fogadott beszéddel üdvözli s a közgyűlést megnyitja :

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Alig féltéve múlt, amikor szerencsénk volt ezen egyházkerületi közgyűlés tanácskozásában e helyen résztvenni s mégis, ha széttekintünk, mélyreható és fontos változásokat látunk ezen aránylag rövid idő alatt azok soraiban, kik egyházi törvényeink szerint hivaták tanácskozásunk zöld asztalánál helyet foglalni.

Már a jelen tárgysorozat rendén is lesz alkalmunk foglalkozni azon változásokkal, melyek az egyházmegyék élén álló világi férfiak soraiban beállottak, de legyen szabad a változások sorából kiragadnom egyet, az elsőt, a legfontosabbikat, azt, amely egyházkerületünk püspöki székében beállott és amely változás alkalmúl szolgál nekem, hogy egyházkerületünk közgyűlése nevében, igaz tisztelettel és meleg szeretettel üdvözöljem Főtisztelendő és Méltóságos püspökünket, főpásztorunkat, amikor először foglalja el elnöki székét ezen magas testület tanácskozó asztalánál. Mert hivatali működése már közel féltéves, amely idő alatt míg egyfelől örvendező tanúi voltunk magas szárnyalású, lélekemelő pásztorleveleiből az ő sokat megcsodált és soha meg nem lankadt szellemi erejének, nagyságának, — másrésről bámulatba ejtett az az erőtől duzzadó kéz, az az ifjút megszegyenítő erély és szívósság, mellyel ezen egyházkerület kormányrúdját megragadta s amely erőnek félreismerhetlen nyomai máris észrevehetőkké váltak egyházkerületünk adminisztrációjának egész vonalán. — És engedjék meg nekem, ezen megemlékezést azon imaszerű óhajjal befejeznem, hogy a mennyei gondviselés Főtiszteletű és Méltóságos püspökünket, a mi tisztelt és szeretett főpásztorunkat, jelen testi és szellemi erejében tartsa meg, engedje meglátnia előde éveit, hogy bölcsessége, tapasztalatainak bősége besugározza, megaranyozza, termékennyé tegye egyházkerületünk és az egész magyar protestáns egyház szellemi, erkölcsi és anyagi életét.

Talán helyesen cselekedném és kötelességet teljesítenék, ha e helyről megemlékezném azon fontos kérdésekről, melyek összes egyházi köreinket foglalkoztatják s ha azt ezuttal mégis mellőzöm,

azt ne méltóztassanak annak tulajdonítani, mintha e kérdések tekintetében stagnáció állott volna be, vagy holt pontra jutottak volna, vagy talán én nem találnám azokat eléggé fontosaknak, vagy talán nem lenne e téren mondandóm. Nem, e feltevéseknek egyike sem felel meg a helyzetnek, melyben vagyok, hanem hallgatást parancsol az a tudat, hogy vannak kérdések, melyeknek akkor tesszük a legnagyobb szolgálatot, ha a nagy nyilvánosság előtt nem tárgyaljuk előbb, mielőtt azok befejezett tényekké nem váltak, mert ellenfeleink ébersége és érdeke könnyen rombadöntené legszebb reményeinket.

Arról azonban méltóztassanak meggyőződve lenni, hogy azok, akiket hitsorsosaink bizalma és kegyessége az őrhelyekre állított, hűséggel, lelkiismeretesen teljesítjük kötelességünket, sőt ennél többet, — hogy éberen őrködünk anyaszentegyházunk, lelkészeink, híveink érdekei fölött, ezen célokért küzdünk, dolgozunk lankadatlanul, nem keresve a nyilvánosságot, zajtalanul s talán nem tévedek, ha azt reményelem, hogy a siker kilátásával. — Egyházkerületünk belső ügyeit ismertetni, azokról beszámolni nem az én feladatom; ennek, mindnyájunkat kielégítő módon meg fog felelni Főtisztelendő és Méltóságos püspökünk évi jelentése. De nem mellőzhetem mégsem annak általános megemlítését, hogy adminisztráciánk kifogástalanul működik minden fokozaton s ez kifejezést is nyer az egyetemes konvent elé terjesztett egyes jelentésekben, — hogy a hithűség, buzgóság, kötelességérzet, áldozatkészség gyülekezeteink, lelkészeink egyháztagjainknál. dacára a rohamosan terjedő vallásalanságnak és a rendkívül megnehezedett életviszonyoknak, nem hanyatlott.

Ezek rövid elmondása után, elnöktársammal együtt mély tisztelettel üdvözlöm egyházkerületünk megjelent tagjait s kérve, hogy tanácskozásainkban bölcsességökkel és gazdag tapasztalataikkal részt venni, minket a tanácskozások nyugodt és eredményes vezetésében támogatni kegyeskedjenek, a mai napra egybehívott egyházkerületi közgyűlésünket megnyitottnak nyilvánítom.

Egyházkerületi közgyűlés egyfelől benső örömének igazolásául, amelyet reá a püspöki imádság és a főgondnoki megnyitó beszéd gyakorolt, másfelől pedig a jövődönnek szóló tanulságul kimondja, hogy mind az imádság, mind a főgondnoki beszéd jegyzőkönyvbe vétetik.

3. A *felsőzempléni egyházmegye* 1911. májusi gyűlése jegyzőkönyvének 8-ik pontjában jelenti egyházkerületünknek, hogy a *Dókus Ernő* lemondásával megüresedett egyházmegyei gondnoki állásra a kebelbeli egyházközségek, majdnem egyhangu szavazattal, *Dókus László* világi tanácsbíróvá választották meg, aki az egyházmegye f. évi május 2-án Sátoralja-ujhelyben tartott közgyűlésén a hivatali esküt letette s gondnoki székébe ünnepélyesen, a közgyűlés szép reményei és őszinte bizodalomnyilvánításai között be is iktattattott.

A *tornai egyházmegye* szintén jelenti, hogy a *Ragályi Gyula* lemondásával megüresedett gondnoki székét a folyó évi április 24—25. napjain tartott gyűlésében — általános szavazattöbbséggel — *Kádár Kálmán* világi tanácsbíróval tölthette be, akit — eskütétel után — hivatalába ünnepélyesen beiktattott.

Egyházkerületi közgyűlés a felsőzempléni és tornai egyházmegyék jelentését örömmel veszi tudomásul s a legteljesebb bizodalommal lévén a megválasztott egyházmegyei gondnokok egyénisége, eddig is igazolt egyházhűsége iránt, őket gondnoki minőségükben a szeretet lelkével üdvözli s munkálkodásukra Istennek áldó kegyelmét kérvén, felhívja őket, hogy megillető helyüket egyházkerületünk tanácskozási asztalánál elfoglalni sziveskedjenek.

4. A közgyűlés hivatalos és kiküldött tagjainak nevei felolvasatván,

egyházkerületi közgyűlés a megjelenteket a jelen gyűlésre igazolta s Diószeghy Dezső gömöri tanácsbíró, Komjáthy Béla ungi egyházmegyei gondnok, Thuránszky Tihamér, Izsépy Zoltán felsőzempléni küldöttek s Debreceni Bertalan világi tanácsbíró igazolt elmaradását tudomásul vette.

5. *Dókus László* és *Kádár Kálmán* egyházmegyei gondnokok magukat egyházkerületi közgyűlésünknek rájuk nézve megtisztelő s felemelő bizodalomába ajánlván s egyházunk és egyházkerületünk buzgó szolgálatára lelkes ígéreteket tevén,

széküket egyházkerületünk asztalánál a közgyűlés és az elnökség meleg üdvözlése között elfoglalták.

6. Fejes István püspök egyházkerületünk egy évi életéről s a saját püspöki működésének eddigi időszakáról az alábbi hivatalos jelentést terjeszti be s illetőleg olvastatja fel.

Egyházkerületi közgyűlés főgondnok indítványára a gazdag tartalmú, tanulságos, eszméletű, irányító, küzdelmes egyházi életünk jelen időszakát híven rajzoló s az órállásra hivatottakat bölcsen tanácsoló jelentést hálás elismeréssel iktatja jegyzőkönyvébe.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés !

Midőn egyházkerületünk közgyűlésén az egyik elnöki székét főgondnok úr öméltósága mellett elfoglalom : miképen püspöki beiktatásom alkalmával, úgy most is, mély hálámat fejezem ki egyházkerületünk közönségének, hogy engem e kitüntető állásra felemelni kegyeskedett ; de egyszersmind kijelentem, hogy e helyen is úgy érzem magamat, mint aki mindenkinek szolgálni tartozom. Mély hálámat fejezem ki ismételten elnöktársam öméltóságának is, úgy azért a lekötelező bizalomért és jóságos szívéből fakadó rokonszenvért, amellyel beiktatásom alkalmával nekem támogatását felajánlani méltóztatott, mint ezért a mostani kedvességéért, amellyel engem elnöktársául magához fogadott ; de egyszersmind kijelentem én is, hogy öméltóságának irántam való meleg érzését hűségesen viszonzni fogom és együttműködésünket egyházi közügyeinkre nézve ezáltal is áldásthozóvá tenni igyekezem.

De különös köszönettel is tartozom még az én elnöktársamnak. Nevezetesen, beiktatásom alkalmával ígéretet tettem, hogy kormányzói irányelveimet meg fogom ismertetni. Ezt meg is tettem körleveleimben. Egyet nem tettem csak, tudniillik azt, hogy az egyházkerületi kormányzatban mi lesz a programom. Erre nézve kinyilatkoztatom, hogy az a program, amelyet a főgondnok úr öméltósága beiktatása alkalmával oly nagyszabású alakban kifejtett s amely az én lelkemet is a legnagyobb örömmel töltötte el, az én programom is. Köszönöm tehát neki, hogy egy külön prog-

ramm elmondásától felmentett. Vele egy irányban haladni, munkáinknál, küzdelmeinknél csak a közjót tekinteni, önkormányzatunk erejét a szabad tanácskozásban és a közakarát érvényesülésében fokozni, ez az én programom is.

Imhol vagyok tehát Dókus Ernő úr mellett, vele egy alapon állva; mint kormányzó is, teljes tehetséggel, hűséggel, szolgálatommal egyházkerületemé. Isten kegyelme mellett pedig, munkáim sikere érdekében, ez alkalommal is ismételten kérem a főgondnok úrnak, az egyházkerületi és egyházmegyei tisztikaroknak s közelebb egész egyházkerületi közgyűlésünknek kegyes támogatását.

* * *

Püspöki hivatalomat a mult év december 12-én foglaltam el, mindamellett első jelentésem kiterjed arra az egész évre, amidőn boldogult elődöm utolsó jelentését teljes gonddal megszerkesztve, az előző év eseményeiről hiven tájékoztatta egyházkerületünket. A fonalat ott veszem fel, ahol az az ő kezéből kihullott.

Az az év is, amire én most visszatekintek, az egyházi élet terén úgy a külföldön, mint hazánkban, a mindinkább fokozódó küzdelmek éve volt. A mivel keresztyén világot élénken foglalkoztatták mindenütt azok a vallási eszmék, amelyek az erkölcsi renddel vannak kapcsolatban s amelyeknek irányítása alól mind nagyobb tömegek igyekeznek magokat kivonni. Két vonalon foly ezek ellen a törekvések ellen a visszatartás éber harca. Egyik vonalon erős munkát folytat a pápaság, a másikon a protestantizmus; mindegyik a maga sajátos világnézetével. Ez a küzdelem, az ellenható nagy erők dacára, nem is sikertelen. A templomok nem csökkenő közönsége ma is azt mutatja, hogy a vallás hatása a népek lelkiületére nézve épen nem mondott csődöt, amit én a katolikus keresztyén népekre is átsugárzó protestáns szellem nagy áldásának tekintek. Hogy a Borromeusz-féle enciklikát, amelynek támadásait a protestáns népek nagy eréllyel utasították vissza, magok a katolikusok sem fogadták tomboló lelkesedéssel, az a mi szellemünk diadalát jelenti. Hogy az enciklika bukása után a vallásos haladást gátolni törekvő eskü-kényszer magok közt a katolikusok közt keltett oly nagy visszatetszést, az is a protestáns szellem nagy átható erejét tanúsítja.

Ezek a tünemények magasabb keresztyéni szempontból tekintve épen olyan örvendetesek, mint azok a tények, amelyek a protes-

táns népek egyházi és vallásos életében napról-napra hirdetik, hogy a győzelem a jelen és a jövő harcaiban ott lesz, ahol az evangélium az Istennek hatalma.

Ami közelebről országunkat illeti, úgy veszem észre, hogy nálunk nincs ugyan oly nagy fokú érdeklődés, mint a külföldön a vallási dolgok iránt, de azért a küzdelem minket sem hagy érintetlenül. Munka, szervezkedés, harci készség, még pedig sajnálatos módon inkább ellenünk, mint a vallástalanság ellen, a katolikus körökben régóta folyamatban van, de még most sem látszik, hogy azok iránt a szabadelvű katolikus értelmiség nagyobb rokonszenvet tanusítana, habár mint régebben, nem is ellenzi ma már azokat a mozgalmakat. Az ellenünk irányuló riadozások közben jól esik azonban békülékenyebb hangokat is hallanunk. Vannak, akik a közös ellenség ellen közös küzdelemre hívnak fel. Feltűnően csendül meg ezek közt különösen egy széles látkörű, mély gondolkodású katolikus főpásztor egy-egy szózata, amely vallásos, bibliai kérdéseket a mi hangunkon tárgyal, ha nem is vonja le a mi következtetéseinket. Szép volna, ha ezek a tünetek nem maradnának hatás nélkül a rajongás és türelmetlenség enyhítésére és a felekezeti békés viszony lehetővé tételére nézve.

A protestánsok egyébként, habár érzik is, hogy a katolikusok mozgalmasabb élete itt-ott háttérbe szorítja őket, mégis inkább tartózkodó állást foglalnak el, hogy önmegtadadásukkal igyekezzenek megóvni a vallási békességet. Ennek tulajdonítom, hogy közöttünk nagyobb tevékenység nem indul meg, sőt hogy a vallási munkákra alakult egyesületeink sem bírnak elég vonzó erővel és névleg bár létezve, általános hatásokat nem érhetnek el egyháztársadalmi életünkben.

Valószínű azonban, hogy az az érintkezés, amely a genfi Kálvin-ünnep óta Helvéciával folyamatban van s amely néhány theológusunk növelésével intézményessé vált, lassanként üdvösebb lendületet fog adni a mi éberebb működésünknek is és nem lesz szükségünk arra, hogy egy-egy Doumergue, egy-egy Foulquett, akikről itt hálával emlékezem meg, szóljanak hozzánk mint apostolok, mert a magyar református papság is apostoli munkára készen, mind áldásosabb hatással fogja betölteni a maga hivatását. Úgy tapasztalom, hogy az említett nagy tudósok most is mély hatást gyakoroltak theológiai intézeteink ifjúságára, amit az újabb tanulmányi rendben, amely gr. Tisza István indítványára a belmissziói

gyakorlatok bekapcsolásával közelebbi konventünkön megállapított, a lelkészképzés érdekében értékesítenünk kell.

Tenni, cselekedni azonban ma is szükséges. Izgalomra hevíteni nem akarok senkit, de éberségre, vigyázatra, kitarító munkára buzdítani igenis. Mindinkább bizonyos, hogy a kongregációk beözönlése, a régi szabadelvűség bátortalansága, országos viszonyaink kedvezőtlenége közben, ha nyugodt önérzettel, dolgainkat minden nagyobb zaj nélkül végezve viselkedünk is, mindamellert erélyesebb tevékenységet is kell kifejtenünk, mert érdekeinket csak magunk védelmezhetjük meg. Kívülről támogatásra mai nap alig számíthatunk; szükségünk van azért saját hitfeleink hithűségére, arra, hogy aki protestáns, önérzetesen vallja magát annak nemcsak nevében, hanem tetteiben is; nemcsak házi tűzhelyénél, hanem a nyilvános közéletben is. Öntudatos, önérzetes egyháztagokkal elég erős a magyar protestantizmus, de a mívelt értelmiség lanyhasága és közönye oly gyengévé tehetné azt, hogy törvényekkel sem lehetne többé megvédelmezni. A vegyes házasságok versenyében is csak ez lehet erősségünk. Örömmel látom, hogy e részben legkiválóbb vezérférfiaink mutatnak nemes példát.

Fő dolog tehát, hogy a lelkészek bölcs tapintattal, minden téren nagyobb tevékenységet fejtsenek ki és pedig a királyi papsággal karöltve, annak támogatását keresve. Én a mai lelkipásztorokat is alkalmasaknak tartom minden jó munkára. Az ifjabb papi nemzedéket ugyan némelyek szigorúan ítélik meg, de az én tapasztalataim ellenkezőt mutatnak. Én épen a legifjabb papok közt sok képzettséget, sok készséget és sok építő tevékenységet találok. Ezekről az ifjú erőktől én sokat várok és szeretném is, ha az idősebbek irányítása mellett ők már most megkezdénék a belmissiói munkákat, amelynek szervezésére leghivatottabbak volnának épen a lelkészi értekezletek, vagy egyesületek. Azt is remélem, hogy ily építő munkákra a világiak támogatása mindenkor mellettünk lesz.

Református egyházunk belső küzdelmeit kölcsönösséggel osztják meg velünk ág. evangélikus testvéreink is. Ők az elmúlt 1910-ik évben tartották meg a különalakulásnak, a zsolnai zsinatnak, 300-ados emlékünnepeét, amelyet egyházunk is testvéries rokonszenvvel köszöntött. A protestantizmust gyengítő külön szakadás régi emlékeit elsimította az idő, amelynek folyamán újabb egyesülési forma nem volt ugyan többé feltalálható, de azért a két testvérfelekezet úgy ünnepélyeiben, mint érdekeinek védelmében, minden alkalmammal tanúságot tesz a benső összetartozás meleg

érzéseiről A protestáns közös bizottság ennek megfelelőleg működik együtt, bár sajnos, kevesebb sikerrel, mint egyetértő jó akaratral. Jelentősebb is ennél a protestáns irodalmi társaságban való együttműködés, amely elég szerencsés alakja volna a hazai protestánsok közös ereje megnyilvánulásának, ha képesek volnánk legalább ebbe az egyesületbe nagyobb életerőt önteni. De hát ez a társulat is nemhogy erősödne, hanem inkább gyengül. Egykét vidéki gyűlésünk mutatta ugyan már azt, hogy miként lehetne ennek a társaságnak hatását országos jelentőségűvé tenni, de utóbb ismét visszahanyatlottunk itt is a közönyösségbe. A gyűlések most már mindinkább néptelenednek. Vezérebereink közül alig vesz részt azokon egy-kettő, holott egy-kettőnek sem kellene onnan hiányoznia. A kath. nagygyűlésekkel és azoknak hatásával szemben itt lehetne a protestánsok egyesült erejét, habár csak saját önérzetünk emelésére is, kitüntetni, ha egy újabb felbuzdulás megragadná a lelkeket az irodalmi társaság újjá szülésére. Egyházkerületünk figyelmét felhívom a protestáns irodalmi társaság gyengülésére és egyszersmind arra, hogy a társaság kibocsátott szózatát vegyük fontolóra.

Unitárius protestáns atyánkfiai is a múlt évben tartották meg Dávid Ferenc 400-dos születési emlékünnepét, őket is szívesen üdvözlöttük, mint akiknek lételük a miénkkel egy alapból származik, ha különben utaink eltérők is. Az idők hullámai elmosták a harc és vér emlékeit köztünk és ma összeölelkezve ünnepeltünk együtt. A történelem folyamán győztes lett mindenki, aki nem önzésből és személyes érdekért, hanem hitért és eszmékért harcolt. Maroknyi magyar nép Erdély bércei közt így ünnepelte Dávid Ferencet.

Ami egyházi életünket közelebbről illeti, sajnálattal állapítjuk meg, hogy a közös protestáns bizottság felterjesztéseire, amelyekben az 1848. t.-c. alapján az államsegélyeket több céljainkra kértük, a választ még máig sem kaptuk meg. Így csak a parlamenti tárgyalások kapcsán értesültünk arról, hogy a lelkészi javadalmak magasabb kiegészítését csak az 1912-ik évtől kezdődőleg helyezte kilátásba a kormány. Erre tehát még mindig várunk kell. Az adócsökkentésre egyetemes konventünk újabban 1 millió koronát kért; erre a kérésre a református egyház javára már az idei költségvetésben felvett a kormány 335000 koronát, de nem csupán az adócsökkentésre, hanem a nyugdíjintézetre és közigazgatásra is, azonban konventünk eredeti kéréséhez képest kívánja ezt az újabb segélyt felhasználni. Haladásunk ennyi. A protestáns közös bizottság különben a sürgetést most is megtette.

Jelentem azt is, hogy a tandijkárpótlásról szóló törvény végrehajtása folyamán sok egyházunk szenved sérelmet, amelynek lehető orvoslásáról is gondoskodnunk kell.

Egyházainkban a gyülekezeti élet általában kedvező. Az isteniszteletek látogatása, az úri szent vacsorával való élés mindinkább emelkedőben van. A gyermekek megkereszteltetnek, a halottak egyházi szertartással temettetnek el, a házasságok megáldatnak. Ez utóbbi tekintetben néhány kivétel történt Miskolcon és Egerben. Áttértek hozzánk az esperesi jelentések szerint mintegy 92 esetben, kitértek tőlünk mintegy 107 esetben. A kitérések közt bapbaptisták is vannak. Baptista térítések Alsóborsodban, Alsózemplénben, Ungban és Tornában fordulnak elő. Ez a mozgalom is nem a nép vallástalanságára, hanem a nagyobb áhitat után való sóvárgásra mutat, amely ellen védekezni minden lelkész kezében ott van a biblia. Meglepő a vegyes házasságnál az a nyereség, amely a megegyezések szerint javunkra szolgálna. Nevezetesen: 146 megegyezés köttetett javunkra és 110 kárunkra, ekképen nyereségünk 36. Ebben azonban az állami statisztika alapján kételkedem, mert azt hiszem, hogy legtöbb helyen csak a lelkészi hivatalban jelentett eseteket szolgáltatták be, anélkül, hogy az eseteket az állami anyakönyvekben megtekintették volna

Az egyházi élet rendes folyamata mellett némi mozgalom mutatkozik, habár még csak igen szórványosan is, az olvasó, ifjúsági, jótékonyági egyletek alakítása terén is, Híveink nagyobb műveltségének fokozására, vallás-erkölcsi életének szilárdítására szükséges dolgok ezek, mert népünkben felébredt a tudásvágy és az olvasási kedv. Vezetni kell őket a szép kies folyó vizekre, hogy a mótelyes mocsarakba ne térjenek. Ismételtlen kifejezem azért azt az óhajvásomat, hogy a lelkészi értekezletek elsősorban ezekre a kérdésekre fektessék a súlyt és ahol szükséges és lehetséges, egymást támogatva, kezdjék meg az építő munkát; szabjanak irányt a lelkészeknek és tanítóknak az üdvös belmissziói működésre.

Egyébként népünk a műveltségben ma is emelkedik. Ennek jeléül örömmel jelenthetem, hogy az esperesi értesítések szerint a mi híveink közt az alkohollal való visszaélés épen nem tapasztalható oly értelemben, hogy az erkölcsi és testi pusztulással járna. Foulouett György urnak különösen az alkoholizmus ellen tartott beszédei folytán kérdést intéztem ugyanis az egyházlátogatások alkalmával gyülekezeteinkhez és mindenünnen azt a feleletet kaptam, hogy az alkoholoról legfelebb a nép legalsóbb rétegeiben lehet

szó, ott sem oly mértékben, mint évekkkel ezelőtt; megnyugtathatjuk tehát külföldi hitfeleinket, hogy a magyar református nép általában józan életű.

Vallásséreلمي esetek nem jelentettek be hozzám. Egy eset merült fel csak a kassai javítóintézetnél, ahol a református istenitiszteletre tervezett templom, a r. katolikus nagyarányú templomhoz viszonyítva, csak pincszerű s ránk nézve megalázó helyiség lenne. Ebben az ügyben a főgondnok úrral együttes felterjesztést tettünk a miniszter úrhoz, felkérve őt, hogy a sérelmes tervet vizsgálta felül. Felterjesztésünkre válasz még nem érkezett; azonban, ha a sérelem nem orvosoltnék, az ügyet annak idején közgyűlésünk elé fogom terjeszteni.

Nem egyenes vallássérelem, de mégis sérelem gyanánt említem fel azt is, hogy a vallástanítási díjakat az állami iskolában, a tanulók csekélyebb száma miatt, a kormány több helyen lejjebb szállította. Nem első eset, de jellemző, hogy a midőn az állam pénzügyi helyzete megnehezül, az összevonások leginkább a közmívelődési ügyeknél, kicsiségekben történik. Sérelmünk ebben az, hogy míg a katolikusok az így előálló hiányokat nagy alapjaikból könnyen pótolhatják, addig mi, a kik a vallástanításra más úton semmi állami segítséget nem kapunk, az ily összevonások folytán, a vallástanítás rendezésében inkább visszaesünk, semhogy előhaladhatnánk

Népiskoláinkról a tanügyi bizottság azt állapította meg, hogy itt minden téren haladás tapasztalható. Az iskolába nem jártak száma csökken; a táblás kimutatás szerint csupán 2% tanköteles nem járt iskolába. Tanító 9-el több, mint a múlt évben volt. Tanterem több 15-el. 455 okleveles tanító mellett már csak 21 az oklevél nélküli. A felszerelés hiánya 40 iskolában javult. Gyengének csak 5 iskola jelezte. Állami iskolává lett 2. Nagy aggodalomra tehát e részben nincs okunk, mert a pénzügyi viszonyoknál fogva az állam sem törekszik a felekezeti iskolák megszüntetésére, sőt inkább a legcsekélyebb, 100 korona hozzájárulást is hajlandó kiegészíteni, ha felekezetünk új tantermet épít és új tanítói állást szervez a szükséges helyeken. Tanácsosnak mutatkozik azért, hogy egyházaink ezt az álláspontot kövessék, egyházi hatóságaink pedig az egyházakat az építkezésben támogassák; így a szükséges fejlődés mellett biztosítani lehet felekezeti iskoláink megtartását is.

Felsőbb fokú iskoláink állapotáról azt jelenthetem, hogy a rohamos fejlődéssel a szükségletek emelkedése mind a három

főgimnáziumunkban elkerülhetetlenné tette részint az államsegély igénybevételét, részint annak emelését. Eszerint a sárospataki főgimnázium 50000 K államsegélyt fog kapni, amelyre nézve a szerződés most fog bemutatni. A rimaszombati főgimnázium 50000 koronára kötötte meg az újabb szerződést, amelyet megerősítve a konventhez már felterjesztettem. A miskolci főgimnázium államsegélye 48000 koronára emeltetik fel, a szerződés most fog előterjesztetni. Főgimnáziumaink így biztosítva lesznek. Egyébként a miskolci főgimnázium létszáma a múlt évben 30-al emelkedett; a rimaszombati is állandó emelkedést mutat, úgy hogy ott is párhuzamos osztályok felállítása válik szükségessé. Rimaszombatban örvendetes az ifjúság körében alakult protestáns szellemű vallásos egyesületek működése.

Miskolci felsőbb leányiskolánk új vezetés alá került, amidőn a lelkes és buzó Mitrovics Gyula eltávozása után a hasonló reménységgel biztató Dobby László, volt sárospataki tanár vette át a múlt évi szeptember óta az intézet vezetését. Teljes biztosságban lehetünk afelől, hogy a jeles tanerőkkel együtt ő is csak emelni fogja felsőbb leányiskolánk értékét és jó hírnevét. Főgondnok úr őméltóságával együtt megjelentünk ezen intézetünk körében épen a március 15-iki ünnepély alkalmával, amidőn kedvesen győződünk meg arról, hogy növendékeink nemcsak az elméleti ismeretekben, hanem a szépművészetekben is képeztetnek. Látogatásunk alkalmával felügyelő-bizottsági ülést is tartottunk, amelynek jegyzőkönyvében elő fognak terjesztetni az intézkedést kívánó ügyek.

A sárospataki főgimnáziumba 440 tanuló iratott be. 10 csökkenés. A hittanhallgatók száma 85, más akadémiákhoz viszonyítva, kedvező létszám. A joghallgatók száma azonban már csak 51. Ez a szám már aggasztó és mint az idők jelei mutatják, alig megváltoztatható. Úgy látszik ugyanis, hogy az állam egyetemek felé törekszik és így a jogakadémiákat nem kívánja többé erőhöz juttatni. Kétségtelen azért, hogy p. o. a debreceni egyetem szervezése esetén a sárospataki jogakadémia sorsa is válság elé kerülhet, mert Debrecennek érdekében lesz az, hogy az ifjúság segélyezésével egyetemét megnépesítse, amit nem a budapesti létszám levezetésével vagy csökkentésével, ami a főváros vonzóereje miatt hiú gondolat, — hanem a vidéki akadémiák felszívásával fog elérni.

Egyébként főiskolánk a maga egészében magas színvonalon áll. Igen kedvező benyomást tett ifjúságunkra *Fuliquet György* genfi theol. dékán látogatása, akit úgy a tanári kar, mint az ifjúság nagy

tisztelettel fogadott. Miskolcra, boldogult püspökünk látogatására épen akkor érkezett, amikor már a halál is ott volt. Egyházkerületünk nevében köszönjük meg ezt a kedves látogatást.

A közérdekű események közül amily örömmel említem fel azt, hogy *br. Bánffy Dezső* főgondnok és egyetemes konventi elnök úr, mint az erdélyi egyházkerület főgondnoka, a múlt évben töltötte be 25 éves, tevékenységben gazdag közszolgálatát; épen olyan fájdalommal emlékezem meg arról is, hogy e kiváló vezérünket a múlt tél folyamán súlyos betegség lepte meg. Aggódva vettük mindnyájan ennek szomorú hírért; azonban az isteni kegyelem megóvta az ő drága életét, úgy hogy felépülését most már remélhetjük, amelyet lelkem mélyéből óhajtok.

Nem halál, de lemondás által veszteség érte egyházkerületünk kormányzó testületét *Ragályi Gyula* tornai egyházmegyei gondnok úr visszavonulásával. Szenvedő állapota miatt nélkülöznünk kell így a Ragályi-családnak ezt a kedves és hitbuzgó tagját, de nem felejtjük el őt, aki míg tehette, hű munkatársunk volt.

Nagy veszteség érte a tiszai ág. hitv. evangélikus egyházkerületet *Zelenka Pál* ritka buzgóságú, tevékeny püspökének elhunytával. Aki velünk is annyiszor érintkezett, aki boldogult püspökünkkel egy helyben lakott, a mi veszteségünk is.

Ág. evangélikus testvéreink az örök nyugalomnak adták át *Sárkány Sámuel* nyugalmazott püspöküket is, ki agg korában hunyt el csendesen.

Váratlan gyász érte a tavasz folyamán a tiszántúli egyházkerületet dr. *Eröss Lajos* püspök korai halálával. Nagy erő, nagy hitbuzgóság és nagy reménység szállt sirba övele, aki 2 $\frac{1}{2}$ éves püspökségével is nagy szolgálatokat tett. Temetésén Dókus Ernő főgondnok úr vezetése mellett tekintélyes küldöttségünk tolmácsolta legmélyebb részvétünket.

A magunk egyházi nagy veszteségeiről itt külön nem szólok, mert úgy *br. Vay Béla* volt főgondnokunk, mint *Kun Bertalan* püspökünk emlékeztétét, érdemeik szerint, már előbbi jegyzőkönyveinkben megörökítettük. De veszteségeink ezenkívül is voltak. A lelkészek közül meghaltak: *Novák Sándor* cserépfalusi, *Illyés János* átányi, *Komjáthy István* zsiپی, *Farkas György* abaujszínai, *Benke István* hernádszentandrászi, *Biró Bertalan* kistokaji, *Szkárosy Gusztáv* özörényi, *Édes Ábrahám* sályi, *Medgyaszay Pál* abaujkéri, *Tóth Albert* tornyosnémetii, *Nagy Sándor* rakacaszendi lelkészek. A tanítók közül meghaltak: *Gérecz Károly* sárospataki, *Nagy Károly* örösi,

Konkoly Károly vissi, Nagy Sándor kispécsi, Benke György miglési, Mizsák Péter gálszécsi, Kuki Ferenc nemesbikki, Székely Lajos maklári, Kökényesdi Pál vadnai tanítók. A segédlelkészek közül szerencsétlen véget ért Csillik Balázs átányi segédlelkész.

Az egyházi közügyekben érdemeket szerzett férfiak közül elhunytak: Jónás János eperjesi főgondnok, az egyház szervezője; Róth Gyula sáros megyei egyedüli református birtokos, volt főgondnok; Szuhay József korompai főgondnok, — mindhárman a sárosi misszió oszlopai; Fodor Pál egyházmegyei ügyész és tanácsbíró Alsóborsodban, Molnár László f-borsodi egyházmegyei főjegyző.

Agg-korban, nagy és országos jelentőségű pályát futva meg, hunyt el Miskolcon Horváth Lajos, akit dicsekedéssel vallottunk egyházunkhoz tartozónak. Miskolc nagy embere és presbitere nekünk is tett szolgálatot, mint a főgimnáziumi igazgató-tanácsnak és felsőbb leányiskolánk felügyelő-bizottságának tagja; nevét pedig megörökítette hagyományaival, amelyeket a miskolci egyházra, főgimnáziumra és felsőbb leányiskolánkra tett földi javaiból. Temetésén elnöktársammal együtt részt vettünk; de emlékezzünk meg róla most is, hogy aki nem felejtkezett meg rólunk, mi se felejtkezzünk meg a megdicsőültről. Legyen áldott emlékezte! És legyenek áldottak emlékezetünkben közöttünk mindazok a halottjaink is, akikről egyenként megemlékeztem!

Egyházkerületünk elnökeinek elvesztésével miképpen pótolta a megüresült helyeket, arról is külön szólnak jegyzőkönyveink. Itt hát én csak azt jelentem, hogy úgy a főgondnok úr, mint én, hivatalunk elfoglalása óta mindketten igyekeztünk a reánk bízott feladatoknak megfelelni. Az átmeneti időben sok munkát végzett mindenk felett a főgondnok úr úgy a püspöki temetés alkalmával, mint magának a püspöki irodának gondozásával mindaddig, míg én azt átvehettem. Hogy ügyeink fennakadást nem szenvedtek, tekintettel a főjegyző úr huzamosabb gyengélkedésére, azt Vadász Pál legidősebb esperes, mint püspökhelyettes közreműködése mellett, főképen a főgondnok fáradhatlan gondosságának lehet köszönnünk. Én magam december 12-én a püspöki hivatal vezetését átvéve, mindenk előtt a függő ügyeket vettem vizsgálat alá, úgy hogy a jegyzői kar segítségével és titkárom megfeszített munkásságával el is érhettem azt, hogy a mindennapi folyóügyek sokasága mellett, minden időközben végrehajtás nélkül maradt ügyet elintézhettem és a dolgokat az ügymenet rendes medrébe terelhettem. Hátrálék sok volt, amin csodálkozni nem lehet, de igyekeztem azokat feldolgozni és

feldolgoztatni egyházkerületi pénztárunkban is, ahol a pénztárnok urat felhatalmaztam, hogy segéderő alkalmazásával hajtsa végre a dolgok folyamatba hozatalát. Most hát a pénztárban is teljes rend van, amiről a pénzügyi választmányban a számadások vizsgálata alkalmával örömmel győződünk meg elnöktársammal együtt. Nagy elismerést érdemel a nagy munkáért dr. Kovács Gábor h. pénztárnok úr is, azonkívül Bizony Ákos főügyész úr, aki volt pénztárnokunk elhunytá után a maga nagy buzgóságával és ismereteivel különös segítségére volt pénztári ügyeink rendezésének.

Püspöki hivatalom körébe eső dolgaimat elvégeztem. A múlt évben megszavazott tökesegélyek felterjesztésemre megjöttek. A Gusztáv Adolf-egylet segélyére Egert és Kajatát ajánlottam, mert erre csak kettő volt felvehető. Folyó munka kétség nélkül van sok, mert az igtató- és postakönyv számai felmennek vagy 5000 darabra. Mindamellét a dolgok nem elvégezhetlenek, sőt könnyíthetők is nem épen munkaerő szaporításával, hanem a munkapazarlás csökkentésével. A dolog nevezetesen úgy áll, hogy egy-egy nagyobb ügynek végrehajtása adatok beszerzésével jár. Ha már most ezek az adatok egyszeri kiírásra kellő időben pontosan beszolgáltatnának és nem kellene azoknak néha már csak csekély részéért többször is kiírni, akkor a püspöki hivatalra nem szakadna egy dologból három is és maradna idő a közigazgatáson kívül egyébre is. Remélem különben, hogy ezt a kérdést barátságosan és kedvezően fogom megoldani úgy az esperes urakkal, mint lelkésztársaimmal.

Utóljára hagytam jelentésemben az adakozásokat és építkezéseket, amelyek híveink áldozatkészségéről és buzgóságáról tanuskodnak mostan is. Úgy látszik, hogy a lelkészlakok és iskolák mármár mindenütt megújulnak és pedig még kevésbé népes helyeken is oly nagy összegű építkezésekkel, amelyek páratlan áldozatkészségre mutatnak.

Nagyobb adakozók: br. Vay Elemér az alsóborsodi összes iskoláknak Kálvin-képet ajándékozott, Alsószolcán az építkezéshez 2000 koronán felül hozzájárult; Bárczay Ferenc országgyűlési képviselő a pálházai és kovácsvágási egyházaknak egyenként 3000 koronát; dr. Patay Tibor főgondnok az abaujszántói egyháznak 1000 K-t adott; gróf Vay Andor főgondnok a kupai templomnak harmoniumot ajándékozott; Tarr András a felsőnovaji egyháznak szőlőtelepítésre 400 öl földet adott; Gagyai Károly tanító és neje Olaszliszkán 3200 K értékben harangot vettek; Samarjay János főgondnok és neje Rimaszombatban több különféle célra 10000

koronát meghaladó adományokat tettek; Süteő István ugyanott 11500 K értékű orgonát csináltatott; Cselejben Nagy András és neje emlékére ennek örökösei 1000 kor. alapítványt tettek.

A kegyes adományok egyházmegyénként:

1. Abauji	egyházmegye	---	---	25768	K
2. Alsóborsodi	"	---	---	20633	"
3. Alsózempléni	"	---	---	22892	"
4. Felsőborsodi	"	---	---	13926	"
5. Felsőzempléni	"	---	---	3905	"
6. Gömöri	"	---	---	22000	"
7. Tornai	"	---	---	4000	"
8. Ungi	"	---	---	21518	"
Összesen				---	134642 K

Nagyobb építkezések: Alsószolca (iskola) 13823 K, Tiszapalkonya (iskola) 12245 K, Ónod (iskola) 6467 K, Pálháza (templom) 8084 K, Tomor (templom, lelkészlak) 7683 K, Abaujszántó (lelkészlak) 3189 K, Garbócbogdány (lelkészlak) 2660 K, Pányok (iskola) 5165 K, Tornyosnémeti (iskola) 6276 K, Miglésznémeti (iskola) 5752 K, Felsőméra (bérház) 2800 K, Gagybátor (tanítói lak) 2599 K, Vizsoly (tanítói lak) 3190 K, Korlát (iskola) 2248 K, Kassa 1500 K, Abaujszina (orgona) 2005 K, Nagykövesd (paplak) 1600 K, Taktaharkány (iskola) 8835 K, Tiszaladány (iskola) 9490 K, Prügny (iskola) 22000 K, Bodroghalász 6355 K, Kondó (templom) 33379 K, Varbó (lelkészlak) 17100 K, Bánhorvát (iskola) 9973 K, Boldva (lelkészlak) 10780 K, Deregyő (lelkészlak) 2100 K, Ladamóc (templom) 4465 K, Lasztomér 2319 K, Imreg (iskola) 7600 K, Nagytoronya (lelkészlak) 10000 K, Sátoraljaiúj hely, 2000 K, Vásárhely (iskola) 9000 K, Szalóka (paplak) 15399 K, Minaj (templom) 15400 K, Bező (iskola) 14000 K, Ungnyarád (iskola) 6111 K, Csicsér (lelkészlak) 5026 K, Iske (lelkészlak) 6462 K, Pályin (iskola) 8738 K.

Az építkezések egyházmegyénként:

1. Abauji	egyházmegye	---	---	92337	K
2. Alsóborsodi	"	---	---	70703	"
3. Alsózempléni	"	---	---	160605	"
4. Felsőborsodi	"	---	---	103228	"
5. Felsőzempléni	"	---	---	62026	"
6. Gömöri	"	---	---	73204	"
7. Tornai	"	---	---	28270	"
8. Ungi	"	---	---	96217	"
Összesen				---	686590 K

A számok mutatják a nagyarányú fejlődést. Hirdetik, hogy híveink szeretik vallásukat és ragaszkodnak egyházukhoz. Az isteni kegyelem, a mi hű örökösünk mellett vezesse tovább is anyaszentegyházunkat nyereségről-nyereségre, diadalról-diadalra!

A részletes kimutatásokat a mellékletben csatolva és ha valamit kifejejtettem volna, azért elnézést kérve, magamat közgyűlésünk kegyességébe ajánlom.

I. Abauji egyházmegye.

A) Adakozások.

Felsődobsza. Gomba Károly rakamazi földbirtokos 200 koronát adott az egyház részére.

Kiskinizs. Az úrasztalára kenyeret és bort adtak a hívek 30 kor. értékben.

Onga. Bárczay Zoltán földbirtokos 13 koronát adományozott az egyház részére. Az úrvacsorai kenyeret és bort az egyház tagjai szolgáltatták 57 kor. értékben.

Aszaló. Kállai Józsefné hagyományozott az egyházra 100 koronát. Mizser János adott 2 koronát.

Szászfá. Egyesektől 20 kor.

Szemere. Egyesektől 5 kor.

Fülökércs. Kivétel nélkül minden egyháztagnak adakozott, melynek összege 584 kor.

Szend. A hívektől 20 kor.

Felsőméra. Több egyéntől Isten dicsőségére 28 kor.

Novaj. A hívek buzgóságából 149 kor. 46 fill. Tar András egy darab szőlőföldet 400 kor. értékben.

Gagybátor. Több egyéntől orgona-alapra 309 kor.

Csenyéte. Országos gyűjtésből bejött templom-alapra összesen 2255 kor. 72 fill.

Gagybátor. Jakabfalvy Gyula főgondnok 500 kor. orgona-alapra.

Hernádcsány. Perselybe adakoztak 154 kor. 85 fill. Az úrasztalát kenyérrrel s borral a hívek látják el.

Hernádsadány. Perselybe adakoztak 36 kor. 48 fill. Isten dicsőségére özv. Rigó Jánosné 4 kor., Fekete János és neje Balogh Erzsébet 20 kor., id. Fekete János 5 kor., Pető István és neje 5 kor., id. Varga Jánosné 2 kor. A szent jegyeket a hívek adják.

Eszkáros. Kenyeret az úrasztalára a hívek adnak, bort Fekete Albert főgondnok.

Nádasd. Perselybe adakoztak 19 kor. 15 fillért. Isten dicsőségére Makatura Jánosné 40 kor., M. Kaduk János 4 kor., B. Kaduk András 2 kor., Radvánszki Miklósné 3 kor., Bíró Kaduk János 2 kor., Ráski Erzsébet 5 kor., Korotkai Ernőné 10 kor., M. Kaduk Imre és János Amerikától 10—10 kor., Csipkál Szabó András 6 kor., Szilovszky Pálné 2 kor., M. Kaduk Istvánné 1 kor. Kenyeret és bort az úrasztalára a hívek adnak.

Abaujvár. Perselybe adakoztak 32 kor. 56 fillért. Kenyeret és bort az úrasztalára a hívek adnak.

Pányok. Perselybe adakoztak 52 kor. 40 fillért. Amerikában élő hívek gyűjtése 340 kor. Isten dicsőségére a hívek 116 kor. 28 f.

Zsujta. Perselybe adakoztak 19 kor. 86 fillért. Kenyeret és bort az úrasztalára a hívek adnak.

Gönc. A gönci fogyasztási és értékesítő szövetkezet iskolai célokra 30 koronát. Énekkar adománya 20 kor.

Göncruszka. Perselybe adakoztak a hívek 24 koronát. Mokesay Miklós főgondnok 23 kor., ngs Patay Etelka 50 kor., Tamás Juliánna 20 kor., Beregszászi Mária 20 kor., Foris István 20 kor.-t Isten dicsőségére. Az úrasztalára kenyeret és bort a hívek adnak.

Vilmány. Az egyházi énekkar 16 kor. Az úrasztalára kenyeret és bort a hívek adnak.

Nyíri. Egy nő az egyház részére 10 koronát adományozott.

Pusztafalu. Gróf Forgách István 100 koronát, az egyház hívei rendkívüli adó címen 406 kor. 06 fillért adományoztak.

Bíste. Gazda Juliánna Amerikából küldött 10 koronát.

Pálháza. Gróf Lónyay Menyhért nagybózsvai lakos 200 kor., Bárczay Ferenc 3000 kor., gr. Károlyi László 50 kor., Makó Károly 40 kor., Tóth András és Pásztor Mária 14 kor., Illés Károly 10 kor., Kődöböz József 5 kor., Kálai András 5 kor., a zalaegerszegi szövetkezet 4 kor., Klein Lipót 80 fill., Hutka András 10 kor.-t adományoztak a templomra. A Makó Károly és Rostás gyűjtőívén 147 kor. 80 fill., a Mizsák János és Károly gyűjtőívén 98 kor. 18 fill., a Mizsák János gyűjtőívén 56 kor. gyűlt össze a templomra.

Füzérradvány. Vajthó Lajos hernádesányi ref. lelkész a szószékre tett ajánlatára adott 10 koronát. Jakesi István az egyház részére 10 kor., a füzérradványi hitelszövetkezet az iskolára 50 koronát adományozott.

Vily. Úrasztalára kenyeret és bort az egyház hívei adományoztak.

Mizsák Juliska egy saját készítésű s Asszony Józsefné róm. kath. válású nő Amerikából egy úrasztali terítőt ajándékozott. Pokróczos Andrásné s Borbély Józsefné 3 kor., Pandák László Amerikából 10 kor.-t küldött az egyház részére.

Felsőregmec. Az egyház hívei Isten dicsőségére 22 koronát ajándékoztak.

Kovácsvágás. Úrasztalára a kenyeret az egyház hívei adták. Bárczay Ferenc 3000 kor., az egyház hívei orgona-alapra s az iskolára 286 kor. 26 fillért adtak.

Telkibánya. Az egyház hívei orgona-alapra 145 koronát ajándékoztak.

Nagyszalánc. Isten dicsőségére adtak a hívek 497 kor. 98 fillért.

Garbócbogdány. Isten dicsőségére tett adományok összege 361 kor. 80 fill.

Alsóhutka. A hívek adománya 122 kor. 80 fill.

Győrke. Isten dicsőségére adakoztak a hívek 518 koronát. Az úrvacsorához szükséges jegyeket, miként eddig, úgy az elmúlt évben is, mind a 6 alkalommal Pető István és neje, Medve Anna adományozták.

Felsőcsáj. Isten dicsőségére adtak a hívek 209 kor. 60 fillért. Özv. Pócs Andrásné egy fehér mintás selyemkendőt adott az úrasztalára.

Magyarböd. Isten dicsőségére adakoztak 237 kor. 20 fillért.

Petőszinye. Isten dicsőségére adtak a hívek 143 kor. 49 fillért. Úrvacsorához kenyeret és bort adtak: özv. Rozgonyi Györgyné, ifj. Fejes Józsefné, ifj. Rozgonyi György. A szószékre és lelkészi ülőszékre Simesák Istvánné, sz. Cseh Mária egy-egy saját himzésű zöld kongré terítőt adományozott 50 kor. értékben.

Alsókemence. Isten dicsőségére a hívektől 95 kor. 57 fill.

Tarcavajkóc. Isten dicsőségére adtak a hívek 302 kor. 04 fillért. Az úrasztalára kenyeret és bort adtak: Erős Károly lelkész, Milyó Istvánné, Makó István (Bás), Macs. Csorba Mihály.

Kassa. Isten dicsőségére több kegyes hívő 78 kor.-t adományozott. Úrasztalára kenyeret és bort adományoztak: Benedek János, Dörfel Károlyné, Harsányi Gusztáv, Herdiezky Géza, Szabó Károly és neje Szémann Józsefné és Szokira Józsefné.

Eperjes. Dr. Mosánszky Tituszné, szül. Tardy Ilona, a Tardycsalád régi, még Csehországban használt keresztelő edényét (cin) és úrvacsorai boros kannáját (cin) az egyháznak adományozta 100 kor. értékben. Csengery Gusztávné egy nagyon szép damaszk úrasztali terítőt adott 100 kor. értékben, Unger Gejzáné egy fehér lenvászon úrasztali

terítőt 50 kor. értékben, Tardy József, Faragó József és dr. Both Tamás egy kemény diófa úrasztalt 300 kor. értékben, Bornemisza Lajosné 100 koronát templom-alapra. Egyes hívek Isten dicsőségére 189 kor. 16 fillért adományoztak.

Beszter. Isten dicsőségére gyűlt a hívektől 316 kor. 60 fillér. Önkéntes adomány a hívektől az egyház részére 1020 kor. Úrasztalára kenyeret és bort Paikoss János, Gédra Bandré János, id. Szaniszló János, Olesvári Peres János, alsó Szanyiszló András és Peres István adtak.

Bárca. Isten dicsőségére a hívek 163 kor.-t adtak. Az úrvacsorai kenyeret és bort a hívek sorba adják.

Vízoly. Krajcsik András ág. ev. vall. egy úrasztali terítőt 4 kor. értékben. Úrasztali kenyeret 's bort adott Kozma Istvánné Mató Klára, Komjáti György, Mató Lajos, Hajdu Zsuzsánna, Kántor János, Mató Klára, Kozma Istvánné egy úrasztali terítőt 5 kor. értékben. Az egyház hívei az iskolaépítés körül közmunkában 470 kor. értékben segítettek.

Céce. Kisebb adományok 15 kor. 91 fill.

Gibárt. Szentimrey Pálné, szül. Szepessy Ilona úrnő egy fehér moire-selyemre dúsan himzett úrasztali terítőt 500 kor. értékben, továbbá özv. Szepessy Zsigmondné, szül. Gábiel Zsuzsánna úrnő férje halála emlékére egy ezüst úrasztali tányért s poharat adott 200 kor. értékben.

Abaujszántó. Dr. Patay Tibor főgondnok 1000 kor. az egyház céljaira, özv. Frenzel Dánielné 100 kor. s többen 54 kor.

Korlát. Özv. Lengyel Józsefné, sz. Knogler Zsuzsánna arkai lakos az úrasztalára terítőt 10 kor. értékben, Baski Béla és Klimkó Julia kassai lakosok a szószékre egy bordó színű, körül nehéz aranyrojjal díszített bársony-plüsch takarót 70 kor. értékben. Szintén a szószékre Pócs Ilona egy sajátkezűleg victoria-himzéssel díszített, körül aranyrojtzott bordó színű bársonyterítőt. Az építkezéseknél a korláti hívek 200 kor. értékű közmunkát teljesítettek.

Abaujszina. 320 kor. 74 fill.

Miglécznémeti. 555 kor.

Csecs. 13 kor. és Bodnár János lelkész neje egy úrasztali terítőt ajándékozott 10 kor. értékben.

Szeszta. 103 kor. 10 fill.

Komárovcz. 93 kor.

Nagyida. 538 kor. 10 fill.

Kázmárk. Isten dicsőségére a hívek adakoztak 112 kor. 40 fill.

Klementisz Károly 40 kor., Bényi István Amerikából küldött 5 kor.-t. Az úrasztalára a kenyeret és bort a hívek adták.

Alsóvadász. Özv. Vámosi Bálintné, szül. Szűcs Borbála egy kő úrasztalát márvány lappal 160 kor. értékben, Diószegi Dánielné, szül. Toronyai Mária egy úrasztali kendőt 40 kor. értékben. Az úrasztali pohárra Bodon Barnáné 2 kor., V. Kovács Józsefné, Papp Sándorné, ifj. Bellai Károlyné, Vámosi Bálintné, özv. Szöllösi Jánosné, Szöllösi Erzsébet, ifj. Kiss Istvánné, Ruszkai Sámuelné, H. Szabó Istvánné, B. Kiss Istvánné, Farkas Zsuzsanna 1—1 kor., Papp Jánosné 30 fill.

Kupa. Gróf Vay Arthur főgondnok egy orgona-harmoniumot ajándékozott az egyház részére. Özv. Kiss Ferencné egy úrasztali ezüst kis kancsót 45 kor. értékben. Baczó Balázs a lelkészlakon levő kútesináláshoz 150 kor., a hívek az orgonakar építéshez 130 kor., Isten dicsőségére 56 kor.-t.

Tomor. 716 kor. 56 fill.

Selyeb. 45 kor. 91 fill.

Beret. 65 kor. 66 fill.

Delek. 13 kor. 36 fill.

Az adakozások összes értéke: 25,768 kor. 52 fill.

B) Építkezések, beruházások.

Hernádszentandrás. Új lelkészlak építettett 7578 kor. 58 fill. költséggel.

Felsőfügöd. Lelkészlakra 103 kor. 76 f.

Abaujvecser. Iskolára 94 K 67 fill.

Aszaló. Iskolára 342 kor. 18 fill.

Onga. Templomra 268 kor., lelkészlakra 306 kor. 40 fill.

Csobád. Iskolára 266 K 47 fill., paplakra 48 kor. 74 fill.

Kiskinizs. Javítások 303 kor. 02 fill.

Felsődobsza. Javítások 194 kor. 93 fill.

Nagykinizs. U. a. 162 kor. 46 fill.

Szentistvánbaksa. U. a. 487 K 05 fill.

Hernádcsány. Templomra 161 kor. 27 fill., iskolára 87 kor. 26 fill., lelkészlakra 110 kor. 04 fill.

Hernádsadány. Templomra 226 kor. 16 fill., paróchia 75 kor., 86 fill.

Eszkáros. Javításokra 60 kor. 70 fill

Nádasd. U. a. 67 kor. 37 fill.

Abaujár. Két új tanítói lakásra 10137 kor.

- Pányok.* Új iskolára 5165 kor. 92 fill.
Zsujta. Javításokra 209 kor. 42 fill.
Gönc. U. a. 417 kor. 47 fill.
Göncruszka. U. a. 60 kor. 62 fill.
Vilmány. Iskolára 210 kor. 82 fill., lelkészlakra 41 kor.
Szászfa. Templom, lelkészlak s iskolára 694 kor. 34 fill.
Csenyéte. Kisebb javításokra 62 kor.
Szemere. Lelkészlak javítására 109 kor. 38 fill.
Fulókércs. A templom kifestésére, székek renoválására s keramitmunkálatokra 1027 kor. 19 fill.
Szend. Az iskolánál mellékhelyiség építésre 345 kor. 28 fill.
Szala. Kisebb javításokra 43 kor. 59 fill.
Felsőméra. Egy bérház építésére 2800 kor.
Novaj. Kisebb javításokra 147 kor. 31 fill.
Gagybátor. A régi tanítói lak renoválására s a templom s új iskola körüli kerítésekre 2599 kor. 89 fill.
Nyiri. Bérházára 60 kor.
Pusztafalu. Templomra 34 kor., iskolára 34 kor., lelkészlakra 6 kor.
Füzérkajáta. Az egyházi épületekre 181 kor.
Biste. A tanítói lakásra 94 kor.
Pálháza. Templomújításra 8084 kor. 68 fill., iskolára 31 kor. 10 fill.
Vily. Lelkészlakra 45 kor., iskolára 110 kor.
Felsőregmcc. Templomra 34 kor. 20 fill., iskolára 7 kor. 42 fill., lelkészlakra 4 kor. 80 fill.
Kovácsvágás. Iskolára 31 kor. 42 fill., lelkészlakra 51 kor.
Telkibánya. Egyházi épületekre 180 kor. 46 fill.
Nagybózsva. Javítások 409 kor. 88 fill.
Nagyszalánc. Templomra 625 kor. 77 fill., iskolára 125 kor. 14 fill., parókiára és melléképületekre 457 kor. 53 fill.
Garbócbogdány. Parókiára és melléképületekre 2660 kor. 30 f.
Alsóhutka. Iskolára 106 kor. 26 fill.
Györke. Iskolára 102 kor. 83 fill.
Felsőcsáj. Iskolára 347 kor. 30 fill.
Magyarböd. Templomra 465 kor. 62 fill., iskolára 309 K 17 f.
Tarcavajkóc. Iskolára 205 kor. 87 fill., egyházi épületek javítására 162 kor. 36 fill.
Kassa. Különféle beruházásokra 1500 kor.

Beszter. Iskolajavításra 131 kor. 08 fill., parókhíára 1131 kor. 04 fill.

Vizsoly. Új iskolai tanterem építése 3190 kor. 17 fill. értékben.
Céce. Kisebb építkezésekre 251 kor. 20 fill.

Abaujszántó. A lelkészlak restaurálása s egyéb apróbb javításokra 3189 kor. 99 fill.

Korlát. A tanterem teljesen megújítottatott 2248 kor. 70 fill. költséggel.

Abaujszina. Orgona és úrasztali terítő 2005 kor. 21 fill.

Hernádszurdok. Templomkerítés 585 kor. 88 fill.

Tornyosnémeti. Új iskola és javítások 6276 kor. 19 fill.

Miglécnémeti. Új iskola és javítások 5752 kor. 07 fill.

Hidasnémeti. Javítások 62 kor. 40 fill.

Sesza. Iskolára és lelkészlakra 415 kor. 93 fill.

Nagyida. Egyházi épületekre 650 kor. 20 fill.

Rásony. Iskolára 188 kor. 06 fill., lelkészlakra 68 kor. 84 fill.

Kázmárk. Apróbb javításokra 88 kor. 26 fill.

Szikszó. Az egyházi épületek javítására 1151 kor. 41 fill.

Alsóvadász. Templomra 213 kor., iskolára 708 kor.

Tomor. Templomra 2000 kor., iskolára s tanítói lakra 851 kor. 89 fill., lelkészlakra 4832 kor. 95 fill.

Kupa. Iskolára 40 kor., lelkészlakra 771 kor. 18 fill.

Selyeb. Javításokra 131 kor. 86 fill.

Beret. Iskolára 210 kor. 39 fill., lelkészlakra 454 kor. 02 fill.

Bakta. Javításokra 138 kor. 86 fill.

Az építkezések és beruházások összes értéke 92337 kor. 27 fill.

II. Alsóborsodi egyházmegye.

A) Adakozások.

Alsózsolca. Br. Vay Elemér egyházközségi főgondnok úr: a) iskola részére 800 □-öl beltelket 1600 kor., b) Nyári menhely tetőjavítására 368 kor., c) vizsgai jutalomkönyvekre 50 kor., d) úrvacsorai szent jegyekre 4 ízben 48 kor., gr. Vay Tihámér örökösei úrvacsorai szent jegyekre 2 ízben 24 kor., községi hitelszövetkezet iskolai célokra 200 kor.

Ároktő. Csizmadia Péter, Szőke József, Kotta Ferenc, Mihály Ferenc, Petrák Jánosné, Hallgató Dániel az úrasztalához kenyeret és

bort 60 kor. értékben, továbbá Kotta Ferenc 54 kor. értékű szent edényeket és úrasztali terítőket adományoztak.

Borsodgeszt. Isten dicsőségére adakoztak: Boncsér Jánosné 2 kor., Lefler András orgonára 20 kor., Vályi N. János 20 kor., e.-m. adománya 100 kor., Csillik József 2 kor., T. Tóth András 1 kor., p. Tóth József 1 kor., a. Kovács József 1 kor., Éliás Andrásné 1 kor., Lefler József 3 kor., öv. Boncsér József 2 kor., Boncsér Márton 2 kor., Balogh András 1 kor. Összesen 166 kor. Úrvacsorához a kenyeret a presbýterek felváltva adományozták. Bort adományoztak Kun Gábor, Szabó János, Sólyom Sándor, Balogh András és a lelkész.

Borsodharsány. Mélt. Br. Vay Elemér úr 100 kor., Balázs István 6 kor., Kis Péter 3 kor. orgonaaalapra., Ngs. Botlik István gyűléstartása 85 kor. Tdó Tóth Sámuelné 30 kor., Nagy Balázs Istvánné, Valko János, Barezi András, Dominka János, Balázs Lajos, Barezi Juliánna kenyeret 1—1 alkalommal, Balázs Lajos és özv. Lukács Lajosné bort 1—1 alkalommal.

Böcs. Úrvacsorai szent jegyekre: Nagy Lajos kenyérre 6 kor., Nagy Istvánné kenyeret 6 kor., Homolya Dániel bort 11 kor., Váraljai Antal bort 11 kor., Váraljai Józsefné kenyeret és bort 17 kor. értékben Iskolai könyvtárra: Községi hitelszövetkezet 25 kor.

Bükkaranyos. Adakoztak az úrvacsorához kenyeret: Ersók Sándorné, Kohányi Barnabás, özv. Bordás Istvánné, Varga János. Bort Gere Lajos, Kohányi Gyula.

Bükkszérc. Isten dicsőségére Magyar Miklós 4 kor. A konfirmátus növendékek 19 kor. 30 fill., ifj. Csattos Dávid, T. Vasas István, ifj. T. Pap Gábor 30 kor., Vas Pap Jánosné 2 kor. Templomújításkor adományoztak: Marton Andrásné egy szószéki terítőt, Lénárt Lajos egy papszéki terítőt, Magyar Miklósné egy keresztelői edény takarót és a lelkész egy ezüst úrasztali kenyér-tányért. Úrvacsorai kenyeret és bort adtak: Madarász Sámuel, Marton András, Török István Lajos, Pap János, Vadászi András és a lelkész.

Cserépfalu. Özv. Mató Andrásné, szül. Erdős Erzsébet a bőjti úrvacsorai kenyeret, értéke 4 kor. Harangozó Török András húsvétkor kenyeret, újbóri vacsorához bort, értéke 13 kor. Tóth Istvánné antus, pünkösdi úrvacsorához kenyeret, értéke 4 kor. Sütő András jáger újkenyéri úrv. alkalmával kenyeret, ért 4 kor., Tóth István torogi, újbóri alk. kenyeret, ért. 4 kor., Lukács István puequik, karácsonyi úrvacsorához bort, ért. 9 kor., Herovits János s.-jegyző 20 drb. új-tesamentomot a konfirmátusok részére. Értelmes Gyula zsérei jegyző a

pünkösdi úrvacsorához borárba 8 kor. 30 fillért adott. Törögi Andrásné sz. Bodnár Zsuzsanna Isten dicsőségére 2 kor.

Diósgyőr. Úrvacsorri borra adakoztak: Frigyik József 4 kor. File Sámuel 3 kor., Geller István 4 kor., Görcsön Sándor, ifj. A. Tóth István 2—2 kor., özv. Szücs Istvánné 4 kor., Ágoston László 1 kor., Barkai Györgyné 1 kor., Debreczeni Mihályné 2 kor. 60 fillér, Csontos István, özv. Egerszegi Sándorné, File János, öz. File Andrásné, Frigyik Sándor, özv. Imri Sándorné 1—1 kor., ifj. Kiss Istvánné 2 kor., Kovács István, özv. Kovács Jánosné, Kohulász Irma, ifj. László Sándor, özv. László Istvánné, Papp István, idb. Székely István 1—1 kor., özv. Szakos Györgyné 2 kor., özv. Szilágyi Andrásné 2 kor., özv. Szücs Sándorné 1 kor., özv. Székely Jánosné 2 kor., özv. Szilágyi Jánosné, V. Tóth Mihály, V. Tóth János, Ujlaki Bálint, Varga Pál, Varga Józsefné, Virág Imréné 1—1 kor. Kenyeret adtak: özv. Varga Mihályné, Mészáros Sámuel, Ujlaki Bálint, Tepliczky Józsefné, File István. Bort adtak Kupai Dénes, File István.

Diósgyőrvasgyár. Tölgyfaasztal 6 lábbal és üveglappal, aranyozott szegéllyel, fenyőfa védő-tokkal, adományozta Döbrösy Gyuláné. Pacsirta dalok, Téli Ujság 2 évfolyam, Protestáns naptár, adományozta Puky László. Országos gyűjtésből a templomra befolyt 2736 kor. 27 fill., többek adománya 276 kor. 64 fill.

Eger. Török Zoltán, Fekete József, Füköh István, Horváth Margit, Harangi Margit 2—2 kor., Szilvási Juliánna 50 fill., Orosz Kázmér 2 kor., Lakatos Lajos 40 fill., Lakatos István 20 fill., Petyko András 2 kor., Farkas Lajosné 16 kor. 03 fill., Lipsey Péter 20 kor., Tóth István 5 kor., dr. Lipsey Péter 5 kor., Tanko István 2 kor., Szarvas Lajos 1 kor., Balogh Gyula 50 fill., Szulovinyi Gyula 1 kor., Garai György 50 fill., Deák Mihály 1 kor., Meezőry József, Tóth Ágoston, Orosz Mihály, Gyurik Mihály, Baróthy István, dr. Hevesi, Nánássy Imre, Steiner János, özv. Johanideszné, Farkas Lajosné, Bajczér Miklós, Egey Szilárd, Forezády László, Szilágyi Gábor, L. Farkas Kálmán, Vályi Nagy István, Szentkirályi Ödön, N. N., Petykó András 1—1 kor., Varga Árpád 50 fill., Horváth Lajosné 40 fill., Izsák Gyula, Zsivora Sámuel, Bujdosó Sándor 2—2 kor., Alföldi Gyula 40 fill., Hrabéczy Béla 50 fill., Szalay Sándor 40 fill., F. Á. 60 fill., Szabó Lászlóné 30 fill., Tomory István 80 fill., Pintér Józsefné 30 fill., Bartha István 50 fill., egri nyomdarészvénytársaság 5 kor., V. G.-né 60 fill., Böszörményiné 50 fill., Záholy József Amerikából 5 kor. — Templomépítésre befolyt az ajánlásokból 2073 kor. 70 fill. Úrvacsorai jegyeket adtak: dr. Lipsey Péter, Tóth István lelkész, Szabó Lászlóné,

Orosz Kálmán, Tóth Ágoston, György János, Steiner János, Bajczer Miklós.

Emőd. Úrvacsorai jegyeket adományoztak: Veres Lajos 5 kor., Kalassay János 5 kor., özv. Bódogh Tamásné 5 kor., Molnár László 5 kor., Szép József és neje 11 kor., Német János 11 kor., Szabó József 6 kor. értékben, Csizmadia Sándor az úrasztalához egy kancsót adományozott 5 kor. értékben. Orgona-alapra adakoztak: Kassai Sándor 10 kor., Profét Sándor 8 kor., Tóth András 6 kor., Szép József és neje, ifj. Bodnár Sámuel 10 kor., K. Szabó József 2 kor., Kósa Lajos 20 kor.

Felsőábrány. Adakoztak az úrvacsorához kenyeret és bort: Tokaji Nagy Lajos lelkész 1 ízben, Balosa Sándor id. két ízben, Menyhárt Lajos egy ízben, Novák István 1 ízben.

Hejőbába. Az úrnak szent asztalára kenyeret és bort adtak: Bay Barnabás főgondnok 3 ízben, Győri Józsefné, Budai Sándor, Bartus Sámuel.

Gelej. Úrvacsorai kenyeret és bort: Jóczik Márton, Kókoeh Lajosné, kenyeret özv. Pásztor Sámuelné, özv. Erős Kis Mihályné, Kovács Lajos, Pásztor Károly f.; bort Bódvai Bertalan, Tóty András. Az énekkar iskolai felszerelésekre 45 koronát adományozott. Adakozások összege 100 kor.

Hejőpapi. Úrvacsorai szent jegyekre Csiszár Elek, Tóth Benedek, Szilvássy István, Veres Imre presbiterek kenyeret és bort 9—9 kor. ért., összesen 36 kor., Veres Juliánna kenyeret 3 kor., Szabó Bertalan lelkész bort 6 kor. értékben. Isten dicsőségére Bartus Pál, Nagy Pál, Morvay József, Szendrey Zsanét 2—2 kor., Veres Jolán, Szemán Juliánna 1·20—1·20 kor., Nagy Ferenc, Kádár Sándor, Kóris Krisztina, Takács Ágnes, Kádár Lida, Rácz Erzsébet, Virág Sándor, Csörsz Sándor, Csörsz Ilona 1—1 kor.

Hejőszalonta. E. Kiss Józsefné újbórra, a többi alkalommal a presbiterek felváltva adtak kenyeret és bort az úrasztalára. Lelkész 4 koronát adott az egyház részére s kemencét készíttetett 7 kor. értékben. Br. Vay Elemér e.-m. gondnok úr Kálvin-képet adott az iskolának. Az állam egy nemzeti színű címeres zászlót az iskolának. Petyke László iskolai könyvszekrényt készített 30 kor. értékben.

Igrici. Úrvacsorai kenyeret és bort adtak egy-egy alkalommal: Kenyeres Pál tanító, Nagy Ferenc gondnok, Fodor Bertalan lelkész, Szilvási Lajos, Berecz Károly, Gere József 54 kor. értékben, Antalfi Lászlóné 1 koronát adományozott.

Kisgyőr. Adakoztak úrvacsorai célokra: ifj. Bihari gy. Károly,

id. Török Sámuel, id. Bihari gy. Károly, özv. Petro Józsefné, özv. Gergely Jánosné és Czeglédi Márton kenyeret. Lábos Bertalan oktató, id. Bihari Márton, Faragó Lajos és Szilágyi Lajosné bort adott, j. Bordás István kenyeret és bort. Ezeknek értéke 60 kor. 20 fill. Özv. Lisztai Jánosné, özv. Gergely Jánosné, id. Lengyel Károly, a. Csenge Sámuel, d. Horvát Károly, Ceglédi Mihály gondnok, Dienes Károly, u. Barsi Sámuel, id. Török György, Varga János, Barsi Lajos, Bordás János, Kun Vince, gy. Barsi Sámuel, özv. Bordás Józsefné, b. Bihari Sámuel, Bihari gy. Károly, n. Barsi József, özv. Fegyverneki Jánosné, Éles Dezső, özv. Valko Józsefné, Bihari gy. Károly szőlőtulajdonosok összesen 134 liter mustot adományoztak 36 kor. értékben. Az Isten dicsősége-alapra id. Török György elhunyt felesége emlékére 40 kor., özv. u. Barsi Józsefné 10 kor., özv. Kun Imréné 10 kor., Csenge p. János 3 kor., Török Gy. József 2 kor., özv. Győri Jánosné 2 kor., Kun Vince bíró 2 kor. Az orgona-alapra : özv. Bordás Józsefné elhunyt férje emlékére 40 kor., Vitárius Károly 5 kor., Schlézinger Mór (izr.) 4 kor., néhai özv. Szentgyörgyi Jánosné emlékére az örökösei 4 kor., Darab Lajos és Darab Sándor testvérek 4—4 koronát. A községi bíró büntetéspénzből 4 kor., K. Kis József 3 kor., ifj. K. Faragó Károly 2 kor., Czeglédi Lajos 1 kor. s Czeglédi István 1 kor., összesen 72 kor. Az egyház közszükségeire id. Bihari Márton presbiter és neje 200 kor. Templomrenoválásra Bihari gy. János presbiter 4 kor. Az egyházi magtár alapjának növelésére Dienes Károly presbiter 1 véka gabonát 3 kor. értékben. Perselypénzekben befolyt különféle egyházi célokra 38 kor. 21 fill. A szerencsétlenül járt kondói egyház részére 10 fill., Fegyverneki Imre, b. Bihari János, a. Horvát József, Kéhedi János. 20 fill.; Molnár Gyula, Barsi István, b. Bihari János, b. Bihari József, cs. Éles István, f. Bihari József, f. Kis Károly, Tóth Imre, Éles Jánosné, Teleki István, id. Kis István, Győri György, Szolnoki Pál, Szabó József, Gergely Károly, Gergely Jánosné, ifj. Elek József, Pap János, Liptai Zsuzsánna, Teleki Jánosné, n. Kovács István, Fegyverneki István, ifj. Kun János, Liptai Jánosné, Molnár Károly, Veres Imre, Dienes József, özv. Hetei Józsefné, Kis Sámuel. özv. id. gy. Barsi Károlyné, ifj. Éles György, g. Csenge János, p. Csenge József, a. Győri István, Bihari Mihály, P. Lőrincz István, o. Nagy János, gn. Bordás József, j. Kun István, ifj. gy. Bihari József, r. Kovács Sámuel, Csáti János, Lőrincz András, Kis gy. János, Bordás Sámuel, Surányi János, id. Lőrincz István, k. Faragó Mihály, id. Bordás Károly, p. Barsi Károly, j. Czeglédi István, Dienes Andrásné, ifj. Kovács János, l. Csenge János, l. Csenge István, ge. Bordás József, t. Nagy János, özv. Gerőc

Józsefné, Szívós József, Horváth Mihály, Lipcsei János, özv. Geröcs Józsefné, p. Éles István, id. g. Horváth Mihály, Pásztor Dániel. K. Pap Lajos, sz. Bihari Kálmánné. 30 fill. : Alincsek Józsefné, m. Bihari János, Szolnoki Márton, Kun Bálint, Győri András, Csenge p. János, ifj. j. Bihari János, özv. Betra Józsefné, ifj. g. Horvát István, Tóth István, ifj. Török Sámuel, b. Török János, Gergely András s. Bordás József, ifj. Török György, Czeglédi János, u. Bihari István. 40 fill. ; b. Bihari Sámuel, j. Éles János, s. Elen János, p. Veres János, Valko József, r. Kovács Károly, Czeglédi Mihály gondnok, id. j. Bihari János, id. Török György, Virág István, a. Pap Lajos, Kun p. István, K. Bihari Imre, ifj. Bihari gy. Károly, b. Csenge Károly, özv. Czeglédi Józsefné, Horváth Lajos, Horváth János, id. Török Sámuel, j. Bordás István, Máté Lajos, b. Faragó János, özv. Győri Jánosné, Kékedi János, gy. Bihari János, a. Bihari Márton, özv. Fegyverneki Jánosné, l. Csenge József, k. Bihari Károly, v. Barsi József, Kovács Kálmán tanító, gy. Barsi Sámuel, Vitárius Károly, Czeglédi Lajos, g. Barsi József, id. Kis József, Varga János, ifj. Szívós Károly, k. Bihari Gergely. 50 fill. : ifj. Czeglédi Mihály, a. Ketely János, u. Barsy Sámuel, a. Csenge Sámuel, Bihari m. József, j. Éles István. 60 fill. : j. Bihari Sámuel, Bihari gy. János, Oláh János, Novák Lajos. 80 fill. : ifj. l. Bihari József, a. Kovács István s. Török József. 1 kor. : id. Lengyel Károly, id. l. Bihari József, ifj. Veres József, ifj. g. Horváth József, k. Csenge János, özv. Bordás Józsefné, Darab Jánosné, id. Bihari Márton, Faragó Lajos, v. Kis János, Barsy Gergely, özv. a. Bihari Józsefné, Czeglédi József, K. Bihari János, özv. Csenge Andrásné, Barsi Lajos, l. Csenge Károly, a. Csenge János, Nagy Sámuel jegyző, özv. ifj. Bihari Károlyné, id. Bihary gy. Károly, Lábos Bertalan oktató, Kun Imre, özv. Nagy Mihályné, Geröcs János, Túróczi István. — 2 kor. : Dienes Károly, özv. Kun Imréné és Zarándi Bertalan lelkész.

Kistokaj. Úrvacsorai jegyeket adtak : Várady Sándorné, Szathmáry József, B. Szalánczy Sándor, özv. Széchy Ferenéné, id. Szalánczy Sámuel, Szalánczy Eszti.

Ládháza. Úrvacsorai jegyekre adakoztak : Papp István, Szabó Dániel, Danko István, Dálnoky Béla, Baksy Miklós, Nagy István.

Mályi. Úrvacsorai jegyeket adtak : Mészáros Barna, id. Takács József, Bánrévi Mihály, Mészáros Lajos 6—6 kor., Maász Márton 3 kor. értékben. Kútépítésre adtak : Farkas István lelkész, Nagy Simon tanító, Bánrévi Mihály, Tóth Sándor, Zatrok János, Rácz Imre, Flotr Ignác, Mészáros Barna 2—2 kor., Szabó Jánosné, Zombor János, Deutschman Dániel, Szabó Sándor, Boros István, Látrán Sándor, Kósa

Károly, Boros János 1—1 kor., Nagy Pál, Nagy János 50—50 fill., özv. Roszoka Jánosné 40 fill. A hívek az iskola és tanítói lak újrakepítésénél mintegy 400 kor. értékű fuvar- és kézimunkát végeztek.

Maklár. Krémer Jánosné úrasztali terítőt adott 5 kor értékben.

Andornok. Egyházi magtár alapítására adott Kerekes Zsigmond lelkes 8 véka, Székely Lajos tanító 4 véka, Piti József tanító 4 véka, ifj. Mészáros István gondnok 2 véka, id. Mészáros István 2 véka, Deáki Barna 1 véka, Deáki István 1 véka, Vámosi József 1 véka, Szilágyi András 1 véka, Szilágyi István 1 véka, összesen 25 véka gabonát.

Mezőkeresztes. Az úrasztalát kenyérrrel és borral a presbitérium tagjai látták el 90 kor. értékben.

Mezőnagymihály. Úrvaesorai kenyeret Kis János, ifj. Tabdi János, Kis Tamás, Monoki János, özv. Sinka Lajosné, özv. Tabdi Jánosné; bort egy ízben özv. Aranyász Lajosné.

Miskolc. Úrvaesorai kenyeret és bort adakoztak: Baló Bertalan, özv. Bartha Józsefné, Csik Dániel, dr. Fodor Pál, Géczy József, Górn Mihály, Gubás Ferenc, Ibrányi Ferenc, Imre András, Izsó István, özv. Kardos Istvánné, Körössy József, özv. Kun Jánosné, Lember Sámuel, Lőrinc Imre, özv. Mikuleczky Istvánné, dr. Ráczy György, Ráczy János, Sassy Szabó Árpád, B. Szabó István, özv. Szathmáry Józsefné, Szentmiklóssy Ödön, Szivos Zsigmond, Ternyik Mihály, dr. Tóth Dániel, dr. Tüdös Istvánné, dr. Tüdös István, Vadnay György. Templomi székek festésére adakoztak a hívek 614 kor. 68 fillért. Az avasi templom-alapra adakoztak 600 kor. 91 fillért. Egy temetői őrház építésére adakoztak 123 kor.-t. Végrendeletileg hagyott sirgondozási alapra özv. Vágó Vilmosné 200 kor.-t. Keresztelési edényt ajándékoztak: özv. Néveli Miklósné és Kovács Józsefné. Szószéki terítőt ajándékoztak Lövey András és neje Berzi Katalin az avasi templomba. Úrasztali terítőt ajándékoztak az avasi templomba özv. Bartha Józsefné, úrasztali kelyhet ajándékozott a Kossuth-utcai templomba Kun Bertalan b. e. atyja, Kun Bertalan püspök emlékére. Iskolai jutalmakra 50 kor.-t adományozott a Borsod—Miskolci Hitelbank s 100 kor.-t a Miskolci Takarékegylet.

Nemesbikk. Orgonára adakoztak özv. id. Izsák Jánosné 1 kor. 20 fill., özv. Berzi Jánosné 1 kor., Skopecz Kálmán 2 kor., Mátyus János 10 kor. Úrvaesorai kenyeret és bort adományoztak Kiss Bálint és neje, ifj. Tóth István és neje, Antalik Sándor és neje, egyenként 12—12 kor. értékben. Úrasztalára fehér abroszt adományozott Görgey Dánielné Tóth Klára, értéke 5 kor.

Noszvaj. Isten dicsőségére özv. Póder Albertné 2 kor., Sánta Sámuel 10 kor. adott. Mélt. özv. Gallosy Gyuláné úrnő 60 liter bort adott az úrvacsorához az egész évre. Kenyeret adtak az úrvacsorához 1—1 alkalommal id. Szabó János, Magyar Ferenc, Pintér József, Sulyok Gábor, Mátyus Jánosné, özv. Pataki József, özv. Tóth Andrásné, Tasi Sándor és neje egy alkalommal kenyeret és bort. Lakatos Józsefné, szül. Szabó Eszter egy díszes vörös-bársony úrasztali terítőt, Magyar Pálné egy fehér úrasztali abroszt adott.

Ónod. Tresánszki Sándor ág. hitv. adománya 5 kor. Az úrasztalára kenyeret adtak: Ládi Nagy Zsuzsánna 3 kor., id. Tatár József és leánya 3 kor., Halász József 3 kor., özv. Valkó Lászlóné róm. kath. kenyeret és bort 10 kor. 20 fill., Vályi Nagy István bort 7 kor. 20 fill., Sólyom Lajos lelkész bort 7 kor. 20 fill. értékben.

Poroszló. N. N. 10 kor., konfirmandusok a lelkigondozási alapra 16 kor. 95 fill., községtől toronyóra-alapra 100 kor., összesen 126 kor. 95 fill. Úrvacsorához bort mind a hat alkalommal Grimm A. József aradi lakos, regále-bérlő adott; kenyeret adtak Czövek Gábor, K. Halász János, Koppán Imre, B. Molnár János, Zsolczai Gy. János, Sajtós Bálint.

Sály. Adakoztak orgona-alapra: Erdélyi Gyula 20 kor., Simon János 100 kor., egyesek 4 kor. Az úrasztalát kenyérrrel és borral a hívek látták el 30 kor. értékben.

Tibolddaróc. Zuban Milán szövetkezeti üzletvezető g. kath. 10 kor., Gál Istvánné szül. Dósa Eszter 5 kor., Farkas Pál tanító által rendezett táncmulatság jövedelme 57 kor., nagys. Bottlik István képviselő úr 5 alkalommal adományozott az úrvacsorához kenyeret és bort. Farkas Pál és tanító és neje 1 alkalommal adott kenyeret és bort.

Szirma. Úrvacsorai jegyeket adtak: d. Szabó János, k. Harsányi István, r. Szabó József, budi Szabó János, es. Szabó Eszter, Rázsa Sámuel Bertalan.

Tiszadorogma. Mind a hat úrvacsorát a hívek látták el kenyérrrel. Ennek értéke 15 kor. Barta István és neje Rác Róza egy szószékterítőt készítettett, értéke 30 kor. Váradi Jánosné, Vulpényi Juliánna 70 kor. értékű keresztelő-tálat és kancsót készítettett.

Tiszakeszi. Deák Gyula főgondnok 100 kéve nád, értéke 24 kor. Úrasztali kenyeret és bort adtak Deák Gyula, Karácsondi József, özv. Komjáthy Józsefné, özv. Szabó Ignácné, Tornallyay József és özv. Bogoly Józsefné, egyenként 14 kor. értékben. A tiszakeszi iparosok bái jövedelméből 50 kor. Az építendő új iskolához vályogot hozattak fuvardij nélkül a következők: Pap Lajos 500 drb., Tórek Imre 300

drb., Baranyai Sándor 400 drb., Csákvári József 300 drb., Ladányi András 300 drb., Vince Dániel 1000 drb., Pap Mihály 500 drb., Deák Gyula 2000 drb., Tornallyay József 1200 drb., Ando Lajos 800 drb., ifj. Kis János 300 drb., Bogdány János 500 drb., Vineze György 500 drb., id. Gyöngyösi József 300 drb., Orosz János 300 drb., Fodor Dániel 200 drb., Szabó Ignác 3000 drb., Demeter Tamás 500 drb., összesen 13400 drb. Fuvarozás értéke 107 kor. 20 fill.

Tiszaoszlár. A presbitérium tagjai meghatározott sorrendben adják az úrasztali kenyeret és bort, ez évben 37 kor. 92 fill. értékben. Községi bíró adott 1 koronát.

Tiszapalkonya. Úrasztali kenyérre Ispán Jánosné, Kalóz Pál, Pásztor István 2—2 kor., Nagy András úrasztali bort 7 kor. 20 fill., Kovács Károly lelkész kenyeret és bort 10 kor. 20 fill., Seffer Emil körjegyző orgona-alapra 18 kor. 20 fill., Nagy Imréné 2 kor.

Tiszaszederkény. Úrvacsorai szent jegyeket, kenyeret és bort: Filep János, Filep János bíró, L. Kis Gergely, Turóczy János, A. Lovász János gondnok, Horváth Bertalan lelkész; összesen 78 kor. értékben.

Tiszatarján. Úrvacsorai szent jegyeket adományoztak: Nagy Gyula presbiter kenyeret 3 kor., Molnár István presbiter kenyeret 3 kor., Gombos Gyula gondnok kenyeret és bort 9 kor., Gondol Károly kenyeret és bort 9 kor., Sávai Nagy Ignác kenyeret és bort 9 kor., Gondol András kenyeret és bort 9 kor., összesen 54 kor. értékben. Épületfenntartási alapra táncmulatság jövedelme 88 kor. 40 fill., konfirmált gyermekek 12 kor. 70 fill., ifj. Gondol József 10 kor., Vancsák István 10 kor., Molnár István presbiter 200 kor., Molnár Bertalan 100 kor., özv. Sipos Jánosné 50 kor., özv. Nagy Balázsné 50 kor., Gombos Vince 25 kor., ref. egyházi énekkar 100 kor., Füstöl Molnár Lajos tanító 20 kor., Pósa Péter lelkész 40 kor., összesen 716 kor. Egyéb célokra: perselypénz 54 kor. 07 fill., gróf Almási Dénesné az iskolai könyvtár részére 20 kötet könyvet adományozott 30 kor. értékben. Pósa Péter lelkész a paplak verandájának kikövezéséhez 23 kor.-t adott. Összes adományok 877 kor. 17 fill.

Tiszavalk. Boldizsár István presbiter 1050 kor. alapítványt tett, melynek kamata az egyház nagyobb mérvű építkezéseinek fedezésére szolgál; Kovács Dániel gondnok és felesége Hajdu Sára márvány úrasztalt készíttettek 100 kor. értékben; Nagy István és felesége Szűcs Mária egy díszes koresztelő-készletet ajándékoztak 50 kor. értékben; Tóth György presbiter 100 koronát adott egy nemzeti színű lobogóra és egy gyász-zászlóra. Úrvacsorai kenyeret adtak a hívek mind a hat ízben

18 kor., úrvacsorai bort adtak Boldizsár István, Tóth Vince, Kovács Dániel, Vajda Sándor, Sz. Kovács István és Dózsa György 32 korona értékben.

Vatta. Az úrasztalát kenyérrel és borral a hívek látták el 30 kor. értékben.

B) Építkezések.

Alsózsoltán iskola és tanítói lakás épült 13823 kor. 65 fillér értékben.

Borsodgeszten építkezésre fordítottak 634 koronát.

Böcsön építettek 450 kor. erejéig.

Bükkszécsen a templom kijavíttatott s a többi egyházi épület rendbeszedetett 3360 kor. erejéig.

Cserépfalu építkezésre fordított 2431 kor. 90 fillért.

Diósgyőr épített 400 kor. erejéig.

Eger építkezett 596 kor. 46 fillérig menő összeg értékével.

Egerlövő 1646 koronáig épített.

Emőd 200 koronát fordított építkezésre.

Gelej építkezésre 250 koronát fordított.

Hejőcsaba 150 koronáig építkezett.

Hejőszalonta az iskolát pala-tetővel látta el s az összes építkezés 2016 kor. 05 fillérbe került.

Igrici épített 600 kor. erejéig.

Kisgyőr épületeire fordított 3077 kor. 54 fillért, amelyben benne van az iskolai építkezésre adott fa értéke is.

Kistokaj építkezésre kiadott 150 koronát.

Ládháza—Nyék 150 koronáig építkezett.

Mályi a tanítói lakást és iskolát új tetővel látta el 2320 kor. 47 fillérért.

Maklár 173 koronát fordított építkezésre; Andornak pedig 45 koronát.

Mezőcsát 3120 kor. 83 fill. erejéig építkezett.

Mezőkeresztes 1300 koronát fordított építkezéseire.

Mezőnagymihály építkezett 585 kor. 46 fillérig.

Miskolc 3610 koronát adott ki építkezésre.

Nemesbikk építkezett 1500 koronáig.

Noszvaj az összes épületeket újra fedette 3385 kor. 60 fillérért.

Ónod 6467 kor. 68 fillérig építkezett.

Poroszló kiadott építkezésre 565 koronát.

Sály—Darócon az épületeken 83 koronáig javításokat eszközöltek.

Tiszadorogma 396 kor. 72 fillért adott ki építkezés címen.

Tiszakesziben az építkezés 1050 kor. értékű volt.

Tiszanána 1600 koronát fordított építkezésre.

Tiszaoszlár építkezései 332 kor. 99 fillérbe kerültek.

Tiszapalkonya új iskolát s tanítói lakot épített a II. tanító számára 12245 kor. 20 fill. erejéig.

Tiszaszederkény építkezett 700 koronáig, villámhárítót tétetvén a toronyra.

Tiszatarján kiadott 104 kor. 12 fillért.

Tiszavalk beton-lapokkal látta el a templomot 540 kor. erejéig.

Újlőrincfalva 120 koronát adott ki.

Vatta 481 koronát költött épületeire.

III. Felsőborsodi egyházmegye

A) Adakozások.

Alacska. Német Jánosné 10 kor., Lang Jánosné 3 kor., Szondi János 10 kor., Sikur János 1 alkalommal kenyeret és bort.

Berente. Dani József tanító kenyeret, Pogány Lajos kenyeret és bort, Czakó József kenyeret és bort.

Sajószentpéter. Ngs. Lossonczy Jenő főgondnok kenyeret két alkalommal, Molnár László presbiter 1 alkalommal kenyeret és bort, Szabó György 1 alkalommal kenyeret, H. Egri Ferenc 1 alkalommal kenyeret, Kőrössy Juliánna 5 kor., egy magát megnevezni nem akaró egyén 5 kor., Lévay József, Antóny János, Kiss József 100—100 kor., Szabó Pál egy alkalommal kenyeret.

Sajókápolna. Az egyház 1000 kor. alapítványt tett, 50 esztendeig a kamathoz nem nyúl. Szuhay Benedek és neje Morvay Ida 200 kor. alapítványt tett, mely 100 évig kamatozik. Mindkét alapító levél az o. m. közgyűlésének fog bemutatatni. — Szuhay Benedek, Fekete Lajos, Kelemen József gondnok, Tözsér Dániel, ifj. Szobonya Péter, Berentés Zsigmond 1—1 alkalommal kenyeret és bort adtak.

Sajólászlófalva. Tardi Mihály, id. Bencs Lajos 1—1 alkalommal kenyeret, Rózsa Gáborné kenyeret, id. Lukács József kenyeret és bort, F. Tardi Pál, Elek József egy-egy alkalommal bort, Vadnay János 2 kor., ifj. Tardi György egy diszes úrasztali korsót és egy alkalommal bort.

Kondó. Szász Lajos 2-szer kenyeret, Pócsik János 1 alkalommal bort, a többi úrvacsorai alkalomkor a presbitérium tagjai adtak bort, Pócsik István 2 kor.

Radostyán. Az úrasztalát szükség esetén a presbiterek látják el kenyérrrel. — Özv. Vadnay Józsefné és G. Kos János 1—1 alkalommal bort adtak az urasztalára. — H. Kos Eszter 2 bársony urasztali terítőt, ifj. Király Józsefné egy keresztelési kendőt adományozott.

Parasznya. Az úrasztalára kenyeret 4 ízben a presbitérium tagjai adtak. Kocsis András, Szűcs András 1—1 alkalommal kenyeret és bort, Deák János, Boros József 1—1 alkalommal bort, Kis Zsófia 10 kor.

Varbó. A presbitérium tagjai az úrasztalát kenyérrrel látták el. ifj. Gergely József 1 alkalommal bort, Imre István Amerikából 20 kor., Kiss József Amerikából egy dollár. Az énekkar és a hívek orgonára megajánlottak 1800 kor.

Sajóvelezd. Újj Pál urasztali kenyérre 1 kor. 60 fill., Kövér Lajos urasztali kenyérre 1 kor. 60 fill., Jobbágy Lajos kenyérre és borra 11 kor. 40 fill., Kövér József 1 kor. 60 fill., Molnár József lelkész kenyérre és borra 10 kor., Gönczy Istvánné 1 kor. 60 fill., Kis Márton Gábor kenyérre és borra 11 kor. 40 fill., Isten dicsőségére: Szabó Mihályné 3 kor., Kiss József 2 kor., Garam Juliánna 2 kor., özv. Csák Istvánné 2 kor., á. Nagy Zsófia 2 kor., f. Nagy Zsófia 2 kor., özv. Garam Istvánné 1 kor., Tóth Etelka 4 kor., Csizy István 3 kor., Gönczy István 3 kor., Molnár Lajos 2 kor., özv. B. Garam Jánosné 1 kor., Szabó Béla 2 kor., Jobbágy Lajos az iskola javára 1 kor. 50 fill., Kis Márton Gábor 1 kor. 50 fill., Csák Mihály 1 kor. 50 fill., Tóth Károly 1 kor. 50 fill., Molnár Lajos 1 kor. 50 fill., Szabon György 1 kor. 50 fill., Vastyan Pál 1 kor. 50 fill., Földi Lajos 1 kor. 50 fill., Dapsi Lajos 1 kor. 50 fill., Kövér Lajos 1 kor. 50 fill., Héthy Dezső jegyző iskolai jutalomdíj 10 kor. Összesen 93 kor. 20 fill.

Nagybarca. Dr. Hebrony József orgona alapra 50 kor.

Bánhorvát. Dr. Hebrony József iskolaépítésre 200 kor.

Bánfalva. Diószeghy Pál Isten dicsőségére 20 kor.

Nekézseny. Isten dicsőségére Varga Gyula 10 kor., Vass Lajos 2 kor., Rigó Lidia 1 kor., Magyar Sütő Borbála 3 kor., Medve Mária 2 kor., Újtózsa András 2 kor., Kiss Tóth Lajos 2 kor., Rigó Pál 2 kor., Gömöri István 2 kor., Szabó András 8 kor., Tóth Lajos 2 kor. Összesen 38 korona.

Tardona. A legények húsvéti adománya 2 kor., R. Tóth András 5 kor., Hankó István legény végrendeletileg 10 kor., Pál Zsófia 1 kor., özv. Kónya Jánosné 2 kor.,

Dédes. Isten dicsőségére a hívek 40 kor. 20 fill.

Bántapolcsány. Isten dicsőségére a hívek 11 kor 40 fill.

Mályinka. Özv. Csernely Mihályné 2 kor., özv. B. Kulcsár Mihályné 2 kor., Egy illető 1 kor., urasztalára kenyeret adott Tdó Pataki Jánosné, L. Kulcsár Zsigmond, Pál G. János kenyeret és bort, özv. P. Mihály Jánosné, Ngs. Lossonezy Gyula főgondnok lelkész és tanító részére 60 m. fát. Gyurják Józsefné lelkészi szék fölébe egy terítőt 5 kor. értékben.

Nagyvizsnó. Isten dicsőségére a hivektől 162 kor

Szilvásvár. Isten dicsőségére ifj. Kőmives Brassó Zsigmond 4 kor., id. Bodzás Varró Mihály 2 kor., Molnár Albert 2 kor., Bak Jánosné 2 kor., Brassó Lajosné 2 kor. Összesen 12 kor.

Borsod. Tóth György és neje, Barcikai József és neje, Takács Dániel és neje, Kecskeméty István és neje, Kelemen János és neje 1—1 alkalommal kenyeret és bort.

Balajt. Az urasztalára kenyérral és borral Ngs. Ragályi Béla e. m. gondnok látja el.

Ládbessenő. Tóbiás József egy alkalommal kenyeret és bort, Labancz Dániel, Szabó József, Csiky Zoltán, Tóth István, Nagy Ferenc 1—1 alkalommal kenyeret. Szabó Pálné és 10 ref. nő társa a szószékre egy díszes terítőt ajándékoztak 80 kor. értékben.

Szendrőlád. B. Rőczey János gondnok 6 alkalommal kenyeret, K. Rőczey Mihály, S. Veres Zoltán, G. Nagy József 1—1 alkalommal bort.

Szalonna. Raduli Erzsike 1 kor., özv. Kovács Mihályné 90 fill., Tarczali Mihályné 90 fill., Gyenes Miklós leánya Mária 10 kor., Balog János és neje 10 kor., Gyenes István és neje 4 kor., Isten dicsőségére. — Keresztelési edényre adtak Gyenes Miklós 1 kor., Szabó Ferenc 2 kor., Henyecz János 2 kor., Gyenes István 1 kor., Kurucz Andrásné 1 kor., Maksa Magdolna 3 kor., Falucska Béné 3 kor., Hanyó Józsefné 1 kor., Dicházy András 1 kor., Kiss János 2 kor., D. Molnár Jánosné 1 kor., id. Dúzs István 1 kor., Dicházi Zsuzsánna 1 kor., Dr. Fodor Pál 2 ízben kenyeret és bort, Dicházy András, Maksa András, Szabó Ferenc jegyző pedig 1—1 alkalommal bort.

Rakacszend. Csabai Dániel és József 240 kor., Anderkó Lajos és Dül János 70 kor., Csányi Zsuzsánna egy márvány ur-

asztalát 128 kor. értékben, Kiss József, Csányi Zsuzsánna, Kratochvíz Jánosné, Molnár József, Kórodi Lidia, Molnár János az úrvacsorához kenyeret és bort.

Tornaszentjakab: Péter Bálint 5 kor., Jakab Bálint 5 kor., Bálint Istvánné 4 kor., Zsófi Jakab István 2 kor., Jakab András 3 kor., Simon Dániel 2 kor., Bene János 2 kor., Jakab István 2 kor., Sallai János 2 kor., Bene Jánosné 1 kor.

Meszes: Juhász Ferenc, Horváth János, Nagy Mihály, Balázs Mária, Szintay János, Zsóry István 1—1 alkalommal kenyeret és bort. Amerikába költöztek pedig 162 koronát gyűjtöttek Isten dicsőségére.

Martonyi: Csabay József Amerikából 112 kor. 50 fil. Nagy András 5 kor., özv. Vajda Lajosné 2 kor., Saláta József és neje 3 kor.. Kovács István 3 koronát adtak Isten dicsőségére. Az úrasztalára: ifj. Simkó Józsefné kenyeret, Balog Miklós presbiter és a lelkész egy ízben kenyeret és bort, Kovács Jánosné Pethő Borbála, ifj. Nagy István és Kovács András 1—1 ízben, Neumann Viktor földbirtokos szintén 1 ízben bort adtak.

Sajóbáony: Úrvacsorai kenyeret és bort adományoztak: Lovász István, Rác Sámuel, Berecz Lajos, Héczey István, Telles Ferenc, F. Szabó Gábor, összesen 70 korona értékben.

Sajóvámos: Főmélt. hg. Odeschalchy Gyuláné tőkés segélyre 120 koronát, tandíjakra, tankönyvekre, confirmációi bibliák és emléklapokra 96 koronát. Egyházmegyei gyűléstartáskor bort ajándékozott mintegy 200 kor. értékben. Szegény egyháztagok felsegélésére 640 koronát, ugyanezeknél ruhaneműekre 72 koronát. Úrasztalára bort 4 alkalommal 36 korona értékben. Összesen 1164 korona. Szaniszló Sámuelné úrvacsorai kenyérre 5 koronát, Kis Demeter Sándorné 5 koronát, Demeter Erzsébet kenyeret és bort egy alkalommal 11 kor. értékben; Szigethy Ferenc az egyház javára 5 koronát adományozott.

Sajóecseg: Az úrvacsorához 2 alkalommal bort ajándékozott V. Kovács Sámuel; egy alkalommal kenyeret és bort; Árvai István, Fazekas János és neje két ízben; kenyeret és bort; Cs. Vattai János 2 alkalommal kenyeret és bort adományozott.

Bótdva: Az úrvacsorához egy-egy alkalommal Komjáthy János presbiter és Cselényi István bort, kenyeret pedig özv. Kovács Mihályné, Lovász Jánosné és Lovász Istvánné adományoztak. Demeter Bertalan lelkész az új paróchia építésére 120 koronát adott.

Borsodszakácsi: Isten dicsőségére adakoztak: Kis Lajos 12

kor, özv. Madarasi Jánosné 1 kor., Juhász Borbála 2 kor., Nagy Károlyné 2 kor., összesen 17 koronát. Az úrvacsorához részint kenyeret, részint bort adományoztak: Madakuli László, id. Kis József, ifj. Kis József, Almási Sámuelné, Szarka Istvánné és Bagoly Pálné.

Damak: Az úrasztalára kenyeret és bort a presbiterium adott. Id. Hegedüs Miklós egy díszes úrasztali kelyhet ajándékozott 60 kor. értékben. Az adócsökkentési segélyt a hívek az egyháznak ajándékozták, 2690 koronát, a tervbe vett templomújításra; a lelkesz csűrére a hívek 700 kéve zsuptot adtak 210 kor. értékben.

Hegymeg: Az úrvacsorához kenyeret és bort ajándékoztak Hegymegi Miklós, Vadászy Sándor, Csiky Árpád, Kókai Lajos és a lelkesz; kenyeret Csapó András; Isten dicsőségére Orosz Tamás 3 kor.

Nyomár: Az úrvacsorához bort adományoztak: Szakács Boldizsár, id. Lukács János, Molnár István. Kenyeret adtak: Gyöngyössy József, Adorján István, id. Kúcsár István, id. Petus István, Hunyadi Jánosné és ifj. Kúcsár István.

Hangács: Úrvacsorai kenyeret és bort adományoztak: Szántay József, özv. Fazekas Józsefné, Kerekes István, Gadari József, Fazekas István és Gázsó Juliánna 10 kor.

Ziliz: Néh. özv. Szakal Józsefné úrnő egy díszes úrasztali terítőt ajándékozott 80 kor. értékben; az úrvacsorához kenyeret sorrendben adtak az egyháztagnak.

Rudabányán a 6 communio alkalmával Isten dicsőségére adakoztak 135 K 61 f; Veres G. László Amerikából 50 kor., Politikai község regalejtalék címen 140 kor, Kolozs Jenő körjegyző egy alkalommal az úrasztalára kenyeret és bort adott 10 kor. értékben, Veres Leó Pál egy alkalommal bort 5 kor. értékben. Lelkesz egy alkalommal kenyeret 3 kor. értékben Győry Julia bányatársulati tanító, nő egy díszes szőszék takarót ajándékozott 100 kor. értékben; Sass Jenő r. kath, vallású asztalos egy díszes és értékes úrasztalát készített 100 kor. értékben. Az adományok összes értéke: 543 K 61 f.

Szuhogy. A 6 communio alkalmával Isten dicsőségére adakoztak a hívek 105 kor. 54 f.

Felsőkelecsény. Amerikában gyűjtött az egyház részére: Imri József 508 kor 50 fill., Ando János 150 kor. 25 fill., Ando Bertalan 120 K, Varga Sámuel Amerikából 10 kor., ifj. Ando Sámuel szintén 10 kor., H. Ando István 7 kor., Nagy István 1 kor., Batta István 3 kor. 60 fill., Kerekes Barna tanító 27 korona 67 fillért a

tanítói konyha kiburkolására. Az adományok összege: 838 korona 02 fillér.

Felsőnyárád: Az egyház hívei az orgonára 1213 koronát ajánlottak, ugyane célra rendkívüli adóban fizettek 195 koronát. Az úrvacsorához kenyeret és bort ajándékozott: Bellénné Szarka Mária, Feledi Sámuel, Kun Pál, Soós Károly és neje Kun Zsuzsanna 1—1 alkalommal. Az adományok összege: 1408 kor.

Dövény: Majoros Lajos 10 kor., Gyükér Jánosné 5 koronát adott Isten dicsőségére. Adományok összege: 15 kor.

Disznóshorvát: Isten dicsőségére Gregor Gyula 5 kor., Oravecz János 4 koronát adott. Fogyasztási szövetkezet ajándéka: 100 kor. Kenyeret az úrasztalára a presbiterium tagjai adtak. Barna Gyula lelkész egy alkalommal kenyeret és bort, Vécsey Ferenc egy alkalommal bort, Varga András egy alkalommal bort. Adományok összege 109 kor.

Sajókaza: Úrvacsorához kenyeret özv. Köntös Jánosné, Dobozy István, Török János, özv. Sáfrány Józsefné, Bukó János, Terge István egy-egy alkalommal adtak bort, a br. Radvánszky család 4 ízben, Bartha Gyula lelkész és Terge István pedig 1—1 ízben. Özv. Bartha Jánosné iskolásgyermekének segélyezésére 50 kor. alapítványt tett. Béres Jánosné egy himzett úrasztali terítőt és egy kenyértakaró kendőt adott. Sáfrány István gondnok neje egy kisebb asztalterítőt, özv. Sáfrány Andrásné 2 kor, ifj. Irmás Istvánné 4 koronát adtak Isten dicsőségére. Adományok összege 150 korona.

Vadna: Harangra, a lelkész neje által gyűjtve, adakoztak a gyülekezet asszonyai 972 kor. 60 fill., Borbély Lajos orsz. képviselő építkezésre 500 kor. Szabon István Amerikából 50 koronát küldött. Kenyeret adtak az úrasztalára Szabon András 2 ízben A. Szabon Pál, özv. Bonta Miklósné; Szabon György pedig kenyeret és bort egy ízben. Adományok összege: 1422 korona 60 fillér.

Sajóivánka: A hívek az úrasztalára kenyeret adtak. Nagymél. özv. Tisza Kálmánné úrnő pedig bort adott. Az adományok értéke 50 korona.

Ózd: A ker. fogyasztási szövetkezet 50 koronát adott. Pelsőpénz gyűlt 81 kor. Abonczy Istvánné egy díszes úrasztali terítőt adott 25 korona értékben. Adományok összege 131 kor.

Az adományok összege: 13,926 kor. 87 fill.

II.

Épitkezések.

Alacska, iskola javítás 575 kor.

Lászlófalva, javítások a templom és parochián 982 kor. 94 fill.

Kondó, templomépítés 33379 kor. 61 fill.

Parasznya, kerítés és pince betonozás 121 kor. 40 fill.

Varbó, lelkészlak építés 17,100 kor.

Berente, javítások 75 kor.

Sajóvelezd, lelkészlak renoválás 750 kor.

Bánhorvát, új iskola és tanító lak 9973 kor. 61 fill.

Bánfalván, templom-fedés 2300 kor.

Nekézsen, javítások 309 kor.

Szilvásvár, a lelkészlak javítása 97 kor.

Edelényi járás építkezéseinek összege 9334 kor. 73 fill.

Sajóbálvány, javítások 617 kor.

Sajóvamos, javítások 658 kor.

Sajóecseg, a tanterem és pince ujitása 1148 kor.

Boldva, lelkészlak építés 10780 kor.

Szakácsi, javítások 35 kor.

Damak, javítások 300 kor.

Lak, javítások a lelkészlakon 100 kor.

Hegymeg, javítások a melléképületen 280 kor.

Ziliz, épületek javítása 413 kor. 60 fill.

Rudabánya, templom, paplak és iskolára 1713 kor. 73 fill.

Szuhogy, épület javítás 149 kor. 17 fill.

Felsőkelecsény, javítások 420 kor.

Felsőnyárád, javítások 150 kor.

Dövény, javítások 300 kor.

Disznóshorvát, templom és iskola-javítás 592 kor.

Sajókaza, templom és iskola-javítás 1192 kor.

Felsőbarcika, javítások 200 kor.

Vudna, templom, iskola, lelkészlak-javítás 8741 kor. 51 fill.

Sajóivánka, javítások 500 kor.

A felsőborsodi ref. egyházmegye összes építkezéseinek összege: 103,288 kor. 30 fill.

IV. Gömöri egyházmegyében.

Adakozások, építkezések.

Rimaszombat. Adományok: Samarjai János főgondnok és neje az új orgonához egy villamos motort a fűjtásra, 1000 kor. értékben, a szószékre egy díszes, arannyal kivert terítőt 200 kor. értékben, az úrasztalára egy nagy értékű (400 kor.) smyrna szőnyeget. Az orgona-szentelésre két hordó hegyaljai bort. Vizsgai jutalomra 20 koronát, 10 db. hitelszövetkezeti részvényt, mintegy 800 kor. értékben és 20 hold földet a Bakti pusztán, mintegy 8000 kor. értékben. Az összes adomány meghaladja a 10,000 koronát, Sütő István ajándékozta a felső Magyarországon páratlanul álló, díszes új orgonát 11.500 kor. értékben. Mészáros János és neje Mészáros Juliánna rozsnyói lakosok, házasságuk 25-ik fordulójának emlékére, egy gazdagon himzett fehér úrasztali terítőt. Molnár József, Baksay Dezső, Jánosdeákné 10—10 koronát. özv. Darnyi Istvánné az aratási úrvaesorához kenyeret, a karácsonyhoz bort, s özv. Pál Mihályné az őszi úrvaesorához bort ajándékoztak. Horváth György pünkösztkor kenyeret és bort. Alapítványokat tettek: a Csordás nővérek 800—200 kor. és Palkovics István 200 kor. Építkezéseinek összege: 1081.70 kor.

Mezőtelkes: Építkezések összege: 1989.02 kor.

Jánosi—Rimapálfala: Ist. dies. Jánosiban 498 kor. Ebből 100 koronát özv. Kinczig Ferencné úrnő, 100 koronát pedig Varga Miklós és neje. Ezekon kívül Lippa Teréz, Varga Józsefné egy sajátkezűleg készített fehér úrasztali terítőt, mintegy 100 kor. értékben. Rimapálfalán Ist. dies. 122 kor. gyűlt. Ezenkívül Szőke István gondnok neje: Szőke Juliánna, lelkész részére egy selyem és bársony palástot készítettett 80 kor. értékben, a filiában való használatra, Szőke András pedig egy nikl. úrasztali kanesót ajándékozott 40 kor. értékben.

Balog: Ist. dies 330 kor. A szószék koronáját kijavíttatta s a szószéket piros bársonnyal bevonatta: Fodor Janosné Tóth Borbála.

Serke: Ist. dies. 163 K 80 f. Kovács Mártonné, szül. Oros Juliánna az úrasztalára egy bordó plüs bársony, arany rojtjal, névvel s szentírásbeli helyekkel ellátott terítőt 3 kor. ért. Építkezésre fordított: 787.41 koronát.

G.-Kisfalud—Feled: Ist. dies. G.-Kisfaludon 21 kor., Feleden 47 kor. Építkezések összege: 500 kor.

Rimasimoni—Darnya: Ist. dies. Rimasimoniban 57.60 kor. Darnyán 48.40 kor. Bőd László kőműves, a paplak bejárata előtt két

beton lépesőt készített 20 kor. értékben. Építkezésre kiadtak Rimasi-
moniban: 635 kor. Darnyán: 231 koronát.

Harmac: Ist. dies. 16 kor. Kónya Klára és Margit két úrasztali poharat ajándékoztak 50 kor. értékben. Bátki Aladár és id. Olman Pál az úrasztalát egy-egy alkalommal borral látták el. Az ének-
kar az orgonára 4000 kor.

Nemesmartonfala: Ist. dies. 52 kor.

Szútor—Bellény: Ist. dies. Szútorban 13 kor. Bellényben 21 kor. Bódi János gondnok neje Végh Zsuzsánna az úrasztala körüli rácsot piros plüs bársonnyal bevonatta. Lelkész neje a belső asszonyok székét hasonló szövettel vonatta be. Bolobár Istvánné díszes úrasztal; kendőt ajándékozott. Építkezések összege: 793 kor.

Zeherje—Pokorágy: Ist. dies. Zeherjén 41·30 kor. Pokorágyon 7 kor. Építkezések összege: Zeherjén 184 kor. Pokorágyon 134 kor.

Uzapanyit—Tamási: Ist. dies. 15 kor. Lehotai Józsefné a szöszéket piros plüs terítővel látta el. Turós Istvánné, Sebők Juliánna az úrasztalát díszítette fel egy rojtos, piros plüs terítővel. Építkezések összege: 638 22 kor.

Rimaszécs—Jéne—Susa—Zádorháza: Kegyes adományok Rimaszécsen: az énekkar iskola építésre: 300 kor., a „Hitelszövetkezet” erre a célra 100 kor., a „Fogy. Szövetkezet” 50 kor. Ist. dies. egye-
sek 67 kor., négy izben a úrvacsorához kenyeret és bort. Ist. dies. Zádorházán 4 kor. Jénében két alkalommal kenyeret és bort. Susán úrvacsorai kenyeret gondnok és előljárók adtak; Losonezy Kálmán tusai főgondnok 100 koronát adományozott toronyépítési célra. Építkezésekre fordítottak: Rimaszécs 4610·42 kor. Jéne 76 kor. Zádorháza 63 koronát. Lelkészlak körüli munkára 92 kor.

Hanva—Csiz—Sajólénártfala: Kegyes adományok: Hanván a presbitérium tagjai adják az úrvacsorai kenyeret; Csizben orgona beszerzésre a hívek 1627 kor. 60 fillért adományoztak; az orgona-szentelés alkalmával a fürdő részv. tars. igazgatósága 30 vendégnek ebédet és vacsorát adott díj nélkül. Sajólénártfalán 2 izben kenyeret és bort adtak a hívek. Építkezésre kiadtak: Hanván 1029 kor. 60 fill. Csizben 3500 kor. Sajólénártfalán 150 koronát.

Runya: Kegyes adományok: Az úrvacsorához a kenyeret és bort a presbitérium tagjai adták. Építésre fordítottak: 419·63 koronát.

Kövecses—Recske—Szentkirály: Ist. dies. Kövecsesen 27·54 kor. Az úrvacsorához szükséges kenyeret, mind a hat alkalommal a presbiterek adták. Sajórecskén Héti Károly és Gál László kenyeret egy-egy alkalommal. Sajórecskén a polgári község az iskola építéshez

1400 koronát adományozott. Építkezésre adtak: Kövecsesen 472·28 kor. Sajórecskén 7583·02 koronát.

Naprágy: Építkezések összege: 407 kor. 19 fill.

Balogiványi: Az úrvacsorai jegyeket a hívek adták. Építkezések összege: 556 kor. 26 fill.

Sajókeszi—Sajólenke: —

Nemesradnóth: Ist. dies. 281 kor. Bodon Gyuláné, szül. Pósa Ilona 60 kor. értékű úrasztali terítőt adományozott. Építkezésre fordítottak 380 koronát.

Zsip—Balogujfalu: Ist. dies.-re gyűlt Zsipben: 41 kor. 01 fill. Farkas Géza főgondnok úr 61 kor. 75 fillért adott isk. felszerelésre. Ujfaluban gyűlt: 8 kor. Építkezésre költöttek: 105·90 koronát.

Bátka—Rakottyás: Ist. dies. 39 kor. 41 fill. Építkezésre fordított a közös egyház: 483 kor. 98 fill.

Tornallja—Sajókirályi: Ist. dies. Tornallján a Takarékpénztár 100 koronát, három izraelita kereskedő: Klein Kálmán, Blechner Mór, Weisz Gábor az úrasztalát kenyérrrel és borral ellátták, — a többi három alkalommal a hívek adtak kenyeret és bort. Sajókirályiban Mőész Miksáné szül. Czékus Katalin úrnő, konfirmációi emlékkönyvek alapjára 100 koronát, ugyanő úrasztali kehely alapra 100 koronát adományozott. Kossuth Ferdinándné 30 koronát adott. Épületjavításokra fordítottak Tornalján: 165 kor. 57 fill., Sajókirályiban: 323 kor. 25 fillért.

Hubó: Az úrasztalára egyesek kenyeret és bort adományoztak.

Rozsnyó: Ist. dies. gyűlt 61·40 kor. Építkezésre kiadtak: 325 koronát, vízvezetékre: 396 koronát.

Berzété—Rudna—Kőrös: Ist. dies. gyűlt: Berzétén 49 kor. Kőrösön: 28 kor. Rudnán: 20 kor. 84 fill. Építkezésekre költöttek: Berzétén: 115·44 kor. Rudnán: 43·08 kor. Kőrösön: 205·40 koronát.

Szalóc—Vigtelke: Kegyes adományok: Szalócson Vitriol Pál az iskola tornyát 50 kor. költséggel eternit palával fedette be. Vigtelkén Borza Pál tanító 4 kor. 80 fillért., isk. felszerelésekre: 50 kor. Csefo András 5, Pál Zsuzsána 2 koronát adtak. Építkezésre fordítottak Szalócson: 178·87 kor. Vigtelkén: 1292 kor. 18 fillért.

Pelsőcz: Kegyes adományok összege: 269·75 kor., amelyben bentfoglaltatik Blum Sámuel 100 kor., a rozsnyói tak. pénztár 100 kor., özv. Becze Jánosné 20 kor. Simon Sámuelné 10 koronás adománya. Építkezésre költöttek: 1063·50 koronát.

Beretke—Lekenye—Csoltó: Építkezésre költöttek: Beretkén: 67·96 koronát, Lekenyén: 23·43 koronát.

Páskaháza: A mult évben következő adományok folytak be az egyház pénztárába: 1. Paróchia építési alapra: 225 kor. 2. Ist. dics.: 48 kor. 3. Országos gyűjtés: 1000 kor. 4. Amerikában lakó hívek gyűjtése: 1060 kor. = 2333 kor. Épületek javítására fordítottak 330 kor. 38 fillért.

Özörény: Kegyes adományok összege: 230 kor. Új iskolát építettek: 8793·98 kor. költséggel.

Gicze—Gömör Nánás—Mikolcsány: Ist. dics. egyesek 16 koronát adtak. Bedecs János pedig Amerikában gyűjtött 68 koronát. Építkezésekre fordítottak; 197·78 koronát.

Szkáros,—Kisviznyó—Alsófalú—Felfalu—Raás: Isten dicsőségére gyűlt Szkároson: 138·98 kor. Marton Kálmánné adott ezenkívül 5·94 koronát. Szabó István kenyeret az úrasztalára, Bedies András Amerikában levő egyháztag kenyeret és bort. A szkárosi iskolára gyűlt 41·39 kor. Alsófaluban gyűlt: 44·50 kor., Felfaluban: 13 kor., Kisviznyón: 33·50 kor. Felsőraásban: 19 kor. Épületek javítására kiadott Szkároson: 1696·73 kor., Kisviznyón: 146·84 kor., Felsőraásban: 36·31 kor. Felfaluban: 56·80 kor.

Vály—Mihályfala: Kegyes adományok: özv. Mednyánszky Sándorné úrnő 18 kor., ifj. Mikó István templomi énekes könyv alapra gyűjtött 70 koronát. Ő maga adott 15 kor., Mikó Miklós 10 kor., Mikó Ráfael 5 kor. Kisebb adományok: 25·50 kor. Lelkész és Felföldi Ottmár két-két úrvacsorához bort, Ozékus Pál és Mária 10 koronát. Kenyeret az úrvacsorához a presbiterek adtak. Beélik Ivánné úrnő pedig Vályban és Mihályfalán, kenyeret és bort adott. Vály az iskola tetőzetét ujonnan fedette: 2336·10 kor. költséggel. Mihályfalán az iskolára költöttek: 101·65 koronát.

Kálosa: Az éneklőkar az iskola javításra ajándékozott 30 kor., özv. Tornallyay Dezsóné úrnő 20 kor., egyesektől gyűlt 14 kor. Építkezésre fordítottak 309·59 koronát.

Beje—Zsór—Otrokocs—Oldalfala: Isten dicsőségére adakoztak Bejében: 80·60 kor., Oldalfalán: 17·58 kor., Zsórban: 18·34 kor., Otrokocsban: 14·69 koronát. Épületek javítására kiadtak Bejében: 325 kor. Otrokocsban: 736·41 koronát.

Putnok—Dubicsány: Ist. dics. adakoztak: Rigó Istvánné: 20 kor. Steinhausz Béláné 1·30 kor. ifj. Szűcs Jánosné: 4 kor. Spuriusz István és neje: 10 kor. Kovács Józsefné 2 kor. Buzás Mártonné 4 kor. női társaság 7 kor. f. Czene Jánosné 2 kor., özv. Farkas Gyuláné 10 kor., Kálniczky Endre lelkész 10 kor., az énekkar 200 koronát. Építkezések összege: 6831 kor. 76 fill.

Héthy. Kegyes adományok: A Putnoki Takarékpénztár adománya 50 kor., a Tornaljai Takarékpénztár 20 kor., özv. Lőkös Jánosné 20 kor. Harangra adakoztak a következők: Tomory Endre lelkész 20 kor., Héthy György 10 kor., Lőkös Sámuel 10 kor., Ujváry Károly 5 kor., Tóth Dániel 3 kor., Csiszár János 5 kor., Kovács Károly 5 kor., Pogonyi János 5 kor., Lőkös Mihály 10 kor., Szekeres Károly 5 kor., Lőkös Sándor 5 kor., Ujvári Imréné 10 kor., Morvai Istvánné 5 kor., Szekeres István 5 kor., id. Pogonyi Dániel 5 kor., Babus Józsefné 4 kor., Sztari Mihályné 1 kor., ifj. Rozgonyi Dániel 5 kor., Réthy Lajosné 2 kor., Madarász Jánosné 4 kor., Héthy Ferenc 10 kor., Tóth Mihály 5 kor., Kóródi Lászlóné 5 kor., Lőkös Lajos 10 kor., Héthy Andor 1 kor., id. Szekeres János 5 kor., Csiszár Lajos 5 kor., Istók Sándor 2 kor., Perse István 1 kor., Szekeres Mihály 1 kor., Tóth András 5 kor., Héti Tamásné 3 kor., Babezcki Lajos 2 kor., Héti László 1 kor., id. Vattay Ferenc 1 kor., Dienes György 10 kor., Siffer Jenő 4 kor., Mihály József 2 kor., Tóth György 2 kor., Tóth Jánosné 2 kor., Lőkös Gyula 4 kor., Héti Erzsébet 2 kor., Keesó Dániel 2 kor., Hajdu Pál 5 kor., Lőkös Antal 1 kor., Babezcky Károly 1 kor., Ipacs Ferenc 2 kor., Babezcki János 1 kor., Lőkös Gusztávné 3 kor., id. Héti János 5 kor., özv. Penkár Sándorné 2 kor., Héti Dénes 10 kor., ifj. Héti János 5 kor., id. Csiszár Lajos 2 kor., Dienes Imre 2 kor., Halászi Lajos 1 kor., ifj. Ipacs László 1 kor., Ipacs Lőrinc 1 kor., Héti Istvánné 2 kor., id. Ipacs László 2 kor., özv. Lőkös Jánosné 10 kor., Varnay György 20 kor., Lőkös László 10 kor., Jánosdeák Andrásné 6 kor., Lőkös István 10 kor., Héti Lajos 10 kor., id. Tóth Lajos 5 kor., Máté István 5 kor., Molnár János 2 kor., Szabó János tanító 8 kor., Magyar Istvánné 2 kor., ifj. Halász Lajos 2 kor., id. Halász Lajos 2 kor., Halászi János 2 kor., Héti Dániel 4 kor., Váradi György 1 kor. Harangra az önkéntes adakozásból 428 kor. gyűlt. Az új iskola felépítése került 5082 kor. 37 fillérbe.

Kelemér—Gömörszőlős. Isten dics. gyűlt 10 kor. 42 fillér. Közönséges perselypénz 38 kor. 33 fill., agentális perselypénz 16 kor. 01 fill., N. 80 fill. Gömörszőlősön Garaj Piroska 4 kor., Kovács Istvánné szül. Igo Zsuzsanna 2 kor., vasárnapi közönséges perselypénz 3 kor. 60 fill., agentális 6 kor. 66 fill. Gömörszőlős község iskolai célokra 24 kor. Épületek javítására fordítottak: a keleméri lelkészlakra 322 kor.-t; a gömörszőlősi iskolára 77 kor. 68 fillért.

Szuhafő. Kegyes adakozások összege 121 kor. 09 fillér, még pedig Nagy József és Sós László Amerikából 80 kor., az énekkar 27 kor. 09 fill., ifj. Járdánházy Dániel V.-Hunyadról 5 kor., özv. Járdán-

házy Jánosné 3 kor., Hubay Bertalan 3 kor., Bartók Györgyné 3 kor. Perselypénz 20 kor. 20 fill.

Zádorfala. Isten dics. Dusza Lajos lelkész 12 kor., Nagy Miklós 10 kor., Nagy Imre gondnok 10 koronát adtak. Épületek javítására kiadtak 543 kor. 34 fillért.

Alsószuha. Kegyes adományok : Hubay Lajos lelkész 100 kor., br. Ragályi Balassa Ferenc 73 kor. 50 fill. Egyesektől 172 kor. Az úrasztalára két egyháztag kenyeret és bort adott. A tornyot a múlt évben újonnan fedték 2252 kor. 41 fill. költséggel. Az iskolára költöttek 73 kor. 72 fill.-t, a lelkészlakra 218 kor. 97 fillért.

Ragály—Trizs. Perselypénzből 15 kor. 60 fill. Trizs templomát javította 3412 kor. 27 fill. költséggel. Ragály 407 kor. 55 fillért költött a paróchiára ; az iskolára pedig 74 kor. 06 fillért.

Zubogy. Épületek javítására kiadtak 501 kor. 73 fillért.

Imola. Kegyes adományok : Vaxman Juliánna Amerikából küldött 20 kor.-t, Tóth Pál és neje Osváth Juliánna 10 kor. Új lelkészlakot épített az egyház 8792 kor. 12 fill. költséggel, ahol 1000 kor. értékű közmunkát teljesítettek.

Aggtelek. Adományok : Tóth Pál a szószéket és a papszéket, Szakal Antal az úrasztalát piros bársony terítővel bevonatta. Tóth Pál egy alkalommal kenyeret és bort adott az úrasztalára. Thúróczi Endre jósvafői körjegyző pedig egy alkalommal bort adott. Harmoniumra a hívek 250 koronát adakoztak. Épületek javítására költöttek 255 kor. 55 fillért.

Kegyes adományok főösszege : 10310 kor. 55 fill.

Építkezésekre összesen kiadatott 73204 kor. 10

V. A tornai egyházmegyében.

I. Adományok.

Komjáti. Az egyház perselye tartalma 5 kor. 99 fill., Antal Domokosné Peti Jolánka urnő Tornanádaskáról 15 kor., Maksa Dániel és Icsó József Amerikából 5—5 kor., özv. Maksa Istvánné 4 kor., Gyuró István, Sz. Gyenes István, Darnai András, ifj. Nagy István 2—2 kor., ifj. Toboz Jánosné, ifj. Gyuró János, legifj. Maksa József, Maksa Erzsébet, legifj. Darnai József, Darnai Erzsébet, ifj. Darnay István, ifj. Nagy Istvánné, Ports Erzsébet 1—1 kor., özv. Doszpoly Józsefné 1 kor. 60 fill., özv. Szakal Jánosné 80 fill., Maksa Mária 40 fill. Összesen: 54 kor. 79 fill.

Az Úrasztalára kenyeret s bort adtak: Ráki János, Maksa István, ifj. Darnai József, özv. Szakal Bálintné, özv. Samu Dánielné egy-egy izben kenyeret, Pongrácz Jenőné urnő egy izben kenyeret s bort.

Bódvaszilas. Az egyházi persely tartalma 5 kor. 68 fill. Egyházmegyei segély 50 kor., Darnai János gondnok 4 kor., ifj. Lőrincz János, özv. Simko Józsefné, alsó Jobbágy Erzsébet, ifj. Szilasi József, Jobbágy János, Szabó Lajos, Szabó István. Parti József, Parti István, özv. Kovács Józsefné, deli Szabó István, Jobbágy Rozália, özv. Szabó Jánosné, 2—2 kor., Bajzat János, felső Szabó János, Sándor Juliánna, Nagy Borbála, Gyenes Erzsébet 1—1 kor. Összesen: 90 kor. 68 fill.

Az Úrasztalára kenyeret és bort adtak: Dobronoky László, Szabó János, Parti István, Sándor Ferenc, Gyenes Béni, Jobbágy János egy-egy izben kenyeret és bort.

Bódvalenke. Péter Ferenc 2 kor., Tóth Dániel Amerikából 5 kor., Péter János 3 kor., Turí Mária 2 kor., Páll László orgona alapra 20 kor. Összesen: 32 kor.

Becskeháza. özv. Bene Mihályné 5 kor., ifj. Herman János Amerikában gyűjtött 160 kor., id. Herman János 1 kor. Összesen: 166 kor.

Bódvavendégi. Balázs Pál, húsvéti úrv. oszt. borra 4 kor. 46 fill. ifj., Balázs István pünkösti úrv. oszt. borra 4 kor. 80 fill. Mato Bénjámín újkenyéri úrv. oszt. borra 4 kor. 80 fill., Mato János karácsonyi úrv. oszt. borra 4 kor. 80 fill., özv. Balázs Jánosné 4 kor., Mato Bénjámín 10 kor., Balázs László konfirmációja emlékére 2 kor., Balázs Mária konfirmációja emlékére 2 kor. Szilassy Ilona konfirmációja emlékére 2 kor. Közönséges vasárnapokon perselypénz 4 kor. 96 fill., Úrvaesora osztások alkalmával perselypénz 9 kor. 80 fill. Reform. eml. ünnepi perselypénz 50 fill. Összesen: 54 kor. 06 fill.

Szádélő. Hajdu István és Hajdu József Amerikából ketten küldöttek 20 kor., Petrik Sándor adományozott 2 kor., Szabó István adományozott 2 kor., Páll István adományozott 2 kor. Összesen: 26 kor.

Áj. Bartha Sándor 15 kor., Farkas Dezső 2 kor., Bábás István községi bíró 12 kor., Bazsók István 3 kor., Bazsók Béla 2 kor., Hajdu János 1 kor., Bazsók Dániel 5 kor., Kulcsár József 10 kor., Id. Kulcsár János 5 kor., ifj. Kulcsár János 2 kor., Bazsók József 2 kor., Hajdu András 2 kor., Bartha Sándor 1 kor.,

Ando Andrásné 1 kor., Bábás Lajos 2 kor., Hajdu Pál 20 kor., Hajdu Lajos 2 kor., legifj. Bábás István 1 kor., idb. Bábás János 4 kor., Ujházi Kulcsár József 5 kor., Ando János 3 kor., Ando István 1 kor., Miko János 1 kor., Kovács András 2 kr., Bábás Józsefné 1 kor., Hajdu Mihály 2 kor., Farkas Izabella 5 kor., ifj. Bábás István 2 kor., Farkas András 2 kor., Bazsók János 1 kor., ifj. Kulcsár István 1 kor., idb. Kulcsár István 1 kor., Farkas József 3 kor., Rácz Ferenc 1 kor., Farkas István 1 kor., Kulcsár József gondnok 5 kor., Bábás István községi bíró 5 kor., Hajdu András 5 kor. Összesen : 140 kor.

Barka. Szanyi Gyula 1 kor., Gallai Gyula 1 kor. 30 fill., Tóth Sándor 2 kor., Olajos Józsefné 3 kor., ifj. Laczó János 10 kor. Perselyben volt 6 kor. 10 fill. Összesen 23 kor 40 fill.

Lucska. Szanyi Gyula 1 kor., Tóth Sándor 3 kor., Kiss Károly 20 kor. Összesen 24 kor.

Torna-görgő. Varga József 2 kor., idb. Bazsók István 5 kor., Hanesz Sándor és neje 20 kor., ifj. Csabay Pálné 5 kor., ifj. Nagy István 5 kor., Tegdes István 5 kor., Nagy Eszter 6 kor., Hanesz Lajos 8 kor. 86 fill. Közöséges vasárnapi perselypénz 22 kor. 88 fill. agentális perselypénz 4 kor. 69 fill. Összesen : 84 kor. 37 fill. Idb. Veres Janos és felesége Úrasztalára egy alkalommal kenyeret és bort.

Méhész. Seregély Mihályné 3 kor. Közöséges vasárnapi perselypénz 87 fill., agentális perselypénz 66 fillér. Összesen : 4 kor. 53 fill. Kovács Ferenc Korcsmáros János, özv. Soltész Miklósné, egy-egy alkalommal urasztali jegyeket.

Köztvélyes. Dely Ferenc 10 kor. Összesen: 10 kor. Szabados László lelkész, Zsebik István gondnok, Tamás Péter, Kovács Pál Dely Ferenc egy-egy alkalommal az Úrasztalára kenyeret egyenként 1 kor. 60 fill., együtt 8 kor. értékben. Összesen: 18 kor.

Szádalmás. Kenyérosztó tányérra a következők adakoztak : Özv. Pogány Jánosné 7 kor., özv. Imre Istváné 5 kor., özv. Fekete Jánosné 4 kor., Die Zsuzsó és leánytársai 4 kor. 20 fill., Porubán Istvánné, Gaál Péterné, Szabó Jánosné, ifj. Szanyi Károlyné, Porubán Sándorné, Szabó Józsefné, Demeter Mihályné, id. Kelecsényi Ferenc, id. Nagy József, Ádám Miklós csendőr, özv. Sebő Jánosné, Boross Józsefné, Porubán Mária, Végh Lajosné, özv. Szászi Károlyné 2—2 kor., Szászi Lászlóné. Kelecsényi Istvánné, ifj. Kelecsényi Ferencné, Die Andrásné, Cseh Ilona, Cseh László, Kelecsényi Sándorné, Cseh Istvánné, Mohár Zsuzsánna, Kelecsényi

Jánosné, Józsa Istvánné, Kelecsényi András, Lengyel Józsefné, Die Mihályné, Nemes Jánosné, Die Jánosné, Kovács Miklósné, Hanesz Mária, Nemes Károlyné, Kádár Istvánné, Kovács Józsefné, ifj. Bujdosó Istvánné, ifj. Nagy Józsefné, Bazsók Pálné, Kelecsényi Lajos, id. Porubán Józsefné 1—1 kor. Összesen; 76 kor. 20 fill. Józsa István, Kelecsényi János egy-egy alk. urasztali kenyeret; Keller István, Szanyi Károly egy-egy alk. urasztalára bort.

Jablonca. Icsó András 2 kor., Sebő István 2 kor., Elek András 2 kor., Csobádi András 10 kor., Jona István 2 kor. T. Cseh János az úrasztalára kenyeret, Cseh Lajos az úrasztalára kenyeret. Összesen: 18 kor.

Zsarnó: Özv. Bereczky Józsefné 4 kor., Csik András 10 kor., G. Csik Johanna Domokosné 10 kor., Kis Csik János 40 kor., Csik József 20 kor., Csik Mihály 25 kor., Csik Pál 10 kor., Domokos Dániel 10 kor., ifj. Farkas János 4 kor., özv. Füzy Ferencné 10 kor., Füzy Pál 10 kor., Füzy János 10 kor., Jakab István 10 kor., Kádár Lajos 20 kor., id. Kerekes János 20 kor., ifj. Kerekes Lajos 10 kor., id. Kerekes Lajos 20 kor., özv. Kerekes Mihályné 10 kor., özv. Kis Ferencné 1 kor., özv. Bodnár Kis Jánosné 2 kor., B. Kis Jánosné 4 kor., Kis József 4 kor., Kis Pál 4 kor., Kőrössy Dániel 50 kor., Király István 10 kor., Király Borbála 4 kor., Kőrössy Gábor 3 kor., Kőrössy István 4 kor., özv. Kőrössy Jánosné 5 kor., Kőrössy József 30 kor., Kőrössy Lajos 10 kor., Lacza Józsefné 2 kor., Mártha Bertalan 60 kor., özv. Mártha Istvánné 10 kor., Mártha József 20 kor., Sz. Mártha József 4 kor., id. Mártha Lajos 60 kor., ifj. Nagy Dániel 10 kor., id. Nagy Dánielné 2 kor., özv. Nagy Jánosné 10 kor., özv. Nagy Miklósné 10 kor., Nehéz Lajosné 5 kor., Pap János 5 kor., Papp László 5 kor., özv. Pap Józsefné 10 kor., Petér József 50 kor., Regéczi testvérek 25 kor., Kis Pál Jusztin 2 kor., Tóth Ferenc 20 kor., Zsarnay Józsefné 5 kor., Zsarnay Albert 100 kor., Novák Margit 4 kor., B. Kis János 4 kor., Nagy Mihály 4 kor., Fazekas József 10 kor., Szabó József 4 kor., Szendrey Józsefné 4 kor. Zsarnói gyülekezetünk tagjai az új orgonára tehát 829 koronát adakoztak. *Idegenek adománya:* Pap Juliánna Amerikából 30 kor., Csik Gyula Amerikából 25 kor., Koós József kath. ur 500 kor., Koós Pál ur 20 kor., Farkas Ilona urhölgy 25 kor., Kovács József csendőr 10 kor., Kertész Borbála 5 kor., Péter István (Péder) 10 kor., Neiszman Samu 15 kor., Klein Gábor 2 kor., Róth Dávid 1 kor., Tornai takarékpénztár 100 kor., Gedeon Aladár r. kath. 2 kor., Dr. Klein Samu

2 kor., Dr. Varga Jenő 5 kor., Gedeon Jenő 2 kor., Füleki Lajos 1 kor., Steinberger Ignác 1 kor., Beregszázi István 1 kor., Dr. Izsó Bertalan 10 kor., Kecskeméti Albert 1 kor., Szabó István 2 kor., Dr. Ováry Pál 10 kor., Szőke Nándor 1 kor., Lazár István 1 kor., Nagy Péter járásbíró 2 kor., Klusai Géza 2 kor., Bodnár Bertalan 10 kor., Fried Náthán 1 kor., Roth Zsigmond 5 kor., Scholcz Mihály 1 kor., Veiszberger Béláné 1 kor., N. N. 1 kor., Ando József 2 kor., Ando Márton 3 kor., Bodnár Lajos Szepsiből 50 fill., Kerekes Károly 5 kor., Görcsös Ferenc 1 kor. a szépsi takarékpénztár 1 kor., Tóth István 2 kor., özv. Frindt Jakabné 1 kor., Dula Kálmán 40 fill. Szendrey Gyula 1 kor., Várady Pál ur gyűjtött 200 kor., Zsarnay Mihály ur gyűjtött 100 kor., a Tornaujfalvai egyház hívei 82 kor., Kertész Imre 2 kor. Szenteléskor a perselyben gyűlt 82 kor. 32 fill., idegenekével begyűlt 1283 kor. 22 fill. Zsarnói gyülekezetünkben: 829 kor. Tehát az orgonára gyűlt: 2122 kor. 22 fill. azaz kettőezer százhuszonkettő korona. Isten dicsőségére adományoztak: Csik Gyula Amerikából 10 kor., Jakab Istvánné 5 kor., Mártha Istvánné 5 kor., id. Kerekes János 5 kor., ifj. Mártha János és neje 10 kor., Fazekas József 3 kor. id. Kádár Lajosné 3 kor., Segély a Baldácsy-alapból 50 kor. Összesen: 91 kor. Az orgonára begyűlt 2122 kor. 22 fill. Egyébb egyházi célokra 91 kor. Összesen: 2213 kor. 22 fill. Ezen kívül Gally Gusztávné urnő az urasztalára egy díszes asztalterítőt adott s a szószéket ugyan olyan szöveggel bevonatta 50 kor. értékben. — Épületek fentartására s orgonára fordítottak. 1. Az orgona ára 2581 kor. 2. Javítások s átalakításokra 1052 kor. 63 fill. Összesen: 3633 kor. 63 fill. Sem Tornán, sem T.-Ujfaluban Istendicsőségére nem adakoztak, sem épületre nem fordítottak semmit.

Szilice: Konfirmandus gyermekek: 11 kor., Boros K. László Amerikából: 17 kor., összesen: 28 korona.

Szadvárborosa: 1910-ik évben konfirmált gyermekek: 14 kor. 50 fill., Makkai Zsuzsánna Amerikából 5 kor., összesen: 19 kor. 50 fillér.

Jósvafő: Bak Zsuzsánna és Borbála 2 kor., Kovács Miklós 1 kor., Konfirmandusok: Pető Mari, Ar dai Teri, Berecz Erzs, Kovács László, Koto Kati, Lipták János, Tarjányi Bertl 1—1 kor., Paulovszky Margit 2 kor., Garan László, Dovola Borbála 50—50 fill., összesen: 10 kor. 60 fill., egy valaki 2 kor., egy valaki 1 kor., Ar dai István 1 kor., Egy ker. nő Amerikából 2 kor., Bubus Ferencné 3 kor., táncmulatság tiszta jövedelme 87 kor. 20 fill.,

1909. és 1910. évi perselypénz 8 kor. 30 fill., összesen : 118 kor. 10 fillér.

Szinpetri: Köves István 60 fill., Bene János 60 fill., Pogány Imre 1 kor., Gazda Árpád 1 kor., Osváth Eszter 1 kor., Bene János 60 fill., özv. Simon Istvánné 2 kor., özv. Simon Istvánné 2 kor., összesen : 8 kor. 80 fillér.

Égerszög: Pető Györgyné 2 kor., összesen : 2 kor.

Kánó: Kovács József 3 kor., Pohorai János róm. kath. válású f.-telekesi lakos 10 kor., Tornaljai takarékpénztár 20 kor., K. Kovács István 10 kor., Rőczey István szendrőládi lakos 1 kor., Almássy Gyula 1 kor., Köves Kovács József 1 kor., Benedek János 5 kor., Perselypénz 3 kor. 46 fill., összesen : 54 kor. 46 fill.

Teresztene: Herczeg Jánosné 1 kor., Stubner Pál 2 kor., összesen : 3 kor.

Szőlősardó: Husvéti com. 1 kor. 60 fill., Pütkösti 5 kor. 60 fill., Aratási 2 kor. 80 fill., Szüreti 60 fill., Karácsonyi 2 kor., Szegény egyházak részére egyesektől 6 kor., 1909. és 1910. évi perselypénzek 1 kor. 36 fill., összesen : 19 kor. 96 fill.

Tornakápolna: Böjti áldozatkor adakoztak 80 fill., Pütköstkör 2 kor. 60 fill., Ujkenyérkor 80 fill., néhai Mató Róza az urasztalára egy pamutkendőt hagyományozott, Mató János és felesége az urasztalára kenyeret adott, Mató Mihály gondnok és felesége az urasztalára kenyeret, Farkas Antal és felesége az urasztalára kenyeret adott, összesen : 4 kor. 20 fill.

Perkupa: Nagy Zsuzsánna, Falucskai Teréz, Kádár Bálintné, Szegő Teri, Gergely Kálmán, Pető Pál, Nagy Boris, Nagy István, Szegő Lajos, Szegő Béni 1—1 kor., Gál Juliánna, Gál Ilona, Gál Erzsébet, Gál Margit, Pető Terézia, Maurnyi János, Petró József 2—2 kor., ifj. Kukoró István, Pető Borbála 3—3 kor., Boza Istvánné, Pető János, Nagy János, Juhász Mária, Juhász Borbála 4—4 kor., Pető Samu, Szegő Jánosné, Falucskai János, Szegő Zsigmond 5—5 kor., Molnár István, Dely Lajos 20—20 kor., Szükösi agenciális perselypénz 9 kor. 52 fill., hirdetési perselypénz 24 kor. 26 fill., összesen : 173 kor. 78 fill.

Varbóc: Tar István 50 fill., Husvétkor 4 kor. 30 fill., Pütköstkör 4 kor. 70 fill., Ujkenyérkor 1 kor. 92 fill., Ujborkor 1 kor. 10 fill., Karácsonykor 9 kor. 20 fill., perselypénz 3 kor. 82 fill., összesen : 25 kor. 54 fill.

Szin: Gróf Hadik János orgona-alapra 100 kor., táncmulatság jövedelme orgona-alapra 115 kor., Szalay László orsz. gyűl.

képviselő orgona-alapra 100 kor., Gál János 2 kor., Szalóky Károlyné orgona alapra 10 kor., 1909. és 1910. évi perselypénz 33 kor. 30 fill. összesen: 360 kor. 30 fill.

Szögliget: Domonkos Mihály 10 kor., Pásztor János 4 kor., Simko János 22 kor., Mató Borbála 2 kor., Perselypénz 19 kor. 90 fill. összesen: 57 kor. 90 fill.

II. Épületekre fordított.

Komjáti. 298·82 kor.

Bódvaszilas. 451·82 kor.

Bódvalenke. 563·50 kor.

Becskeháza. 311·15 kor.

B - Vendégi. 51·08 kor.

Hidvégyardó. 148·40 kor.

Szádélő. 74·42 kor.

Áj. 16·30 kor.

Barka. 13·52 kor.

Tornagörgő. 90·88 kor.

Körtvélyes. 950·15 kor.

Szádalmás. 316·63 kor.

Jablonca. 337·24 kor.

Zsarnó. 3633·63 kor.

Szilice: 644 kor. 17 fill.

Szídvárborosa: 5 kor. 96 fill.

Jósvafő: 227 kor. 44 fill.

Szinpetri: 1435 kor. 50 fill.

Égerszög: 155 kor. 66 fill.

Kánó: 159 kor. 68 fill.

Teresztene: 463 kor. 24 fill.

Szölősardó: 8334 kor. 17 fill. (Iskola épült).

Kápolna: 362 kor. 17 fill.

Perkupa: 462 kor. 82 fill.

Varbóc: 81 kor. 20 fill.

Szin: 358 kor. 54 fill.

Szögliget: 21 kor. 18 fill.

VI. Az ungi egyházmegyében.

I. Adakozások.

Csapon Isten dicsőségére adakoztak egyesek 386 kor. 82 fill.

Tiszaásványban Isten dicsőségére adakoztak egyesek 141 kor. 66 fillér.

Eszenyben Isten dicsőségére egyesek 117 kor. Ugyanitt *Daróci Béláné* az úrasztalára egy terítőt ajándékozott 500 kor.

Szalókon Isten dicsőségére adakoztak egyesek 55 kor.

Tiszaágteleken Isten dicsőségére egyesek 103 kor. 30 fill.

Csongorban Isten dicsőségére egyesek 51 kor. 24 fill.

Nagydobronyban Isten dicsőségére egyesek 122 kor. 60 fill.

Kisdobronyban Isten dicsőségére egyesek 470 kor. 09 fill.

Kisgejőcön Isten dicsőségére adakoztak egyesek 35 korona 15 fillér.

Korláthelmecen Isten dicsőségére adakoztak egyesek 94 kor.

Nagygejőcön Isten dicsőségére adakoztak egyesek 666 kor. 98 fillér.

Kisráton iskolaépítésre adakoztak egyesek 1213 korona 16 fillér.

Szűrlén Isten dicsőségére adakoztak egyesek 119 kor.

Záhonyban az egyháztagek közadakozásából orgonát állítottak 3800 korona.

Tiszasalamonban Isten dicsőségére adakoztak egyesek 72 korona.

Ugyanott orgonára adakoztak egyesek 100 kor. 66 fill.

Minajban Isten dicsőségére adakoztak egyesek 281.

U. o. templomszentelés alkalmával perselypéNZ 557 korona 46 fillér.

U. o. özvegy *Szalóka Jánosné* jenkei lakos az Úrasztalára egy sárga selyem kendőt ajándékozott 10 kor.

U. o. *Muha Mariska* homoki lakos Úrasztali terítőt ajándékozott 40 kor.

U. o. *Hantos Istvánné* Úrasztali terítőt ajándékozott 30 kor.

U. o. *Nagy Ilona* a szószékre egy bársony terítőt ajándékozott 30 kor.

U. o. *Erdélyi Gyuláné* a szószékre egy koszorut készítette 10 kor.

U. o. *Minay Jolán* állami tanítónő az Úrasztalára egy kézi himzéssel gazdagon díszített terítőt ajándékozott 130 kor.

Botfalván Isten dicsőségére egyesek 19 kor.

Ungtarnócon Isten dicsőségére egyesek 41 kor.

Úngpinkócon Isten dicsőségére egyesek 74 kor.

Ungváron Isten dicsőségére adakoztak egyesek 689 korona 50 fillér.

U. o. özv. *Fidy Béláné* a ref. ifj. egyesületnek egy selyem zászlót ajándékozott 450 kor.

U. o. *Komjáthy Gábor* lelkész neje az Urasztalára zöld bársony terítőt ajándékozott 200 kor.

U. o. *Matulay Pálné* a szószékre egy terítőt ajándékozott 80 korona.

Zaharban Isten dicsőségére egyesek 73 korona 22 fillér.

Bezőben Isten dicsőségére egyesek 528 kor. 70 fillér.

Ungnyarádban Isten dicsőségére adakoztak egyesek 472 korona 12 fillér.

U. o. *Horváth Gábor* templomra 60 kor.

Sziránfalván Isten dicsőségére egyesek adakoztak 101 kor. 10 fillér.

Palágyban Isten dicsőségére egyesek 236 kor. 49 fill.

U. o. özv. *Varga Pálné* adományozott 100 kor.

U. u. *Szabó Péterné* adományozott 100 kor.

Nagyszelmencen Isten dicsőségére adakoztak egyesek 178 korona 71 fillér.

Pallóban Isten dicsőségére egyesek 38 kor.

Bátfán Isten dicsőségére egyesek 26 kor.

Gállocsban Isten dicsőségére templomszentelés alkalmával egyesek 1056 korona.

U. o. *Csengeri Jenő* az énekvezér javadalmazására alapítványt tett 200 korona.

Nagykaposon Isten dicsőségére adakoztak egyesek 454 kor.

Csicserben Isten dicsőségére egyesek 1518 korona 40 fillér.

Templomépítésre adakoztak: özv. *Orosz Andrásné* 400 kor., *Csatlós János* 100 kor., *Tóháti János* 200 kor., *Peres János* 150 kor., ifj. *Kranyik János* 100 kor., ifj. *Lengyel János* 100 kor., ifj. *Peres Mihály* 100 kor., özv. *Szabó Jánosné* 120 kor., *Szakács János* 100 kor., id. Cs. *Tóth Sándor* 100 kor., *Móré János* 100 kor., *T. Erdei János* 100 kor., *Béres András* 100 kor., Cs. *Erdei János* 100 kor., *Abaházi János* 100 kor., *Kocsis Ferenc* 100 kor., *Szabó Mihály* 100 kor., *Szabó András* 100 kor., *Erdei István* 100 kor., *Kertész József* 100 kor., *Lengyel János* gondnok 200 kor.,

özv. *Pallai Józsefné* 100 kor., özv. *Lengyel Istvánné* 100 kor.,
Magda Sándor lelkész 100 kor.

Bésben Isten dicsőségére 10 kor.

Iskében Isten dicsőségére adakoztak egyesek 87 kor. 64 fill.

Vajánban Isten dicsőségére 16 kor.

Mokcsakenézen Isten dicsőségére 37 kor.

Ungmogyoróson Isten dicsőségére 25 kor.

Vajkócon Isten dicsőségére 57 kor. 70 fill.

Veskócon Isten dicsőségére 10 kor.

Ungcsepelyben Isten dicsőségére 49 kor.

Bajánházán Isten dicsőségére 141 kor. 20 fill.

Nagyszeretván Isten dicsőségére 67 kor.

Pályinban Isten dicsőségére 178 kor. 80 fill.

U. o. az egyháztagok közadakozásából egy ezüstözött keresztelőkészletet vásároltak 83 kor. 54 fill.

Vámoslucskán Isten dicsőségére adakoztak egyesek 391 korona 74 fillér.

Solymoson Isten dicsőségére 155 kor. 40 fill.

Felsőröcsén Isten dicsőségére 415 kor.

Sárosmezőn Isten dicsőségére 173 kor. 72 fill.

Kereszten Isten dicsőségére 265 kor.

Jenkén Isten dicsőségére 350 kor. 90 fill.

Adakozások összege: 21.518 korona

II. Építkezések.

Csap épületek javítására költött 1762 kor. 38 fill.

Tiszaásvány épületek javítására költött 940 kor.

Szalóka diszes paplakot épített 15399 kor. 15 fill.

U. e. iskoláját átalakította 2212 kor. 22 fill.

Tiszaágtelek javításokra költött 406 kor.

Csongor istállót épített 1574 kor.

Záhony templomába diszes orgonát állított 3800 kor.

Tiszasalamon javításokat eszközölt 323 kor. 44 fill.

Szürte javításokra költött 236 kor. 85 fill.

Kisrát javításokra költött 350 kor.

Kisgejőc épületek javítására költött 1520 kor. 36 fill.

Minaj templomát újította, s arra diszes tornyot épített, lelkészlakát újította 15400 kor.

Botfalva csúrt épített 652 kor. 72 fill.

Unglarnóc javításokra költött 188 kor. 16 fill.

Ungvár épületeket javított 1539 kor.

Bező új iskolát épített, két tanteremmel, két tanitói lakással
14000 korona.

Ungnyarád leégett iskoláját újra építette 6111 kor. 38 fill.

Palágy épületek javítására költött 627 kor. 42 fill.

Szirénfalva épületeket javított 152 kor. 60 fill.

Palló épületeket javított 141 kor. 30 fill.

Bátfa épületeket javított 126 kor. 60 fill.

Gálos új templomának építését befejezte 1900 kor.

Nagykapos javításokra fordított 252 kor. 40 fill.

Csicser lelkészlakát átalakította, vaskerítéssel ellátta 5026
korona.

Bés javításokra költött 182 kor. 36 fill.

Iske lelkészlakát átalakította 6462 kor. 14 fill.

Vaján épületeit javította 658 kor. 75 fill.

Mokcsa épületeket javított 140 kor.

Ungmogyorós javításokra 116 kor.

Vajkóc épületeit javította 124 kor. 70 fill.

Ungcsepely épületeket javított 229 kor. 28 fill.

Veskóc javításokra 213 kor. 10 fill.

Bajánháza javításokra 100 kor.

Nagyszeretva iskoláját átalakította 3700 kor.

Pályin iskolát épített 8738 kor. fill.

Sárosmező javításokra 200 kor.

Építkezések összege : 96106 kor. 60 fill.

VII. Alsózempléni egyházmegye.

A) Adakozások.

Tolcsván a temető rendzésére adakoztak: Mezőssy Béla volt államtitkár 500 kor., Dobránszky Péterné 300 kor., Leveleki Molnár Gusztávné 100 kor., Adriányiné s Velbovszkiné 100 kor., Szabó Lajos egy templom ajtóra 50 kor.

Pácín Isten dicsőségére 248 kor., Cigándon összegyűlt egysektől orgonára 24 kor., perselypénz 45 kor., Istendicsőségére 24 kor., halottak jóemlékére 151 kor., toronyórára 79 kor., harangra 1287 kor.

Vajdácskán Isten dicsőségére özv. Szabó Istvánné 100 kor., Schulcz Aurél 40 kor., Bányay jegyző 40 kor., s több egyháztag 400 kor.

Kiskövesden a hívek Isten dicsőségére 159 kor.

Bodrogszentesen többen 85 kor.

Királyhelmeccen 229 kor.

Kiskövesd toronyórára 13 kor.

Nagykövesd egyház részére 496 kor.

Mád a temető körülkerítésére 225 kor., Klein Gusztávné ugyanott 3 kor.

Nagyrosvágyon az adakozások összege különféle célokra 1539 kor.

Sárospatakon Földváry Mihály végrendeletileg hagyott az egyháznak 1626 kor. 60 fill., Harsányi Mihály s neje aranylakodalmuk alkalmából 100 kor.

Bodroghalász. Egyház céljára 708 kor.

Vámosujfalu 374 kor.

Erdőhorváti hasonló célra 127 kor. 40 fill.

Erdőbénye 120 kor.

Kenézlő 48 kor.

Olaszliszka 90 kor. 60 fill.

Ond. Rácz Endre tanító adománya 36 kor.

Tarcal. Egy nő hagyománya 400 kor.

Tálya 20 kor.

Mád 100 kor.

Báj 400 kor.

Mezőzombor. Egyház részére 68 kor., Cukorgyár templom-építéshez 450 kor.

Prügy. Egyház szükségeire begyűlt 260 kor.

Tiszaladány 1027 kor.

Taktaharkány 62 kor. 26 fill.

Tiszaluc 39 kor. 60 fill.

Sajóhidvég 77 kor.

Hernádnémeli 105 kor.

Hernádkak 803 kor. 10 fill.

Gesztely. Kóczán Miklósné iskolafelszerelésre ajándékozott
60 kor.

Legyesbénye. Többen Istendicsőségére 231 kor. 20 fill.

Pácin. Szabó András, a kegyes öreg, az egyház javára ismét
400 kor.

Ricse hasonló célra 98 kor.

Luka 45 kor.

Karos 75 kor.

Karád 158 kor.

Örös 19 kor.

Lácza 183 kor.

Kisrosvágy. Többen Isten dicsőségére 50 kor., Miklós Béla
433 kor. 43 fill. és 340 kor. értékű urasztali ezüst boros készle-
tet. — Tóth János és neje 333 kor. 33 fill.

Karcsa 90 kor.

Semjén 139 kor.

Berecki 96 kor.

Vajdácaska 400 kor.

Kiskövesd 170 kor.

Nagykövesd 153 kor.

Szomotor 30 kor., ugyanott Parajos János templomra 50
kor.

Kisgéres 379 kor.

Perbenyik 231 kor. 30 fill.

Agárd 127 kor.

Leányvár 106 kor.

Kistárkány 147 kor.

Bacska 289 kor.

Lelesz 154 kor.

Bodrogszentés 85 kor.

Véke 805 kor.

*Királyhelme*c 229 kor.

Nagygéres orgonára 193 kor.

Olaszliszka. Gagyai Károly ref. tanító és neje vettek az egyháznak egy harangot 3200 kor.

Adományok összege 22892 kor. 82 fill.

B) Építkezések.

Királyhelmeec. Épített két új tantermet 13000 kor.

Kistárkány. Épületek javítására 600 kor.

Agárd. Iskolára fordított 2360 kor.

Perbenyik. Javításra 150 kor.

Kisgéres. Két új iskolára 30000 kor.

Nagykövesd. Paplakot épített 16000 kor.

Vajdáccka. Javitás 5800 kor.

Berecki. Kerítésre 36 kor.

Semjén. Paplak javításra 214 kor.

Nagyrosvány. Iskolára 1532 kor.

Láca. Javításokra 788 kor.

Örös. Iskolára 400 kor.

Karád. Paplakra, iskolára 1400 kor.

Luka. Egyházi épületekre 3200 kor.

Karos. Paplakra 1040 kor.

Ricse. Javításokra 1495 kor.

Cigánd. Javításokra 5725 kor.

Karcsa. Templomra 189 kor.

Alsódobsza. Épületek javítására 1000 kor.

Ujcsanátos. Épületek javítására 1150 kor.

Gesztey. Javításokra 500 kor.

Hernádkak. Paplakra 2230 kor.

Berzék. Javításokra 1223 kor.

Sajóhidvég hasonló célra 2015 kor.

Kesznyéten 2132 kor.

Tiszalúc. Templom, iskolára 2200 kor.

Taktaharkány. Uj iskolára 8835 kor.

Csobaj. Iskola-javításra 71 kor.

Tiszaladány. Iskola-építés, templom-javításra 9490 kor.

Prügy. Uj iskolára 22000 kor.

Szerencs. Javításokra 711 kor.

Báj. Javításokra 400 kor.

Tarcal. Épületek fentartására 2400 kor.

Ond. Paplakra 1600 kor.

Kenézlő. Parókháira 100 kor.

Tolcsva. Iskolára 242 kor.

Bodrogkeresztur. Építkezésekre 275 kor.

Viss. Iskolára 2000 kor.

Erdőhorváti. Javításokra 340 kor.

Vámosujfalu. Javításokra 331 kor.

Tokaj. Vizvezeték s új tanítólakra 8245.

Bodroghalász. Új tanteremre 6355 kor.

Sárospatak. Vegyésekre 831 kor.

Az összes építkezés, a melyben új templom, torony nem fordul elő, került 160605 koronába.

VIII. Felsőzempléni egyházmegye.

I. Adakozások.

Abara. Isten dicsőségére adakoztak 46 kor.

Alsóórházyi. Isten dicsőségére adtak: 115 kor. 20 fillért. Iskolai felszerelésre Hlosvay Zsigmond főgondnok 30 kor., Cseh Pál lelkész 10 kor. Új lelkészlakra: gr. Esterházy Móric orsz. gy. képviselő 200 kor., Berencsy Antal eperjesi posta s. tiszt 10 kor., Takor Sándor állomási pincér 5 kor., özv. Kálniczky Jánosné 20 kor., kötelező ajánlatot tettek: dr. Tüdös István 200 kor., Renferr Gusztáv ág. ev. birtokos 500 kor., Balogh György mátyásházai malomtulajdonos 100 kor., Cseh Pál lelkész 100 kor., lelkész atyja Cseh István 100 kor.

Bánóc. Adakoztak 185 kor. 50 fill., özv. Kazinczy Arturné sz. Almásy Viola r. kath. urnő egész éven át urvacsorai kenyeret és bort.

Vásárhely. 90 kor. 30 fill.

Morva. 19 kor. 90 fill.

B.-Ujlak. 167 kor., özv. id. Kovács István garanyi lakos 145 kor. ért. urvacsorai ezüst kelyhet.

Garany. 337 kor. Ezenkívül özv. gr. Almásy Györgyné, sz. Zichy Jenke csillagkeresztes hölgy, r. kath. az iskola és tanítólak építéséhez 40 □ öl követ, özv. id. Kovács István garanyi lakos a garanyi leányegyháznak egy 180 kor. értékű aranyozott urvacsorai kelyhet.

Csarnahó. Isten dicsőségére adakozás volt 80 kor.

Deregyő 82 kor.

Szalók 45 kor. 70 fill.

Gálszécs. Isten dicsőségére adtak 80 kor. 80 fill., Dr. Kun Zoltánné sz. Nemthy Ilona sárospataki lakos egy urvacsorai poharat 100 kor. értékben, Nemes Sándor főgondnok egy urasztali kancsót 70 kor. értékben.

Gercsely. Isten dicsőségére adakoztak 25 kor.

Kiszte 33 kor.

Hardicsa 110 kor.

Homonna 115 kor. 30 fill.

K:-Azar 55 kor. 12 fill.

Kisbári 23 kor. 20 fill.

Nagybári 82 kor. 25 fill.

Kisráska 30 kor.

Hegyi 25 kor.

Kazsó 14 kor.

Kolbása 16 kor.

Ladamóc 98 kor. 88 fill. Urasztali kehely kijavítására adtak a hivek 70 kor., keresztelő edényre 50 kor.

Lasztóc 73 kor.

Nagykázmér 5 kor.

Lasztómér 375 kor. 67 fill.

Legenye 41 kor 67 fillér.

Imreg 103 kor.

Szürnyeg 239 kor. Gönczy Zs. egy 50 kor. ért. urasztali kancsót.

Málca 88 kor.

Migléc 304 kor. 60 fill.

Nagytárkány 14 kor.

Nagytoronya 82 kor.

Kistoronya 40 kor.

Bodrogszerdahely 40 kor.

Tussa 265 kor. 72 fill.

Zemplén 103 kor., Veres Zsófia 1 drb. fehér, Bón Eszter 1 drb. tarka abroszt ajándékoztak az Urasztalára.

Szöllöske. Kassai Mária egy urasztali terítőt ajándékozott.

Magyarsas. Isten dicsőségére adakoztak 48 kor. Ezenkívül harangra önkéntesen adakoztak 845 kor. Ezek között Bernáth Gyula és Bernáth Győző 100—100 kor. Dókus Lászlóné 50 kor.

Magyarizsép. Isten dicsőségére adakoztak: 76 kor.

Cselej. Isten dicsőségére adakoztak: 34 kor. Ezenkívül Nagy

András néhai Nagy Johanna emlékezetére, ezeknek örökösei, un. Alexy Emilné sz. Benke Erzsébet (Pelejte), Bottka Bertalan (Gercsely), Bottka Ferenc (Pelejte), Bottka Vilma, férj. Sebők Lajosné (Lasztóc), Czövek Eriő (Lasztóc), Sebők István (Nyiracsád), Sebők Lajos (Lasztóc), Sebők Irma, férj. Kuncsol Jánosné (Lasztóc), Sebők Emma, férj. öz. Soltész Mihályné (Lasztóc), Mokcsay Ilona férj. Erdélyi Jánosné (Pelejte) és Mokcsay István (Pelejte) a cseleji ref. fiókegyház részére, örök, elkölthetlen alapítványul 1000 kor. ajándékoztak, melynek kamatai a cseleji egyház közszükségleteire, illetve templomi kiadásra fordíthatók.

Összes adakozás: 3905 kor. 63 fill.

B) Építkezések.

Bánóc. A templomtető ablakokat alakították át 230 kor költséggel.

Vásárhely. Az iskolát és tanítólakot javították 9000 kor. erejéig.

Morva. A templomot és iskolát javították 300 koronával.

Csarnahó. A parochia és iskola javítására költöttek 100 kor.

Deregyő. A lelkészlakot befedték 2100 kor., az iskolához előszobát építettek, új ablakokat és cserépkályhát szereztek be 1000 kor. költséggel.

Gálszécs. Az iskolára költöttek 250 kor.

Kisrúska. A lelkészlak javítása belekerült 1760 kor. 87 fill.

Hegyi. A kistráskai lelkészlak javításához hozzájárult 890 kor.

Ladamóc. A templomot javította 4465 kor., az iskolát 72 kor., a lelkészlakot 120 kor. költséggel.

Lasztóc. Templom, lelkészlak, iskola javítására költött 1240 kor.

Lasztlómér. Csürt építettett fából, zindelytetővel, magtárt fedetett és méhest állított 2319 kor. 68 fill.

Magyarsas. Új harangot vett 845 kor.

Inreg. Új iskolát épített 7600 kor. költséggel.

Málca. Templomra és iskolára költött 440 kor.

Nagytoronya. Új lelkészlakot épített 10000 kor. költséggel.

Kistoronya. A nagytoronyai lelkészlak építéséhez hozzájárult 300 kor., iskolai melléképületekre költött 570 kor.

Sátoraljanjhely. 2008 kor 25 fill. értékű építkezést végzett.

Zemplén. Új tanítói lakot épített 5300 kor. költséggel.

Az összes építkezések értéke: 62026 kor. 86 fill.

A püspöki jelentés alapján és utmutatása szerint elhatározza az egyházkerületi közgyűlés:

1. *Fuliquett György* genfi egyetemi igazgatónak sárospataki főiskolánk meglátogatásáért s ebben az ifjúság és tanári kar előtt hirdetett eszméiért köszönetet mond s őt őszinte tisztelete és nagyra becsülése felől biztosítja.

2. *Br. Bánffy Dezső* erdélyi egyházkerületi főgondnokot, mint aki a múlt évben töltötte be e minőségben 25 éves áldásos közszolgálatát, aki mint ilyen is, méginkább pedig mint egész hazai ref. egyházunk lángoló lelkű, félelmetlen erélyű s lankadatlan kitartású vezére, mély hállára kötelezte maga iránt egész magyar református egyházunkat; — a tisztelet és szeretet őszinte érzelmével üdvözli s az egész országunkat, mindenek felett pedig egész hazai ref. egyházunkat fájdalmas izgatottságban tartó betegsége alkalmából reá Istennek áldó, gyógyító, megszabadító s egész ref. egyházunkat boldogító kegyelmét kéri.

3. *Ragályi Gyula* tornai egyházmegyei gondnok lemondását s betegeskedését a legmélyebb testvéri részvétellel veszi tudomásul s midőn gondnoki minőségben több éven át tanúsított hűségét jegyzőkönyvi megörökítéssel tiszteli meg, őt szenvedő állapotában is egyházkerületünk élő tagjának tekinti s mielőbbi teljes felgyógyulását bizodalommal reménylve, őt a mindenható Isten védelmébe ajánlja.

4. *Zelenka Pál* tiszai ágostai ev. püspök elhunytát, akit bensőséges szálak kötöttek egyházkerületünkhöz s aki testvéri szeretetének számtalan bizonyosságát szolgáltatta s b. e. püspökünk iránt ápolt baráti és fiúi tiszteletével egész egyházkerületünket is átölelte, — mély fájdalommal veszi tudomásul s nagy érdemeinek elismerése mellett, áldást kívánván kihűlt poraira, őszinte részvétéről a gyászoló családot tisztelettel értesíti.

5. *Sárkány Sámuel* nyugalmazott ág. ev. püspök elhunylát, aki ref. egyházunk iránt való szeretetének szintén sok kitűnő bizonyosságát szolgáltatta s nemes egyéniségével, nagy tudásával s bölcs mérsékletével országos tiszteletet szerzett nevének, — hasonlóképen őszinte részvételt veszi egyházkerületi közgyűlésünk tudomásul s áldás közt őrzi emlékezetét.

6. *Dr. Eröss Lajos* tiszántúli ref. püspöknek váratlan kidőltét — amint a temetésre küldött képviselöje által is — kitüntetőleg meggyászolta, úgy korai elhunytá felett jegyzőkönyvében is a legmélyebb fájdalomát fejezi ki. Két és félévi püspöksége alatt annyi biztató jelét adta nagy hivatottságának, hogy halálát egész magyar ref. egyházunk méltán tekintheti közveszteségnek. Mint tudós értékes műveivel, mint ember szeretetreméltóságával, mint egyháztag a kálvinizmus iránti nagy hűségével tette nevét emlékezetessé. Legyen áldott emlékezte!

7. *Horváth Lajos* volt országos képviselőnek a miskolci ref. egyház presbyterének, a miskolci ref. főgimnázium igazgató-tanácsosának s felsőbb leányiskolánk felügyelő-bizottsági tagjának elhunytát is tisztelettel örökíti meg egyházkerületünk jegyzőkönyvében. Az élő Horváth Lajos tudásával, bölcseségével, eszméivel volt díszjele nemzetünknek s dicsekedése ref. egyházunknak és tanúbizonyosága a nagy időknek; a *meghalt* Horváth Lajos pedig egy nemes életen át megtakarított földi javaival lett áldássá a miskolci egyházközségre, a főgimnáziumra és egyházkerületünk felsőbb leányiskolájára. Amidőn egyházkerületünk mindezt tisztelettel elismeri, boldog nyugalmat kíván a megfáradt és kidőlt jeles halóporainak.

7. Egyházkerületünk a letűnt év folyamán kidőlt lelkészeinek, tanítóinak s világi tagjainak emlékezetét is áldással örökíti meg jegyzőkönyvében.

8. *Dr. Kovács Gábor* h. egyházkerületi pénztárnoknak és *Bizony Ákos* egyházkerületi főügyésznek az egyházkerületi pénztár rendezése körül tanúsított buzgóságukért köszönetet mond.

9. Mindazoknak, akik az egyes egyházköz-ségek építése körül anyagi áldozatokkal forgo-lódtak s nemes gondolkodásuknak ilyen módon is bizonyosságát szolgáltatták, a maga részéről is elismerését és köszönetét nyilváníttja.

7. Ugyancsak főgondnok indítványára kimondja egyház-kerületi közgyűlés, hogy

azokat a körleveleket is, amelyekkel új püspökünk az egyházközségekkel, egyházmegyék-vel a saját vezérgondolatait hivatala elfoglalása után megismertette, valamint főgondnokunkhoz intézett nyílt levelét is, örök emlékül és tanul-ságul szintén jegyzőkönyvbe iktatja.

E körlevelek és nyílt levél a következők:

*Nagytisztelű, tiszteletes lelkész és tanító urak!
Nemes és szent egyházak!*

Az apostol köszöntésével járulok hozzátok: *Kegye-lem nektek és békesség Istentől, a mi atyánktól és a Jézus Krisztustól!*

Köszöntésem után szívem mélyéből fakadó hálát mondok nektek azért, hogy ti engemet a tiszánineni egyházkerület felügyelő pásztori szolgálatával megtisztel-tetek és ez által az én hosszas papi pályámat megkoro-náztátok. Nagy jutalmat adtatok ti nekem minden eddigi munkáimért, amelyeket bizalmatokból, különböző szolgálataimban, anyaszentegyházunk javára, hűséggel végezni igyekeztem.

Midőn ezért ezt az érdemeimet felülmuló jutalmat elfogadom, alázatos szívvel teszem ezt, aggódva azon, hogy lelkierőm készsége, amely töredékeny testtel van egybekötve, elegendő lesz-e nagyobb és súlyosabb köte-

lességeim teljesítésére; de mégis bátorságot meríték abból a hitemből, hogy ti engem azért is választottatok ki lelkipásztortársaim közül a püspöki szolgálatra, hogy a közügyek terén szerzett tapasztalataimat egyházunk javára fordíthassam Isten segítő kegyelmében bízva, ebből az okból határoztam el magamat a püspöki munkakörben való szolgálatok teljesítésére, hogy míg nappal van, munkálkodjam tovább is és a rendelkezésemre álló erőket és tehetségeket a végsőkig a közjó oltárain áldozzam fel.

Hogy micsoda feladatok várnak reám a püspöki szolgálatban, azokat jól tudom és jól ismerem. Tudom, hogy ennek a szolgálatnak sorrendje önmagában véve kimeríthetetlen és hogy bármily hosszú ideig éljen is valaki, azokat mind el nem végezheti, legfeljebb csak az egyes darabokat és részleteket, amelyek a futó idők folyamán felmerülnek. Azonban, ilyen szűkebb értelemben véve is, látom azt, hogy milyen hosszú és terjedelmes az a szolgálati sorrend, amelyet egy püspöknek át kell tekinteni, figyelemmel kísérni és az idők viszonyaihoz képest mindazokat megvalósítani, amelyeknek megvalósítását az egyház érdekei követelik.

Szolgálataim sorrendjét nem is én magam állapítom tehát meg, hanem elébem írja azt a törvény, a mai egyháztársadalmi élet és annak követelései. Én ezt a sorrendet elfogadom s abból a reám eső részt teljesíteni igyekezem, a ti segítségetekkel és támogatásokkal.

Mindenekelőtt a ti segítségeteket és támogatásotokat kérem azért, kedves atyámfiain, mert ez az én püspöki működésemnek sarkpontja.

Egyházi alkotmányunk szerint ugyanis a mi egész egyházi életünk a gyülekezetek életéből táplálkozik. Nem felülről, hanem alulról épül az, a gyülekezeti élet és önkormányzat erős és biztos alapjain. Püspökök a református egyházban nem is tehetnek üdvösen semmit a gyülekezetek nélkül és viszont, amit tesznek, azt a gyülekezetek javára és építésére kötelesek tenni.

Lelkipásztor és tanító urak, nemes és szentegyházak, munkatársaim! azt ti velem együtt jól tudjátok, hogy a gyülekezeteknek mai nap erőseknek, tevékenyeknek, életképeseknek kell lenniök, mert oly időben élünk, amidőn

nem a csendes nyugalom és békesség áldó napfénye ragyogja be templomaink tornyait, hanem viharok és villámok csapkodják azt jobb és balkezünk felől. Mi templomainkban az Isten és a Krisztus nevében az emberek közt való békességet és testvéri szeretetet hirdetjük, a templomokon kívül pedig gyűlölködő harcok folynak ember és ember között. Fent és alant, kicsinyek és nagyok között egyaránt, az anyagi és testi javak harca ez. Sőt még a tudás, a miveltség is, hamis utakra tévedve, támadásokat intéz a vallás örökigazságai ellen, hogy növelje a zavart és nyugtalanságot az emberek lelkében, az emberi élet igaz célja, rendeltetése és boldogsága nagy kérdéseiben, amelyeknek megoldására mi az örökkévaló evangéliom idvezítő hatalma által törekszünk.

Ezekhez járul az a nagy szerencsétlenség is, hogy még vallás és vallás, templom és templom sem tud békességben és keresztyéni szeretetben megélni egymás mellett. A közös veszélyek idején a pápás egyházak rovasára kell feljegyeznünk azt az idő- és korelles törekvést, amely háborgatásaival az evangéliumi protestáns egyházak gyengítését, kisebbitését, nem tartja sem a keresztyéni szeretetbe, sem a hazafiságba ütközőnek. Így napirenden vannak velünk szemben, hol a leleményes, hol az erőszakos kitérésű kísérletek. Különösen pedig a vegyes házasságokban a családok állandó zaklatásoknak vannak kitéve; a vegyes házasságokra lépők minden lehető módok felhasználásával arra kényszerítetnek, hogy gyermekeiket a katolikus vallásra kötelezzék el. Lelkiismereti kinzásokon és gyötrelmeken keresztül hurcoltatnak meg ezek, mintha a hitnyomozások gyászos korában élénék ma is. Áldatlan, vétkes harcok ezek ellenünk akkor, mikor azok hazai törvényeinkben is megtorlást találhatnak, vagy találniuk kellene a közbéke érdekében.

Iskoláink, amelyek az egyház testéhez tartoznak, szintén megérik a mai idők nyugtalanságait úgy fenállásukban, mint szellemükben. Az állami gazdag alapu, mert országos adóból táplálkozó intézetekkel nem képesek mindenütt versenyt futni református iskoláink. Sok hull le e miatt időnként az egyház testéről. De mintha a megmaradtak sem fűződnenek oly szorosán felekeze-

tünkhöz, mint a tápláló anya édes gyermekei. Vágyakozás mutatkozik elszakadni az anya emlőjétől még tanítóink között is. Szabadabb szellemű dolognak tekintik sokan az iskolák államosítását. Nem vitatom ezt a kérdést, azonban a míg országunkban a felekezeti iskolákban van a súlypont, addig a református iskolák gyengítése nem állhat egyházunk érdekében.

Futólagos, rövid vázlatai ezek a mai idők tüneményeinek, de így is bizonyítják, hogy a gyülekezeteknek miért van szükségük többszörös erőre és tevékenységre.

A gyülekezetek élén erőseknek kell lenni elsősorban a lelkipásztoroknak; buzgóknak a hitben, bölcseknek a tudományban, szorgalmasoknak a templomokban és templomokon kívül. Sok munka és fáradhatatlan gondoskodás kívántatik ma a lelkipásztoroktól, hogy megvédelmezzék a hitéletet, a békességet, a szeretetet, a jó erkölcsöt, az ifjúság tisztaságát, a családi élet szentségét. Én magam is fogok azért módot keresni arra, hogy a gyülekezetek lelki építéséről együtt értekezhessünk lelkésztársaimmal. Ti pedig, nemes és szent egyházak, segítétek és támogassátok lelki vezéreiteket minden jó munkájukban, hogy köztetek mindenek ékesen és szép rendben legyenek!

Erőseknek kell lenni a tanítóknak is, alkalmasoknak a tanításra és példának a hitbuzgóságban. A gyermekeket és az ifjúságot hittel kell elbocsátani az iskolákból az élet kísértetekkel teljes útjára, mert a tudás önmagában meg nem tarthatja őket. Hitbuzgóságot kérek azért a tanító uraktól általában, főképen pedig úgy a felekezeti, mint a nem felekezeti iskolákban, a vallás oktatásában. Mivelhogy együtt munkálkodó szolgálk vagyunk, álljanak a tanító urak szorosán a lelkészek oldala mellé és végezzék együtt kölcsönös szeretettel és bizalommal a növendékek vallás erkölcsi növelését. Ti pedig, nemes és szent egyházak, a tanítók munkáját a mai idők viszonyai szerint méltányoljátok és becsüljétek, mert a magatok és gyermekeitek javát mozdítjátok elő, ha a népmiveltés munkásait hathatósan támogatjátok.

A gyülekezeti élet, egyházi szervezetünk szerint a presbiteriumokban összpontosúl. Ezeknek is erőseknek,

buzgólkodóknak kell ma lenniök minden irányban. Egyházi törvényeink hosszú sorban szabják meg azokat a feladatokat, amelyeket a hivek képviselőjében, az önkormányzat jogkörében, a presbitériumoknak kell elvégezniök. Sok gondosságot kíván ez a szolgálat is. Templomok, paróchiák, iskolák, egyházi vagyonok, azoknak építése, jókarban tartása, az egyházak erejét mutatja, a presbitériumokat dicséri. Kedves dolog nekem bizonyosságot tennem arról, hogy az újabb időben nagy haladást, nagy növekedést mutat egyházunk mindenféle építkezéseiben. Egyházi közalapunk segítségével, nagy áldozatkészségekről van tudomásom, amelyeknek nyomán mintha új fényben tündökölnének falaink és tornyaink. Istennek hála, a buzgó áldozatkészségnek pedig dicséret adassék mindezekért! Azonban, kedves atyámfiak, ne lankadjatok ezentúl sem az egyházak külső dolgainak gyarapításában és a midőn e végből ma már az állam hozzájárulásával is, országos közalapunk segélyében részesültök, azért a magatok buzgósága se csökkenjen, mert a mi református egyházaink erejének forrása az önkormányzattal együttjáró önáldozatokban rejlik.

A külső dolgok építése mellett ne feledkezzenek meg a gyülekezetek a belső dolgokról sem. Ha erősödünk kívül, ne gyengüljünk belől. Vigyázzanak azért a presbitériumok a családi élet tisztaságára és feddhetetlenségére, a gyermekek és ifjak nevelésére és iskoláztatására. Gondoskodjanak a szegényekről és elhagyottakról, különösen arról is, hogy az ilyen szerencsétlen hitfeleink holtukban tisztességes keresztyéni temetésben részesüljenek.

Említettem előbb, hogy különösen a vegyes házasságokban vagyunk mi most erős harcokra kihíva. Ami ezeket illeti, a vegyes házasságokat a társaságos életben együtt élő emberek között nem lehet megakadályozni, az a keresztyéni szeretettel is ellenkeznek. Fő dolog azért az, hogy az ilyen házasságokban, akár a református férfi, akár a nő, hitbeli öntudattal és állhatatossággal védelmezze meg a maga hitét és vallását még a legerősebb kísértések között is. Református hitfeleim! intelk is titeket, hogy meg ne tagadjátok a ti igaz hiteteket sem érdekért, sem haszonért, sem félelemből. Ti pedig,

egyházi előljárók, örködjétek, vigyázzatok a gyülekezetekben a hívekre! erősítsétek a gyengéket, bátorítsátok az ingadozókat, szabadítsátok ki a kísértések közt levőket; támogassátok, segítsétek a lelkipásztorokat is, amidőn ezekben a nehéz dolgokban, az egyházkerületünk által kiadott utasítások értelmében is eljárnak és egyházunk érdekeit megőltalmazni igyekeznek.

Nagy veszélyvel jár egyházunkra nézve a kivándorlások mind nagyobb mértéke is.

Református népünket úgy ismerem én, hogy az is munkaszerető és iparkodó, mint általában a protestáns népek. Helyes dolog ez, mert épen azért irányozzuk úgy a népnevelést, hogy az a nép jólétét mozdíthassa elő. Fájdalmas azonban azt látnunk, ha népünk nem itthon, nem a haza földjén keresi munkájával az ő boldogulását. — Gyakran megsiratom én azokat az ezreket, akik a tengereken és bányákban pusztúlnak el a vagyonszerzés reményében. Mit ér még az is, ha némelyek sikert érnek el, szereznek valamit, ellenben hazájukat elvesztik.

Országos feladat volna az, hogy nagy elhatározások tennék lehetővé a munkaszerető embereknek itthon, a hazában való boldogulását; de addig is kérlek titeket, kedves hitfeleim, hogy ne hagyjátok el oly könnyen hazátokat, apáitok sirhalmát, mert higgyétek el, még sirnak is jobb a haza földje, mint az idegenben bujdosás és kevesebb vagyonnal bár, boldogabbak lehetnek itthon, ha lelketeket nem veszítitek el a túlságos világi szorgalomatoságban.

Lelkész, tanító, egyházi előljáró urak, amennyiben lehetséges, igyekezzetek ti is ezt a sebünket enyhíteni!

Amidőn tehát mindezeket így tudom és így látom, beismerem és tudom egyszersmind azt is, hogy akiktől kettős buzgóságot és sokszoros munkát kívánunk minden irányban, azokat ezekre képesekké is kell tennünk. Sok gondtól kell e végből megszabadítanunk úgy a lelkészeket, mint a tanítókat, hogy ők is minden gondjaikat hivatásukra fordíthassák. Óhajtanám azért mielőbb elérni azt, hogy lelkésztársaink s tanítóink kívánságai teljesítést nyerjenek. Csodálom is, hogy különösen a lelkészek, akik minősítésükhöz képest, messze maradnak a más-

nemű állások javadalmazásaitól, még mindig mellőzésben részesülnek, amidőn fizetésük javításáról van szó. Kötelességemnek fogom ismerni, hogy úgy a konventben, mint a közös protestáns bizottságban siettessük ennek a kérdésnek megoldását.

Kötelességemnek fogom ismerni azt is, hogy az egyházak fokozatos erősítése állandó napirenden tartassék. Igaz ugyan, hogy az eddig adott adócsökkentési segélyek nagyban előmozdították gyülekezeteink terheinek könnyítését, de bebizonyult már is, hogy ezek a segélyek nem elegendők a jövő fejlődés biztosítására. Egyetemes konventünk e végből újabb összeírásokat fog eszközölni, amidőn szükségleteink mind számbavehetőek lesznek. Épen kezembe került az összeírási ívek terveinek előkészítése és én ezeket úgy szerkesztettem meg, hogy azokban minden szükség felsorolható legyen. Ide illesztettem a tanítók, énekvezérek fizetéskiegészítését is, hogy azok belkörüleg eszközölhetőek legyenek, mert az nem remélhető, hogy az állam, egyenlő fizetések mellett, a maga segítségével szállítsa alacsonyabb színvonalra a saját iskoláit a felekezeti iskolák színvonalánál. Számításba vettem azt is, hogy az áldásos tőkesegélyek forrásai ki ne apadjanak, hanem újabb, bár csekélyebb államsegély kieszközölésével tápláltassanak, mert jelenleg attól kell tartanunk, hogy a magunk erejéből csak igen lassú fokozatban vagy még így sem leszünk képesek kielégíteni a már eddig előjegyzett igényeket is.

Ha tehát Isten éltet, mint püspök is azokra fogok törekedni, amikre eddig is törekedtem, tudniillik az 1848-iki törvények kedvező végrehajtásának sürgetésére, még pedig úgy az anyagi, mint a lelki dolgokban, hogy a vallási egyenlőség és viszonyosság, mint a felekezetek közti béke egyedüli alapjai, törvényhozásilag is biztosíttassanak.

Gyülekezeteink erősítését így gondolom én és azért ígérem is, hogy gyülekezeteinket mint az Isten dicsőségének eszközeit, úgy külső, mint belső munkájukban, minden erőmmel és tehetséggemmel támogatni fogom. De viszont én is kérem a gyülekezeteket, hogy a náluk levő öserővel ők is segítsenek és támogassanak engem mind-

azon jó munkáimban, amelyeknek teljesítésére, püspöki szolgálatomban, Isten segedelme mellett, magamat felajánlottam

A ti segítségetekben reménykedve, de bízva abban is, hogy nagybuzgóságú és egyházaink ügyeit részletesen ismerő főgondnokunk, Dókus Ernő úr öméltósága, férfias erejével támogatni fog és bízva abban is, hogy egyházkerületünk és egyházmegyéink előjárói és tisztviselői is segítségemre lesznek, csak így bátorkodtam én elvállalni a püspökséget. Nem is tehettem volna másképp, mert a püspöki munkák sora hosszú, az élet pedig rövid. Az enyím már estvéjéhez közeledik is. Azonban az írás szerint: *igen szép és ékes korona a vénség, ha igazságban találtatik.*

A vénség koronájával fejemen fogadjatok hát engem elnézéssel, de mégis bizalommal, hogy ameddig lehet, hűséggel fogom egyházunk közjavát szolgálni és vénségem koronáját ékességétől, az igazságtól sohasem fogom megfosztani.

Zárjatok szeretettel szívetekbe, amint én szeretlek titeket, mert szeretetből lettem mindeneknek szolgájává a Jézus Krisztusért.

Atyafiúi szeretettel és üdvözlettel maradtam
Sátoraljaújhely, 1910. dec. 12.

Fejes István,
püspök.

Nagytiszteletű Esperes Úr! Méltóságos Gondnok Úr!
Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Püspöki működésem megkezdése alkalmával nem mulaszthatom el, hogy annál az összekötetésnél fogva, melybe jelenlegi állásomban az egyházmegyei hatóságokkal léptem, mindenekelőtt a legmelegebben fie üdvözöljem az egyházmegye vezető tisztviselőit és a nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlést.

Fogadják mindnyájan szíves köszöntésemet, aki úgy csatlakozom hozzájuk a közös munka terén, mint első ugyan az egyenlők között, de köteles szolgája mindenek-

nek. De lelküлетem szerint is így fogom fel az egyházmegyékhez való viszonyomat, társormányzókul tekintve azokat, akik ott az ügyek élén állanak, s velem együtt őrállói tisztet gyakorolnak a gyülekezetek felett. Éppen azért én is viszont kérem, méltóztassanak engem püspöki állásomban bizalommal és szeretettel fogadni, támogatni és segíteni, hogy eképen összhargzó egyetértésben mozdíthassuk elő egyházunk közjavát.

Azt a kormányzói programot, amelyet beiktatásom alkalmával minden irányban nyilvánítani ígértem, az egyházmegyékkel szemben, ezzel be is fejezhetném. Amit ehhez még teszek, az röviden abból áll, hogy én az egyházmegyéket mindenkor alkotmányunk törzsének, derekának, így a legfőbb erejének tartottam, úgy a történelmi fejlődés, mint a gyakorlatnál fogva is. Az egyházmegyei gyűléseken vesz részt minden lelkész és minden gyülekezet közvetlenül, összpontosítva a széttagolt erőket, hogy így egymásra hatva, egymást segítve és ellenőrizve, biztosítsák a dolgok ékes rendjét, az egyházi élet eleven-ségét és felvirágoztatását. Az önkormányzat nagy áldása ez; épen ezért főtekintettel leszek arra, hogy az egyházmegyék ebbeli jogaikat, mind szélesebb körben gyakorolhassák és mindazokban a kérdésekben is, melyek vég-érvényesen a felsőbb kormányzati fokon döntetnek el, az egyházmegyék mindenkor meghallgattassanak, véleményt adhassanak, hogy szabályaink, törvényeink és intézményeink az önkormányt ösforrásaiból vegyék tápláló erejüket. Kérem is egyházmegyénket, hogy a mai időben, midőn az önkormányzattal nem rendelkező felekezetek is másnemű tömörülésekben keresik a közérő forrásait, mi a meglévő erőinket kétszeres tevékenységre használjuk fel. Legyenek gyűléseink népesek, ne hiányozzanak onnan se a lelkészek, se a gyülekezetek képviselői, hogy szónak, tettnek, határozatnak kifelé és befelé megfelelő súlya legyen úgy egyházi közéletünkre, mint az egyénekre nézve.

A kormányzat részleteit azért nem említem fel, mert úgy egyházkerületi gyűléseinken, mint a konventen szerzett tapasztalataimnál fogva csak dicsekedéssel emlékezhetek meg arról, hogy a mi egyházmegyéink, a köteles-

ségek betöltésében első sorokban állanak. Nincs is más kérésem, mint hogy maradjon ez így ezentúl is. Én a magam részéről arra fogok törekedni, hogy az előmbe jutott ügyek gyorsan és késedelem nélkül intéztessenek el; ugyanazt kérem a Nagytiszteletű esperes uraktól is, hogy a közbizalom által reánk ruházott állásokban, minden tisztünket töltsük be híven, közhaszonra és közmelegnyugvára.

És végül a midőn még hálás szívvel megköszönöm ezen alkalommal is azt a szeretetteljes bizalmat és kitüntető üdvözetet, amelyben engem püspöki beiktatásom alkalmával, úgy az egyházmegye elnöksége, mint annak képviselői részesíteni méltóztattak, ugyancsak kérem most is: akik reá tették ősz fejemre pásztori pályám földi koronáját, tartsanak meg továbbra is abban a testvéri szeretetben, amely engem egyedül tesz boldoggá és egyedül teszi édessé minden szolgálataimat, amelyeket magamra vállaltam és teljesíteni ígérek.

Mindnyájukra Isten áldását és kegyelmét kérve, atyafiúi szíves üdvözlettel és szeretettel maradtam.

Sátoraljaujhely, 1910. dec. 22.

P. H.

Fejes István s. k.

püspök.

Méltóságos Egyházkerületi Főgondnok Úr!

Püspöki székfoglalásom alkalmával azt ígértem, hogy kormányzói nyilatkozatomat máskor fogom egyházkerületi közönségünk tudomására juttatni.

Ezen ígéretemet a gyülekezetekhez szétküldött pásztori levelemben, az egyházközségekkel szemben már teljesítettem is; teljesíteni fogom az egyházmegyei hatóságokkal való viszonyomban is.

Harmadikül azonban fentartottam magamnak még egyet, nevezetesen azt, amely arra a viszonyra vonatkozik, amelyben én Méltóságoddal, mint egyházkerületi főgondnokkal lépek szoros összeköttetésbe a társelnökségben.

Ha Isten éltet, ennek a viszonynak feltüntetésére a legelső együttelnöklés alkalma fog nekem módot nyújtani; de addig is érzem azt, hogy püspöki működésemet csak úgy kezdhetem meg teljes lelki örömmel, ha annak első, legkedvesebb kötelességét Méltóságod iránt már most is teljesítem.

Mint beigtatott püspök, mély hálaérzettel megyek tehát Méltóságod elé és őszinte szívvel köszönöm meg úgy a hosszú multban szerzett némi érdemem kitüntető méltánylását, mint személyem iránt való felemelő bizalmát és ezek kapcsán azt a fényes örömnapot is, amelyet számomra, beigtatásom alkalmából, annyi gonddal előkészíteni méltóztatott. Felejthetetlen drága emlékül őrzöm meg ezek mellett hozzám intézett meleg hangu üdvözlő beszédét és nem habozom kijelenteni Méltóságodnak, hogy csakis annak érzete és tudata fokozta lelki erőmet, hogy Méltóságod bizalmával velem van és én mellette foglalhatom el egyházkerületünk rám eső kormányzói tisztét

Méltóságos főgondnok úr! Itt vagyok tehát kormányzói állásomban is. De midőn így jelentkezem, épen azt akarom kiemelni, hogy én, mint kormányzó, az ügyvitel gondjain kívül, végtelenül kisebb részét teljesítem azoknak a nagy, széleskörre kiterjedő kormányzói feladatoknak, amelyek teljes súlyukkal Méltóságodra nehezednek. Az egyházvédelem mélyreható, magas gondjai; az egyház és állam közti viszony nagy tekintetei; az egyetemes egyházi érdekeknek a változó hullámzatok között biztos irányása, — mind nagyobb dolgok annál, mint amelyeket a püspökök sikeresen elvégezhetnének. Ezek a legfontosabb dolgok, mint a történelmi nagy korszakok hagyományai, a főgondnoki méltóságra háramlanak át és messze felülmulják a püspök erejét és hatáskörét.

Boldogsággal töltött el engem, amidőn mindezekre nézve már meghallottam Méltóságodtól, beigtatása alkalmával tartott székfoglaló beszédében kifejezett nyilatkozatait. Egyházi ügyeinknek minden oldalú részletes ismerete; széles látkörű áttekintés a főgondnoki hivatás nagy munkamezején, párosúlva lelkesült hitbuzgósággal és odaadó tettekkészséggel, már akkor megörvendeztettek

engem egyházkerületünk jövő sorsa felől; most pedig mint püspök, megköszönöm Méltóságodnak kormányzói programját, mert az az én kormányzói teendőimet a magasabb pontokon csupán arra korlátozza, hogy Méltóságod irányzatához teljes örömmel csatlakozzam; egyebekben pedig bölcs tanácsait és támogatását tisztelettel kérem.

Midőn ezek után Méltóságod oldala mellett a kormányzói állást én is elfoglalom, fő törekvésem az lesz, hogy teljes összhangban és egyetértésben munkálhassuk egyházunk közjavát, amiért árássa ki reám, az ősz pástorra, ezentúl is rokonszenvét, bizalmát és szeretetét.

Végül pedig azért a bensőségteljes érzésért, amellyel üdvözlő beszédét befejezte, fogadja könyeimet. Az édesanyai szív átöröklött jósága a legdrágábbat, a hála titkon hulló könyeit érdemli meg tőlem. Ez legyen pecsétje levelemnek.

Isten áldását kérve Méltóságod és kedves családjá életére, megkülönböztetett tisztelettel maradtam

Sátoraljaujhely, 1910. dec. 18.

Fejes István,
püspök.

8. Elnökség — tekintettel az Egyházi Törvényekre — felhívja a bíróságot,

hogy az előkészített bírósági ügyek tárgyalására ma d. u. 5 órakor a szokott helyen lehetőleg teljes számban jelenjen meg.

9. Ugyancsak elnökség jelenti, hogy az egyházkerületi jegyzők a nekik kellő időben kiosztott gyűlési tárgyakat — jegyzőkönyv formában dolgozták fel s amennyiben a felolvasott jegyzőkönyvi pontok változatlanul fogadtatnak el, azok legott hitelesítetteknek is tekintendők.

Egyházkerületi közgyűlés az elnöki jelentést helyesléssel veszi tudomásul.

10. A magyar királyi miniszterelnök 321—1911. sz. folyó évi január 19-én kelt iratában tisztelettel értesíti egyházkerületünk püspöki hivatalát, hogy „Ő császári és apostoli királyi Felsége a tiszáninneri református egyházkerület részéről, születésének 80-ik évfordulója alkalmából nyilvánított üdvkívánatokat köszönettel legkegyelmesebben tudomásul venni méltóztatott.“

Örömmel veszi egyházkerületi közgyűlésünk tudomásul.

11. Báró Bánffy Dezső, az egyetemes konvent világi elnöke, 1910. december 6-iki kelettel a következő levelet küldte egyházkerületünk elnökségéhez:

Főtiszteletű és Méltóságos Elnökség!

Köszönettel vettem a meghívót a tiszáninneri egyházkerületnek folyó hó 11-én tartandó rendkívüli közgyűlésére.

Nem vehetvén részt a közgyűlésen, ezuton fejezem ki legszívélyesebb üdvözetemet és jókívánataimat a rendkívüli közgyűlésnek az alkalomból, hogy hivatalba iktatja főtiszteletű és méltóságos Fejes István megválasztott püspök urat, ki nemcsak mint az egyházkerületnek évtizedeken át buzgó és nagy tevékenységű tagja, hanem mint egyetemes konventünk legrégibb élő tagja is, mindig az egyházalkotmány keretein nyugvó munkásságával, kiváló szolgálatoakat tett egyházunknak.

Isten áldása legyen és maradjon az egyházkerülettel és megválasztott püspökével.

Budapest, 1910. december 6.

Báró Bánffy Dezső

*az egyetemes konvent
világi elnöke.*

Egyházkerületi közgyűlés készséggel ragadja meg az alkalmat, hogy egyetemes magyar ref. egyházunk nagyérdemű világi fejének új püspö-

künk és egyházkerületünk iránt mindig melegen ápolts és nyilvánított bizodalról és szeretetéről tanúskodó levelét — ha elkésve is — jegyzőkönyvébe iktassa s azt, mint reánk nézve lekötelező és kedves bizonysgot megörökítse.

12. Olvastattak a *debreceni* ref. egyházmegye folyó évi tavaszi közgyűlésének 7. és 8. sz. jkvi pontjai s a *középszabolcsi* egyházmegyének szintén folyó évi tavaszi közgyűlésében kelt hivatalos átirata, amelyekkel a nevezett egyházmegyék b. e. báró *Vay Béla* nyugalomba vonult főgondnokunk és *Kun Bertalan* püspökünk elhunyta alkalmából testvéri meleg érzésüknek adják megható bizonysgait, mindkét vezérünk érdemeit hálás kegyelettel méltányolva s egyházkerületünk méltó nagy gyászában azzal a forró óhajttal kérve részt maguknak: „vajha kidőlt nagyjaink nyomába új Mózesek és Jozsuék lépnének az Isten örök szent céljainak bátor munkálására“!

Egyházkerületi közgyűlésünk a testvériségnek ezeket a lekötelező megnyilatkozásait őszinte nagyrabecsüléssel, a gyászában is boldogító érzésekkel, atyafiságos szeretettel veszi tudomásúl s azokért mindkét egyházmegyének hálás köszönetét nyilvánítja s reájok és vezetőikre, mind köz, mind tanácsos rendjeikre Istennek áldó és megszentelő kegyelmét kéri.

13. A püspöki jelentés kapcsán Czinke István indítványozza, hogy az állami elemi iskolákban a vallásórák és a vallástanítási díj leszállítása miatt egyházkerületünk írjon fel a közoktatásügyi minisztériumhoz.

Fölvívatnak az esperesek, hogy egyházmegyéjük területén gyűjtsék össze a hasonló adatokat s azokat püspök úrhoz olyan időben terjesszék be, hogy őszi közgyűlésünk e tekintetben az egyetemes konvent útján, a sérelmes miniszteri intézkedés orvoslása iránt a szükséges lépéseket megtehesse.

14. Püspök úr jelenti, hogy Dókus Ernő főgondnok úr a főrendiházba meghívott.

Közgyűlésünk a bejelentést örömmel és azzal a meggyőződéssel veszi tudomásul, hogy főgondnokunk kipróbált ereje és hűsége a főrendiházban is magyar hazánk és közegyházunk javát és boldogságát fogja szolgálni és nyereségről-nyereségre vinni.

15a. Püspök úr jelenti, hogy Geduly Henrik nyíregyházi lelkész, a tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület püspökévé választván, beiktatása ép a mai napon történik, — indítványozza, hogy ez örvendetes és ünnepélyes esemény alkalmából őt egyházkerületi közgyűlésünk üdvözölje.

Közgyűlésünk örömmel ragadja meg a kínálkozó alkalmat, hogy a velünk testvér tiszai egyházkerület újonnan választott püspökét, életének nagy fordulópontján, nagy reménységeket keltő főpásztori működésének kezdetén, szíve egész melegségével üdvözölje s reá és a gondjaira bízott nyájra Istennek megsegítő és megáldó kegyelmét könyörögje.

Ez érzelmeknek távirati úton való tolmácsolására pedig az elnökséget megkéri és felhatalmazza.

15b. Előterjeszti püspökünk, hogy amennyiben egyházkerületünk a *Kálvineum* támogatását elvileg már elhatározta: ő ennek folytán a szükséges alap gyűjtésére gondolt, sőt már lépéseket is tett. Felkérésére báró *Vay Elemér* alsóborsodi egyházmegyei gondnok úr öméltósága 5000 korona alapítványt bocsátott rendelkezésére annak kijelentésével, hogy ha akár most, akár később az az előny nyujtathatná az alapítványtevőknek, hogy az alapítványi helyre felveendő árvát ők jelölhesék ki: úgy ő erről a jogról már most lemond és átruhazza a tiszáninneni egyházkerület mindenkori püspökére, aki azt szabadon, a maga belátása szerint gyakorolja.

Az alapítvány, amelyet az egyházkerület rendelkezése és kezelése alá kért bocsátani, pénztárunkba befizettetett.

Közgyűlésünk megindult lélekkel fogadja a bejelentett nemeslelkű adományt, mely összegnek tekintélyes voltánál fogva is mély hálára indítja egyházkerületünket a báró Vay Elemér személye és adakozásba iránt, aki a jótéteményben, az adakozásban kifogyhatatlan s akinek szíve elsőnek lángolt fel egyházkerületünkben az árvák ügyét felkaroló Kálvineum oltárán való áldozattételre is. Közgyűlésünk ezért mély háláját és köszönetét az adományozónak jegyzőkönyvi kivonaton tolmácsolja, a püspökre átruházott kijelölési jogot jóváhagyó tudomásul veszi s az egyházkerületi pénztárt az alapítvány kezelésével és gyümölcsöztetésével megbízza.

15c. Püspök úr jelenti, hogy felkérésére gróf Andrassy Dénes ő méltósága 3000 korona alapítvánnyal sietett a lelkész-árvák ügyét felkaroló Kálvineum gyámoltására és pedig minden jog fentartása nélkül, kijelentve, hogy az *alapítványnak* minősített rendkívüli segélyösszeg kezelésére nézve teljesen szabad rendelkezési jogot biztosít egyházkerületünknek.

Közgyűlésünk a vallásfelekezeti tekinteteken felülemelkedő s egyedül a krisztusi szeretet által vezérelt főúr adományát úgyis, mint magas helyről sugárzó s így annál messzebbre világító példaképet, mint az igaz ker. gondolkozásnak megnyilvánulását a legmélyebb hálával fogadja s a nemes alapító nevét és adományát jegyzőkönyvünk lapjain, mint ilyet, örökíti meg; Istentől áldást kérvén annak nemesen folytatott életére, aki már annyi könyvet törölt, annyi szent ügyet megsegített s akinek karjai a jótétben, soha meg nem rövidülnek.

Az alapítvány kezelésével az egyházkerületi pénztárt bizza meg s erről, valamint hálás és tisztelő érzelmeiről a nagylelkű adakozót jegyzőkönyvi kivonaton értesíteni rendeli.

15d. A gróf Andrassy Dénes adományának bejelentésével kapcsolatban:

Közgyűlésünk siet megragadni a kínálkozó alkalmat, hogy Sulyóvszky István uradalmi kormányzó urat is biztosítsa hálás érzelmeiről és őszinte elismeréséről irántunk mindenkor tanúsított ama megbecsülhetetlen jóindulatáért és lekötelező figyelméért, mellyel a nemes gróf szívét, áldozatokra kész lelkét és adakozó kezét felénk és ügyeink felé fordítani kegyeskedett. Tiszáninneni egyházkerületünkben légió azoknak a gyülekezeteknek a száma, amelyek az ő nemesen érző szívének és bölcs irányításának köszönhetik fölemelkedésüket és megtartatásukat, amiért neki egyházkerületünk e helyen is a legőszintébb köszönetét nyilvánítja s erről jegyzőkönyvi kivonatban értesíteni rendeli.

15e. Főtiszteletű püspök úr jelenti, hogy az ő püspökké választásával megüresedett a sárospataki főiskola egyházi algondnoki állása, ugyancsak az egyházkerületi lelkészi tanácsbírói és egy zsinati lelkészi rendes képviselői tisztség. Midőn mindezen régóta viselt tisztségekért, kitüntetésekért élő szóval még egyszer hálás köszönetét fejezi ki a főt. egy. ker. közgyűlésének és közönségének, kéri ezen állások betöltése iránt a megfelelő intézkedések megtételét.

Egyházkerületi közgyűlés e jelentés alapján szavazást rendel el a sárospataki főiskola egyházi algondnoki, egyházkerületi lelkészi tanácsbírói és egy zsinati lelkészi rendes képviselői állás betöltésére. Felhívja ezért a presbiteriumokat, hogy az említett állásokra különkülön lapokon kiállított szavazataikat az esperesi hivatalok útján f. évi junius 30-ig küldjék be Bálint Dezső alsózempléni espereshez Sárospatakra. A szavazatok felbontására Bálint Dezső és Meczner Béla elnöklete alatt br. Vay Elemér, Csabay Pál, Ragályi Béla, Meczner

András, Ragályi Géza, Csontos József, Dr. Rác Lajos, Bernáth Zoltán és Czinke István jegyzőből álló bizottság küldetik ki, amely bizottság felhatalmaztatik a netalán szükséges pótszavazások elrendelésére is.

16. Fejes István püspökké választásával a konventi egyik rendes lelkészi bizottsági hely megürülvén,

egyházkerületi közgyűlés titkos szavazás útján általános szavazattöbbséggel (40 szavazattal Révész Kálmán 21 szavazatával szemben) Kérészy Barna, eddigi póttagot választja meg rendes konventi taggá, az ő helyére pedig póttaggá közfelkiáltással *Bálint Dezső* alsózemp-léni esperest. Erről a főtiszteletű és mélt. konventi elnökséget értesíti.

17. Az *egyházkerületi énekügyi bizottság* elnökévé Fejes István helyére

Radácsi György e. ker. főjegyző választatik. Ugyanezen rendes bizottságba rendes tagokul megválasztatnak: *Czinke István* e. ker. aljegyző és *Hodossy Béla* sárospataki áll. tanítóképző intézeti igazgató.

18. A *paróchiális könyvtár-bizottság*, valamint a *missiói bizottság* elnökségét a — közgyűlés kérelmére — főt. püspök ur továbbra is megtartja, az utóbbi bizottságba azonban mellé helyettes elnökül

Révész Kálmán abauji esperes választatik.

19. A lelkészképesítő vizsgálati bizottságba

beválasztatnak Dr. Tüdös István és Dókus László.

20. B. e. Kun Bertalan elhunytával a báró Baldácsy-ala-pitvány bizottságába egyházkerületünk egyik rendes meghatalmazottjának helye megüresedvén,

erre közfelkiáltással *Fejes István* püspök-
ur választatik meg. Miről az alapítványi igaz-
gatóság tisztelettel értesítettik.

21. Meczner Béla, 23 évi szolgálatára és gyengélkedő
állapotára való hivatkozással az egyházkerületi népiskolai tan-
ügyi bizottságban viselt elnöki tiszteről írásban és előszóval
is bejelenti lemondását.

Egyházkerületi közgyűlés, habár teljesen
méltányolja a Meczner Béla lemondásának in-
dokait, de épen érdemeire és a tőle oly hosszú
időn át megszokott odaadó buzgalmára és lel-
kes tevékenységére hivatkozással, bizalommal és
szeretettel kéri őt, hogy lemondását vegye visz-
sza és gazdag tapasztalatait, kipróbált erejét
gyümölcsöztesse továbbra is tanügyünk és egy-
házkerületünk javára.

Meczner Béla a minden oldalról egyérte-
lemmel felhangzó őszinte közóhajnak engedve,
lemondását visszaveszi.

22. Múlt évi őszi egyházkerületi közgyűlésünk 16. sz.
jki határozatával szavazást rendelt el a Dókus Ernő főgond-
nokká választása folytán megüresedett egy zsinati világi ren-
des és a Nagy Ignác elhunytával megüresedett egy zsinati
lelkészi pótképviselői állás betöltésére. A beérkezett szava-
zatokat 1910. nov. 21-én bontotta fel az erre kiküldött egy-
házkerületi bizottság. Miután ez alkalommal általános szó-
többséget senki sem nyert, a bizottság a legtöbb szavazatot
nyert két-két jelölt közt pótszavazást rendelt el és pedig a
zsinati világi rendes tagságra Szalay László (132 szav.) és
Bornemissza László (107 szav.), a lelkészi póttagságra Bálint
Dezső (176 szav.) és Vattay László (54 szav.) között. A szü-
kebb körű szavazás eredményét 1911. márc. 22-én állapította
meg ugyanaz a bizottság, mely szerint a zsinati világi ren-
des képviselőségre *Szalay László* egy. ker. vil. főjegyző (241
szavazattal, Bornemissza László 125 szavazatával szemben),
zsinati lelkészi póttagságra *Bálint Dezső* alsózempléni espe-
res (236 szavazattal, Vattay László 127 szavazatával szem-
ben) választattak meg.

Egyházkerületi közgyűlés a szavazatbontó bizottság jelentését tudomásul vevén, Szalay Lászlót megválasztott zsinati világi rendes-, *Bálint Dezsőt* megválasztott zsinati lelkészi pótképviselőnek jelenti ki s erről a főt. és nagymélt. zsinati elnökséget tisztelettel értesíti. A szavazások alkalmával szavazatot nem adott egyházak ugymint: Damak, Dédes, Felsőnyárad, Rudabánya, Görgő, Nagyszelmenc, Korláthelme a törvényes birságban elmarasztaltanak.

23. Szalay László eddigi zsinati pótképviselőnek rendes képviselővé választásával egy zsinati világi póttagtság megüresedvén,

ennek betöltésére szavazás rendeltetik el. A presbiteriumok szavazatai 1911. június 30-ig küldendőek be *Bálint Dezső* a.-zempléni espereshez s azok felbontása a 15. e) pontban említett bizottságra bízatik.

24. Múlt évi őszi egyházkerületi közgyűlésünk 16. sz. jkvi határozatával szavazást rendelt el a Buza János lemondásával megürült egy egyházkerületi és zsinati tanári,- a Vita Károly lemondásával megürült egy egyházkerületi tanítói képviselői- és a Zoványi Jenő távozásával megürült zsinati akadémiai tanári pótképviselői állás betöltésére. A beérkezett szavazatokat 1911. nov. 21-én bontotta fel az erre kiküldött bizottság s megállapította, hogy a sárospataki főgimnázium egyházkerületi képviselőjévé általános szótöbbséggel (268 sz.) *Csontos József* sárospataki főgimn. igazgató választatott meg, ugyanő nyert általános szótöbbséget (234 szavazat) a tisztán- benneni egyházkerület középiskolai tanárainak zsinati rendes képviselőségére,- az egyházkerületi tanítóképviselőségre az egyházi törvény által előírt viszonylagos többséggel (101 sz.) ifj. *Fövenyessy Bertalan* sárospataki tanító választatott, az akadémiai tanárok zsinati pótképviselőjévé pedig általános többséggel (211 szavazat) *dr. Rácz Lajos* sárospataki akadémiai igazgató.

A zsinati tanári képviselők választásával kapcsolatban a sárospataki főiskola tanárainak köziskolai széke azt a tiszte-

letteljes előterjesztést intézi a főt. egyh ker. közgyűléshez, méltóztassék a két választást szabálytalannak nyilvánítani, mert a zsinati tanári képviselők választása az új egyházi törvények végrehajtásáról szóló utasítás (1907. tav. egy. ker. jkvi. 7. sz. 14. pont) értelmében 1914. év őszéig a régi (1893-iki) egyházi törvény alapján eszközzendő, vagyis azok nem a presbiteriumok, hanem az illetékes tanári karok által választandók.

Egyházkerületi közgyűlés a szavazatbontó bizottság jelentését tudomásul veszi s annak alapján az 1908—1912 évi ciklusból hátralevő időre *Csontos Józsefet* a sárospataki főgimnázium törvényesen megválasztott egyházker. képviselőjének-, ifj. *Fövenyessy Bertalant* pedig ugyanarra az időre törvényesen megválasztott egyházker. tanító-képviselőnek jelenti ki s mint ilyeneket már a jelen gyűlésünkre igazolja.

A sárospataki köziskolai szék előterjesztésére vonatkozólag egyházkerületi közgyűlés sajnálattal ismeri el, hogy a múlt évi őszi közgyűlés 16. sz. jkvi határozatával az akadémiai tanárok közül választandó zsinati póttagra és a főgimnáziumi tanárok közül választandó zsinati rendes tagra tévedés, illetőleg elnézés folytán rendeltetett el a presbiteriumok részéről való szavazás, miért is a hivatkozott határozatnak ezt a részét, valamint az ennek alapján megejtett választást hatályon kívül helyezi és felhívja a sárospataki akadémia tanárait, hogy saját kebelükből egy zsinati póttagot,- a miskolci, rimaszombati és sárospataki főgimnáziumok rendes tanárait pedig, hogy kebelükből egy rendes zsinati képviselőt válasszanak Az egyes tanárok által az illető igazgatókhoz beadott zárt szavazatok az igazgatók által f. é. jun. 30. küldendők be Bálint Dezső a. zempléni espereshez, mint a szavazatbontó bizottság elnökéhez. A bizottság felhatalmaztatik a netalán szükséges pótszavazás elrendelésére oly módon, hogy a választás az őszi egyházkerületi közgyűlésre befejeztessék.

25. sz. Püspök ur beterjeszti a főiskola államsegélye ügyében a miniszteri megbizzottal folytatott tárgyalásról jelentését és a szerződés véglegesen megfogalmazott szövegét.

A szerződést, mint a főiskolára legalkalmasabb megállapodások eredményét egyházkerületünk jelen alakjában is elfogadja s a kísérő jelentéssel és költségvetéstervezettel együtt jelen jegyzőkönyvünk melléklete gyanánt közzétenni rendeli. Egyházkerületi elnökséget pedig az aláírásra felkéri és felhatalmazza.

26. Elnöklő püspök bemutatja a *miskolczi ref. főgimnázium államsegélyszerződését*, amint azt a főgimnázium előjárósága egyetemes ref. konventünk 123—1911. sz. határozatának megfelelően módosította.

Egyházkerületi közgyűlés a szerződést, mint a mely a főgimnázium jelenlegi érdekeinek s egyetemes konventünk kívánságainak is megfelel, a mellékelt normál-költségvetési tervezettel együtt elfogadja s az elnökséget az aláírásra meghatalmazza és a konventi elnökséghez való felterjesztésre felkéri.

27. A püspöki hivatalhoz tartozó értékek és egyes ingóságok átvétele végett kiküldött egyh. ker. bizottság beterjesztette az 1910. év novemb. hó 1-én eszközölt átvételről felvett jegyzőkönyvét a következőkben:

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Miskolcon a ref. püspöki hivatal irodájában 1910. évi nov. hó 1-én.

Jelenvoltak: Vadász Pál felsőborsodi esperes, helyettes püspök, Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok, Tüdös István alsóborsodi esperes, Bizony Ákos egyházkerületi ügyész, Lengyel István helyettes püspöki titkár, Kun Bertalan máv. felügyelő, mint néhai Kun Bertalan püspök ur kizárólagos leszármazó örököse.

Tárgy: A püspöki hivatalhoz tartozó értékek és egyéb ingóságok átvétele, illetve átadása.

Fentebb megnevezettek, mint a tiszáninneri ref. egyházkerület folyó évi őszi közgyűlésén a püspöki hivatalhoz tartozó értékek és egyéb ingóságok átvételére, illetve átadására kiküldött bizottság tagjai, a fentirt napon d. u. 3 órakor a püspöki hivatal helyiségében megjelenvén, Kun Bertalan máv. felügyelő urnak jelenlétében és hozzájárulásával az átvételt, illetve átadást következő módon eszközltek :

I. Értékek.

A püspöki hivatalban talált tűzmentes Wertheim-szekrényben találtunk a Miskolci Hitelintézetnek egy 16750 számú betétkönyvét, a melyen 385 korona 24 fillér összeg foglaltatik.

Ezén betétkönyvre vonatkozólag Lengyel István h. püspöki titkár előadja, miszerint ezen betétkönyvön néhai Kun Bertalan püspök ur elhalálózásakor 885 kor. 24 fillér volt elhelyezve, mely összeg az egyházkerület területén létező fő-, illetve középiskolák tanárainak járó személyes pótlékhól maradt föl, időközben azonban 300 korona elküldetett Sárospatakra, 200 korona pedig Rimaszombatba az illető főgimu. igazgatóknak és így maradt föl a fentebb említett 385 kor. 24 fillér.

Találtatott a Wertheim-szekrényben egy biztosítéki okirat, melyet néhai Pataky Sándor volt egyházkerületi pénztárnok állított ki 5600 koronáról s melynek alapján miskolci házára a fentirt összeg, mint pénztárnoki biztosíték bekebeleztetett.

A Kun Bertalan máv. felügyelő ur által felmutatott ellennyugta szerint néhai Kun Bertalan püspök ur elhalálózásakor még a következő értékek voltak a Wertheim-szekrényben elhelyezve, melyeket azonban ő, f. évi okt. hó 17-én dr. Kovács Gábor h. egyházkerületi pénztárnok urnak átadott :

1. Miskolci Hitelintézet 10025 sz. betétkönyvén 14070 kor. 07 fillér.

2. Ugyanannak 9281 sz. betétkönyvén 3242 kor. 33 fillér.

3. Ugyanannak 14843 sz. betétkönyvén 2951 kor. 77 fillér.

Mindezen összegek az eperjesi misszióegyház alapítványát képezik.

4. 5000 kor. készpénzben, mely összeg a Baldácsy alapítvány jövedelméből a folyó 1910. év első felére, a tizáninenni ref. egyházkerületet illető jutalékot képezi; ezen összegből 2499 koronát Kun Bertalan máv. felügyelő megtartott azon címen, hogy az b. e. édes atyját illetve, 2501 koronát pedig helyettes egyházkerületi pénztárnoknak adott át.

5. 60 kor. 08 fillér, mely összeg különböző célokra szolgáló segélypénzt képezett, szintén h. e. pénztárnoknak adatott át.

II. Butorok és irodai felszerelések:

1. Egy 5 fiókos íróasztal.
2. Egy álló íróasztal.
3. Egy iratszekrény.
4. Egy Wertheim-szekrény.
5. Egy pecsétnyomó-párna.
6. Egy pecsétnyomó-tartó.
7. Egy tentatartó faaljjal.
8. Egy tolltartó.
9. Egy boritéktartó.
10. Egy fekete papírtartó.
11. Egy papirkosár.
12. Egy olló.
13. Egy acélvonalzó.
14. Egy szivacsstartó.
15. Egy itatós.
16. 4 drb. pecsétnyomó (1 kaucsuk, 3 drb. réz.)

III. Könyvek és irományok:

1. 8 drb. igdató könyv 1890-től a mai napig.
2. Egyházkerületi nyomtatott jegyzőkönyvek 1858-tól a mai napig.
3. Konventi jegyzőkönyvek 1879-től a mai napig (hiányosan.)
4. 1904—6. évi zsinati jegyzőkönyv.

5. 1904—7. évi törvénykönyv.
6. Az 1865—68. évi törvények gyűjteménye.
7. Az 1883. évi törvények gyűjteményeinek első füzeté.
8. Az 1875. évi törvények gyűjteménye.
9. Az 1891. „ „ gyűjteményének ötödik füzeté.
10. Az 1893. „ „ „ negyedik füzeté.
11. Az 1898. „ „ „ második füzeté.
12. Az 1908. „ „ „ negyedik füzeté.
13. Az 1898. évi XIV. t. c. kézikönyve.
14. Az egyházpolitikai törvények.
15. Az 1894. évi XXVII. t. c.
16. Miniszteri rendeletek 1897-től évek szerint csoportosítva.
17. Különböző nyomtatványok és rovatos ivenk.
18. Pénzügyi választmányi jegyzőkönyvek évek szerint csoportosítva.

A fentebb elősorolt értékek, butorok, felszerelések, könyvek és iratok Lengyel István h. püspöki titkárnak adattak át megőrzés s majdan a megválasztandó püspöknek leendő átadás céljából.

Kelt, mint fent.

Dókus Ernő
egyházkerületi főgondnok.

Bizony Ákos
e k. ügyész.

Vadászy Pál
esperes, helyettes püspök.

Dr. Tüdős István
alsóborsodi esperes.

Lengyel István
h. titkár.

Egyházkerületi közgyűlés a küldetésében hiven eljáró bizottságnak köszönetét és elismerését fejezi ki, egyszersmind felkéri Fejes István püspök urat, hogy — miután a jegyzőkönyvben felsorolt értékeket, butorokat, könyveket és irományokat egyelőre csak a püspöki titkár vette át, azoknak ő tőle való átvételét okmányilag igazolni méltóztassék.

28. Elnöklő püspök jelenti, hogy a püspöki titkárságot az egyházkerületi közgyűlés az új püspök beigtatásáig nem kívánta véglegesen betölteni. Most ő, eddigi püspökségi ideje alatt szerzett tapasztalatai nyomán nyugodtan jelentheti, hogy az eddig ideiglenesen alkalmazott *Lengyel István* hivatásának kifogástalanul megfelel s ajánlja őt a véglegesítésre, kérvén egyszersmind fizetésének rendszeresítését is.

Egyházkerületi közgyűlés Fejes István püspök jó bizonyágtétele és ajánlata alapján *Lengyel Istvánt* rendes püspöki titkárnak megválasztja, állásában megerősíti s fizetését évi 2600 korona törzsfizetésben, 800 korona lakáspénzben és 200 koronás 5 évenként emelkedő 5 korpótlékban állapítja meg.

29. Olvastatik az egyházkerületi pénzügyi választmányának az egyházkerületi pénztár szabályzati tervzetére beérkezett egyházmegyei véleményeket összegező jelentése s azokra és a készítendő új szabályzatra vonatkozó következő javaslata:

I.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Az egyházkerületi pénztár kezelésére vonatkozólag általunk beterjesztett szabályzati tervzet a múlt 1910. évi őszi közgyűlés 39. sz. határozatával észrevételeik megtétele céljából az egyházmegyékkel közölni rendeltetvén, a beérkezett észrevételekre vonatkozólag véleményes jelentésünket a következőkben van szerencsénk előterjeszteni:

Az alsózempléni, felsőzempléni és felsőborsodi egyházmegyék a tervzetet minden módosítás nélkül elfogadják; a gömör és tornai egyházmegyék szintén hozzájárulnak a tervzethez, de némi módosítással; az ungi egyházmegye némi módosítással elfogadja a tervzetet, azonban a pénztár székhelyét Sárospatakra kívánja áttétetni.

Csak két egyházmegye: Alsó-borsod és Abauj helyezkednek ellentétes állápontra és ez utóbbi az e.-ker. pénzügyi választmányt, az előbbi egy kiküldendő kerületi bizottságot kívánja megbízatni azzal, hogy egy más alapelvekre fektetett szabályzati tervzetet készítsen.

A gömöri és ungi egyházmegyék azt kifogásolják, hogy az egyházker. pénzügyi választmány tagjai „kiválóan Miskolcon és környékén lakó egyháztagok közül választassanak“; ezt a kifogást figyelembe veendőnek tartjuk s az általunk elkészített s ide $\%.$ a. mellékelt tervezetben figyelembe is vettük. A pénztárnak Sárospatakra leendő áthelyezése azonban olyan nehézségekkel járna, hogy azt elfogadásra nem ajánlhatjuk.

A tornai egyházmegye a tervezet bevezető részének harmadik sorába „alapítványokat és tőkéket“ szavak után és a III. fejezet 1. pontjának negyedik sorába „számadásokat“ szó után beszúrandonak tartja „kötelezvényeket“. A javasolt módosítások feleslegesek és félreértésen alapúlnak. Ugyanis a kötelezvények a kikölcsonzött alapítványi és egyéb tőkékről állítatnak ki, tehát az „alapítványok és tőkék“ kifejezésben bentfoglaltatnak, a számadások lelkiismeretes megvizsgálása pedig a kötelezvények számbavétele nélkül el sem képzelhető; egyébiránt a $\%.$ alatti tervezetben a kötelezvények számbavétele kifejezetten is fel van említve.

Ugyanazon egyházmegyének az a kívánsága, hogy „a főügyész jogai és kötelességei egy külön fejezetben vagy pontban körvonaloztassanak“ szintén felesleges, miután ezen jogok és kötelességek a megfelelő helyen világosan és határozottan körvonalozva vannak. A tornai egyházmegyét módosításának megtételére valószínűleg az a körülmény indította, hogy az eredeti tervezetben a „pénztárnok“, „ellenőr“, „pénzügyi választmány“ külön fejezetek címeiként szerepelnek, de a $\%.$ alatti tervezetben már ettől eltérőleg „kezelés“, „ellenőrzés“, „kölcsonök engedélyezése“ és „főfelügyelet“ szerepelnek a külön fejezetek címeiként.

Alsóborsod a kiküldendő kerületi bizottságot arra kéri utasítatni, hogy a „dunamelléki és dunántúli ref. egyházkerületek pénzkézeléséről és számviteléről, illetve számvéviszékéről alkotott szabályzatokat tegye tanulmány tárgyává s oly javaslatot terjesszen be a legközelebbi ker. gyűlés elé, mely az azokban lefektetett alapelvekhez alkalmazkodva, a pénztári kezelésre nézve alapúl azt vegye, hogy a kezelés csak két egyén (pénztárnok és ellenőr) együttes munkája útján végezhető“. Sürgeti továbbá egy kerületi számvéviszék felállítását.

Abauj az ellenőri állás szervezését, hivatalos helyiség és hivatalos órák rendszeresítését és a könyvelési rendszernek pénzügyi szakember közbejöttével leendő megállapítását kívánja.

Az ellenőri állás szervezését és hivatalos helyiség berendezését

mi is óhajtottuk és óhajtjuk, de ezuttal helyesebbnek látjuk ezektől eltekinteni és pedig két okból; először azért, mivel ezek legalább évi 5000—6000 korona több kiadást okoznának, közigazgatási pénztárunk pedig most is deficittel küzd; másodsor azért, mivel dr. Kovács Gábor h. pénztárnok, — kinek eddig is tapasztalt kiváló szolgálatait nem szívesen nélkülöznők, — kijelentette, hogy hivatalos helyiség és hivatalos órák rendszeresítése esetén a pénztárnoki állásra nem vállalkoznék.

Ami a könyvelési rendszer megállapítását illeti, úgy vagyunk meggyőződve, hogy a mi viszonyainknak a jelenlegi rendszer a legmegfelelőbb, s a részvénytársasági pénzügyintézeteknél divatos könyvelési rendszer nemcsak több szakértő hivatalnokot, de más ellenőrzési rendszert is igényelne, ami nagyon jelentékeny kiadási többletet eredményezne.

Egyházkerületi számvevőszék felállítására nem ütköznék nehézségbe, de nem is biztat valami különösebb eredménnyel; a tisztelettel alólírott pénzügyi választmány — melynek tagjai az új szabályzat megalkotásával úgyszintén újból lesznek megválasztandók — a számvevőszék teendőinek elvégzésére éppen úgy alkalmas, mint az egyházkerületi közgyűlés által választandó más bizottság s ezenfelül két egymás mellett vagy éppen egymás felett működő bizottság között könnyen merülhetnének fel elkedvetlenítő nézeteltérések.

Lehet azonban, hogy Alsó-borsod nem számvevőszéket, hanem díjazott szakértő tagokból álló számvevőséget gondol felállítandónak; ez nézetünk szerint is kívánatos lenne, de általunk jelenleg el nem viselhető anyagi áldozatokkal járna.

Véleményes jelentésünk tehát oda irányul: méltóztassék a pénztári szabályzat tervezetét a 7. alatt csatolt szövegezésben, mely az eredeti tervezettől csak szövegezésben különbözik, de lényegileg azzal megegyezik, — elfogadni s dr. Kovács Gábor h. pénztárnokot állásában véglegesíteni.

A nyolc egyházmegye előterjesztéseit 2.7. alatt mellékelve tisztelettel maradtunk

a Főtitiszteletű Egyházkerületi Közgyűlésnek
Miskolcon, 1911. évi május hó 15-én

alázatos szolgálói
az e.-ker. pénzügyi választmány
nevében

Bizony Ákos

egyh.-ker. ügyész,
az egyh.-ker. pénzügyi választmány
jegyzője.

Fejes István

püspök,
az egyh.-ker. pénzügyi választmány
elnöke.

II. *

Szabályrendelet

a tiszáninneri ref. egyházkerületi pénztár kezeléséről és ellenőrzéséről.

I. Fejezet. Kezelés.

1. §. A tiszáninneri ref. egyházkerület úgy a saját tulajdonát képező tőkéket és jövedelmeket, mint a megőrzésére és kezelésére bízott alapítványokat és tőkéket egy pénztárban, de a különböző alapok természete és célja szerint elkülönítve, az azokra vonatkozólag hozott egyházkerületi határozatok értelmében kezelteti.

2. §. A pénztárnokot az egyházkerületi közgyűlés előzetes pályázat útján, az egyházkerületi pénzügyi választmány meghallgatásával, titkos szavazattal és általános szótöbbséggel választja. Hivatala állandó, fizetése 3200 K, melyet előleges havi részletekben kap.

3. §. A pénztárnok hivatalba lépésekor az e.-ker. közgyűlés előtt esküt tesz; biztosítékul évi fizetésének kétszeresét készpénzben, pénzügyi betétkönyvben, óvadékképes értékpapirokban vagy teljes fedezetet nyújtó ingatlanra első helyen bekebelezett kötelevényben letenni tartozik; az óvadék kamatai, illetve jövedelmei a pénztárnokot illetik.

4. §. Minden bevétel, — a kezelt tőkék kamatainak kivételével, — ellennyugta, vagy a fizetés mennyiségét igazoló más okmány s minden kiadás nyugta mellett és pedig a rendszerinti tisztí fizetések, özvegyárva-gyámintézeti illetmények, az egyh.-ker. közgyűlés által megszavazott segély- és alamizsna-pénzek, valamint a meghatározott rendeltetéssel bíró alapítványok kamatainak kivételével, a pénzügyi választmány határozatára vagy a püspök utalványára teljesítendő.

5. §. A pénztárnok minden bevételről és kiadásról bekötött s nyomtatott lapszámmal ellátott pénztárkönyvet, u. n. főnaplót, továbbá az egyes pénztáraktól elkülönítve feltüntető szaknaplókat, tőkék könyvét, a pénztár által kezelt idegen tőkékről szóló kimutatást tartozik vezetni. Az utalványok, nyugták, ellennyugták s a fizetést igazoló egyéb okmányok a szaknaplók tételei szerint rendezendők. A pénztárkönyv minden hó végén lezárandó és annak a bevételek és kiadások főösszegét feltüntető kivonata a püspöknek a következő hó 5-dik napjáig bemutatandó.

6. §. Ha a pénztárban a pénzkészlet nagyobb, mint amennyi

a legközelebb teljesítendő fizetések fedezésére szükséges, annak 10000 koronát meghaladó részét a pénztárnok valamelyik miskolci pénztintézetben, az egyezségileg megállapított feltételek mellett, elhelyezi.

7. §. A pénztárkönyv minden év dec. hó 31-én lezárandó s a számadás legkésőbb január hó végéig, teljesen felszerelve, a püspöknek bemutatandó, aki azt megvizsgálás végett a pénzügyi választmány elé terjeszti. A számadásokkal együtt köteles a pénztárnok a kötvényekről a tőkekönyvek alapján leltárt készíteni, mely magában foglalja a tőkék és hátrálékos kamatok kimutatását; a leltár, a számadások megvizsgálása után, a hátrálékosok megintése, esetleg beperlése céljából az egyházker. ügyésznek adatik ki; ugyancsak elkészítendő és bemutatandó pénztárnok által az egyes pénztárak folyó évi bevételeiről és kiadásairól szóló költségelőirányzat is.

8. §. A pénzügyi választmány elnökeinek, vagy a pénztár megvizsgálására kiküldött választmányi tagoknak a pénztárnok az összes pénztárak állására vonatkozó adatokat rendelkezésökre bocsátani, a készpénzt, értékpapirokat, betétkönyveket kívánatra azonnal felmutatni tartozik.

9. §. A pénztárnok, — kellő igazolás mellett — a püspöktől 30 napra terjedhető szabadságot kérhet s ezen időre, valamint a pénztárnok betegsége esetén is, a pénztár kezelését az ellenőri teendőkkal megbízott egyh. ker. alügyész veszi át teljes felelősség mellett.

II. Fejezet. Ellenőrzés.

10. §. Az egyházkerületi pénztár ellenőrzését, — az ellenőri állás szervezéséig, — az egyh. ker. alügyész segédkezése mellett, az egyh. ker. pénzügyi választmány teljesíti, melynek elnökei a püspök és az egyh. ker. főgondnok, jegyzője és előadója az egyh. ker. ügyész, ennek akadályoztatása esetén az alügyész, tagjai a pénztárnok és az egyh. ker. közgyűlés által 6 évre választott 8 egyháztag. Érvényes határozat hozatalára az elnökségen, az ügyészen és pénztárnokon kívül legalább 3 tag jelenléte szükséges.

11. §. A pénzügyi választmány elnökei és tagjai a szabályellenes eljárásokból, illetve mulasztásokból származható károkért nemcsak erkölcsi, hanem anyagi felelősséggel is tartoznak.

12. §. A pénzügyi választmány évnegyedenként, de a szükséghez képest gyakrabban is gyűlést tart, a meghívókat a püspök

ennek akadályoztatása esetén a főgondnok, esetleg a pénzügyi választmánynak az elnökség által megbízott tagja bocsátja ki; a vidéki tagok megjelenésök esetén az utazási költségen felül 10 korona napidíjat vehetnek igénybe.

13. §. A pénzügyi választmány feladatát képezi:

1. A pénztári kezelés ellenőrzése, melyet akként gyakorol, hogy ülései alkalmával, valamint elnökei, illetve kiküldött tagjai útján máskor is, a pénztárnok eljárását, könyvvezetését megvizsgálja, a pénztár pénzkészletét a könyvek alapján megállapítja s annak meglétéről meggyőződést szerez.

2. A pénztárnok által elkészített számadásokat megvizsgálja s annak eredményéről az egy. ker. közgyűlésnek jelentést tesz, ugyanakkor felülvizsgálja a költségelőirányzatokat s azokat elfogadás végett az egyh. ker. közgyűléshez felterjeszti. A számadás-vizsgálat alkalmával a tőkékről szóló kötelezvények, betéti könyvek és értékpapírok pontosan átvizsgálандók, a hiányok a jegyzőkönyvben egyenként elsorolandók, a rólok szóló téritvények kiállítói megnevezendők, a pénzkészlet megszámlálандó. A számvizsgálaton a sárospataki főiskola, mint a Vay-Mocsáry és Teleky-Szeremley alapítványok révén érdekelt fél, jogosítva van magát kiküldöttje által képviseltetni.

3. Határoz a kölcsön-kérvények felett s az elnököleg engedélyezett kölcsönöket tudomásul veszi.

4. A pénztárt illető kisebb kérdésekben határoz, fontosabb ügyekben az egyh. ker. közgyűlés elé javaslattal járúl.

5. Az egyh. ker. közgyűlés vagy a püspök által hozzá utasított ügyekben véleményt mond, esetleg, ha erre felhatalmaztatott, intézkedik.

14. §. Az alügyész a pénztárban minden héten legalább kétszer megjelenik, a pénztári könyveket megtekinti s egymással összehasonlítja, megállapítja a pénzkészletet s annak meglétéről meggyőződést szerez; a vizsgálat megejtését a pénztári főnaplóban esetről-esetre feltünteti.

Az évvégi számadások, mérlegek, leltár, költségvetés összeállításában a pénztárnoknak segédkezik; a pénztárnokot betegség vagy szabadságolás esetén helyettesíti, a pénztárt ez időre átveszi s felelősség mellett vezeti; ez esetben az ellenőrzést az ügyész gyakorolja.

Ha az alügyész, illetve ügyész a pénztárkezelésben helytelen-

séget vagy éppen visszaélést tapasztalna, azonnal köteles jelentést tenni a püspöknek a vizsgálat elrendelése céljából. — Ezen jelentés elmulasztása esetén az alügyész, illetve ügyész az egyházkerületnek anyagi felelősséggel tartozik.

Az alügyész tiszteletdíja az egyh. ker. közgyűlés által 600 koronában állapítatik meg, mely előleges havi részletekben vehető fel.

III. Fejezet. A kölcsönök engedélyezése.

15. §. A kölcsönöket az egyh. ker. ügyész, akadályoztatása esetén az alügyész írásbeli véleménye alapján a pénzügyi választmány engedélyezi; 4000 koronát meg nem haladó kölcsönöket sürgős esetekben a püspök vagy a pénzügyi választmánynak a püspök által megbízott tagja is engedélyezhet.

16. §. Kölcsönök első helyeni bekebelezés mellett az ingatlanok feleértékéig engedélyezhetők; szőlők és erdők jelzálogúlag egyáltalán nem, házak csak akkor fogadhatók el, ha tűz ellen biztosítva vannak s oly helyen fekszenek, hol rendes áron bármikor értékesíthetők.

17. §. Kebelbeli egyházak az egyháztanácsosok aláírása, lelkészek, tanítók és egyházi hivatalnokok, két jóhitelű kezes egyetemleges jótállása mellett is nyerhetnek kölcsönt; a jótállásos kölcsönök azonban 10 év alatt egyenlő évi részletekben visszafizetendőek. Lelkészek, tanítók és más egyházi hivatalnokok kezesek állítása helyett teljes fedezetet nyújtó, hitelképes értékpapírokat is tehetnek le kézi zálogul, a 10 év alatti visszafizetés azonban ekkor is kötelező.

18. §. A pénzügyi választmány által megszavazott, vagy sürgős esetekben elnökileg engedélyezett kölcsönösszegek csak a szabályszerűen kiállított eredeti kötelezvény átvétele, illetve a bekebelezési kérvény széljegyztetése után az egyh. ker. ügyész utalványára fizethetők ki.

19. §. A kötvények, pénzügyi betétkönyvek és értékpapírok, — a mennyiben tőkét képviselnek, — a tőkék könyvébe azonnal bevezetendőek.

20. §. A kifizetett jelzálog-kötvényekre vonatkozó törlési engedélyeket a püspök és a pénztárnok írják alá az egyh. ker. ügyész véleménye alapján.

IV. Fejezet. Főfelügyelet.

21. §. A pénztár feletti főfelügyeletet az egyházkerületi közgyűlés gyakorolja. A tavaszi egyh. ker. közgyűlés, — ha szükségét látja, — egy kiküldendő bizottság által az egész számadást felülvizsgálattja, a pénzügyi választmánynak a számadás vizsgálatról szóló jegyzőkönyvét tárgyalás alá veszi s úgy a kezelésre, mint az ellenőrzésre nézve a felmentvényt megadja, vagy a körülményekhez képest intézkedik.

Egyh. ker. közgyűlés a pénzügyi választmány jelentését és javaslatát köszönettel tudomásul veszi. Miután azonban a p. választmány a múlt évi őszi közgyűlés jkvében (39. sz.) kinyomatott tervezettel szemben, habár csak szövegezésre és beosztásra nézve eltérő, de mégis új tervezetet készített, s miután két egyházmegye elvileg, illetve lényeges kérdésekben is kifogásolja a szabályzat-tervezetet: egyh. ker. közgyűlés a kérdés fontosságára való tekintettel az új szabályzat-tervezetet egy külön bizottságnak adja ki, amely megbizatik, hogy a felvetett kifogásokat is figyelembe véve, oly időben készítse el a szabályzat végleges szövegét, hogy az még az őszi egyh. ker. közgyűlés előtt az egyházi lapunkban is közölhető és megvitatható legyen. A szabályzat tárgyalása és megalakítása az őszi gyűlés napirendjére tűzetik. A végleges szöveget megállapító bizottságba kiküldetnek az egyh. ker. elnökség mellett Révész Kálmán, Bálint Dezső, Hutka József, Meczner Béla, Dókus Gyula, Dókus László, Radácsi György, Bizony Ákos, Dr. Kovács Gábor. Előadó: Dr. Finkey Ferenc.

Egyházkerületi közgyűlés ez alkalommal is hálás köszönetét fejezvé ki Dr. Kovács Gábor e. k. helyettes pénztárnoknak, buzgó és lelkiismeretes hivataloskodásáért, bizalommal felkéri őt, hogy a pénztári hivatalt, addig is, míg a szabályzat elkészítésével az ő véglegesítése

felett határozhatunk, eddigi buzgalmával és odaadásával tovább vezetni szíveskedjék.

30. Ezzel kapcsolatban egyh. ker. főgondnok javasolja, hogy miután egyházkerületünk tisztviselőinek fizetése, tiszteletdíja, napidíja vagy egyáltalán nincs rendszeresen szabályozva, vagy különféle egyh. ker. határozatok intézkednek azok iránt, ami ugy az utalványozást és fizetést, valamint az ellenőrzést megnehezíti, sőt gyakran lehetetlenné teszi: ugyan-ezen bizottság hívassék fel arra, hogy egyházkerületünk határozatai, az eddigi gyakorlat és az egyházkerületi pénztár erejének figyelembe vétele mellett, mindazoknak fizetését, tiszteletdíját, napidíját pontosan és körülírottan állapítsa meg, akik az egyh. ker. pénztárából valamely címen dotációt élveznek.

E váházkerületi közgyűlés, a javaslat elfogadás mellett, a fent kijelölt bizottságot egy ily szabályzat szerkesztésével megbizza és felhivja, hogy javaslatát egyh. kerületünk őszi közgyűléséig terjessze be.

31. Olvastatik az egyházkerületi közgyűlés *tanácskozási szabályzatának és ügyrendjének* készítésére kiküldött bizottságnak az e tárgyban készített tervezetre az egyházmegyék által tett észrevételeket összegezö következő jelentése és véleményes javaslata :

Főtiszteletü Egyházkerületi Közgyűlés!

Mult évi őszi egyházkerületi közgyűlésünk 37. számú jegyzőkönyvi határozata, illetve utasítása szerint „az egyházkerületi közgyűlés szabályzata és ügyrendjére“ vonatkozó munkálatunkat — a bizottság nevében — következőkben van szerencsénk előterjeszteni:

Az alsó és felsőborsodi, gömöri és ungi egyházmegyék változatlanul elfogadták az 1910. szept. 29-én, Miskolcon tartott bizottsági ülésünkben alkotott tervezetünket; az abauji, alsó-, felsőzempléni és tornai egyházmegyék néhány pontra tesznek észrevételt s kívánnak változtatást,

mely vélemények mérlegelése után bizottságunk a következő változtatások, illetve pótlások beillesztését ajánlja:

A II. fejezet 16. §-ába beillesztendő ez a pótlás: „öt közgyűlési tagnak az elnökséghez írásban beadott kérelmére“ s kihagyandó belőle a „mindenkor“ szó. A 16. §. tehát így szólna: „Midőn a közgyűlés az egyházkerületet, mint testületet, vagy valamelyik hatósága alatt álló intézetet, illetve egyházat, vagy az egyházkerület területén lakó hiveket, vagy a közgyűlés egyes tagjait érintő vagyoni ügyekben hoz határozatot, öt közgyűlési tagnak az elnökséghez írásban beadott kérelmére az elnökség névszerinti szavazást rendel el s a vagyoni felelősség megállapítása végett úgy az igennel, mint a nemmel szavazók nevei a jegyzőkönyvbe beirandók.“

A III. fejezet 23. §-át a következő szöveggel javasoljuk megállapítani: „A jegyzőkönyvi kivonatokat a vonatkozó ügyiratokkal együtt az illetékes jegyző adja ki, írja alá s felelősség terhe alatt küldi meg a feleknek, a gyűlés bezárásától számított 14 nap alatt, sürgős esetben pedig 8 napon belül.“

Az egyházkerületi jegyzők a jegyzőkönyvi kivonatok kiadásáról és az azokhoz mellékelt iratokról, nyilvántartási naplót vezetnek és ennek kivonatát esetről-esetre a püspöki hivatalhoz beterjesztik. Bármely egyházi, vagy polgári hatósághoz küldendő átiratok, feliratok, továbbá az üdvözlő és köszönő iratok, aláírás és továbbítás végett szintén a püspöki hivatalhoz küldendők be.“

Ugyanezen fejezet 26. §-ában, a szabályzat életbe lépésére 1911. július 1-ét javasoljuk megállapítani.

Mély tisztelettel vagyunk Miskolcon, 1911. május 15. a kiküldött bizottság nevében is, a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésnek alázatos szolgálói:

Kovács István
bizottsági jegyző.

Révész Kálmán
esperes, biz. elnök.

Egyházkerületi közgyűlés a bizottság jelentését és javaslatait köszönettel veszi tudomásul s a bizottság, valamint egyes egyházmegyék és a közgyűlésen tett javaslatok figyelembevételé-

vel az egyházkerület tanácskozási szabályzatát és ügyrendjét véglegesen a következő szöveggel állapítja meg:

A tiszáninneri ref. egyházkerület közgyűlésének tanácskozási szabályzata és ügyrendje.

I. Fejezet.

1. §. Az egyházkerületi közgyűlést az E. T. I. t.-c. 64. §-a értelmében, évenként kétszer, ha szükség kívánja, többször is a kettős elnökség hívja össze, nyitja meg s vezeti tanácskozásait ez ügyrendi szabályzat szerint. A közgyűlés, mely a püspök, vagy helyettese imádságával kezdődik, nyilvános. Az elnökség saját kezdeményezéséből vagy tiz közgyűlési tag írásban beadott kérelmére zárt ülést rendel el.

2. §. A közgyűlés tárgyát képező ügyiratok a közgyűlés előtt 14 nappal a püspöki hivatalhoz adandók be. A késve benyújtott iratok nem vétetnek tárgyalás alá. E szabály alól csak sürgős és halasztást nem tűrő esetek képezhetnek kivételt, ezeknek elbírálása pedig a püspök joga és kötelessége.

3. §. A közgyűlés nyomtatott tárgysorozata a tagoknak előzőleg megküldendő. Püspök a beérkezett ügyiratokat 10 nappal a közgyűlés előtt az egyházkerületi jegyzőknek, esetleg külön előadóknak kiadja tanulmányozás, előadás és javaslattétel végett.

4. §. A tárgyalás rendszerint a tárgysorozat rendjében történik, esetleges indítványra azonban a közgyűlés soron kívül is vehet tárgyalás alá egyes pontokat. Napirend előtti felszólalásra az elnökség ad jogot, ilyen felszólalásra azonban határozathozatalnak helye nincs.

5. §. A közgyűlésen csak közgyűlési tag szólalhat fel, nem közgyűlési tagnak a közgyűlés engedheti meg a felszólalást, A tárgyhoz szólani kívánók az elnökség által megbízott jegyzőnél előjegyezhetik magokat s a felszólalás a feljegyzés sorrendje szerint történhetik, az első szó azonban az előadót illeti meg.

6. §. Ugyanazon tárgyhoz bárki csak egyszer szólhat.

7. §. Azt a felszólalót, aki a tanácskozás tárgyától eltér, az elnökség a tárgyhoz való visszatérésre figyelmezteti s ha kétszeri figyelmeztetés is sikertelen, az elnökség azon ügy tárgyalásának folyamára megvonja tőle a szót.

8. §. Azt, aki személyeskedik, vagy a tanácskozás komolyságát és méltóságát sérti, vagy közbeszólásaival zavart csinál, az elnökség előbb megintí s ha ez sikertelen, rendreútasítja.

9. §. Személyes kérdésben, vagy félreértett szavai kimagyarázása, vagy az ügyrendi szabályokra hivatkozás címén, minden közgyűlési tag felszólalhat.

10. §. Az elnökség, az előadók és a kerületi ügyészek, az ügy megvilágítása végett, a tanácskozás folyamán bármikor szólhatnak; az indítványozó azonban a vita bezárása után élhet a zárszó jogával.

II. Fejezet.

11. §. Ha szólásra feljegyezve többé senki sincs és szóló az elnökség felhívására sem jelentkezik, a tárgyalást az elnökség befejezettnek nyilvánítja.

12. §. A tárgyalás befejezése után az elnökség megkérdezi, hogy kíván-e a közgyűlés szavazást s amennyiben a közgyűlés szavazást nem kíván, az előadói javaslatot határozatképen kimondja. Ha legalább öt közgyűlési tag kifejezetten szavazást kíván, az elnökség elrendeli a szavazást és pedig első sorban az esetleges halasztó indítványra, ilyenek nem létében az előadói javaslatra s ha ez nem fogadtatnék el, a módosításokra.

13. §. Szavazásra az elnökség teszi fel a kérdést. A kérdés megállapításához egyszer szólni mindenkinek jogában áll. A kérdés úgy teendő fel, hogy arra igennel, vagy nemmel lehessen szavazni.

14. §. A szavazás felállás és ülve maradás által történik. Szükség esetén, vagy kívánatra az elnökség ellenpróbát is alkalmaz.

15. §. Tíz közgyűlési tagnak a kérdés feltevése előtt az elnökséghez írásban beadott kérésére az elnökség névszerinti szavazást rendel el.

16. §. Midőn a közgyűlés az egyházkerületet, mint testületet, vagy valamelyik hatósága alatt álló intézetet, illetve egyházközséget, vagy az egyházkerület területén lakó híveket, vagy a közgyűlés egyes tagjait érintő vagyoni ügyekben hoz határozatot, tiz közgyűlési tagnak írásban beadott kérelmére az elnökség névszerinti szavazást rendel el s a vagyoni felelősség megállapíthatása végett úgy az igennel, mint a nemmel szavazók nevei a jegyzőkönyvbe irandók.

17. §. A szavazatot szavazás közben indokolni, vagy magyarázni nem lehet.

18. §. A közgyűlésen a jelenlevő tagok határoznak, érvényes határozat hozatalához azonban, az elnökségen kívül legelább tiz tag jelenléte szükséges.

19. §. Tisztviselők, konventi és bizottsági tagok választásánál a szavazás vagy közfelkiáltással, vagy tiz közgyűlési tag kívánatára titkosan, szavazólapokon történik.

20. §. A szavazatokat az elnökség a jegyzők által számláltatja össze s az eredményt, illetve ennek alapján a határozatot azonnal kihirdeti. Szavazatok egyenlősége esetén a hivatalára idősebb elnök, választásoknál azonban — mindkét elnök egyéni szavazatának tiszteletben tartásával sorshúzás dönt.

21. §. A közgyűlési határozat ellen óvást, vagy ellenmondást a jegyzőkönyvbe fölvenni nem lehet. A meghozott határozat ugyanazon közgyűlés folyamán meg nem változtatható.

III. Fejezet.

22. §. A közgyűlés lefolyásáról vezetelt jegyzőkönyvet, vagy a gyűlés végén, vagy a következő napon a közgyűlés hitelesíti. Ha pedig ez, fontos okok miatt nem eszközölhető, a közgyűlés hitelesítő bizottságot küld ki, amely a hitelesítést tiz napon belül köteles elvégezni.

23. §. A jegyzőkönyvi kivonatokat a vonatkozó ügyiratokkal együtt az illetékes jegyző adja ki, írja alá s felelősség terhe alatt küldi meg a feleknek, a hitelesítéstől számított 14 nap alatt, sürgős esetben pedig 8 napon belül. Az egyházkerületi jegyzők a jegyzőkönyvi kivona-

tok kiadásáról és az azokhoz mellékelt iratokról nyilván-
tartási naplót vezetnek és ennek kivonatát esetről-esetre
a püspöki hivatalhoz beterjesztik. Bármely egyházi vagy
polgári hatósághoz küldendő átiratok, feliratok, továbbá
az üdvözlő és köszönő iratok, valamint a jogügyleteket
tartalmazó okiratok aláírás és továbbítás végett szintén a
püspöki hivatalhoz küldendők be.

24. §. A gyűlési jegyzőkönyvet a lelkeszi főjegyző,
akadályoztatása esetén pedig helyettese rendezi sajtó alá s
küldi szét, oly módon, hogy az egyházközségek és közgyű-
lési tagok --- a közgyűlés utolsó napjától számított 60 nap
alatt — kézhez kapják a nyomtatott jegyzőkönyvet.

25. §. A jegyzőkönyvhöz tartozó ügyiratok, a köz-
gyűlési jegyzőkönyvek hitetesítésétől számított 30 nap
alatt, az eredeti jegyzőkönyvek pedig, a nyomtatott jegy-
zőkönyvek elkészítése után, azonnal a püspöki hivatalhoz
küldendők s a püspök, vagy megbízottja által a kerületi
levéltárba helyezendők.

26. §. Ez a tanácskozási és ügyrendi szabályzat az
1911-ik év július 1-én lép életbe.

32. Az egyházi ingó és ingatlan javak kezeléséről szóló
szabályrendeletnek az egyházmegyék észrevételeinek figye-
lembevételével való végleges megszövegezésére kiküldött bi-
zottság munkálatát — a múlt őszi gyűlésünk 24. sz. határo-
zata értelmében — elkészítvén, jóváhagyás és életbeléptetés
végett beterjeszti.

Közgyűlésünk e fontos kérdést közmeg-
nyugvásra óhajtván megoldani, végleges jóvá-
hagyás előtt a bizottság munkálatát jegyző-
könyvében kinyomatja s arra nézve az egyház-
megyék esetleges észrevételeit folyó évi őszi
közgyűlésünkre kéri be. (Lásd függ.)

33. Az orsz. közalap végrehajtó-bizottsága beterjeszti a
közte s a Gusztáv Adolf-egyesület közt az 1911. évi segélyek
ügyében végbement iratváltást, azzal a kérelemmel, hogy mi-
után a nevezett egylet egész Magyarország területéről mind-
össze csak 10 gyülekezetet vagyis egyházkerületenkint 2—2

gyülekezetet hajlandó — a rendelkezésére álló összeg által kötve — az 1911-ik évben segedelemben részesíteni: a segélyezésre ajánlott két egyházközséget sürgősen jelölje ki s a végrehajtó-bizottságnak jelentse be; továbbá az elől említett iratváltást, megfelelő formában, az egyházmegyékkel közölje, hogy az 1912. évi segélykérvények elbírálásánál, az abban kifejezésre jutó elvek az egyházmegyéken, de különösen az egyházkerületen figyelembe vétnessenek.

Ezzel kapcsolatban püspökünk jelenti, hogy az 1911. évi segélyre egyházkerületünkől Eger és Kajata egyházközségeket jelölte ki és terjesztette fel a Végrehajtó-Bizottsághoz.

Közgyűlésünk e bejelentést jóváhagyó tudomásul veszi; a hivatolt iratváltást pedig — közhírrététel és a segélykérvények elbírálásánál való figyelembevétel végett — e jegyzőkönyv függelékében — egész terjedelmében kinyomatni rendeli. (Lásd függ.)

34. A gömöri egyházmegye esperese jelenti, hogy a nagyrőcei polgári és felsőkereskedelmi iskolánál a ref. növendékek vallásos oktatására a folyó évre a nagyrőcei ág. h. ev. lelkészt kérte fel, a ki azt készségesen vállalta és teljesíti is. A jövő iskolai évben azonban a tanítást a gicei ref. egyház lelkésze fogja végezni, a kinek a Nagyrőcére járást a kedvezőbb vasúti menetrend ezután már lehetővé teszi.

Tudomásul szolgál.

35. Múlt őszi közgyűlésünk 32. sz. határozatával, a készülő új népiskolai tanterv hit- és erkölcsstudományi részére nézve beérkezett egyházmegyei bírálatok felülvizsgálására és összeállítására kiküldött szűkebbkörű bizottság, az alábbi jelentést terjeszti be:

A beérkezett egyházmegyei vélemények a tanterv tájékoztatójában s előszavában kifejezett irányelveket a hit, vallástudomány és ének tanítására nézve elfogadják, sőt A.-Zemplén és Abauj elfogadja az egész tantervet azon mó-

dosítással, hogy A.-Zemplén a III. IV. osztály; Abauj az I. II. osztály számára kijelölt bibliai történeteket sokalja, azokat kevesebbíteni kívánja s az így összébbvont tananyaghoz aztán Abauj felveendőnek tartja az „Arany-A, B, C” tanítását az I. és II. osztályban s óhajtáná a stylus egyszerűsítését s hogy az énektanításra osztatlan iskolában $\frac{1}{2}$ óra, osztottban 1 óra vétetnék fel. III. Alsó-Borsod, mint szószaporítást törülni óhajtja az 5-ik lap első; a 7-ik lap első és a 8-ik lapon a két utolsó kikezdést s félórát kevésnek tart a vallástanításra.

Az I. II. oszt. tananyaga szerinte minden, csak nem hitoktatás. Mese, adoma, nemzeti s egy pár bibliai történet, melyek a beszéd- és értelemgyakorlat körébe valók. Az első oszt. tananyagául fölvelt történetek sorrendjét megváltoztatni kívánja, úgy, hogy a gyermekhez legközelebb eső s általa legjobban ismert szülők tiszteletéből s szeretetéből indulva ki, ismertetné meg a gyermekeket a testvérek stb., végre az Isten iránti tisztelettel s imádkozással s ezen cél elérése végett más bibliai történeteket is jelöl ki tananyagúl s mindeniket megtoldani óhajtja egy-egy; a tartalmat kifejező ének-verssel, s elégnék tartja, ha szó szerint csak az ima, ének, idézett költemények s néhány bibliai idézet taníttatik; a bibliai történetekből elégnék tartja ha a gyermekek egyes feltett kérdésekre értelmes mondatokban még tudnak felelni.

A II. osztály tananyagát apasztani óhajtja s a 26 felvett kisebb elbeszélésekből, hazai történetekből, életrajzokból álló tananyag helyett 10 bibliai történetet vesz fel s ezekhez a magyar irodalom gyöngyeiből rövid alkalmas költeményeket kíván csatolni s kézikönyvet sem itt, sem az I-ső osztályban nem használna

A III. osztályban a tantervben fölvelt 39 különböző történet helyett 8 ó-szövetségi s 14 új-szövetségi bibliai történetet jelöl ki. A IV. osztályban a 39 különböző történet helyett 22 új-szövetségi történetet. Az V. osztály tananyagát a 18., 23., 24. pont elhagyásával elfogadhatónak tartja. A biblia és énekeskönyv ismertetését a VI. osztály tananyagába óhajtja beosztani s kívánja egy oly rövid tankönyv készítését — (nem kérdések és feleletekben) melyben a reformáció előtti kor nagyon röviden, a

reformáció kora bővebben s a hazai reformáció a legterjedelmesebben adatnék elő.

A VI. osztály tananyagából a hitvallás és fogadalom, a konfirmációra tételnek s innen töröltetnék. Az énektanításra külön óra veendő fel s a tanítandó énekek felosztandók az I—VI. osztály között.

IV. *Felsőborsod*. Az I. osztály tananyagából törlendőnek tartja a gyermek értelmi színvonalát meghaladó elvont fogalmak ismertetését, melynek: barátság, bosszú, ellenségeskedés, megbocsátás. Kibagyandónak tartja az 1—3-hoz fűzött történetet, illetve verset, valamint a 9., 14., 17., 20., 24., 26. elbeszéléseket.

A II. oszt. tananyagából 1., 2., 4., 9., 11., 13—18., 23. s beilleszthetők az I. ső osztály tananyagából törültek.

A III.—IV. osztály tananyagából kibagyandók az ótestamentumi történetek s inkább az új testamentumiak tanítandók.

Az V. osztályban röviden akarja ismertetni az ösker. egyház küzdelmeit a 7—12. összefoglalva; ellenben a reformációt s a hazai prot. egyház történetét bővebben. A külföldi reformáció ismertetését — a német prot. egyháztörténet kivételével — feleslegesnek tartja.

A VI. osztály tankönyve átdolgozandó. Hibának tartja, hogy az énektanítás az órarendben helyet nem foglal. Ajánlja, hogy a más egyházkerületekben már bevált és sikeresen használt Tanterv fogadtatnék el.

V. *Felsőzemlén*. Az I. II. oszt. tananyagát elfogadhatónak tartja, csak a mesék megválasztásában kíván több gondosságot, hogy itt is meglegyen a valószínűségi alap s legyen az komoly. A tanterv kidolgozandó osztott és osztatlan iskolák számára.

Kívánja az I—IV. osztály tananyagának összébb vonását s egy theológus és pedagógus által szerkesztett választási vezérkönyv készítését.

Óhajtja, hogy a bibliai történetek mellé egy-egy odaillő részlet vétetnék fel az „Arany A. B. C.”-ből s az énekversekből. Az I-ső osztály tananyagbeosztását úgy kívánja, mint Alsóborsod.

VI. *Ung*. Nem tartja alkalmasnak a vallás és erkölcstudomány érthetőbbé tételére a mesék alkalmazását. Ha

segítségül használtatik is egyes nemzeti történelmi elbeszélés, de a vallástanításnál kell, hogy a bibliai történetek domboríttassanak ki.

A III. IV. oszt. tananyagában sok az ószövetségi történet. Hogy a történelmi példák közül hiányzanak a ref. egyház kiváló alakjai, pl. egy Bocskai az alázatosság bemutatására, azt hibának tartja.

Javasolja, hogy az I. osztályban a tanítás célja legyen a Krisztusban való hit felköltése.

A II-ikban a Krisztusban vetett hit megszilárdítása.

A III-ik osztályban tanítandók az ó szövetségi történetek közül azok, melyek vonatkozásba hozhatók a Krisztusban való étellel.

A IV. osztályban az ó- és újszövetségi történetek önvizsgálati céllal, hogy a belső keresztyén ember alakíttassék ki, mint kell egyházat szeretni, védeni s a bibliát használni.

Az V. osztályt szoktatni az önálló ker. életre. Biblia-olvasás. Ker. egyh. tört. Imák. Énekek. VI. oszt. Ugyanezek bővítve s az énekek tanítása magyarázatokkal.

VII. *Torna*. Az I—II. oszt. tananyagául felvett történetek nem a gyermek értelméhez valók.

A III. IV. osztályban sok a felvett anyag.

Helyesebb lenne a III. osztályban az ó- s a IV-ikben az újszövetségi történetek tanítása.

Közgyűlésünk a végleges döntés előtt, ebben a nagyfontosságú kérdésben, alkalmat kíván nyújtani az egyházmegyéknek a tanterv hit- és erkölcsstani részének minél szélesebbkörű megismerésére és beható bírálatára: ugyanazért elhatározza, hogy a tantervnek eme részét, — melyet eddig csak keveseknek volt alkalmuk megtekintetni — jelen jegyzőkönyve függelékében egész terjedelmében kinyomatja, hozzászólás végett az egyházmegyékhez leteszi s észrevételeiket — a kerületi tanügyi bizottság útján — őszi közgyűlésünkre bevárja. (Lásd: Függ.)

36. Az egyházmegyék betérjesztik észrevételeiket a múlt őszi közgyűlésünk által hozzájuk áttett ungi indítványra, a mely szerint a konfirmációi szertartás ideje áldozócsütörtökre, a megkonfirmáltak első urvacsorázása pedig pünköstre volna áthelyezendő.

Abauj az indítványnak ellene van, s a konfirmálást meghagyni óhajtja az aratási vizsgatétel után. *Alsóborsod* falun az eddigi gyakorlatot hagyná meg, városon azonban — ahol az a tanítás sikerének megbénítása nélkül keresztülvihető, — áldozócsütörtökre tenné. *Alsózemlén*, a nagyobb ünnepélyesség kedvéért, az áldozócsütörtök mellett nyilatkozik. *Felsőborsod*, az iskolai év teljes bevégezhetése érdekében jobbnak tartja az eddigi gyakorlatot. *Felsőzemlén* csak városon engedné meg az áldozócsütörtöki konfirmálást, faluban a régi gyakorlatot hagyná meg, mert vakációban a növendékek jobban elkészülhetnek, konfirmációi oktatásra is inkább eljárhatnak a filiákból is. Kikötné azonban, hogy az oktatást mindenütt a lelkész végezze, s az legalább hat hétig tartson. Azt a helytelen szokást pedig, hogy a növendékek nyomban az évváró vizsgát követő vasárnapon megkonfirmáltassanak, holott úrvacsorában csak új kenyérkor, tehát hónapok mulva részesülnek: szigoruan eltiltaná. *Gömör* az ungi indítványt elfogadja. Kivánja, hogy az oktatást az anyaegyházakban kizárólag, a filiákban pedig lehetőleg a lelkészek teljesítsék, megkezdve azt legkésőbb a husvét utáni kedden. *Torna* a régi gyakorlat mellett nyilatkozik, hogy „ne épen a legszorgosabb iskolai tanítás idejére essék a konfirmációi oktatás.“

Tekintettel arra, hogy az egyházmegyék nincsenek egyező véleményen s ma még nem egyenlők mindenütt az iskoláztatási viszonyok és körülmények: közgyűlésünk — bár óhajtja, hogy e szertartás ünnepélyességének emelése végett, a konfirmáció áldozócsütörtökön, a megkonfirmáltak első urvacsorázása pedig pünköstben, mint az első ker. gyülekezet megalakulásának ünnepén tartassék meg, — szabadságot enged a gyülekezeteknek, hogy a rájuk nézve legalkalmasabb s a tanítási viszonyoknak legmegfelelőbb időben ejthessék meg a konfirmá-

ciót s az azt megelőző konfirmációi előkészítést.

A konfirmációi oktatásnak a lelkészek által való teljesítésére nézve határozatot hozni nem szükséges, miután e tekintetben egyházi törvényeink intézkednek.

37. Őszi egyházkerületi közgyűlésünk köszönettel vette tudomásul *Gecsey Péter* tarcali lelkésznek a főisk. tápintézetére tett alapítványát, mivel azonban az alapítólevél nem mellékeltetett, felhivta a főisk. igazgató-tanácsot annak felterjesztésére.

Ez most bemutatván, jóváhagyatik.

38. A főiskolai igazgatótanács elfogadás és jóváhagyás céljából felterjeszti özv. *Magyar Pálné* úrasszony alapítólevelét egy szegénysorsú gimn. III. osztályú sárospataki tanuló számára tett s 200 koronáról szóló alapítványáról.

Egyházkerületi közgyűlésünk hálás szívvvel fogadja el a nemes célu alapítványt s azért az alapító úrnőnek köszönetét tolmácsolja s az alapító-levelet jóváhagyja.

39. Egyházkerületünk, őszi közgyűlésének 72. sz. határozatában, a konvent által kibocsátott *gimnáziumi rendtartás* szövegét a kebelbeli középiskolák igazgató tanácsaihoz azzal az utasítással tette le, hogy annak mikénti felhasználásáról jelen tavaszi közgyűlésünkre jelentéseket adják be. A miskolci főgimn. igazgató tanácsa jelenti, hogy csekélyebb módosítás mellett az egész szövegében elfogadható és a miskolci főgimn. kormányzatában és igazgatásában is sikerrel alkalmazható. A rimaszombati főgimn. igazgatótanácsától jelentés nem érkezett; míg a spataki főgimn. igazgató a munkálat beadásására halasztást kér.

A miskolci főgimn. igazgatótanács véleményes javaslata tudomásul vétetvén, annak értelmében közgyűlésünk felhívja a nevezett főgimn. igazgató tanácsát a konventi rendtartásnak a szükséges módosításokkal való életbeléptetésére

és egyuttal arra, hogy annak megtörténtéről őszi közgyűlésünkre jelentést tegyen. — A sárospataki főiskolai és igazgatótanács pedig felkértek, hogy a tanári kar véleményének meghallgatásával véleményes javaslatát legközelebb tegye meg. Végül a rimaszombati egy. prot. főgimn.-ban való életbeléptetése érdekében megkerestetik a tiszai ág. ev. egyházkerület, hogy a konventi munkálathoz a maga részéről is hozzájárulva, annak életbeléptetése érdekében a rimaszombati főgimn. igazgatótanácsával folytassa tovább a tárgyalást.

40. Őszi egyházkerületi közgyűlésünk felhívta a kebelbeli fiú-középiskolák tanári karait, hogy *az énektanítás konventi tervét* léptessék életbe és annak mikéntjéről jelentést tegyenek. A sárospataki főgimn. igazgató jelenti, hogy ott már régebb idő óta a konventi tanításterv szellemében történik az ének tanítása és így újabb intézkedésre nincs szükség. A miskolci főgimn. igazgató jelenti, hogy annak életbeléptetése külön énektanár alkalmazását tenné szükségessé, amit az intézel anyagi helyzete nem engedhet meg. Végül a rimaszombati főgimnáziumból e tárgyban jelentés nem érkezett.

A sárospataki főgimn. igazgató jelentése örömmel és megnyugvással vétetik tudomásul. A konventi tanítástervnek a miskolci főgimnáziumban való életbeléptetése tárgyában felhívatik az ottani igazgatótanács, hogy annak lehető megvalósításáról, esetleg a felemelt államsegély számításba vételével, törekedjék gondoskodni és erről tavaszi közgyűlésünk elé jelentést tegyen. Rimaszombatban leendő életbeléptetése tárgyában, pedig mivel a felügyeleti jogunk a jövőisk. évben szünetel, közgyűlésünk felkéri a püspök urat, hogy 1912. szept. havában javaslat-tételre hívja fel az ottani igazgatótanácsot, hogy annak véleményes javaslata alapján már azon évi őszi közgyűlésünk határozhasson.

41. Őszi közgyűlésünk a Magyarországi Prot. Teológusok Szövetségének alapszabálytervezetét véleményezésre a sárospataki főiskola theologiai szakához tette le. A theologiai kar véleménye az, hogy az alapszabályok megerősítése a konventnek ne ajánlottassék, mert az az ifjúság képzését sem tudományos, sem vallásos szempontból nem mélyítené. Az eddigi tapasztalatok ugyanis azt mutatják, hogy az efajta országos ifjúsági mozgalmak nem alkalmasak komoly munkásság kifejtésére.

Mivel az egyetemes konvent a fennforgó kérdésben már a tanári kar véleményének megfelelően járt el, további intézkedés szüksége fenn nem forog.

42. Bizony Ákos egyházkerületi ügyész, az 1910. évi őszi közgyűlés 121. sz. határozatában nyert megbízatása folytán betérjeszti véleményes jelentését a *rakottyási* ref. leányegyház népiskolai alapjára vonatkozó gömőri egyházmegyei felterjesztés ügyében.

Egyházkerületi közgyűlésünk az ügyészi vélemény elfogadásával megállapítja, hogy a rakottyási 1. sz. tjkben foglalt s a rakottyási községben felállított állami iskola céljaira felhasznált építkezési telek s annak 1872. évtől kezdve tőkésített mintegy 3000 korona jövedelme a rakottyási ref. iskolaalap jogos tulajdonát képezi, — s hogy úgy az építési telek, mint a tőkésített jövedelem a rakottyási leányegyház presbiteriumának, valamint a felettes egyházi hatóságoknak megkerülésével lett az állammal kötött szerződésben az erre illetéktelen rakottyási urbéres közönség által lekötve.

Ezen tényállás alapján közgyűlésünk, a kérdéses telek és tőke tekintetében létre jött illetéktelen megállapodásokat s a minden jogos alap nélkül kieszközölt telekkönyvi kiigazítást per uton is érvényteleníthetőnek tekinti.

Tekintettel azonban arra, hogy a már felállított állami iskola a község népoktatási igé-

nyeit tényleg kielégíti és mert a ref. iskolaalap jogai egy megkötendő pótszerződés által is megóvhatóknak mutatkoznak, — ez okból a peres eljárás megindításának elrendelése előtt, az ezen ügyre vonatkozó iratok bemutatása mellett, felterjesztést intéz a Méltóságos és főtiszteletű Egyetemes Konventhez azon kérelemmel, hogy a vallási és közoktatási minisztériumnál a rakkotyási ref. leányegyházat ért sérelem orvoslását s az iskolatelek és épületekre vonatkozó jogainak biztosítását egy pótszerződés kötése által kieszközölni méltóztassék.

43. A múlt őszi egyházkerületi közgyűlés 45. sz. jegyzőkönyvében foglalt felhívásra az egyházmegyék esperesei a *minimális nyugdíj mellett nyugdíjazott tanítókról* a következőket jelentik:

a) nyugdíjaztatott minimális nyugdíjjal az alsózempléni egyházmegyében: Makó János kiskövesdi, Deák János nagygyéresi, Soltész József ágcsernői, Putnoki Nagy Sándor simai, Kerekes József monoki tanító;

b) a gömöri egyházmegyében: Váradi Pál harmaci, Bátky Lajos pelsőci tanító.

A többi esperesek azt jelentik, hogy egyházmegyéikben minimális összeggel nyugdíjazott tanítók nincsenek.

Tudomásúl vétetik.

44. A múlt őszi egyházkerületi közgyűlésünk 126. sz. jegyzőkönyve szerint az *adócsökkentési államsegély* igénybevétele folytán felmerült különböző kérdések elintézésére nézve három egyházm. kért felvilágosítást. Egyházkerületünk, mielőtt a felvetett kérdésekben határozatot hozott volna, azokat az egyházmegyékhez tette le azzal a felhívással, hogy azokra nézve mostani közgyűlésünkre adják be észrevételeiket.

I. Az *első kérdésre nézve*, mely a normál-költségvetésben megállapított készpénz el- vagy el nem fogadásáról szól s amelyet az alsózempléni egyházmegye vetett fel, — az abaúji, alsóborsodi, gömöri és tornai egyházmegyék abban a véle-

ményben vannak, hogy a normál-költségvetésben megállapított pénzürtéket a belhivatalnokok elfogadni nem kötelesek, hanem az adott helyzetben azt cselekszik leghelyesebben, ha egyházaikkal a konventi határozat kijelentése értelmében meggyezésre jutni igyekeznek.

A „megegyezés“ módjára nézve az egyházmegyéknek már más-más véleményök van. Így: p. o. Alsóborsod a megegyezést 5 s legfeljebb 10 évre szólónak véleményezi. Abaúj azt mondja, hogyha az egyházfentartás szükséglete az adósegélyből és a 10⁰/₀-os egyházi adóból nem fedezhető, az ismert 13-ik §-ban megállapított 10⁰/₀-os egyházi adót kell felemelni 11⁰/₀-ra, vagy a szükség szerint többre is, mert ezt a törvény sehol egy árva betűvel meg nem tiltja. A tornai egyházmegye az egyezkedésre nézve részletekre is kiterjeszkedő eljárási módot ajánl s azt jelenti ki, hogy akkor oszlik el minden panasz, ha a lelkészi fizetés 2400 koronára felemeltetik. Míg Felsőzemplén azt jelenti ki (Felsőborsod és Ung nem szólnak ehhez a kérdéshez), hogy a belhivatalnok a normál-költségvetés tételeinek elfogadására nem kötelezhető, ha az rá nézve díjlevél-csonkítást jelent, mert az E. T. I. t.-c. 115. §-a szerint a díjlevelet megcsonkítani nem szabad. Amit aztán Felsőzemplén a kivitel módozataira nézve ajánl, az már az őszi közgyűlésünk kérdéseinek második tételére vonatkozik.

II. Erre a második tételben felállított kérdésre, t. i. hogy miképen volna keresztül vihető az, hogy a normál-költségvetésben megszabott alacsony termény-ár miatt a belhivatalnok fizetése csorbulást ne szenvedjen? — a felsőzempléni egyházmegye azt feleli, hogy kérni kell az Egyetemes Konventet, hogy a búza árát literenként 16 fillérben, a rozs árát 13 fillérben állapítsa meg. A termény átlag-árak felemelését tartják szükségesnek a gömöri (15 és 12 fillérben), az alsó-zempléni és felsőborsodi egyházmegyék is; míg az alsóborsodi és abaúji egyházmegyék a Konvent elfoglalt álláspontja és az államsegély elégtelensége miatt ezt ez idő szerint még kivi-hetetlennek tartják.

A tornai és ungi egyházmegyék ebben a második kérdésben nem nyilatkoznak.

III. A harmadik kérdés, illetve előterjesztés az ungi egyházmegye részéről az volt, hogy az ungi egyházmegye a díjlevelek érintetlen meghagyását tartja szükségesnek mindaddig,

míg a kormány által esetről-esetre adott adósegély törvényhozásilag biztosítva nem lesz.

Azok az egyházmegyék, amelyek ehhez a kérdéshez hozzászólnak, mindnyájan hasonló értelmű kijelentést tesznek.

Egyházkerületünk az egyházmegyék felterjesztett véleményének a meghallgatása után kimondja, hogy:

I. Amennyiben a normál-költségvetésben foglalt termény és szolgálmány értékelése az Egyetemes Konvent kijelentése szerint is, a belhivatalnokokkal szemben nem kötelező s maga az Egyetemes Konvent az 1909. évi 344. számú határozatával ebben a tekintetben a belhivatalnokokat az egyházközségeikkel való megegyezés létesítésére hívta fel, — intézkedés tételének vagy határozat hozatalának a szükségét nem látja fenforogni.

II. A termények átlag-árának az Egyetemes Konvent által a normál-költségvetésbe bevitt tételeit egyházkerületünk is túl-alacsonyoknak tartja ugyan és a mai megdrágult gazdasági viszonyok között sok bajnak és elégedetlenségnek a forrását látja ebben; mindazonáltal, mivel jól tudja, hogy az Egyetemes Konvent a termények átlagos árát tíz évre, 1907-től 1917-ig kiterjedőleg állapította meg s annak megváltoztatásába — eddigi nyilatkozatai szerint — nem hajlandó belemenni ebben a ciklusban azért se, mert a lassan csörgedező államsegély emellett az alacsonyabb számítás mellett sem elegendő az egyházözségek szükségleteinek kielégítésére; egyházkerületünk a terményárak felemelése végett, ez időszert az Egyetemes Konventre való felterjesztést előre is eredménytelennek látván, ebben az irányban most lépéseket nem tehet.

III. Egyházkerületünk az egyházmegyéknek a díjlevelek érintetlen hagyására nézve tett kijelentését tudomásul veszi.

44 a. Az ingyenes népoktatásról szóló 1907. évi 27. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott miniszteri rendeletek és vármegyei közigazg. bizottsági határozatok több ponton sérelmesen érintik tanítóinkat és iskolafentartó egyházainkat. Ezen sérelmes intézkedések orvoslása végett úgy az egyházmegyék, mint az egyes egyházközségek részéről felterjesztések adtak be egyházkerületünkhöz, amelyek főbb pontjaikban a következők:

a) Az alsóborsodi egyházmegye annak megállapítása után, hogy az egyes tanítók részére a tandíjkárpótlás összegének megszabásánál a minisztérium tetemesen kisebb összeget utalt ki, mint amennyi őket a jelenlegi tandíjbevételek, illetve tanítványaik száma után megilletné, — arra kéri egyházkerületünket, hogy az Egyetemes Konventnél hasson oda, hogy ezen sérelmek orvosoltatván, a jövedelmeikben megrövidített tanítók, a tényleges állapotnak megfelelő tandíjkárpótlási összeget ott, ahol az adócsökkentési segély még utalványozva nincs, az állami tandíjkárpótlás helyesbítése útján, ott pedig, ahol az adócsökkentési segély már a tandíjkárpótlás kiutalása előtt meg volt, az adócsökkentési segély terhére kapják meg. A fizetésben csorbulást szenvedő tanítók ez utóbbi módon leendő kárpótlását kéri a gömöri egyházmegye is.

b) A felsőborsodi egyházmegye — a lelkész-értekezlet emlékirata alapján — arra kéri az egyházkerületet, hogy az Egyetemes Konventet keresse meg, hogy az iskolai szükségletekre megállapított segélyt — a tandíj levonásával — egyházközségeink javára továbbra is kiutalni méltóztassék.

c) A gömöri egyházmegye kettős felterjesztéssel él. Az egyikben az a) alatt megemlített módon kívánja a sérelmek orvoslását. A másodikban arra kéri az egyházkerületet, hogy az Egyetemes Konvent útján hasson oda, hogy a vallás- és közoktatástügyi minisztérium az iskolák dologi szükségleteinek megváltására vonatkozó túlszigorú rendeletét olyképen módosítsa, hogy annak az alapján iskolafentartó egyházközségeink kérése méltányos elintézésre találhasson s világosítsa fel arról is, ami eddig az ügynél figyelembe nem vétetett, hogy az az összeg, amit iskolafentartó egyházaink az iskolás gyermekekre eddig fűtéspénz címen kivetettek, ha a címben más volt is, — a tandíjnak mindenkor kiegészítő részét képezte, nem ugyan a tanító, de az iskolafentartó javára, — azért a tandíjmentesség

behozatalánál ezekért az elmaradt jövedelmekért az egyházközségek kárpótlást jogosan igényelhetnek.

d) A felsőzempléni egyházmegye a tandíjmegváltás körül elhangzott s az esperesi jelentésben foglalt panaszokat orvoslás és intézkedés végett felterjeszti.

c) Az ungi egyházmegye a lelkészi értekezlet javaslata alapján azt kéri, hogy: 1. az iskola dologi szükségleteiért minden ref. iskola kárpótoltassék; 2. amíg e címen kárpótlást nem kapnak, azok az egyházközségek, melyek adósegélyben részesülnek, továbbra is kapják a rendkívüli segílyt; azokat az egyházközségeket pedig, amelyek ilyen adósegélyben nem részesülnek, a Konvent kárpótolja, annyival, amennyibe egy-egy állami tanterem évi ellátása kerül.

f) A tornai egyházmegye azt kéri, hogy az Egyetemes Konvent kéretessék fel oly intézkedések megtételére, hogy iskoláink dologi kiadásai akár a közokt. minisztérium, akár az Egyetemes Konvent útján adócsökkentési segílyből fedeztessenek.

g) Ugyanebben a kérdésben, az egyes egyházközségek részéről, a szenvedett sérelmek miatt tanácsot és intézkedést kérnek: Szabó Gyula serkei, Svingor József vadnai, Rozgonyi László nekézseni, Homoki Antal kisgejőci és Tóth József sajióvínkai lelkészek.

h) Végül ebben a kérdésben főt. Püspök úr is beterjeszt mintegy 11 drb. abaújtorna vármegyei közigazg. bizottsági határozatot, amelyek a dologi tandíjváltás iránti kérvények nagyrészét elutasítják, azt hangoztatva, hogy az iskolai fűtésre, tisztogatásra, tanszerekre és felszerelésekre szolgáló tandíjak megváltás tárgyát nem képezhetik s továbbra is szedhetők.

Egyházkerületünk közgyűlése a bemutatott felterjesztésekből látva azt a sérelmet, amelyet iskolafentartó egyházközségeink szenvedtek az által, hogy a tandíjmegváltás iránt benyújtott kérelmeikkel a közigazgatási bizottságok részéről a legnagyobb részben elutasítottak s e miatt az iskolák dologi szükségleteinek a kielégítésére nézve kellő fedezettel nem rendelkezhetnek: mély tisztelettel kéri az Egyetemes Konventet, hogy a közös protestáns bizottság útján intézzen fel-

terjesztést a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz az iránt, hogy az ingyenes népoktatás megvalósítása érdekében, az iskolák dologi szükségletének a fedezéséről is gondoskodni méltóztassék.

Egyben mély tisztelettel kéri egyházkerületünk az Egyetemes Konventet arra is, hogy mindaddig, míg az iskolák dologi szükségleteire vonatkozó kérdések az állam részéről kedvező elintéztést nem nyernek, ezeknek a szükségleteknek a fedezésére az adócsökkentési alapból a megállapított ideiglenes segély fedezetlen részét az iskolafentartó egyházközségek részére kiutalványozni méltóztassék.

45. Olvastatott az egyházkerületi pénzügyi választmány javaslata az ifjúsági ker. egyesületek központi szövetségének évi segély engedélyezése iránt beadott kérvénye tárgyában.

Egyházkerületünk a javaslat alapján — őszinte sajnálatára — a kérelem teljesítését ezuttal mellőzni kénytelen, miután nem rendelkezik olyan alappal, amelyből a 200 korona évi segély kiadható lenne; közíg. pénztárunk pedig a jelenlegi terheket sem bírja meg.

46. Múlt őszi közgyűlésünk 135. sz. határozatára vonatkozólag jelenti a kiküldött bizottság, hogy tőle nem függő nehézségek miatt össze nem gyűlhetett s jelentését csak őszi közgyűlésünkre terjesztheti be.

Tudomásul szolgál s őszi gyűlésünkre a jelentés beadandó.

47. Püspök ur múlt őszi közgyűlésünk 144. sz. elvi állásfoglalása alapján tájékoztatást nyújt a Kálvineum felől. Megismerteti azokat a körvonalakat, melyeket vele a Kálvineum szervező bizottságának elnöke, Kiss Ferenc püspökkladányi lelkész közölt volt, valamint a létesítendő árvaházakra vonatkozólag általa tett észrevételeket a legapróbb részletekre

is kiterjedő gyakorlati tanácsokat. Bemutatja azt a felhívást, amelyet a püspökök beleegyezése mellett, ugyanaz az elnök, az összes presbyteriumokhoz intézett.

Közgyűlésünk püspök ur jelentését és ez ügy előbbrevitele és mielőbbi közmegnyugvást keltő megoldáshoz juttatása érdekében kifejtett körültekintő, bölcs és fáradságos munkálkodását reménykedő lélekkel és a leghálásabb elismeréssel és köszönettel fogadja ; s mult őszi közgyűlésünkben elfoglalt elvi állásponját s amaz egyértelmű elhatározását, hogy a Kálvineum létesítését és fentartását erkölcsileg és anyagilag teljes támogatásában részesíti, továbbra is fentartja. Egyszermind püspökünk és főgondnokunk elnöksége alatt egy bizottságot küld ki abból a célból, hogy a Kálvineum ügyének további fejlődését állandó figyelemmel kísérve, az ügy részleteit tárgyalva, annak idején ide jelentést és javaslatot tegyenek a további teendőkre és intézkedésekre nézve.

A bizottság tagjainak megválasztása az elnökség jó tetszésére bízatik.

48. Mult őszi e.-ker. közgyűlésünk a *sajókeresztúri* egyházközségnek az 1908. évi $3\frac{1}{2}\%$ -os lelkészi nyugdíjintézeti hátrálékos tagdíjának az e. ker. szükösi tárban ugyanezen évben befizetett 225 koronából leendő visszatérítése iránti kérelmét véleményezés végett az e. ker. pénzügyi választmányhoz tévén át, e. ker. ügyész a választmány nevében jelenti, hogy a kérdéssel a választmány még nem foglalkozhatott, mert az alsóborsodi dékántól a szükséges adatokat nem kapta meg.

Tudomásul vétetik, a kért vélemény őszi e. ker. közgyűlésünkre beváratik.

49. A sárospataki főiskolai igazgató-tanács összeállítván az 1910. évre a főiskola számadását, az a következő eredményt tünteti fel:

1. A közpénztár összes bevétele	503459	kor. 30 fill.
2. A Mudrány és internátusi ptár összes bevétele	51044	„ 76 „
3. A tápintézeti és ösztöndíj-pénztár összes bevétele	52254	„ 85 „
Összesen:	636060	kor. 87 fill.
1. A közpénztár összes kiadása	464262	„ 05 „
2. A Mudrány- és internátusi ptár összes kiadása	50428	„ 32 „
3. A tápintézeti és ösztöndíj ptár összes kiadása	88029	„ 33 „
Összesen:	602719	kor. 70 fill.
A három pénztár összes bevétele	636060	„ 87 „
A három pénztár összes kiadása	602719	„ 70 „
Különbözet, mint pénztári maradvány	33341	kor. 17 fill.
A három pénztár bevételi és kiadási különbözeteinek összeállítása egyenként:		
1. A közpénztárnál pénztári maradvány	68499	kor. 21 fill.
2. A Mudrány- és internátusi ptárnál ptári maradvány	616	„ 44 „
A két pénztár maradványa	69115	kor. 65 fill.
3. A tápintézeti és ösztöndíj pénztárnál hiány	35774	„ 48 „
Pénztári maradvány, mint fentebb	33341	kor. 17 fill.

Egyházkerületi közgyűlésünk igazgatótanács jelentését tudomásul veszi s annak alapján *Szinyei Gerzson* főisk. pénztárnoknak és *Szívós Mihály* ptári ellenőrnek lelkiismeretes és buzgó munkásságukért elismerését fejezi ki s őket a számadásokban feltüntetett tételekre nézve az 1910. számadások terhe alól felmenti.

50. Igazgatótanács bemutatja az 1910-re előirányzott bevételek és kiadások összehasonlítását a tényleges bevételekkel és kiadásokkal. Az összehasonlítás végső eredménye a következő:

	Előirányzat: Kor.	Tényleg befolyt: Kor.
Összes rendes és rendkívüli előirány-		
zott bevétel --- --- --- --- ---	369167·56	370719·53
Előirányzaton kívüli bevétel --- ---	—·—	162041·73
Összesen:	<u>369167·56</u>	<u>532761·26</u>
Összes rendes és rendkívüli előirány-		
zott kiadás --- --- --- --- ---	371670·33	328478·70
Előirányzaton kívüli kiadás --- ---	—·—	135783·35
Összesen:	<u>371670·33</u>	<u>464262·05</u>
Összes bevétel --- ---	532761	kor. 26 fill.
Összes kiadás --- ---	464262	„ 05 „
Összes maradvány ---	<u>68499</u>	<u>kor. 21 fill.</u>

Egyházkerületi közgyűlésünk az igazgatótanács 1911. márc. 21—23/75. sz. a. felterjesztett fenti kimutatást megokoló magyarázataival együtt tudomásul veszi.

51. U. a. igazgatótanács 76/1911. márc. 21—23. sz. a. felterjeszti a főiskola tőkéről szóló kimutatást, melynek végső összegei a következők:

Összes kihelyezett tőke 1910. végén:

a) Közpénztár (képezdei, Horváth			
M. stb.) --- --- --- --- ---	375744	kor. 39	fill.
b) Tápintézeti és ösztöndíj pénztár	163922	„ 45	„
c) Theol. nyugdíjpénztár --- ---	50998	„ 96	„
d) Uj Vay—Mocsári-alap --- ---	87429	„ —	„
Összesen:	<u>678094</u>	<u>kor. 80</u>	<u>fill.</u>

A kamatozó tőke előző évinél több 6875 kor. 15 fillérral.

Összes kihelyezetlen tőke 1910. végén:

a) Közpénztárnál --- --- --- ---	53841	kor. 76	fill.
b) A tápintézeti és ösztöndíjpénztárnál	637	„ 06	„
c) A theol. nyugdíjpénztárnál --	1944	„ 89	„
d) Az új Vay—Mocsáry-alapnál ---	5256	„ 47	„
Összesen:	<u>61680</u>	<u>kor. 18</u>	<u>fill.</u>

Ebből az utóbbi három összeg tőkésítésre van az 1911. évi költségvetésben előirányozva, így elszámolás alatt csak a közpénztári kihelyezetlen tőke marad, t. i.	53841 K 76 f.
Ehhez számítandók az 1910. évre tőkésítésre rendelt, de nem tőkésített összegek, u. m.:	
a) A Warga-féle ker. egyháztörténelem nyomtatási árából visszafolyt, de nem tőkésített összeg s ennek kamata	9359 K 33 f.
b) Folyószámla-kölcsön a Magyar Földhitelintézetől	30000 „ — „
c) A gimn. ifjúságtól kezelés alá vett különféle összegek	2092 „ 94 „
Ennek kamata az 1910. évre	85 „ 96 „
Összesen:	95379 K 99 f.

A ki nem helyezett tőke stb. megtalálható:

a) A pénztári maradéknak az 1911. évre előre befolyt haszonbérek (13190 K.), továbbá a tápintézeti pénztárnál (637 K. 06 f.), a theol. nyugdíjpénztárnál (1944 K. 89 f.) és az Uj Vay—Mocsáry alapnál (5256 K. 47 f.) kihelyezetlenül maradt, de az 1911. évi költségvetésben tőkésítésre előirányzott összegek levonásával fenmaradt részletében	12312 K. 75 f.
b) A tápintézeti és ösztöndíjpénztárnak adott előlegben	35774 „ 48 „
c) A tanároknál lévő kamattalan előleg kölcsönben	7549 K. 07 f.
d) A györgytarlói építkezésben	14501 „ 41 „
e) A bálványosi építkezésben	784 „ 30 „
f) A Bosnyák-ház újjáépítésében	292 „ 36 „
g) Dr. Ferenczy Árpád kielégítésében (lásd ig. tanácsi jun. jkv. 2. p., 1910. októberi egyh. ker. jkv. 48. p.)	10649 „ 41 „
h) Dr. Szánthó Gy. és Dr. Csiky K. helyettesítésében	7680 „ — „

i) A tanári lakásbér felemelésében (tav. egyh. ker. jkv. 1910. 31. p.)	---	---	7122	„	90	„
k) A folyószámla kölcsön visszafizetésében	---	---	27000	„	—	„
			<hr/>			
		Összesen:	123666	K.	68	f.
Összes ki nem helyezett tőkeösszeg és teher-szaporulat	---	---	95379	K.	99	f.
Összes fedezet	---	---	123666	„	68	„
			<hr/>			
Különbség, mint többlet	---	---	28286	K.	69	f.

A tőkékről szóló fenti kimutatást egyházkerületi közgyűlésünk jóváhagyólag tudomásul veszi.

52. U. a. igazgatótanács u. a. sz. a. beterjeszti a főiskola összes ingó és ingatlan vagyonáról szóló összesített kimutatását a következőkben:

Összes ingatlan és ingó vagyon 1910. év végén	---	---	3542856	K.	25	f.
Összes teher 1910. év végén	---	---	447210	„	11	„
			<hr/>			
Összes tiszta vagyon 1910. év végén:			3095646	K.	14	f.,
mely az előző évinél kevesebb 30059 K. 94 f.-rel.						

Ennek a hiánynak a kimutatása.

A) Ingatlanban növekedés.

1. A Györgyterlői birtoknál	14501	K.	41	f.
2. A Bálványosi	784	„	30	„
3. Bérházaknál	1400	„	—	„
	<hr/>			
			16685	K. 71 f.

B) Ingóságban növekedés.

1. A tápint. és ösztöndíj-tőkéknél	---	---	7746	K.	33	f.
2. A theologiai nyugíjtőkéknél	---	---	4417	„	68	„
3. Az Uj Vay-Mocsáry alapnál	---	---	11765	„	54	„
Az egyházkerület által kezelt alapítványoknál:						

a) A Vay-Mocsáry-alapítvány egyik nagyobb részénél	---	---	---	---	1391	„	63	„	
b) A Vay-Mocsáry alapítvány kamatokkal növ. részénél	---	---	---	---	16029	„	97	„	
c) A Teleky-Szentes-Szeremley alapítványnál	---	---	---	---	49	„	31	„	
4. A tanároknál levő kamattalan előlegnél	---	---	---	---	3323	„	75	„	
5. A tápintézeti pénztárnak adott előlegnél	---	---	---	---	5189	„	26	„	49913 K. 47 f.
Összesen :									<u>66599 K. 18 f.</u>

C) Ingóságokban fogyás.

1. A közpénztári tőkéknél	---	---	---	---	17054	K.	40	f.	
2. A Mudránypénztárnak adott előlegnél	---	---	---	---	23754	„	58	„	
3. A Warga-féle ker. Egyh. történetnyomási árából visszafolyt összegnél	---	---	---	---	4514	„	75	„	
4. A bor- és hordó értékénél	---	---	---	---	40000	„	—	„	
5. A nagykönyvtárra adott előlegnél	---	---	---	---	193	„	21	„	
6. A pénztári maradványnál	---	---	---	---	7918	K.	89	f.	<u>93435 K. 83 f.</u>

D) Teheremelkedés.

1. A közpénztárnál	---	---	---	---	4184	K.	46	f.	
2. A Mudránypénztárnál teherfogy.	---	---	---	---	961	„	17	„	
Összes teheremelkedés	---	---	---	---					<u>3223 K. 29 f.</u>
Összes fogyás és teheremelkedés	---	---	---	---					96659 „ 12 „
Összes növekedés	---	---	---	---					<u>66599 „ 18 „</u>
Az összes hiány 1910. végén									<u>30059 K. 94 f.</u>

Egyházkerületi közgyűlésünk az így összeállított vagyonskimutatást tudomásul veszi.

53. U. a. igazgatótanács u. a. üléséből 77. sz. határozatával felterjeszti a főiskola 1911. évi költségvetését, amelynek értelmében

előirányzott bevételek összege	---	288036 K. 95 f.
az előirányzott kiadások „	---	304635 „ 75 „
mutatkozó pénztári hiány	---	<u>16598 K. 75 f.</u>

Egyházkerületi közgyűlésünk a beterjesztett költségvetést jóváhagyja azzal az utasítással, hogy a pénztári hiány fedezetének mikéntjéről az igazgatótanács zárószámadásában jelentést tegyen.

54. U. a. igazgatótanács u. a. ülésének 78. sz. határozatával felterjeszti a főiskolai tápintézet évi költségvetését, mely szerint

bevétel mutatkozik összesen	---	55787 K. 92 f.
kiadás „ „	---	95987 „ 52 „
mutatkozó hiány	---	<u>40199 K. 60 f.,</u>

melynek fedezéseül a szüreti jövedelem mutatkozik.

Helyeslőleg tudomásul vétetik és jóváhagyatik.

55. U. a. igazgatótanács u. a. ülésének 79. sz. határozatával jóváhagyás végett felterjeszti a theol. tanári nyugdíj-alap, az Új Vay-Mocsáry-alap és a Mudrány birtok 1911. évi költségvetését, mely szerint

I. a theol. tanári nyugdíjalapnál:

előirányzott bevétel	---	8414 K. 89 f.
„ kiadás	---	3254 „ 04 „
tőkésítésre marad	---	<u>5160 K. 85 f.</u>

II. az új Vay-Mocsáry-alapnál:

előirányzott bevétel	---	---	---	14550 K. 63 f.
" kiadás	---	---	---	— „ 9 „
tőkésítésre marad	---	---	---	<u>14541 K. 63 f.</u>

III. a Mudrány birtoknál és internátusnál:

előirányzott bevétel	---	---	---	51930 K. 80 f.
" kiadás	---	---	---	<u>32522 „ 60 „</u>
pénztári maradvány	---	---	---	<u>19408 K. 20 f.</u>

Mindhárom költségvetés jóváhagyatik.

56. A Warga-féle egyháztörténet költségeiből 469·27 kor. fizetetlen maradt, ami a Függelék töröltetése miatt előállott nyomdai és könyvkötői költségekből állott elő. Mivel pedig ennek a főiskolai igazgató-tanács nem oka, kéri 80/1911. márc. 21—23. sz. a. egyházkerületünket, hogy azt a főisk. pénztár számára térítse meg.

Az igazgató tanács javaslatát, amely szerint a számlából kiegyenlítettlen részt az egyházkerületi pénztár fizesse ki, közgyűlésünk el nem fogadhatja. Nem pedig azért, mert a költség különbözetet előidéző intézkedést, a függelék eltávolítását nem kerületünk rendelte el; továbbá azért, mert a Warga féle egyháztörténetet kerületünk az Orsz. Parochiális Könyvtárnak engedte át s már magával ezzel a tényrely olyan áldozatkészségnek adta bizonyosságát, amelylyel a parochiális könyvtárak céljának magában is nagy szolgálatot tesz. Ellenben közgyűlésünk felkéri az Orsz. Parochiális Könyvtári bizottságot a hátralékos összegnek, a 469·27 koronának az utalványozására.

57. Főiskolai igazgató tanács 81/1911. márc. 21—23. sz. a. jelenti, hogy Zsoldos Benő és Kovácsy Sándor nyug.

főgimn. tanárok 700—700 kor. adóssága a volt tanári nyugdíjintézettel kötött szerződés értelmében, emortuális angária címén a tőkék könyvéből töröltetett.

Tudomásul szolgál.

58. Főiskolai igazgató tanács a számvizsgáló bizottság jelentése alapján 82/1911. márc. 21—23. sz. a. javasolja, hogy néhai Finkey Józsefnek 550·05 kor. előlegkölcsöne, a Juhász Lajos féle 20 ezüst forintos képezdei alapítvány, mit az illető még 1857. ajánlott fel, Hánka Mihálynénak 446·32 kor. kamattartozása és a nagytoronyai egyház 34 fill. kamattartozása behajthatatlanság címén töröltessenek.

Egyházkerületi közgyűlésünk az igazgató tanács javaslatát elfogadván, néhai Finkey József 550·05 kor. előlegkölcsönét, a Juhász Lajos-féle 20 ezüst forintos képezdei alapítványát, Hánka Mihálynénak 446·32 kor. és a nagytoronyai egyháznak 34 filléres kamattartozását, mint bahajthatatlan követeléseket, a főisk. pénztár tőkéi közül törlésre rendeli.

59. A főiskolai gazdasági választmány az igazgató tanács felhívására az igazgató tanács elé terjesztette a főiskolai nyomdafelügyelő véleményét a nyomda- és könyvkiadó vállalat jövedelmezőbbé tétele érdekében. Ebben a munkálatban a nyomdafelügyelő hivatkozik 1909-ik előterjesztésére, amelyben kifejtett nézeteit ma is fentartja s ahoz hozzáadnivalója nincsen. Ezek szerint a nyomdajövedelem nem igen fokozható, ellenben növelhető volna a különben is jól jövedelmező népiskolai tankönyvkiadványok bevétele, ha népiskolai kiadványaink használatának ellenőrzése szigorubb volna. Esetleg a könyvbizományi szerződés megújítása is emelheti a bevételeket, mire jó alkalom gyanánt kínálkozik az a körülmény, hogy a jelenlegi bizományos szerződése lejárván, az új feltételek mellett lesz esetleg megköthető. — Az igazgató tanács a gazdasági választmány, illetőleg nyomdafelügyelő véleménye alapján

1. Felkéri a Főtiszteletű Egyházkerületet, hogy a fenhatósága alá tartozó iskolákban tankönyv-kiadványaink használatát, 1909. évi tavaszi közgyűlésének 49. sz. határozata értelmében, a legszigorubb ellenőriztetni méltóztassék, hogy nagy költséggel kiállított tankönyveinket legalább a mi iskoláink használják, mert főiskolánk egyébként tekintetbe veendő jövedelemforrástól esik el.

Az ismétlő-iskolások Olvasókönyvére nézve pedig, melyet Egyházkerületünk ad ki a főiskola költségén, azt a javaslatát terjeszti fel, hogy e tankönyvnek ma raktáron levő összes példányszámát, azok előállítási árértékében, a főiskolától átvenni s a fenhatósága alatt álló tehetősebb ismétlő-iskolákra azok megvételének kötelezettségét határozatilag kimondani, a szerényebb viszonyok közt levő ilyen iskoláknak pedig e tankönyvből bizonyos példányszámot évenként ajándékképpen átadni méltóztassék.

2. Minthogy aztán a könyvbizományossal kötött szerződés ez évi június hó 30-án lejár, az igazgató-tanács megbizza a gazdasági választmányt, hogy a könyvbizomány bérbeadására annak idején hirdesse ki a nyilvános pályázatot s a legelőnyösebb ajánlattevővel, a főiskolai igazgató-tanács és az Egyházkerületi Közgyűlés jóváhagyásának fentartásával, kösse meg a bizományi szerződést.

Közgyűlésünk az esperesi hivatalok útján felhívja az egyház-látogatóságokat, hogy tekintettel a főiskola fontos anyagi érdekeire, és a tanítás sikerére, a tankönyvek beszerzésének legszigorubb ellenőrzését soha el ne mulasszák.

Az egyes egyházakat pedig felhívja, hogy gondoskodjanak az ismétlő isk. olvasókönyv lehetőleg kellő számu példányokban való beszerzéséről, esetleg a beirási díjak terhére és azokat beszerzési áron osszák ki a növendékek között, az érdemesebbeknek és szegényebbeknek esetleg jutalom vagy segélyképen ingyen. A főiskolai nyomda felügyelője pedig felhivatik, hogy a könyvbizományos útján önköltségi áron bocsássa az egyes egyházaknak rendelkezésére a szükséges példányokat.

60. A főiskolai igazgató-tanács a főiskolai ügyészi állás szervezeti szabályzatát a gazdasági választmány előterjesztése alapján megállapítván, azt 1911. március 21—23. ülésének 28. sz. határozata értelmében azzal a javaslattal terjeszti fel egyházkerületi közgyűlésünkhöz, hogy erősítse meg s az eddigi főisk. jogigazgatói állás szervezeti szabályzata helyébe a főiskolai kormányzati rendszabályok közé rendelje el a beiktatását.

A főisk. ügyészi állás szervezeti szabályait egyházkerületi közgyűlésünk elfogadván, azt jelen jegyzőkönyvünk függelékében kinyomatja; egyuttal elrendeli, hogy a főiskola kormányzati rendszabályába az eddigi jogigazgatói állás szervezeti szabályzata helyére beiktattassék.

61. Újabb időben szokatlanul nagy összeggel terhelték meg a tanári helyettesítések költségei a főiskolai pénztárt s azért szükségesnek mutatkozott a helyettesítési díjak újabb megállapítása. Ezért a főiskolai igazgató-tanács felhívta a tanári kart ebben a tárgyban javaslat tételére. A középiskolai szék, tekintettel a főiskola nehéz anyagi helyzetére, javasolja, hogy a tanári szolgálati szabályzat 36. §. e) pontja második kikezdésébe, mely „*idejére esik*“ szavakkal végződik, a következő betoldás iktattassék: „Ha rendkívüli vagy helyettes tanár helyettesít rendes tanárt, a saját minőségének megfelelő törzsfizetés illető hányadában részesül. A rendkívüli vagy helyettes tanár helyettesítéséért járó díj megállapításánál a helyettesített tanár fizetése az irányadó.“ Ezzel szemben az akadémiai szék a helyettesítés díjazásának mai kulcsát elvi szempontból kielégítőnek tartja és a főiskolára való anyagi következményeit sem tartja módfelett aggasztónak, mert az eddigi költségesebb helyettesítések alig ismétlődhetnek meg egyhamar. Ha mégis a főiskola anyagi érdekeiből a helyettesítési díjak újabb szabályozása szükségesnek tartatnék, annak egységes elv szerinti megállapítását kéri, melyben csak a helyettesített munka természete vétetnék alapul.

A főiskolai igazgató-tanács beható tárgyalás után 1911. márc. 21—23-iki 39 sz. jegyzőkönyve értelmében a szolgálati szabályzat fent idézett helyének következő szöveg szerinti módosítását indítványozza:

„Ha a tanárok az így megállapított óraszámnál többet tanítanak, ezért külön díjazásban részesülnek, (E. T. VI. 83. §.) Ennek, valamint a tanári helyettesítések díjazásának úgy az akadémián, mint a főgimnáziumban alapját, az óraszám mellett, a mindenkori helyettes tanári illetménynek a helyettesítés idejére eső hányada képezi, az iskolai évet 10 hónapnak s az akadémiái tanár heti óraszámát az egyházi törvény szerinti heti 10-ben és a főgimnáziumi tanárét heti 20-ban számítván. Óratöbbletnek tekintetik az is, ha valamelyik tanár a megállapított és az előljároság által jóváhagyott heti óraszámában számára kiosztott óraszámom felül tanít.“

A rajz-, ének-, zene- és tornatanárok helyettesítése, mivel az nem történhetik meg a főiskolában alkalmazott tanerők segélyével, alkalomszerűleg külön megállapított díjazás szerint történék.

Miután időközben a főiskolai akadémiái szék közgyűlésünk elé az igazgató-tanács határozata ellen felelőbeszédet adott be, azt hozzászólás végett átteszi a főiskolai igazgató-tanácsához s így a kérdés érdemleges elintézését őszi közgyűlésünk idejére halasztja el.

62. Főiskolai igazgató-tanács jelenti, hogy a „Zemplén“ és a „Felsőmagyarországi Hirlap“ sátoraljúj helyi lapvállalatok február 8. számában Bathó János sárospataki főiskolai ének- és zenetanár nevével kapcsolatban megbotránkoztató eset leírása látott napvilágot. A leirt eset hitelességének megállapítása céljából a főiskolai közigazgató utján a nyomozást és a kihallgatásokat a főiskolai világi algondnok megindította s a vizsgálat eredményét az igazgató-tanács március 21—23. ülésében bemutatta. Ugyanekkor felolvasatott Lászlófi Henrik sátoraljúj helyi lakos panaszos levele is nevezett tanár ellen s erre vonatkozólag is bemutatta a főiskolai világi algondnok a közigazgató részletes jelentését. A megejtett előzetes vizsgálat alapján a főiskolai igazgató-tanács 1911. márc. 21—28. iki 41. sz. határozatával a „Zemplén“ és „Felsőmagyarországi Hirlap“ által nyilvánosságra hozott s a Lászlófi Henrik által feljelentett ügyekben Bathó János főiskolai ének- és zene-

tanárral szemben a fegyelmi eljárás megindítását megokoltnak és szükségesnek látja. Azért a főiskola kormányzati rendszabálya 14. §. f) pontja alapján a két hirlap idevonatkozó példányainak, Lászlófi Henrik panaszos feljelentésének s a vizsgálati iratoknak csatolása mellett, Bathó János főiskolai ének- és zenetanár ellen a fegyelmi eljárás megindítására az egyházkerületi közgyűlésnek javaslatot tesz.

Egyházkerületi közgyűlésünk az iratokat és a hivatkozott hirlappéldányokat az elnökséghez teszi át azzal a felhívással, hogy amennyiben fegyelmi vizsgálat szükségét látja fenforogni, azt Bathó János ének- és zenetanár ellen saját hatáskörében rendelje el.

63. Rác Lajos dr. sárospataki ref. főiskolai akad. tanár az iránt kérelmez, hogy amennyiben az állam továbbra is vonakodnék az ő fizetését magántanári képesítés hijában a többi akadémiai tanárok fizetésének színvonalára emelni, a főiskolai pénztár egészítse ki azt annak az elvnek az alapján, hogy rendes tanároknak egy ugyanazon intézeti ágban különböző fizetése nem lehet. Ha pedig újabb kérvénynek helyt adva, a miniszter 1911. januártól kezdve fizetését kiegészítené, a főiskolai pénztár az 1908—9. és 1910. évekre, ebben az esetben is egészítse ki visszamenőleg fizetését. Kérésének támogatására felhossa, hogy rendes tanárrá választásakor egyetemi magántanári képesítés megszerzése tőle feltételül nem kívántatott, sőt ő erre nem is igen vállalkozhatott volna, mert ez egyetemi rendes előadások tartására tette volna őt kötelezetté, ami rá nézve vidékről csaknem lehetetlenség lett volna.

A főiskolai igazgató-tanács f. évi március 21—23-iki 42. sz. jegyzőkönyvének tanubizonyosága szerint, abból az elvből indulva ki, hogy ugyanazon intézetben egyenlő minőségben s ugyanazon jogokkal és kötelességekkel megválasztott tanárt ugyanaz a fizetés illeti meg, Rác Lajos dr. kérését méltányosnak tartja, minthogy őt egyházkerületi közgyűlésünk 1907. őszén 9. sz. jknyvi határozatával minden feltétel és kikötés nélkül választotta meg akadémiai rendes tanárnak. Azért nevezett igazgató-tanács azt javasolja, hogy Rác L. dr. részére az 1908—9. és 1910. évekre az ő törzsfizetését a 400—400 kor. drágasági

pótlék beszámításával 4800 koronára pótló 1000—1000 kor. fizetésekiegészítést 1912. január 1-től kezdve három év lefolyása alatt havonkénti részletekben a főiskolai pénztárból az egyházkerület utalványozza ki azzal a feltétellel, hogy amennyiben Rácz Lajos dr. az állami fizetés kiegészítést az utóbbi három évre visszamenőleg is megkapná, a főiskolától már esetleg felvett ilyen fizetésekiegészítési összeget visszatéríteni tartozik.

Egyházkerületünk méltányosnak tartván azt az elvet, hogy ugyanazon intézeti ág kebelében ugyanolyan jogokkal és kötelességekkel működő tanárok egyenlő díjazásban részesüljenek s ama határozatának, mellyel Rácz Lajos dr. t az egyetemi magántanári képesítés megszerzésének kötelezettsége nélkül választotta meg nyilvános rendes tanárnak, jogi következményeit is levonván, az igazgató-tanács javaslatát elfogadja. Ennek értelmében tehát nevezett tanárnak az 1908—9. és 1910. évekre visszamenőleg 1000—1000, összesen három ezerkoronát 1912. jan. 1-től esedékes havi részletekben a főiskolai pénztár terhére kiutalványoz. Ha azonban a vallás- és közoktatásügyi minisztérium fizetésekiegészítését a szóban levő összeg erejéig visszamenőleg is kiutalványozná, természetesen a főiskola részéről erre többé igényt nem tarthat és amennyiben ezt részére a főiskolai pénztár már kifizette volna, oda azt visszatéríteni tartozik.

64. Főiskolai igazgató-tanács 1911. márc. 21—23. sz. Marton János magántanári képesítését azzal a javaslattal terjeszti fel, hogy őt közgyűlésünk a theologiai kar egyháztörténet tanszékén nyilvános rendes tanári minőségben véglegesítse.

Egyházkerületi közgyűlésünk Marton Jánost a theologiai kar egyháztörténeti tanszékén a pályázati hirdetés feltételei és a tanári szolgálati szabályzat 34. §. k) pontja értelmében nyilvános rendes tanári minőségben véglegesíti s szabályszerű illetményeit 1910. november 1-től visszamenőleg is folyósítja.

65. Olvastatik Csiky Kálmán főiskolai rk. tanár folyamodványa, melyben magántanári képesítésének bemutatásához halasztást kér. Folyamodványában hivatkozik arra, hogy a vizsgálaton kellő időben jelentkezett, dolgozata a bírálóknak ki is osztatott, azonban arról idáig még jelentést nem tettek s így a habilitatio késlekedése nem rajta múlik.

Tekintettel kérelmező indokaira, közgyűlésünk a kérést teljesíti és *Csiky Kálmán* dr. főisk. ny. rk. jogtanárnak a magántanári képesítés megszerzésére 1912. aug. 31-ig halasztást ad, azzal a megjegyzéssel, hogy a habilitatio megszerzésére ez az utolsó határidő, amit igénybe vehet.

66. Tóth József, a sárospataki főiskola királyhegyi vincellérje fizetésének emelését kéri. A főisk. igazgató-tanács a gazdasági választmány véleménye alapján 45 korona havi fizetésének 50 koronára való felemelését javasolja.

Egyházkerületünk, tekintettel a kérés méltányosságára, Tóth József vincellér fizetésének havi 45 koronáról 50 koronára való telemelését jóváhagyja.

67. A főiskolai igazgató-tanács, tekintettel az általános drágaságra, a gazdasági választmány előterjesztése alapján javasolja, hogy a hat főiskolai belső szolga fizetése, mely jelenleg évi 600 kor., 1911. június 1-től lakpénz címén 60—60 koronával javíttassék meg.

Egyházkerületi közgyűlésünk a javaslatot méltányosnak találván, tekintettel az általános drágaságra, a hat főiskolai belső szolga évi 600 kor. fizetését lakésbér címén évi 60—60 koronával megjavítani határozza.

68. A főiskolai igazgató-tanács a köziskolai szék előterjesztése alapján — tekintettel arra, hogy a genevi egyház

hívei három magyar theologus számára stipendiumot létesítettek, — javasolja, hogy a Comenius-alapítvány mintájára a főiskolai tápintézetben egy ingyenes tápintézeti hely létesíttessék olyan protestáns vallású tanuló számára, aki első sorban Genevből, azután Svájc francia részéből, vagy Franciaországból jön az akadémia bármelyik szakára.

Egyházkerületi közgyűlésünk már csak a viszonzosság érdekéből is és azért is, hogy hazánk és a külföld között az áldásos összeköttetést a maga részéről is előmozdítsa, az igazgató-tanács, illetőleg köziskolai szék előterjesztését szívesen elfogadja s elrendeli, hogy a Comenius-alapítvány mintájára jövőben a sárospataki főiskola tápintézetében egy ingyenes hely létesíttessék egy olyan protestáns vallású tanuló számára, aki első sorban Genevből, azután Svájc francia részéből vagy Franciaországból jön akadémiánk bármely szakára.

69. A főiskolai igazgató-tanács a gimnáziumi szék előterjesztése alapján 67. sz. a. javasolja, hogy mivel az álmalmal kötendő szerződés értelmében annak életbeléptétől kezdve jövőben minden tanulónak az igazgatónál 4—4 kor. beiratási díjat kell lefizetnie, e beírási díjak beszédése már az 1911/12. iskolai évtől kezdődőleg rendeltessék el.

Igazgató-tanács javaslata elfogadtván, a sárospataki főgimn. igazgató utasíttatik, hogy a növendékektől 1911. szept. 1-től kezdődőleg kivétel nélkül 4 kor. beiratási díjat szedjen be.

70. Széll Miklós műegyetemi hallgatónak az egyik megüresedett Horváth Mária-ösztöndíjra való folyamodását 69/1911. márc. 21—23 sz. a. azzal a javaslattal terjeszti a főisk. igazgató-tanács közgyűlésünk elé, hogy bár a folyamodó nem volt jelesen érett, de épen szaktárgyaiból kiváló előmenetelt tanúsított, másfelől pedig már eddig is volt rá példa, hogy nem jeles érett ifjúnak is odaítéltetett a nevezett alapítvány, neki az folyó iskolai évre odaadományoztassék. A jövő isk.

évre azonban reá pályázat hirdettessék, ebből a pályázatból. azonban ő se zárassék ki.

Egyházkerületi közgyűlésünk, tekintettel a már előforduló esetre, tekintettel továbbá folyamodó szaktárgyaiból való jeles előmenetelére, az egyik üres Horváth Mária műegyetemi ösztöndíjat a folyó iskolai évre Széll Miklósnak odaadományozza. Elrendeli azonban a jövő iskolai évre erre a helyre is a pályázat kihirdetését, a pályázatból őt magát sem zárván ki.

71. A főiskolai igazgató-tanács 95 1911. márc. 21—25. sz. a. beterjeszti a főiskola bodrogkisfaludi Aranyos-szőlője mellett lévő Csirke-parlag nevű üres szőlőterület adásvételi szerződését, mely 800 kor. vételárról szól.

Egyházkerületi közgyűlésünk a minden tekintetben előnyös vételhez a maga részéről is szívesen adja beleegyezését s a beterjesztett adásvételi szerződést jóváhagyja.

72. A sárospataki főisk. közigazgató bemutatja a főiskola egyes ágazataiban megtartandó vizsgálatok rendjét.

Tudomásul szolgál.

73. Olvастatik a miskolci főgimnázium igazgatójának következő jelentése :

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

A miskolci református főgimnázium tanári testülete, melynek száma egy gyakorló tanárral növekedett, változatlan buzgalommal igyekezett az 1910—11. tanév folyamán is munkáját úgy végezni, tisztét úgy betölteni, hogy ne csak az iskola eddigi nivója fenntartassék, hanem a tanintézet lehetőleg tovább fejlesztessék. Figyelmet fordított a tankönyvek gondos megválasztására, a tananyag-beosztásnak a tanév elején való rendszeres megállapítá-

sára, a kötelező tárgyakon kívül a rendkívülieknek, mint rajz, francia nyelv, gyorsírás kellő tanítására, a művészeti oktatásnak a képkiallítások látogatásával, a természetrajz-földrajz tanításnak kirándulások rendezésével, a vallásos és történelmi nevelésnek vallásos és hazafias emlékünnepek tartásával való kiegészítésére.

A tanári kar buzgalmáról és munkája sikeréről meggyőződést szerzett az igazgató-tanács, melynek tagjai havonként változtatva látogatták az intézetet, meggyőződést szerzett az alsóharsodi ref. egyházmegye esperese, ki igazgató-tanácsosi minőségében többször meglátogatta a tanításokat és esperesi jelentésében tapasztalatai alapján elismerőleg és dicsérettel emlékezett meg a főgimnáziumról. Meggyőződött végre az államkormány kiküldöttje is, ki 1910. december 5—7-ig tartózkodott iskolánkban és a felvett jegyzőkönyv tanúsága szerint az általa észlelték felett megelégedésének adott kifejezést.

Azok a helyettesítések, melyek Vértesy Sándor és dr. Jármay Józsefnek 4, illetve 8 heti betegsége, Tóth Benőnek családi ügy miatti 2 heti szabadsága, Csorba Györgynek ragályos betegségi eset miatti 2 heti távolléte folytán voltak szükségesek, kissé megzavarták ugyan egyes osztályok tervszerű menetét, de hátrányos befolyást a végső eredményre nem fognak gyakorolni.

Az iskolának nemcsak továbbfejlesztésére, de ez eddigi nívón tartására is szükségessé vált az *államsegély felemelésének* sürgetése. 1910. szeptember 1-én számadásaink már mintegy 2000 koronányi deficitet mutattak, a következő évi költségvetést pedig mintegy 6000 koronányi deficittel lehetett összeállítani. Egyháztanácsunk ezért újabb kérvényt intézett a nm. vallás és közoktatásügyi miniszter úrhoz tárgyaló kormánybiztos kiküldése iránt, mely meg is történt 1911. év március 5-én, midőn Géresi Kálmán, debreceni tankerületi főigazgató úr fenti minőségben kiküldetett. Bár az iskola minden irányu fejlesztésének programjához szükséges és általunk kívánt 57000 koronányi összeget elérni nem sikerült, a folytatott tárgyalások eredményéül megállapított 48000 koronányi államsegély a régi 30000 korona mellett olyan jelentékeny emelkedés, hogy egy bizonyos ideig, ha teljes

összegében lehető rövid idő alatt állíttatik be az állami költségvetésbe, biztosíthatja az intézet haladását. Egyháztanácsunk 1911. év április 9-én a tárgyaló bizottság által készített szerződés-tervezetet elfogadta és azt hozzájárulás végett a főtiszt. egyházkerületnek felterjesztette.

A főgimnázium fejlesztésének kérdéséhez tartozik a II-ik parallel osztály felállítása, melyet a jelenlegi két I. osztály népessége (116 gyermek) tesz szükségessé és kívánatossá, de a melyet anyagi eszközök hiányában csak a szerződésen kívüli ideiglenes államsegéllyel tudnánk létesíteni. Ez ügygyel most foglalkozik fentartó testületünk.

Azon adományok, a melyek és a minők évenként meg szoktak érkezni, most is megérkeztek hozzánk és biztosították a statusquo megtartását. Ilyenek a Minisztériumtól és magánosoktól érkezett könyvadományok, közöttük Szemere Miklóstól „Huba vére Szemere“ című érdekes és értékes díszmű, ilyenek kisebbeken kívül a miskolczi pénzüintézetek s a borsod-miskolczi Gözmalom évi adományai a segélyegyletnek és a tápintézetnek, *melyek összesen 1000 koronát tesznek ki.*

Az iskola továbbfejlesztésének célját szolgálják ellenben a tett újabb alapítványok. Ezek *dr. Nagy Péter 500 koronás* alapítványa a tápintézetnek és Horváth Lajos tekintélyes végrendeleti alapítványa.

Horvath Lajos igazgatótanácsosunk 1911. év március 13-án hunyt el. Amily kitűnő szerepet vitt a közéletben, olyan buzgó tagja volt hosszú ideig iskolai előljáráságunknak; s hogy akkor is, midőn már agg kora miatt nem vehetett részt közvetlen az iskola ügyeinek intézésében, szeretettel gondolt ránk és gondoskodott rólunk, mutatja végrendeleti intézkedése, mely szerint *60000 koronás* alapítványt tett *négy ingyenes tápintézeti hely* ellátására, *két 120—120 koronás ösztöndíjra, öt önképzőköri,* három rajz, *két torna jutalomra* és az oktatás színvonalának emelésére alkalmas *dologi kiadásokra.* A nemes férfiú emléke méltó az iskola történetében való megörökítésre és a tanuló ifjuság örök hálájára.

Mint az iskola fejlődését jelentő mozzanatokat, megemlítem még, hogy Csik Dániel vallástanár megalakította a református ifjak *Bethlen Gábor-körét* és Csorba György,

mint szaktanár a VII. és VIII. osztályu tanulók *Fizikai Szemináriumát*.

Utalva a tiszteletteljes jelentésemben felhozottakra, talán elmondhatom, hogy a miskolci ref. főgimnázium szellemi nivó és haladás tekintetében eleget tesz a követelményeknek és kellőkép betölti azt a szerepet, mely az egyház, az egyházkerület életében rá vár.

Miskolcon, 1911. május 2-án.

A főtiszteletű Egyházkerületnek
alázatos szolgája

Csorba György
igazgató.

A tanári kar tagjai közt előforduló betegeskedésről sajnálattal, egyéb, az intézet előhaladásáról tanuskodó jelenségről örömmel és elismeréssel vesz egyházkerületi közgyűlésünk tudomást; különös megnyugvással pedig az államsegély felemelése érdekében megindult tárgyalások eddigi sikeréről. Annyival is inkább, mert a pénztári hiány bekövetkezése komoly aggodalomra adna okot az államsegély felemelésének elmaradása esetében. Így is felhívjuk az igazgató-tanácsot, őszi közgyűlésünkre tegyen jelentést arról, hogy az igazgatói jelentésben jelzett és a költségvetésben még nagyobb mértékben előirányzott pénztári hiány fedezéséről milyen intézkedés történt. — A kegyes adakozóknak, különösen pedig *Nagy Péter* ügyvédnek minden nemes cél e lelkes és áldozatra kész barátjának és lelkes támogatójának egyházkerületi közgyűlésünk a maga részéről is őszinte köszönetének ad kifejezést. Hálás kegyelettel iktatja jegyzőkönyvébe a kiváló közéleti férfi, néhai *Horváth Lajos* emlékét, ki nagyszerű alapítványaival, bölcs tanácsaival és lelkes ügybuzgalmával a miskolci ref. főgimnázium történetében is halhatatlanná tette nevét. — Végül

elismeréssel adózik közgyűlésünk a Bethlen Gábor-kör és a Physikai Szeminárium megalapításáért *Csik Dániel* tanárnak és *Csorba György* igazgatónak.

74. Olvastatott a rimaszombati egyesült prot. főgimnázium igazgatójának következő jelentése:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Van szerencsém a vezetésem alatt álló rimaszombati egy. prot. főgimnázium 1910—11. évi állapotáról szóló jelentésemet a következőkben mély tisztelettel beterjeszteni:

A folyó iskolai évet már megnyitásakor az a kellemetlen körülmény zavarta meg, hogy *egyik kartársunk*, a családjában fellépett vörheny miatt, hivatalos működését nem kezdhette meg s *egy folytában 6 hétig nem járhatott* fel az iskolába. Helyettesítéséről gondoskodtunk, óráit betöltöttük — s később a vesztlegzár alól felszabadult kartárs maga is minden igyekezetét arra fordította, hogy az év további folyama alatt a mulasztás pótoltsék.

Nagyobb zavart idézett elő az, hogy december havában *járványszerűen föllépett a vörheny* s ezzel egyidejűleg az influenza. Az előbbi mindnyájunkat megdöbbenített azáltal, hogy két — szép reményre jogosító — tanítványunkat alig 3 napig tartó belegség után *elragadta*. A baj további terjedésének az által vettük elejét, hogy a tanintézetet december 16-án *bezártuk*, az épületet alaposan kitisztíttattuk, a tantermeket hatóságilag előirt módon fertőtlenítettük s a tanítást csak január 11-én kezdtük meg újra. Mindemellett február végén egy harmadik tanítványunk is meghalt, s jöllehet tanulóink közül vörhenyben más nem betegedett meg: a tanintézetet *mégis másodszor is fertőtlenítettük*.

Azonban a tanítás menetére ennél is zavaróbb hatást gyakorolt az influenza, mely a mi kis városunkban soha sem graszált annyira, mint az idén. Óriási a mulasztás nemcsak a tanulók, hanem a tanári kar tagjai részéről is. A gyászos kimenetelű vörheny-esetek folytán conster-

nált lakosság — szülők, házigazdák — a gyermekeknek minden prüszkölésében halálos veszedelmet sejtett s nem csodálkozhatunk azon, hogy a gyermekeket otthon tartották. Tekintve azt, hogy a tanári kar tagjai is sűrűn betegeskedtek s a helyettesítés néha elháríthatatlan nehézségekbe ütközött: csak a legnagyobb erőfeszítéssel juthattunk el annyira, hogy a tanítás eredménye a körülményekhez képest az átlagos követelményeknek mégis megfelel s teljes reményünk van arra, hogy a kedvezőbbre fordult egészségi viszonyok folytán, az év végéig, minden fogyatkozást helyre pótolunk, — s ez évet is sikerrel fogjuk befejezni.

A tanári karban *személyi változás nem történt.*

A *tankerületi kir. főigazgató* folyó évi márius hó 22—24 napjain végezte hivatalos látogatását s ez alkalmal a fennforgó körülmények tudomásul vétele mellett elismerését fejezte ki a tanintézetben tapasztalt rend és tisztaság — továbbá a gyűjtemények gyarapodása s az igazgatói ügykezelés pontossága felett, — egyuttal annak a reménynek is kifejezést adott, hogy a tanári kar tagjainak általa jól ismert buzgósága folytán az év végéig a tanulmányokban való előmenetel is normális lesz.

A tanári kar tagjai közül ez évben Loysch Ödön, Komáromy Géza, Marton István, Schwalm Nándor és Horváth Zoltán tartottak ismeretterjesztő felolvasásokat.

Tisztelettel jelentem a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlésnek, hogy iskolánknak az állammal kötendő új szerződése a megvalósulás stádiumába jutott, amennyiben a szerződés szövegének a Méltóságos Konvent által kifogásolt pontjai a kívánsághoz képest módosítottak s ennek alapján a szerződés, a konvent által megerősítve, jelenleg a Minisztérium előtt van. E szerint iskolánk ezentúl évi *50000 korona államsegélyben* fog részesülni, mely összeg fokozatosan fog kiutalványoztatni. Az állami költségvetést az országgyűlés nem tárgyalta ugyan még le, de közvetlen meggyőződést szereztünk arról, hogy iskolánk évi segélye a folyó évre már 2000 korona többlettel vétetett föl.

A május—juniusi vizsgálatokra 40 tanuló jelentke-

zett. A vizsgáló bizottság elnökeül Püspök Úr Öméltsága Nt. Csabay Pál gömöli esperes urat küldötte ki.

Mély tisztelettel maradtam

Rimaszombat 1911. május hó 6.

A Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlésnek
alázatos szolgálója

Dr. Veress Samu

főgimn. igazgató.

Egyházkerületi közgyűlésünk a kivételesen kedvezőtlen egészségügyi viszonyokról és annak a legnagyobb ügybuzgóság mellett is elmaradhatatlan káros következményeiről sajnálattal vesz tudomást. Örömmel és megnyugvással értesül ellenben az államsegélynek immár befejezettnek tekinthető felemeléséről.

75. Olvastatik a miskolci felsőbb leányiskola felügyelőbizottságának következő jelentése:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Felsőbb leányiskolánk életének legközelebbi jelentés-tételünktől a mai napig felmerült jelentősebb mozzanatairól a következőkben kívánunk beszámolni.

Mindenek előtt mély és őszinte fájdalommal emlékezünk meg arról a nagy veszteségről, mely felsőbb leányiskolánkat szeretett főpásztorunknak, *Dr. Kun Bertalan* püspök urnak halálával érte. Ő hosszú időn át a szó nemes és valódi értelmében vett főgondnoka volt intézetünknek s egyházkerületünk intézményei közül talán egy sem állt oly közel szerető szívéhez, mint felsőbb leányiskolánk, amelynek megerősödésében és mai felvirágzásában neki elvitathatlanul nagy és elvülhetetlen érdemei vannak. S nemcsak szellemi és erkölcsi téren és eszközökkel munkálta ő mindenkor a legigazabb szeretettel iskolánk javát, haladását, hanem azzal is megmutatta intézetünkhöz való nemes vonzódását, hogy jubileuma

alkalmával egy 2000 koronás alapítványt tett, amelynek kamatait egy internátusi növendék élvezi. Intézetünk mindenkor hálás kegyelettel őrzi e legmelegebb keblű barátjának, atyai pártfogójának, nemes szivű jóttevőjének emlékét.

Őszinte fájdalommal kell megemlékeznünk felügyelő bizottságunk egy tekintélyes, munkás tagjának: méltóságos *Horváth Lajos* főrendiházi tagnak f. é. március hó 12-én történt haláláról is. Ő 18 éven át volt lelkes és buzgó tagja felügyelő bizottságunknak s míg egészségi állapota engedte, mindenkor a legnagyobb lelkesedéssel és szeretettel munkálkodott felsőbb leányiskolánk haladásán és virulásán s végrendeletében is nemes bőkezűséggel emlékezett meg felsőbb leányiskolánkról, midőn 12000 koronát hagyott reá örök alapítványként, hogy annak kamatai a növevelés céljaira fordíttassanak, s így ez által egyik legnagyobb jóttevőjévé lett intézetünknek.

Tisztelettel javasoljuk, hogy a főtiszt. Egyházkerületi Közgyűlés is fejezze ki mindkét nagy jóttevőnk elvesztése feletti igaz fájdalmát; iskolánk érdekében kifejezett lelkes és buzgó munkásságukat, elévülhetetlen érdemeiket pedig hálás kegyelettel örökítse meg a maga jegyzőkönyvének lapjain.

Amily őszinte fájdalommal kísértük e nagyjainkat sirjukba, éppoly igaz örömmel vettünk részt egyházkerületünk új vezéreinek: mélt. *Dókus Ernő* főgondnok urnak Miskolcon, 1910. okt. 11-én, főtiszt. *Fejes István* püspök urnak Sárospafakon, 1910. dec. 11-én tartott beiktatási ünnepélyén s mind a két alkalommal igaz lélekkel állottunk az ünneplők, az üdvözlők nagy és diszes seregébe, azzal a biztos tudattal és meggyőződéssel, hogy vezér nélkül maradt iskolánk ő bennök igazi bölcs vezetőket, szeretetteljes atyai pártfogókat nyert, akik teljes lélekkel karolják fel a felsőbb fokú leánynevelésnek egyházunk szempontjából rendkívüli fontosságú ügyét s egész lelkesedésükkel munkálják iskolánk szellemi és anyagi haladását. Ennek kifejezést adtak már avval is, hogy március 15-diki hazafias ünnepségünket megjelenésökkel megtisztelték s ez alkalommal főtiszt. Fejes István püspök ur magasan szárnyaló záróbeszédében meleg szavakban

fejezte ki elismerését a tanári kar és a növendékek iránt az ünnepség színvonala és bensősége felett, s egyszersmínd kiemelte az ünneplő közönség előtt, mennyire féltett kincsenek, büszkeségének tartja egyházkerületünk a maga felsőbb leányiskoláját.

Tisztelettel kérjük, hogy mivel *felügyelő bizottságunkban* egy hely üresedésben van, arra *egy tagot választani* méltóztassék.

Tanári karunk ügyeire térve át, mindenek előtt örömmel jelentjük, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter megkezdte az előmunkálatokat abban az irányban, hogy felsőbb leányiskolánk *tanárainak és tanítónőinek a fizetése* állami fizetéskiegészítéssel új alapokon s az állami felsőbb leányiskolák tanszemélyzetével teljesen egyenlő módon rendeztessék.

Örömmel jelentjük, hogy *Dr. Artbauer Gizella* h. tanár, kit őszi egyházkerületi gyűlésünk 69. sz. határozatával az oklevele bemutatását követő hó elsejétől kezdődő hatállyal rendes tanárrá választott, s akinek véglegesítésével felügyelő bizottságunkat bizta meg, f. é. január havában a pedagógiai vizsgálatot letette s 1911. jan. 30-án 4136 sz. a. kelt tanári oklevelét felügyelő bizottságunk márc. 16-diki ülésén bemutatta s ez alapon őt ez ülés *rendes tanárnak* nyilvánította, tőle a hivatalos esküt kivette s részére apr. 1-től a rendes tanári fizetést kiutaltványozta. Így aztán most már felsőbb leányiskolánk egész tanári kara teljes képesítésű, véglegesített egyénekből áll, ami kétségkívül egyik legfőbb biztosítéka a tanító személyzet állandóságának s ezzel együtt a tanítás zavartalan benső egységének, harmóniájának.

Ugyancsak őszi közgyűlésünk által véglegesített másik tanítónőnk: *Károsi Mária* részére a vallás- és közokt. miniszter 1911. febr. 11-én 138400 sz. rendeletével 1911. jan 1-től kezdődőleg évi 400 korona *állami fizetéskiegészítést* utalt ki.

Ezzel kapcsolatban tisztelettel jelentjük, hogy *Károsi Mária* tanítónőt *nyugdíjjogosultságra* nem az egyházkerületi közgyűlés 69. sz. határozatában megjelölt Tanítói, hanem az 1894. XXVII. t. c. által alkotott Orsz. Tanári Nyugdíjintézethez jelentettük be. Felügyelő bizottságunk

ugyanis teljes tisztelettel hajlik meg az egyházkerületi közgyűlés határozata előtt, de a maga felelősségének teljes tudatában úgy érezte, hogy ez egyszerűbb s a további bonyodalmakat megelőző eljárást kell ez ügyben alkalmaznia; s ezt annival inkább tehette, mert egyházkerületi közgyűlésünk a Károsi Mária megválasztásakor hozott határozata alkalmával bizonyára csak azért mondotta ki, hogy ő a Tanítói Nyugdíjintézet tagja lesz, mert tanítónőinknek a Tanári Nyugdíjintézetbe való átlépése még nincs befejezve; de hogy egyházkerületi közgyűlésünknek is az volt az intenciója, hogy ő a Tanári Nyugdíjintézetbe vétessék fel, világosan kitűnik a jegyzőkönyv eme szavai-ból: „Jogositott tagja az Országos Tanítói Nyugdíjintézetnek, melyből az Országos Tanári Nyugdíjintézetbe való áthelyeztetése folyamatban van.“ Mély tisztelettel kérjük ez intézkedésünknek jóváhagyását.

Ezzel az intézkedésünkkel kapcsolatosan, mivel kétségtelen tény, hogy felsőbb leányiskolánk minden tanító nőjének az 1894. XXVII. t. c. alkotta Tanári Nyugdíjintézet tagjának kell lennie, természetesen összes növendékeink az e törvénycikk 3. §-ának c) pontjában megszabott 6 koronás nyugdíjalapi járulékot tartoznak fizetni, éppen ezért már ez alkalommal utasítottuk felsőbb leányiskolánk igazgatóját, hogy a második félévi tandíj beszédése alkalmával az I. és II. osztályos növendékektől is, akik eddig az 1893. őszi egyházkerületi közgyűlés 13. sz. határozata értelmében 30 fillért fizettek e címen, a 6 koronás járulékot szedje be s midőn kérjük ez intézkedésünk jóváhagyását, egyszersmind tisztelettel kérjük, hogy az 1893. őszi egyh. ker. gyűlés 13. sz. határozatának azt a részletét, mely az I. és II. osztálybeli növendékekre 30 filléres nyugdíjalapi járulékot szab ki, hatályon kívül helyezni s jövőre minden növendékünkre a 6 koronás járulék fizetését elrendelni méltóztassék.

Tanítónőink nyugdíjgyére nézve tisztelettel jelentjük, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter 139555 sz. rendeletével tudatta, hogy az 1894. XXVII. t. c. 3. §-ának b. és c. pontjában megjelölt fenntartói díjakat 4% os késedelmi kamataival együtt tanítónőink szolgálati idejének kezdő pontjától számítva, visszamenőleg be kell fizetnie

egyházkerületünknek, mint iskolafenntartónak, viszont ebbe beszámíttatnak a Tanítói Nyugdíjintézetbe tévesen befizetett, az I. II. osztályos növendékektől beszédett 30 filléres nyugdíjalapi járulékok és a fenntartó testület által az egyes tanítónői állások után befizetett 24 koronás fenntartói díjak. E rendelet alapján számításokat tettünk s úgy találtuk, hogy az I. és II. osztályos növendékek részéről az 1901/2. évtől kezdődőleg fizetendő 6 koronás nyugdíjalapi járulékok összege 4%-os kamataival együtt — a befizetett 30 filléres díjak beszámításával — kerek számban 4000 koronát, az 5%-os fenntartói díjak pedig — a 24 koronás befizetett járulékok beszámításával — kerek számban 1600 koronát tesznek ki s így egyházkerületünknek, mint iskolafenntartónak összesen 5600 koronát kell fizetnie. Minthogy azonban múlt évi számadásunk tulkiadást mutat fel, s ez évi költségvetésünkben sincs, nemcsak ily nagy összegre, hanem kisebbre sem semminemű fedezet, tisztelettel javasoljuk, kérje föl a Főt. Egyházkerületi Közgyűlés a vallás- és közoktatásügyi minisztert, hogy mivel e 6 koronás díjakat tíz évre visszamenőleg iskolánk már be nem szedheti, befizetni pedig képtelen, ezt az összeget a vallás- és közokt. miniszter elengedni kegyeskedjék és pedig annyival inkább, mert ezeket a díjakat tulajdonképpen nem iskolánknek, hanem intézetünk volt növendékeinek kellett volna fizetniök, s hogy ezek annak idején be nem szedettek, annak a minisztérium nyugdíjosztályának a tévedése az oka, amennyiben az 1894. XXVII. t. c. ellenére felvette felsőbb leányiskolánk tanítónőit a Tanítói Nyugdíjintézetbe s így az iskolafenntartó egyházkerületben azt a hitet keltette, hogy a tanítónők nyugdíjügye a törvényeknek megfelelőleg van rendezve. Azt hisszük, hogy ha ezt kerületünk kéri s a minisztériumot a mostani bonyodalmat előidéző téves intézkedéséről felvilágosítja: akkor az nem fogja követelni a 6 koronás díjknak 10 évre visszamenőleg leendő befizetését; az 5%-os fenntartói díjat: 1600 koronát pedig egyházkerületünk befizetheti s be is kell fizetnie, mert ez annak idején is mindenképpen és teljes egészében az egyházkerületet terhelte volna, mint iskolafenntartót. — Ez úgynek mielőbbi végleges rendezését a legnagyobb

tisztelettel, de egyuttal teljes nyomatékkal is ajánljuk a Főt. Egyházkerületi Közgyűlés nagybecsű figyelmébe és jóindulatába, mivel a minisztérium ezt már két ízben is megsürgette s felő, hogy késedelmezés esetén iskolánkat kellemetlenségek érhetik.

Tisztelettel kérjük továbbá, méltóztassék jóváhagyni *Fürész Róza* tanítónőre vonatkozó következő javaslatainkat: 1., hogy az ő *korpótlékra* jogot adó szolgálatának kezdőpontjául 1906. szept. 1. állapíttassék meg; 2., hogy az általa vezetett festészeti tanfolyam növendékeitől eddig használt *rajzminták*, melyek az ő tulajdonát képezték és amelyekért a növendékek az ő részére használati díjat fizettek, tőle 100 koronáért megvéteessenek s ezentul a növendékek a *minták* használatáért díjat ne fizessenek; végül 3. hogy az ő részére is — mint intézetünk bent nem lakó tanára részére — 1911. szept. 1-től kezdve az őt fizetése után megillető *lakásbér*, jelenleg: 720 korona utalványoztassék ki évente, viszont az eddig a festészeti tanfolyam növendékeitől ő általa beszedett s az ő jövedelméül szolgáló díjak a jelzett időtől kezdve az igazgató által szedessenek be s az iskola jövedelmét képezzék a felügyelő bizottságunk márc. 16-diki ülésének 20. sz. jegyzőkönyvi pontjában részletesen megállapított módozatok szerint. E díjából a fenti lakbérösszeg kikerül s így iskolánkat e címen anyagi megterhelés nem éri.

E helyen említjük meg, hogy ez évben meg akarjuk kezdeni *rajztermünknek berendezését és felszerelését* is s e címen idej költségvetésünkbe 400 koronát beillesztetünk s mély tisztelettel kérjük, méltóztassék felügyelő-bizottságunkat felhatalmazni, hogy rajztermünknek immár elodázhatatlanná vált egész felszerelését egyszerre beszereshessük s a berendezés költségeit a lehetőség szerint 3—4 év alatt törleszthessük.

Hálával kell megemlékeznünk azokról a *kegyes jótevőkről*, akik szeretettel fordultak intézetünk felé. Ezek között első helyen kell megemlítenünk b. e. Horváth Lajost, felügyelő bizottságunk volt buzgó tagját, kinek már említett alapítványa 12000 koronát juttat a közel jövőben iskolánknak. A Miskolci Takarékpénztár 50 koronát adományozott szegény tanulóink segélyezésére, a Mis-

kolci Takarékegyelet szintén 50 koronát internátusi alapítványának növelésére, Herrensteini Petriss József tánc-tanító 200 koronát a tanári kar és az igazgató által legjobb belátásuk szerint meghatározandó iskolai célra, Szabados László tornakörvtélyesi lelkész könyveket, Kun Bertalan máv. főellenőr 20 db. könyvet és b. e. Kun Bertalan püspök ur íróasztalát, Radványi Márton diósgyőri vasgyári hivatalnok pedig 12 db. fából készített csinos és az iskolai szemléltetésre igen alkalmas mértani testet és 12 db. értékes ásványt adományozott iskolánknak.

Megemlítjük még, hogy az intézet *leltári főkönyvét* is elkészítettük s egyik példányát az egyházkerületi pénztárban, másikat az igazgatói irattárban helyeztük el s egyszersmind betérjesztjük az 1909. szept. 1-től 1910. dec. 21-ig lezárt s megvizsgált *számadásunknak* főbb eredményeit és az 1911. évre megállapított költségvetésünket a következőkben:

Bevétel:

1. Tökek visszafizetéséből	---	---	---	2709 K	—	fill.
2. Régibb és folyó kamatokból	---	---	---	1705	„	42 „
3. Késedelmi	---	---	---	31	„	59 „
4. A tanintézet saját jövedelméből	---	---	---	15275	„	— „
5. Vegyesekből	---	---	---	48037	„	83 „
összesen:	---	---	---	67758 K	84	fill.

Kiadás:

1. Kihelyezett tökékből	---	---	---	1600 K	—	fill.
2. Személyi járandóságokra	---	---	---	21403	„	22 „
3. Vegyesekre	---	---	---	44755	„	62 „
összesen:	---	---	---	67758 K	84	fill.

A bevételből a kiadást levonva, pénztári maradvány nincs.

A pénztár állása 1910. dec. hó 31-én.

1. Kamatozásra helyezett tökékből	---	---	---	18780 K	—	fill.
-----------------------------------	-----	-----	-----	---------	---	-------

2. Ezen kint levő tőkék hátralékos ka- mataiban	840 „ 80 „
összesen :	19620 K 80 fill.

Az 1909. év aug. hó végén terhelte ezen pénztárt :

A Vay-Mocsáry alaphól kölcsön vett	26557 K 76 fill.
Az építésre, az internátus céljaira köl- csön vett	7000 „ — „
Ezen 7000 K folyó kamatjában	442 „ — „
Továbbá az internátus építési köl- csöne	160000 „ — „
összesen :	194019 K 76 fill.

Az 1910. év dec. 31-én terheli ezt a pénztárt :

A Vay-Mocsáry kölcsönből fennmaradt	23971 K 72 fill.
Az internátusi építési kölcsönből	158705 „ 76 „
A kiegyenlítésül rövid időre felvett	4044 „ 08 „
összes teher :	186721 K 56 fill.

A múlthoz képesti javulás

7298 K 20 fill.

Költségvetés az 1911. évre.

I. Bevételek :

1. Beírásdíjból és tandíjból	11000 kor.
2. Az egyházkerület segélye	12300 „
3. „ „ építési segélye	9000 „
4. A hollandi tár segélye	3000 „
5. Kölcsön adott tőkék kamataiból	1126 „
6. Az alsó zempléni egyházmegye alapít- ványából	120 „
7. Az internátus hozzájárulása a fűtéshez	4000 „
8. „ „ „ a világításhoz	1200 „
9. „ „ bevételi többletképen	1800 „
10. Nyugdíjjárulék a növendékektől	1200 „
11. Miskolc város segélye 4-ik részletében	2000 „
12. Előlegek, hirdetés stb. rendkívüli	1000 „
összesen :	47746 kor.

II. Kiadások:

1. Tanárok és tanítónők fizetése	---	---	16200	kor.
2. Intézeti orvos tiszteletdíja	---	---	300	"
3. Szolga (840), fűtő (200), takarítónő (240)	---	---	1280	"
4. Fűtés, világítás	---	---	7000	"
5. Könyvtár (300), szertárak (400), iroda (80), tanszerekre (400), nyomda (600)	---	---	1780	"
6. Adó (500), épületefenntartás (500), biztosítás (60), ürgödörtisztítás (200), csatornázás (500), villanybevezetés a tornaterembe (250)	---	---	2010	"
7. Kun Bertalan alapítvány kamata az internátusnak	---	---	120	"
8. Tóth Pál alapítvány kamata az internátusnak	---	---	120	"
9. Tökésítés: Butykay alapnál 125, Varga alapnál 288, takarékegyeleti alapnál 28, Szabó B. alap 5	---	---	446	"
10. Ösztöndíjakra: Szabó B. 10, Hézser A. 10, Sissáriné 10, Lossonczy Lilike 10	---	---	40	"
11. Országos nyugdíjra	---	---	2300	"
12. Tartozásokra: 1. Keresk Banknál	---	---	8634	"
" 2. Vay-Mocsári alaphól	---	---	2600	"
" 3. Ideiglenes kölcsönnek törlése	---	---	4060	"
13. Rajzterem felszerelésének megkezdésére	---	---	400	"
14. Fogások (50), szobafestés (60), betegszoba villanyfelszerelése (120)	---	---	230	"
15. Rendkívüli és próba kiadásokra	---	---	226	"
összesen:	---	---	47746	kor.

Tisztelettel javasoljuk továbbá, méltóztassék kimondani, hogy a 4 korona *beírási, illetőleg felvételi díjat*, melyet idáig intézetünkben csak az újonnan belépő növendékek fizettek, a jövő iskolai év elejétől minden tanuló minden évben tartozik megfizetni, ez minden más középiskolánál így van szokásban s ez indokolt is, mert ma minden növendék minden év végén kikapja bizonyítványát s ezzel voltaképpen megszűnik az intézet tagja lenni

s így egészen jogos követelmény, hogy újra felvétele alkalmából a felvételi díjat megfizesse. Az év elején fizetendő apróbb díjak (bizonyítványdíj, ifjúsági könyvtárdíj, növendékek internátusi alapítványára fizetendő díj), még e felvételi díjjal együttesen sem mennek annyira, amennyit az állam felvételdíj címen szed egyes növendékektől.

Tisztelettel javasoljuk továbbá, hogy a *tandíj* intézetünkben aképpen állapíttassék meg, hogy a ref. vallásu növendékek, mint eddig is, 48 koronát fizessenek, a más vallásuak pedig mindnyájan 80 koronát. E javaslatunk megokolására az a tény szolgál, hogy iskolánk pusztán és kizárólag ref. egyházunk pénzéből áll fenn, alapítói, jóltevői is egyházunk híveiből kerültek ki, s így a tandíjfizetésnél csak ref. vallásu növendékeink részesülhetnek abban a kedvezményben, hogy kisebb tandíjat fizessenek.

Végül tisztelettel jelentjük addig is, míg az erről szóló hivatalos jegyzőkönyvet beterjeszhetnénk, hogy iskolánkat *Marusák Pál miniszteri biztos* máj. 4. 5. napjain látogatta meg s a tanári karral együttesen tartott értekezleten elismeréssel emlékezett meg a tanárok buzgóságáról, szakértelméről és tanítási ügyességéről s a tanításban elért eredményt ennek megfelelően elismerésre méltónak találta. Engedhetetlen követelménynek nyilvánította tanítónőink nyugdíjügyének mielőbbi rendezését, a tanterem számának szaporítását, a rajzterem berendezését, a fizikai szertár és tanári könyvtár tetemesebb gyarapítását, a tanszerek beszerzését és szekrények beállítását a növendékek kézimunkáinak, tornaruháinak, tornacipőinek megőrzésére stb.

Jelentésünket tudomásvételre, javaslatainkat elfogadásra s intézetünket továbbra is a Föt. Egyházkerület atyai pártfogásába ajánlva, maradtunk

Miskolc 1911 május 8-án,

alázatos szolgálai:

a felügyelő bizottság s annak nevében

Domby László
ref. felsőbb leányisk. igazgató.

Dr. Tüdös István
f. b. tag, h. elnök.

1. *Artbauer Gizella* és *Kározy Mária* rendes minőségben való véglegesítése örvendetes tudomásul szolgál.

2. *Kározy Máriának* az Országos Tanári Nyugdíjintézetbe való bejelentéséhez s általában a polgári iskolai tanítónői képesítésű alkalmazottnak az Orsz. Tanári Nyugdíjintézetbe való áthelyezéséhez közgyűlésünk elvben hozzájárul. Ennek érdekében felhívja a felügyelő-bizottságot, hogy egyházkerületünk nevében készítsen felterjesztést a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztériumhoz a növendékek által fizetendő 6 koronás díjak utólagos beszolgáltatásának elengedése tárgyában. Ezeknek utólagos beszédése ugyanis teljes lehetetlenség; másfelől pedig nem volna méltányos, hogy az az intézeti pénztár terhelje, annyival kevésbbé, mert tanító-nőinknek a tanári helyett a tanítói nyugdíjintézetbe való felvétele, részben legalább mindenestre a minisztérium nyugdíjosztályának a hibájából történt. A fenntartótestületi díj címén mintegy 1600 kor. és kamatainak befizetésére és e befizetés módozataira vonatkozólag a felügyelő-bizottság őszi közgyűlésünk elé javaslatot nyújtson be. Amennyiben pedig a minisztérium a növendékek díjának utólagos befizetését nem engedné el és így az is az intézeti pénztár által teljesítendő, ennek lefizetése módozataira is terjeszkedjék ki a felügyelő-bizottság beadandó javaslatában. Végül közgyűlésünk felkéri az elnökséget, hogy eme kérésünket a minisztérium elé terjeszteni és személyes befolyásának súlyával támogatni méltóztassék.

3. Egyházkerületi közgyűlésünk *Fűrész Róza* korpótlékát és lakáspénzét a javasolt módon rendezi, vagyis *a)* korpótlékre jogosultságát 1906. szept. 1-től kezdődőleg állapítja meg; *b)* lakáspénze évi 720 kor.; *c)* a festészeti tanfolyam növendékeitől eddig ő általa szedett és a saját jövedelmét alkotó díjakat 1911. szept. 1-től az

igazgató szedi be és pedig az -iskolai pénztár javára. Végül az eddig az ő tulajdonában lévő rajzminták megváltását közgyűlésünk jóváhagyja s örömmel járul ahoz, hogy a növendékek a rajzminták használati díjától felmenttessenek.

4. A rajzterem felszerelésének megkezdését közgyűlésünk örömmel veszi tudomásul s a kivétel minden szükséges módozatához hozzájárul.

5. Közgyűlésünk utasítja az igazgatót, hogy 1911. szept. 1-től a) a 4 kor. beírási díjat kivétel nélkül minden egyes növendéktől szedje be; b) nyugdíjjárulék címen minden egyes növendéktől 6 kor. díjat fizessen; c) tandíjban csak a ref. vallású növendékektől 48 kor.-t, s minden más felekezetű növendéktől kivétel nélkül évi 80 koronát szedjen.

6. Az 1909/10. isk. évi zárószámadás és az 1911. polg. évre vonatkozó költségvetés jóváhagyatik.

7. A miniszteri biztos látogatásáról szóló jelentést örvendetesen, a tanári kar kiváló működésére vonatkozó részében elismeréssel veszi közgyűlésünk tudomásul. Intézkedést kívánó részleteire majd a látogatásról felvett hiteles jegyzőkönyv bemutatása alkalmával őszi közgyűlésünk határoz.

8. A leltári főkönyv elkészülte örvendetes tudomásul szolgál.

9. A megürült egy felügyelő-bizottsági helyre *Tóth Béla* miskolci ref. lelkész választatik meg

76. Olvastatott az egyházkerületi pénzügyi választmány jelentése az 1911. évi március 14-én és következő napjain tartott számvevőszéki üléséről, amellyel betérjeszti az 1910. évi számadások megvizsgálásáról, s az egyházkerületi pénztárnok által kezelt alapítványi és egyéb pénztárak bevételeiről és kiadásairól szóló részletes jelentését, amely egészben a következő:

Számvevőszéki jegyzőkönyv.

Felvétetett Miskolcon 1911. évi március hó 14-én és következő napjain a tiszáninneri ref. egyházkerület pénzügyi választmánya részéről Fejes István püspök elnökle alatt Dókus Ernő egyh. ker. főgondnok, Vadászy Pál felsőborsodi esperes, Sólyom Gyula, Porcs János, Bárczay László, Huszty Béla pénzügyi választmányi tagok, Dr. Kovács Gábor egyházker. helyettes pénztárnok és Bizony Ákos egyházker. ügyész jelenlétében megtartott számvevőszéki ülések alkalmával.

Tárgy: A Dr. Kovács Gábor egyh. ker. h. pénztárnok által kezelt alapítványi és egyéb pénztárak 1910. évi bevételeiről és kiadásairól szóló számadások megvizsgálása.

1. Fejes István püspök 1911. évi március hó 14-én d. e. 10 órakor az ülést megnyitván, melegen üdvözli a pénzügyi választmány megjelent tagjait, köszönetet mond a választmány minden egyes tagjának, elsősorban Porcs Jánosnak, aki felkérése folytán őt az elnöklésben helyettesítette, azért a buzgó és szakavatott működésért, melyet az egyházkerület érdekében pénztárának vezetése és ellenőrzése körül kifejtettek s Dókus Ernő fogondnok elnöktársa nevében is igéri, hogy a lehetőség határai között egész erővel s legjobb tehetségek szerint igyekezni fognak elnöki kötelességeknek akképen felelni meg, hogy a választmány fontos hivatásának teljes mértékben eleget tehessen.

Ezek után felhívja helyettes pénztárnokot az 1910. évről szóló számadások előterjesztésére, minek folytán h. pénztárnok megvizsgálás végett bemutatja az 1910. évi pénztári fő- és részletes szaknaplókat a reájok vonatkozó tőkekönyvekkel, kötvényekkel, leltárakkal és a bevételeket, illetve kiadásokat igazoló okmányokkal együtt, melyeknek tüzetes és szakszerű megvizsgálása a következő sorrendben és eredménnyel eszközöltetett.

I. Közigazgatási pénztár.

Bevétel.

1. Mult évi pénztári maradvány ...	924 K 60 f.
2. Visszafizetett tőke ...	76628 „ 50 „
3. Kamatok és késedelmi kamatok ...	37015 „ 96 „
4. Egyházmegyéktől ...	27309 „ 88 „
5. Államsegélyből ...	76742 „ — „

6. Közalapi segélyből	8113 K — f.
7. Kezelésre beadott	27778 „ 76 „
8. Tőkesegélyek bevezetése... ..	121590 „ 55 „
9. Baldácsy-alapból	7501 „ — „
10. Szondy—Kenessey-alapítvány	400 „ — „
11. Vegyesekből	9072 „ 15 „
Összes bevétel	<u>393076 K 40 f.</u>

Kiadás.

1. Kikölcsönöztetett	96165 K — f.
2. Tiszti fizetések	30594 „ 62 „
3. Napidíjak és utiköltségek	2987 „ 95 „
4. Alapítványok kamataiba	9477 „ 17 „
5. Államsegély a főiskolának	4000 „ — „
6. „ a felsőbb leányiskolának	21300 „ — „
7. „ az egyházmegyének	30400 „ — „
8. Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak	14590 „ 95 „
9. Lelkészi gyámintézetnek	800 „ — „
10. Tűzkárbiztosítási díjba	13403 „ 16 „
11. Paróchiális könyvtárra	7110 „ — „
12. Hitoktatásra	6956 „ 64 „
13. Tőkés segélyek elkönyvelése	121590 „ 55 „
14. Baldácsy-alap kiosztása	6666 „ 67 „
15. Közalapi segélyekre... ..	8113 „ — „
16. Főiskolának különböző címeken	1300 „ — „
17. B. e. püspök úr temetésére	685 „ 13 „
18. Vegyesekre	10614 „ 46 „
Összes kiadás	<u>386755 K 30 f.</u>

A tár állása.

1. Kintlévő tőke	680376 K 87 f.
2. Kamathátrálék	20902 „ 15 „
3. Pénztári maradvány	6321 „ 10 „
4. Előlegezett tűzkárbiztosítási díj	13403 „ 16 „
Összesen	<u>721003 K 28 f.</u>
Kellene lenni	<u>723038 „ 31 „</u>
Hiány mutatkozik	2035 K 03 f.

II. Vay—Mocsáry-alapítvány A).**Bevétel.**

1. Mult évi pénztári maradvány	---	---	---	---	4069 K 96 f.
2. Visszafizetett tőke	---	---	---	---	38598 „ 80 „
3. Kamatok és késedelmi kamatok	---	---	---	---	32214 „ 96 „
Összes bevétel	---	---	---	---	<u>74883 K 72 f.</u>

Kiadás.

1. Kikölcsönözött	---	---	---	---	34330 K — f.
2. Főiskolának kiadatott	---	---	---	---	29100 „ — „
3. Tiszti fizetésekre	---	---	---	---	975 „ — „
Összes kiadás	---	---	---	---	<u>64405 K — f.</u>

A tár állása.

1. Kintlévő tőke	---	---	---	---	453728 K 20 f.
2. Kamathátralék	---	---	---	---	20400 „ 79 „
3. Pénztári maradvány	---	---	---	---	10478 „ 72 „
Összesen	---	---	---	---	484607 K 71 f.
1909 végén volt	---	---	---	---	<u>486053 „ 94 „</u>
Apadás mutatkozik	---	---	---	---	1446 K 23 f.

minek oka az, hogy a kamathátralék 23986 kor. 98 fillérről 20400 kor. 79 fillérré szállott le.

III. Vay—Mocsáry-alapítvány B).**Bevétel.**

1. Mult évi pénztári maradvány	---	---	---	---	3073 K 66 f.
2. Visszafizetett tőke	---	---	---	---	17795 „ 04 „
3. Kamatok és késedelmi kamatok	---	---	---	---	17016 „ 22 „
Összes bevétel	---	---	---	---	<u>37884 K 92 f.</u>

Kiadás.

1. Kikölcsönözött	---	---	---	---	37144 K 08 f.
2. Tiszti fizetésekre	---	---	---	---	476 „ — „
Összes kiadás	---	---	---	---	<u>37620 K 08 f.</u>

5. Közigazgatási tárból	---	---	---	---	---	800 K — f.
6. Vegyesekből	---	---	---	---	---	523 „ 08 „
Összes bevétel	---	---	---	---	---	81555 K 54 f.

Kiadás.

1. Kikölcsönözött	---	---	---	---	---	44430 K — f.
2. Özvegyek és árváknak	---	---	---	---	---	27503 „ — „
3. Tiszti fizetésekre	---	---	---	---	---	560 „ — „
4. Vegyesekre	---	---	---	---	---	501 „ 92 „
Összes kiadás	---	---	---	---	---	72994 K 92 f.

A tár állása.

1. Kintlévő tőke	---	---	---	---	---	431578 K 52 f.
2. Kamathátralék	---	---	---	---	---	20020 „ 53 „
3. Pénztári maradvány	---	---	---	---	---	8560 „ 62 „
Összesen	---	---	---	---	---	460159 K 67 f.
1909 végén volt	---	---	---	---	---	456672 „ 03 „
Szaporodás	---	---	---	---	---	3487 K 64 f.

VI. Szükösi—Hollandi tár.**Bevétel.**

1. Mult évi pénztári maradvány	---	---	---	---	---	2028 K 43 f.
2. Visszafizetett tőke	---	---	---	---	---	56145 „ — „
3. Kamatok és késedelmi kamatok	---	---	---	---	---	17860 „ 05 „
4. Egyházmegyékből	---	---	---	---	---	474 „ 05 „
5. Fél lelkeszi jövedelemből	---	---	---	---	---	933 „ 50 „
6. Vegyesekből	---	---	---	---	---	3131 „ 41 „
Összes bevétel	---	---	---	---	---	80572 K 44 f.

Kiadás.

1. Kikölcsönözött	---	---	---	---	---	18474 K — f.
2. Segélyekre	---	---	---	---	---	4396 „ 64 „
3. Egyházmegyéknek	---	---	---	---	---	598 „ 02 „
4. Főiskolának	---	---	---	---	---	3290 „ — „
5. Felsőbb leányiskolának	---	---	---	---	---	3000 „ — „
6. Ungvári egyháznak	---	---	---	---	---	1000 „ — „

7. Tiszti fizetések	560 K — f.
8. Prinsterer-alapítvány kamata	120 „ — „
9. Lelkészi belépési járulék	20818 „ — „
10. Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak	6682 „ 79 „
11. Vegyesekre	1274 „ 84 „
Összes kiadás	<u>60214 K 29 f.</u>

A tár állása.

1. Kintlévő tőke	290098 K 55 f.
2. Kamathátralék	12438 „ 27 „
3 Pénztári maradvány	20358 „ 15 „
Összesen	<u>322894 K 35 f.</u>
Levonva a tartozást	100556 „ 62 „
Marad tiszta vagyon	222338 K 97 f.
1909 végén volt	239176 „ 13 „
Apadás	<u>16837 K 78 „</u>

Antalfy László volt alsóvadászi ref. lelkész vagyon hátrahagyása nélkül elhalván, miután jótállói is részint elhaltak, részint teljesen vagyontalanok, a még fennálló 520 kor. tőkét s ennek 1907 dec. 6-tól járó 6% kamatait bevehetetlenség címén töröltetni javasoljuk.

VII. Tolcsvai Nagy Gedeon-alapítvány.

Bevétel.

1. Mult évi pénztári maradvány	2394 K 09 f.
2. Visszafizetett tőke	8269 „ — „
3. Kamatok és késedelmi kamatok	3658 „ 45 „
Összes bevétel	<u>14321 K 54 f.</u>

Kiadás.

1. Kikölcsönöztetett	11020 K — f.
2. Egyházmegyéknek kiadatott	2400 „ — „
Összes kiadás	<u>13420 K — f.</u>

A tár állása.

1. Kintlévő tőke	---	---	---	---	---	57701 K 48 f.
2. Kamathátralék	---	---	---	---	---	2528 „ 50 „
3. Pénztári maradvány	---	---	---	---	---	901 „ 54 „
Összesen	---	---	---	---	---	61131 K 52 f.
1909 végén volt	---	---	---	---	---	60008 „ 25 „
Szaporodás	---	---	---	---	---	1123 K 27 „

VIII. Alamizsna pénzek.

1. Bevétel	---	---	---	---	---	996 K 21 f.
2. Kiadás	---	---	---	---	---	996 „ 21 „
Maradvány =						semmi.

IX. Felsőbb leányiskolai pénztár.**Bevétel.**

1. Visszafizetett tőke	---	---	---	---	---	2709 K — f.
2. Kamatok és késedelmi kamatok	---	---	---	---	---	1737 „ 01 „
3. Tandijak és internátusi felesleg	---	---	---	---	---	28045 „ — „
4. Államsegély	---	---	---	---	---	21300 „ — „
5. Szükösi-Hollandi tárból	---	---	---	---	---	3000 „ — „
6. Miskolc város segélye	---	---	---	---	---	4000 „ — „
7. Alapítványok befizetéséből	---	---	---	---	---	2108 „ 42 „
8. Tanári nyugdíjjárulék	---	---	---	---	---	654 „ 60 „
9. Kölcsönből	---	---	---	---	---	4044 „ 08 „
10. Vegyesekből	---	---	---	---	---	160 „ 73 „
Összes bevétel	---	---	---	---	---	67758 K 84 f.

Kiadás.

1. Mult évi túlkiadás	---	---	---	---	---	470 K 03 f.
2. Kikölcsönzötetett	---	---	---	---	---	1600 „ — „
3. Tiszti fizetések	---	---	---	---	---	22523 „ 22 „
4. Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak	---	---	---	---	---	8634 „ — „
5. Szükösi-Hollandi tárnak	---	---	---	---	---	9802 „ — „
6. Vay-Mocsáry tárnak	---	---	---	---	---	5200 „ — „
7. Tanári nyugdíjjárulék	---	---	---	---	---	1193 „ 77 „
8. Vegyesekre	---	---	---	---	---	18335 „ 92 „
Összes kiadás	---	---	---	---	---	67758 K 84 f.

A tár állása.

1. Kint lévő tőke	18780 K — f.
2. Kamat hátralék	840 „ 80 „
Összesen	19620 K 80 f.
Ebből levonva a tartozást	186721 „ 56 „
Marad tartozás	167100 K 76 f.

X. Általános határozatok.

1. Mindezen pénztárakra vonatkozó számadások, a fentebb említett csekély eltérésektől eltekintve, úgy bevételi, mint kiadási tételeikre nézve helyeseknek s a szükséghez képest okmányokkal is igazoltaknak találtattak, ezért Dr. Kovács Gábor helyettes pénztárnok az 1910. évi számadások terhe alól az azokban foglalt tételekre vonatkozólag leendő felmentését ezennel javaslatba hozzuk, s egyszersmind buzgó és szakavatott működéseért, főképen pedig a néhai b. e. Pataky Sándor volt egyházker. pénztárnok úr hosszúságos betegeskedése miatt meglehetősen zavaros állapotban átvett pénztárnak nagy munkával való rendbeszedéseért elismerésünket és köszönetünket jegyzőkönyvileg kifejezzük.

2. A folyó 1911. évi pénztári napló lezáratván s a bevételi és kiadási rovatok összegeztetvén, kitént, hogy

a folyó évi bevétel	240209 K 99 f.
a múlt 1910. évi pénztári maradvánnyal	46986 „ 77 „
együtt kitesz	287196 K 76 f.
melyből levonva a folyó évi kiadást	261890 „ 34 „
kellott lenni a pénztárban	25306 K 42 f.

pénzkészletnek, mely hiánytalanul meg is találtott.

3. A közigazgatási pénztár által kezelt, u. n. püspöki alap, melynek kamatai a mindenkori püspököt illetik, kitént 39620 koronát; miután néhai b. e. Kun Bertalan püspök úr elhalálozása folytán a püspöki állás huzamosabb ideig betöltetlen volt, a megtakarított püspöki javadalomból az alapítványi tőkét kiegészítettük 40000 koronára s utasítottuk egyházker. pénztárnokot, hogy, a folyó 1911. évtől kezdve, főtiszt. Fejes István püspök urnak a 40000 kor. tőke 6°/_o kamata címén 2400 koronát fizessen ki utólagos havi részletekben; igaz, hogy a néhai b. e. püspök úr az alapítványi tőke után 7°/_o kamatot élvezett, de ezen kivételes rendelkezésnek egységül az volt az oka, hogy a püspöki alapnak a köz-

igazgatási pénztárba történt beolvasztásakor az alap tőkái 7—8% kamatra voltak elhelyezve, mely körülmény időközben megváltozott.

A közigazgatási pénztárba beolvasztott, illetve az ez által kezelt alapok és alapítványok után, — Giovannini Gabriella-féle 10000 koronától eltekintve, — csak 5% kamat fizettetik ugyan, de a püspöki alapra vonatkozólag különbséget kellett tenni azért, mivel ha ezen alap be nem olvasztatott volna, hanem jelenleg is külön kezeltetnék, a mindenkori püspök legalább is megkapná a 6% kamatot, méltánytalanság volna tehát a csupán kényelmi szempontból elhatározott beolvasztásból a püspök megrövidítésével hasznot huzni.

Kérjük ezen eljárásunk utólagos jóváhagyását és megerősítését.

Kelt mint fent.

Jegyzette

BIZONY ÁKOS

egyházkerületi ügyész.

Egyházkerületi közgyűlésünk a jelentéshez kapcsolt általános határozatok értelmében kimondja, hogy:

a) a jelentést egész terjedelmében tudomásul veszi és a nem közérdekű részek mellőzésével jegyzőkönyvébe igtatja

b) Kovács Gábor pénztárnoknak, az 1910. évi számadásokra vonatkozólag a felmentést a szokásos fenntartással megadja, — s ezzel egyidejűleg vele szemben úgy a pénztár pontos és szakavatott kezeléseért, — valamint a pénztár rendezéseért elismerését és köszönetét nyilvánítja.

Ugyszintén teljes elismerését nyilvánítja Bizony Ákos egyházkerületi főügyész urnak, aki a pénztár jogi ügyeit valóban mintaszerű pontossággal látta el.

77. Az egyházkerületi pénzügyi választmány beterjeszti az egyházkerületi közigazgatási pénztár, valamint az egyházkerület kezelése alatt álló alapítványi pénztárakra vonatkozólag az 1911 évre összeállított költségvetés tervezetét, a következőkben.

Költségelőirányzat 1911. évre.

I. Közigazgatási pénztár.

a) Szükséglet.

	1910. évi eredmény.	1911 évi előirányzat.
1. 317559 koronát tevő betett tőkék és alapítványok után 5 $\frac{1}{2}$ %-ban kifizetendő ...	15877 K 95 f.	15877 K 95 f.
2. A püspöki 40000 K és Kun B. 10000 kor. alapítványok után 6 $\frac{1}{2}$ %-ban kifizetendő ...	2400 „ — „	3000 „ — „
3. Ezen tőkék és alapítványok 1910 ről még kinem vett ka- matai kifizetendők ...	1553 „ 05 „	1553 „ 05 „
4. A 207150 K bank-kölcsön tör- lesztési részleteiben kifize- tendő jan. és jul. 1-én ...	14590 „ — „	14590 „ — „
5. Az összes államsegélyből ki- fizetendő :		
a) Az egyházmegyéknek ...	30400 „ — „	30400 „ — „
b) A felsőbb leányiskolának ...	21300 „ — „	21300 „ — „
c) A sárospataki főiskolának ...	4000 „ — „	4000 „ — „
d) Az egri lelkésznek ...	1000 „ — „	1000 „ — „
e) A rozsnyói lelkésznek ...	1000 „ — „	1000 „ — „
f) Püspöki tiszteletdíjban ...	1000 „ — „	1000 „ — „
6. Közigazgatási fizetésekre kell :		
a) Püspöki fizetésre ...	2400 „ — „	2400 „ — „
b) Püspöki titkár fizetésére...	3000 „ — „	3000 „ — „
c) Püspöki irodai irnok fiz.	400 „ — „	400 „ — „
d) Püspöki szolgának ...	— „ — „	480 „ — „
e) 8 esperes fizetésére...	12800 „ — „	12800 „ — „
f) Egyházker. és egyházm. jegyzőknek ...	3100 „ — „	3100 „ — „
g) Vallástanító-lelk. fizetésére:		
1. Ujhelyinek ...	3000 „ — „	3000 „ — „
2. Kassainak ...	500 „ — „	500 „ — „
3. Ungvárinak...	600 „ — „	600 „ — „
4. Sárospatakinak ...	300 „ — „	300 „ — „
5. Dobsinainak ...	100 „ — „	100 „ — „

6. Tátralomnicinak	160	„ — „	160 K — f
7. Monyhá-tanyainak	100	„ — „	100 „ — „
8. Tornavajkóci (eperjesi)	300	„ — „	300 „ — „
9. Alsókemenceinek	200	„ — „	200 „ — „
h) Egyházkerületi főgyészeknek	400	„ — „	400 „ — „
i) „ altigyészeknek	600	„ — „	600 „ — „
k) „ pénztárnoknak	1450	„ — „	1450 „ — „
l) „ levéltárnoknak	400	„ — „	400 „ — „
7. Tűzkárbiztosításért	13404	„ — „	13404 „ — „
8. Konventi kiadásokra	800	„ — „	1000 „ — „
9. Parochialis könyvtárra	3560	„ — „	3560 „ — „
10. Központi sajtóirodának	500	„ — „	500 „ — „
11. Sárospataki Ref. Lapoknak	600	„ — „	600 „ — „
12. Prot. Irodalmi Társulatnak	50	„ — „	50 „ — „
13. Az Új-Vay-Mocsáry-alapra (9. részlet)	1000	„ — „	1000 „ — „
14. A papi özvegy- árva-tárra	800	„ — „	800 „ — „
15. Özv. Pataky Sándorné kegydíja	1000	„ — „	1000 „ — „
16. Báró Baldácsy-alapból $\frac{1}{3}$ a püspök urnak	3333	„ 34 „	3333 „ 34 „
17. Báró Baldácsy-alapból $\frac{2}{3}$ az egyházmegyéknek	6666	„ 66 „	6666 „ 66 „
18. Irodai általányokra és nyomtatványokra	1620	„ — „	1620 „ — „
19. Jegyzőkönyvek nyomtatásáért	1500	„ — „	1500 „ — „
20. Uti- és napidijakra	2000	„ — „	2000 „ — „
21. Vegyes kiadásokra	1000	„ — „	1000 „ — „
22. Közhirdetésből az egyes egyházaknak	1000	„ — „	1000 „ — „
			163045 K — f.

b) Fedezet.

1. A 225790 korona tőkesegély 5% -ában	11289 K — f.	11289 K — f.
2. 495213 K tőke 6% -ában	29712 „ — „	29712 „ — „
3. Régi és új államsegélyből	76742 „ — „	76742 „ — „
4. Parochialis könyvtárakra az egyházmegyéktől	3560 „ — „	3560 „ — „
5. Tűzkárbiztosítási díjakban	17465 „ — „	17465 „ — „

6. A tárra adandó összeg az egyházaktól	---	---	---	1941 K 55 f.	2731 K — f.
7. A báró Baldácsy-alapból	---	---	---	10000 „ — „	10000 „ — „
8. Közhirdetésből	---	---	---	996 „ — „	1000 „ — „
9. Jegyzőkönyvek áraban az egyházmegyéktől	---	---	---	1416 „ — „	1416 „ — „
10. Névtárak áraban	---	---	---	516 „ — „	— „ — „
11. Mult évi pénztári maradvány	---	---	---	— „ — „	— „ — „
				<u>153915 K — f.</u>	

II. Költségelőirányzat a Vay-Mocsáry alapítványi pénztár részére az 1911. évre.

a) Kiadás.

1. A sárospataki főiskolának az 1907. évi tavaszi közgyűlés 23. jk. p. szerint 460000 kor 6 ^o / _o kamatjában évnegyedenként kiadandó	---	---	---	27600 K — f.
2. Az év végéig befolyt kamatokban újra kiadandó az egész összeg (a tisztí fiz.)	---	---	---	3639 „ — „
3. Tisztí fizetésekre	---	---	---	975 „ — „
				<u>32214 K — f.</u>

b) Bevétel.

1. A befolyó kamatokból	---	---	---	<u>32214 K — f.</u>
-------------------------	-----	-----	-----	---------------------

III. II. Vay-Mocsáry-alapítvány.

1. A befolyó kamat 476 kor. tisztí fizetésen kívül tőkésítettnek, ez tett a mult évben 320160 K után	---	---	---	16656 K 72 f.
2. Az 1911. évben valószínűleg 1000 koronával többet, a mennyiben a tőke 16656 K gyarapodott	---	---	---	17656 „ — „

IV. Költségelőirányzat a gróf Teleky-Szeremley-Szentes alapítványi pénztár részére az 1911. évre.

a) Kiadás.

1 A sárospataki főiskola részére az 1907. évi tavaszi közgy. 23. jk. hat. szerint 36000 kor. tőke 6 ^o / _o kamatja évnegyedenként kiadandó				2160 K — f.
---	--	--	--	-------------

2. Az év végéig bejött összes kamatok a főiskolának ujra kiadandók	---	---	---	---	115 K 64 f.
					<u>2275 K 64 f.</u>

b) Bevétel.

1. A kölcsön adott 30000 K tőke kamatja	---	---	---	---	<u>2275 K 64 f.</u>
---	-----	-----	-----	-----	---------------------

V. Költségelőirányzat a papi özvegy-árvtár részére az 1911. évre.

a) Kiadás.

	1910. évi eredmény.	1911. évi előirányzat.
1. A nyolc egyházmegyében levő özvegyek és árvák évi díjaiban	27503 K — f.	27503 K — f.
2. Tiszti fizetésekre	560 „ — „	560 „ — „
3. Vegyesekre, visszatérítendő részvénydíjak, Ágoston S., Giovannini G. kegydíja stb.	400 „ — „	1000 „ — „
		<u>29063 „ — „</u>

b) Fedezet.

1. A 431578 kor. kiadott tőke 6 ^o / _o kamatja	25894 K — f.	25894 K — f.
1. Az egyházmegyék útján részvénydíjakban	3061 „ 23 „	3061 „ 23 „
3. A közigazgatási tár évi adománya	800 „ — „	800 „ — „
4. Közhirdetésekből befoly	523 „ — „	523 „ — „
		<u>30278 K 23 f.</u>

Az esetleges maradék tőkésítendő.

VI. Költségelőirányzat a Tolcsvai Nagy Gedeon-tár részére az 1911. évre.

a) Kiadás.

	1910. évi eredmény.	1911. évi előirányzat.
1. A nyolc egyházmegyének egyenként 300 kor. segély, összesen 2400 kor.	2400 K — f.	2400 K — f.
2. Esetleges kiadásokra	150 „ — „	600 „ — „
		<u>3000 K — f.</u>

b) Fedezet.

1. 57701 K kölcsön adott tőke 6%₀   3462 K — f.   3462 K — f.
A maradék tőkésítendő.

VII. Költségelőirányzat a Hollandi tár részére az 1911. évre.

a) Szükséglet.

	1910. évi eredmény.	1911. évi előirányzat.
1. A sárospataki főiskolai tápintézetnek a múlt évi kiadás szerint	2234 K — f.	2234 K — f.
2. A sárospataki főiskola theol. nyugdíjára a theologus ifjak száma szerint	1056 „ — „	1100 „ — „
3. A sárospataki főiskolának a Prinsterer alapítvány évi kamatjában	120 „ — „	120 „ — „
4. A miskolci felsőbb leányiskolának segély	3000 „ — „	3000 „ — „
5. A nyolc egyházmegyének évi segélye 120 kor.	960 „ — „	960 „ — „
6. A lelkészi nyugdíjintézetre (4-ik részlet)	20818 „ — „	20818 „ — „
7. A Kereskedelmi Bank kölcsön törlesztésére	6682 „ 79 „	6683 „ — „
8. Pénztárnoki fizetés pótlására	560 „ — „	560 „ — „
9. Megszavazott segélyek: mályi előkönyörgőnek 100; Tóth Pálné 200; egri énektanító 100; barkai lelkész 100; Ágoston Sándor 300; lucskai tanító 100; Paykoss Endre 100; mályi egyház 100; heőbábai egyház 80; Terhes Barnáné 60; Szombathy vallástanító 100; Lenkeyné, Takaróné stb. 100	1440 „ — „	1500 „ — „
10. Rendkívüli kiadásokra (Giovannini G.)	1055 „ — „	200 „ — „
		<u>37175 K — „</u>

b) Fedezet.

1. A kiadott 290000 kor. kölcsön			
6 ^o / _o kamata	--- --- ---	17405 K — f.	17400 K — f.
2. Pénztári maradvány	--- ---	20358 „ — „	20358 „ — „
			<u>37758 K — f.</u>

Felterjeszti :

DR. KOVÁCS GÁBOR

h. egyházker. pénztárnok.

Közgyűlésünk a bemutatott költségelőirányzatokat az 1911. évre változatlanul elfogadja és jóváhagyja.

78. Olvastatott a vallás- és közoktatási miniszter úrnak 1911. évi 16785. szám alatt kelt leirata a tanítónők és óvónők gyermekvédelmi és patronázs-tevékenységének felkeltése ügyében.

Tudomásul vétetik.

79. Olvastatott a vallás- és közoktatási miniszter úrnak 1911. évi 18203. szám alatt kelt leirata ifjusági egyesületek alakítása ügyében.

Tudomásul vétetik.

80. Olvastatott a vallás- és közoktatási miniszter úrnak 1910. évi 85570. szám alatt kelt leirata az iránt, hogy az egyházkerület felügyelete alatt álló egyházi és iskolai erdő birtokok elidegenítésének megengedése előtt a földművelési miniszter úr előzetes megkérdezése és hozzájárulása kieszközölendő.

Tudomásul vétetik.

81. Olvastatott a vallás- és közoktatási miniszter úrnak 128180—910. számú körrendelete az iskolai tanszerek beszerzése tárgyában.

Tudomásul vétetik.

82. A vallás- és közoktatási miniszter úr 1910. évi 119296. szám alatt kelt leiratában a néhai Vágássy Ferenc által tett alapítványok miben állásáról jelentést, — s az alapítványra vonatkozó számadási kivonatok felterjesztését — s az egyházkerület kezelése alatt álló alapítványokra vonatkozólag alapítványi oklevelek kiállítását kéri.

Amennyiben az alapítványok állásáról szóló jelentés, püspök úr által a vallás- és közoktatási miniszter úrhoz már felterjesztetett, — közgyűlésünk a leirat ezen részét tudomásul veszi, — s ezzel egyidejűleg a néhai Vágássy Ferenc végrendeletének, s az alapok jelenlegi álladékkára vonatkozó kimutatásoknak kiadása mellett felkéri az egyházkerületi ügyészt, — hogy a Vágássy Ferenc által tett alapítványokra nézve az az alapító okleveleket a végrendelet rendelkezéseinek megfelelőleg megszerkeszteni, — s azokat közgyűlésünkre előterjeszteni sziveskedjék.

83. Tárgyaltatott a vallás- és közoktatási miniszter úrnak 1911. évi 48446. szám alatt kelt leirata, a rimaszombati egyesült prot. főgimnáziumban a görög nyelv eredményesebb taníttatása ügyében.

A szükséges megfelelő intézkedések megtétele céljából a Főtitelendő Püspök úrhoz áttétetik.

84. Olvastatott a földművelésügyi miniszter úrnak 1910. évi 8837. elnöki szám alatt kelt leirata, az iránt, hogy a lelkeszi és tanítói kar a földműves nép gazdasági életének irányítására és fejlesztésére búzdíttassék.

Tudomásul vétetik.

85. Egyházkerületi főgondnok jelenti, hogy b. e. előde, báró Vay Béla hagyatékából két hivatali pecsétet vett át, egyik fekete foggantyúval, acél testtel, réz lappal s a következő körirattal: „A helv. hitvall. tisztántúli egyházk. pecsétje“ középen

Jézus alakja, amint Keresztelő János kereszteli; másik egészen acél testtel, réz lappal a következő körirattal: „A tiszáninneri helvét vallástételő egyházkerület. 1843.“ Középen egy kétfelé nyitott biblia, egyik oldalán ezen szóval: „Evangelium“ másikán: „Hit, remény, szeretet.“ — Előbbi, kétség kívül báró Vay Miklós volt tiszántúli egyházkerületi főgondnok tulajdonát képezte, — az utóbbi sem felelvén már meg egyházi törvényeinkben megállapított hivatalos címünknek, javasolja, hogy ezen két pecsétnyomó, mint drága ereklye, helyeztessék el a sárospataki főiskola múzeumában, örök letétként, azon kikötéssel, hogy köteles legyen utóbbit az egyházkerület főgondnok-beiktatási ünnepéjére rendelkezésre bocsátani.

Egyházkerületi közgyűlés a javaslat elfogadása mellett kimondja, hogy a két főgondnoki pecsétet örök letétként a sárospataki múzeumba helyezi, azon kikötéssel, hogy az az 1843-ik évből származót az egyházkerületi főgondnok beiktatási ünnepéjén rendelkezésre bocsátani köteles leend.

86. Folyó év 47. számú határozatával az egyes egyházkerületek részéről a *középiszkolai felügyelői állás szervezésére* vonatkozó felterjesztésekre azt a feleletet közli egyetemes konvent, hogy „a jelentésekből megállapítható eljárással nem tekinti megoldottnak az egyházkerületekben a középiszkolák felett gyakorlandó felügyelet kérdését, hanem szükségesnek itéli a szakszerű felügyeletnek az összes református középiszkolákra kiterjesztését, mely két egyetemes református középiszkolai felügyelői állásnak a konvent által leendő kinevezésével volna megfelelőleg megoldható. Felhívja az egyházkerületeket, hogy ilyen felügyelői állások kinevezése tekintetében véleményeiket s javaslataikat 1911. év végéig terjesszék be az egyetemes konventhez.

Egyházkerületi közgyűlés érdemleges határozat hozatala előtt kiadja egyetemes konvent felhívását a kebelbeli főgimnáziumok közvetlen felügyelő hatóságainak s arra adandó véleményes jelentésüket őszi közgyűlésére bevárja.

87. Egyetemes konvent 206—1911. számú határozatával felhívja az egyházkerületeket, hogy az *iskolai felügyeletre* vonatkozó szabályaikat és rendtartásukat 1911. október 1-ig küldjék be az egyet. tanügyi bizottság elnökéhez, a melyek alapúl szolgáljanak az egyet. tan. bizottság által készitendő népiskolai felügyelet általános szervezésére.

Egyházkerületi közgyűlés felhívja az egyházkerületi tanügyi bizottság elnökségét a munka alatt lévő rendtartásnak őszi közgyűlésünkre való felterjesztésére, hogy azt felsőbb hatósági letárgyalás után egyetemes konventünknek megküldhesse.

88. Egyetemes konvent f. évi közgyűlésének 128. sz. határozatával felhívja az egyházkerületeket, hogy tegyék tanulmányozás trágává egyes gimnáziumok létszámának következetes apadását, a melyek közé számítja a *sárospatakit* is — s az eredményről tegyenek jelentést.

Egyházkerületi közgyűlés a főiskolai igazgató-tanácsot kéri meg a feltüntetett jelenség tanulmányozására s az eredménynek őszi gyűlésünk elé való felterjesztésére.

89. Egyetemes konvent 191—1911. számú határozatával az egyet. tanügyi bizottság jelentése alapján a népiskolák 1909—1910. évi állapotairól és vizsgáiról tudomást vevén, — felhívja az egyházkerületeket az adatgyűjtés biztosítását céizó 65—1910. számú határozatának további megtartására, valamint a használatban levő rovatok pontos kitöltésére.

Egyházkerületi közgyűlés a konvent kérelmét az egyházkerületi tanügyi bizottság hathatós figyelmébe ajánlja.

90. Egyetemes konvent az egyetemes tanügyi bizottság javaslata alapján f. évi gyűlése 204. jkvi határozatával arra hívja fel a kerületeket — ezek között a tiszáninnenit is — hogy *népiskolai tanterveiket*, mihelyt azok elkészülnek, mutassák be egyetemes konventnek.

Egyházkerületi közgyűlés múlt évi októberi jegyzőkönyvének 138-ik pontjára való hivatkozással tisztelettel értesíti egyetemes konventet, hogy a kérelemnek már a múlt évben eleget tett.

91. Egyetemes konventi előadó folyó évi március 11-iki kelettel értesítést kér egyházkerületünk püspöki hivatalától az iránt, hogy a 40—1911. számú felterjesztésünkben felsorolt tőkekamat-segélyeknek megfelelő tőketartozásoknak *eredeti* vagy pedig a most fennálló összegükben convertálása kívántatik-e?

Egyházkerületi közgyűlés tisztelettel értesíti egyetemes konventet, hogy a *tőketartozások eredeti összegben* való convertálását kívánja

92. Egyetemes konvent az előadó jelentése alapján arról értesülvén, hogy egyházhatóságilag az ország számos oly polgári községe nincsen beosztva, a melyekben reformátusok laknak, egyuttal arról is, hogy sok ilyen polgári községet több református egyházközség tart magához tartozónak: az Egyh. Tör. I. cikkének 11. és 105. §§-aira való hivatkozással felhívja az egyházkerületeket, hogy a területökbe eső községeket — tekintet nélkül arra, hogy van-e most bennök református lakos vagy nincs, — osszák be, mert átköltözések utján a helyzet megváltozhatik.

Egyházkerületi közgyűlés felkéri az egyházmegyéket a konvent felhívásának teljesítésére, jelentésöket őszi közgyűlésünkre beavárván.

93. 215—1911. sz. határozatával megküldte egyetemes konvent az egyh. kerületeknek az erdélyi egyh. ker. igazgatótanácsának azt a javaslatát, a mely szerint a *középiskolai vallástanítás tantervét* úgy kívánná módosíttatni, hogy az I. osztályban az ó-szöv. kijelentés Izráel életében, a II-ban az új-szöv. kijelentés Jézus életében, a III-ban a ker. egyház története a vezető személyiségek életének ismertetése alapján, különös

tekintettel a magyar prot. egyháztörténetre, a IV-ben hit- és erkölcsstan, mint előkészítés a confirmatoria, az V-ben Izrael vallásának és Jézus vallásának hirdetése, utóbbi az uj-szöv. kor történet háttérében, bevezetésül az ó-kori népek főbb vallásalakjainak áttekintésével. a VI-ban egyetemes egyh.-történet az ellenreformatio kezdetéig, a VII-ben egyetemes egyháztörténet a magyar prot. egyháztörténet központi helyzetének szempontjából az ellenreformatiótól napjainkig és a VIII-ban hit- és erkölcsstan mint a prot. ker. világ és életnézet alapvonalai taníttassék.

Egyh. ker. közgyűlés felhívja erre a tervezetre a kebelbeli főgimnáziumok és felsőbb leányiskola igazgatóságainak és tanár-karainak figyelmét, s erre készítendő véleményes jelentéseiket őszi közgyűlésére bevárja.

94. 116/1911. sz. határozatával, az *uj gimnáziumi rendtartás életbeléptetésére* nézve felküldött egyházkerületi jelentések számbavétele mellett, megállapítván egyetemes konvent, hogy a dunamelléki *s tiszáninneri egyházkerületek* e tárgyban tett intézkedéseiket még nem jelentették, felhívja ezeket hivatalos jelentéseik felküldésére.

Egyházkerületi közgyűlés mult évi őszi jegyzőkönyvének 72. sz. határozata szerint a kebelbeli főgimnáziumok tanári karaihoz és a főisk. igazgató tanácsához téven át az uj rendtartást tanulmányozás végett s jelentéseik felküldetésére e mostani közgyűlésünk idejét tűzvéni ki, eddig a tárgyban nem határozhatott, jelenlegi határozatát egyetemes konventre tisztelettel felterjeszti.

95. 114/1911. sz. határozatával a gimnáziumok 1909—1910. évi állapotáról és működéséről — a szakelőadói jelentés alapján — tudomást vévén egyetemes konventünk, felhívja az egyházkerületi hatóságok figyelmét egyfelől arra, hogy az *adatszolgáltatás pontosságát* hathatósan ajánlják a gimnáziumok igazgatóságainak különösen a miatt, hogy a

következő évben a gimnáziumok vagyoni és jövedelmi viszonyait tüzetesebben fogja a konvent számbavenni s az adatok kellő időn, az 1910 évi 88. sz. konventi határozat értelmében lesznek benyújtandók; — másfelől, tekintettel arra, hogy némely gimnáziumokban igen nagy az óramulasztások, különösen az igazolatlan óramulasztások száma, a Magyarországi ref. gimnáziumok Rendtartása 182. §-ának szigorú és következetes alkalmazásával korlátozandó az óramulasztások száma.

Egyh. ker. közgyűlés ezt a konventi felhívást a kebelbeli gimnáziumok igazgatóságának beható figyelmébe ajánlja

96. Egyetemes konvent a közigazgatási bizottság javaslatára arra kéri 238—1911. sz. határozatával az egyházkerületeket, hogy igyekezzenek a saját hatáskörükben szabályozni a társ-, leány- és fiók-egyházközségek közötti jogviszonyt, tekintettel arra, hogy az egyházközségek minősítése körül nagy eltérések és zavarok vannak, a mennyiben ugyanazokat az egyházközségeket a különböző egyházi hatóságok részint társegyházközségeknek, részint leány- vagy fiók-egyházközségeknek, majd egyesült anyaegyházközségnek tekintik és nevezik s tekintettel arra is, hogy az Egyh. T. I. t.-c. 12. §-ában előírt szabályzat vagy egység általában hiányzik.

Egyházkerületi közgyűlés felhívja a kebelbeli egyházmegyéket, hogy a társ-, leány- és fiók-egyházközségek jellegére vonatkozó kimutatást terjesszenek fel s a szükséges szabályozást az Egyh. T. I. t.-c. 12. §. értelmében — esetleg közigazgatási bíróság közbejöttével is — eszközölni sziveskedjenek.

97. Egyetemes konventi előadó 2663—1911. sz. iratával az 1910. évi nyugdíjintézeti járulékokról az egyh.-kerületünk egyházmegyéi által beküldött számadásoknak egy jóváhagyott példányát a kerületi összesítő kimutatás kapcsán azzal a kérelemmel küldte meg, hogy a számadásokban egyenként kimutatott hátralékoknak beszédésére az illető espereseket a nyugdíjintézeti Ügyrend 71. §-ára való utalással, nyomtatékosan

utasítsa azzal a figyelmeztetéssel, hogy a mennyiben az illetők tartozásait — felszólítás dacára sem törlesztenék, ellenük az E. T. I. t.-c. 5. §-ában előirt eljárás késedelem nélkül foganatosítandó.

Egyházker. közgyűlés egyet. konventünk lelkészi nyugdíjintézeti végrehajtó bizottságának kérését készséggel teljesíti s a jó rend érdekében az espereseket a kifejezett kívánság teljesítésére bizodalommal felhívja.

98. Egyetemes konvent elnöksége 7017—1910. sz. irattal értesíti egyházkerületünk püspökét, hogy az egyetemes névtár ügyében 1910. évi októberi közgyűlésünk kifejezett óhajlásának megfelelőleg intézkedett.

Tudomásul szolgál.

99. Egyetemes konvent elnöksége 1247—1911. sz. irattal — egyházkerületünk névtára alapján — közli egyházkerületünkkel azoknak az egyházközségeknek jegyzékét, a melyek az egyetemes adóalapból segélyért még az egyetemes konvent 138/1910 sz. határozatának 2. pontjában kitűzött határidő alatt sem folyamodtak; összesen 119 anya-, leány-, fiók-egyházközség együttesen.

Egyházker. közgyűlés a kimutatást köszönettel tudomásul veszi

100. Egyetemes konvent elnöksége 7912—1910. sz. irattal megküldi a vallás- és közoktatásügyi miniszter 1910. évi 132481. sz. értesítését, a mellyel okát adja annak, hogy mért nem teljesítheti miniszterelődjének a lelkészözvegyek újabb államsegélylyel való gyámolítására vonatkozó ígétét; egyzersmind pedig kimutatja, hogy az egyházkerületek az özvegyek segélyezését újabb államsegély nélkül is eszközölhették volna, ha eddig nyert államsegélyüket rendeltetésszerűen használják fel.

Egyházker. közgyűlés a segély elmaradását s annak indokolását is sajnálattal veszi tudomásul.

101. Egyetemes konventi előadó 2805—1911. sz. alatt a közalapi elszámolásoknak 1—1 példányát különösen a hátralékok behajtása iránti intézkedés végett megküldte.

Egyházkerületi közgyűlés felhívja az eszereket a hátralékok behajtásának hathatós szorgalmazására.

102. 230—1911. sz. határozatával a *fegyencek lelki gondozására nézve* az egyházkerületek egyező véleménye alapján, az erdélyi igazg. tanácsi előterjesztést egyetemes konvent általános érvényűnek jelentvén ki, kötelezi az összes ref. egyházközségek lelkészeit:

a) a hosszabb szabadságvesztésre ítélt ref. híveknek nyilvántartására a fegyintézet megnevezésével és családjuk állapotának feljegyzésével. E nyilvántartást az egyházmegyei vizsgáló bizottság időről-időre megtekinti.

b) kötelezi továbbá az összes lelkészeket arra, hogy a fegyintézeti lelkészek megkeresését hivatalos ügyeknek tekintsék s rendesen és lelkiismeretesen ellássák.

Tudatja egyszersmind, hogy megkeresi az igazságügy-minisztert, hogy a fegyintézeti lelkészeknek tegye kötelességévé azt, hogy a gondjaik alá beosztott fegyencek megérkezését, szabadulását, ugyszintén az egyes fegyencek lelkiállapotáról, jövő terveiről, magaviseletük és javulásuk fokáról szerzett közvetlen tapasztalataikat esetről-esetre tudassák az illetékes lelkészi hivatalokkal, főként a kiszabadultaknak további lelki gondozása s a visszaeséstől való lehető megmentése céljából. E végett a fegyintézeti lelkészeknek adassék meg a lelkészi hivatalokkal való levelezés portómentességi kedvezménye, a fegyintézeti igazgatók felügyeleti jogának fentartása mellett.

Egyházker. közgyűlés a kebelbeli egyházközségek lelkészeitől bizalommal várja, hogy a fegyencek lelki gondozása ügyében a konvent utasításait, mint a melyek az egyházkerületek közös egyetértéséből fakadnak s a magasabb emberi kötelességeket kívánják élő törvénné tenni, — a legfontosabban fogják teljesíteni.

103. A báró *Baldácsy Antal* protestáns alapítvány igazgatósága megküldi az alapítvány 1910. évi számadásainak megvizsgálásáról s az 1911. évi költségelőirányzatról szóló jelentését. Az igazgatóság 1911. évi ápril. 12-iki határozata értelmében az alapítvány tiszta jövedelméből minden egyes egyházkerületnek 12000 kor. osztalék jut. Felhívja végül az igazgatóság az egyházkerületeket a meghatalmazottak megbízatási idejének nyilvántartására s a netalán elhalt megbízottak helyére új tagok választására.

Miután az alapítványból ez idén 2000 koronával több osztalék jutott egyházkerületünknek, mint az előző éven, s miután kételyek merültek fel arra nézve, hogy az alapítvány osztaléka a fokozatos emelkedés esetén is az eddigi célokra s az eddigi kulcs szerint osztandó-e ki, egyh. ker. közgyűlés úgy határoz, hogy ezuttal csak a múlt évi osztalék összege, vagyis 10000 kor. osztandó fel az eddigi kulcs szerint a püspök úr és az egyházmegyék között, a 2000 korona többlet felosztására nézve pedig e. ker. közgyűlés akkor fog határozni, mikor az egyházkerületi pénzkezelési szabályzat végleges szövegezésére kiküldött bizottság a különböző tiszteletdíjak, napidíjak stb. iránti javaslatát beterjeszti.

104. Dr. *Finkey Ferenc* világi jegyzőnk azt kéri, hogy az egyházkerületünk megbízásából készített s az egyházmegyék által már felülbírált Szabályrendelet-Gyűjtemény közrebocsátása iránt hozzon közgyűlésünk végleges határozatot s tüzzön ki pontos határidőt, vagy pedig őt a szerkesztés alól kegyeskedjék felmenteni.

Egyben — ha a kiadás határozatnák el — felhatalmazást kér arra, hogy az egyházmegyei véleményeket felülbíráló bizottság javaslataira észrevételeket tehessen; illetőleg — miután nézeteltérések csupán kisebb jelentőségű kérdésekre nézve forognak fenn közte és a bizottság között — leghelyesebb volna utasítani a bizottságot, hogy a végleges szöveget,

jobban mondva egyes pontok elhelyezését, felvételét, vagy kihagyását az ő meghallgatása után állapítsa meg.

Végül kéri megállapítani a nyomtatandó példányok számát, árát és azt, hogy a gyűjtemény hol lesz kapható.

Közgyűlésünk teljes elismeréssel Dr. Finkey Ferenc eddigi fáradozásai iránt, a felülbíró bizottságot az ő meghallgatására s a szövegnek vele való együttes megállapítására utasítja, a Szabályrendelet-Gyűjteménynek őszi közgyűlésünk után való sajtó alá adását határozatképen kimondja, a kinyomatással Dr. Finkey Ferencet megbizsa, a nyomtatandó példányok számát 600-ban állapítja meg s az egyes egyházakhoz, illetőleg lelkészekhez egyenesen a főiskolai nyomdából expediáltatja s ennek intézésére a szerkesztőt, Dr. Finkey Ferencet, árának beszedésére az egyházmegyei pénztárnokokat kéri fel.

Egyúttal elrendeli, hogy a gyűjteményt minden lelkész köttesse be s a parókhialis könyvtárban őrizze meg.

105. Az egyes egyházmegyék a következő lelkési és tanítói változásokat jelentették be:

a) Az abauji egyházmegyében megválasztottak és beerősítették a lelkészek közül: Lengyel József Abaujszinára, Barcsa Endre Baktára, Gönczy Gábor Eperjesre, Keresztyén István Füzérradványra, Kóta Lajos Hernádbúdre; a tanítók közül: Tikász Irén Gagybátorba, ifj. Vita Károly Nagyszalánra, Kosztyu Ferenc Abaujvárra, Puskás Lajos Bistére, Balázs Sándor Felsőmérára, Kovács István Fonyba, Patkós Sándor Füzérkajátára, Darvas Gyula Gibártra, Riczkó László Göncruszkára, Rózsás Ferenc Nyíribe, Borbély Károly Pányba, Magyar Pál Restére, Kovács Ferenc Szendre, Szücs Antal Tarcavajkócra, Palcsó Károly Göncre.

b) Az alsóborsodi egyházmegyében, a lelkészek közül: Kiss Albert Ároktőre, Pósa Péter Cserépfaluba, Mauritz Árpád Bükkaranyosra, Gere Lajos Vattára, Ferenczy Dániel Tiszatarjánba, Gombos Imre Kistokajba; a tanítók közül: Nyitray Jenő Alsószolcára, Vitályos János Kistokajba, Tokaji

Nagy Kálmán Mezőnagymihályba, Oláh Sándor Noszvajba, Arany Géza Poroszlóra, Szabó Emilia Tiszapalkonyára, Pítő József Bükkzsércre, Koloni József Andornokra, Csorba Ernő Bükkaranyosra, Ragályi Dezső Nemesbikkre, Lajos István Átányra.

c) Az alsózempléni egyházmegyében, a tanítók közül: Molnár Lajos Kiskövesdre, Móré Matild Cigándra, Csatáry József Monokra, Nyerges István Simára, Pongrácz Sámuel Bacskába.

d) A felsőborsodi egyházmegyében, a lelkészek közül: Tóth József Zilizre; a tanítók közül: Debreczeni Károly Berentére.

e) A felsőzempléni egyházmegyében, a lelkészek közül: Horkay Lajos Kisráskára, Bornemisza István Csarnahóra; a tanítók közül: Zalányi György Zemplénavásárhelyre, Szabó Imre Szalókra, Boga László Nagybáriba, Frenczel József Gálszécsre, Kassai József Szöllőskére, Török Sándor Csarnahóra, Vitus Lajos Hóriba.

f) A gömöri egyházmegyében, a lelkészek közül: Zajdó László Zsipbe, Litkey József Gömörszékárosra, Deésy Sándor Özörénybe, Urbán Gyula Imolára, Pozsga József Zubogyra; a tanítók közül: Kovács István Berzétékőrösre, Várady Gyula Gicére, Bokor Kálmán Szuhafőre.

g) Az ungi egyházmegyében, a lelkészek közül: Jósvay Dénes Bésre; a tanítók közül: Mészáros Károly Korláthelmece, Benedek László Vámoslucskára, Léko András Jenkére.

Mindezen választások és beerősítések, az egyházmegyék jelentései alapján, tudomásul vétetnek.

106. Az egyes egyházmegyékben egyházi *tisztviselőkké választottak*: Az alsóborsodi egyházmegyében: Tóth Béla miskolci lelkész e. m. főjegyzővé, Tóth István egri lelkész e. m. aljegyzővé, Dr. Kérészy Barna világi tanácsbíróvá, Dr. Molnár Gyula e. m. ügyésszé; a felsőzempléni egyházmegyében: Dókus László e. m. gondnokká; a tornai egyházmegyében: Kádár Kálmán e. m. gondnokká.

Egyházkerületünk közgyűlése e választáso-

kat tudomásul veszi s a megválasztottak működésére az Isten áldását kívánja.

107. Megerősítés végett a következő díjlevelek terjesztettek fel:

A felsőbőcsi kántortanítói díjlevél 3, a külsőbőcsi kántortanítói 3, a mezőcsáti két kántortanítói 3—3, a mezőcsáti 5-ik tanítói 4, a noszvaji II-ik kántortanítói 3, a laki kántortanítói 3, a csarnahói tanítói 3, a gálszécsi orgonista-kántortanítói 4, a kistráskai lelkészi 3, a ladamóci lelkészi 3, a málcai tanítói 3, a nagybárii tanítói 3, a szalóki tanítói 3, a szöllőskei tanítói 3, a vásárhelyi tanítói 3, a bezői kántortanítói 4, a bezői másodtanítói 4, a jenkei tanítói díjlevél 3 példányban.

Egyházkerületünk közgyűlése a felterjesztett díjleveleket az egyházmegyeék jelentései alapján megerősíti, 1—1 példányukat az egyházmegyei és egyházkerületi irattárban helyezi el, a többi példányokat pedig az illetékes egyházak részére visszaküldi.

108. Az abauji egyházmegye f. é. tavaszi közgyűlése megerősítés végett felterjeszti azt a határozatát, melylyel megengedte, hogy a *felsődobszai* egyházközség a Hernád folyó partszabályozása következtében az egyház füzesének a baloldali birtokosok földjeihez jutott részét (11733 □-öl területet) Szilágyi Gusztáv, Szepessy István, Bálint József és Sáfrány Zsigmond birtokosoknak eladhassa 6382 kor. 90 fill. vételárért, viszont a szabályozás következtében az egyházközség tulajdonát képező földek végébe eső (6288 □-öl) területet az egyház átvehesse 3533 korona 80 fillér vételáron. Adásvételi szerződések kiállítására nincs szükség, mert úgy az átengedett, mint az átvett terület az átadó és átvevő partbirtokosok telekkönyvi tulajdonát képezte eddig is s az adót is azok fizették érte. Megengedi végül az egyházmegye, hogy az eladási és vételi különbözet (2849 kor.) az egyházközség kamatozó tőkéihez csatoltassék.

Egyházkerületi közgyűlés az abauji egyházmegye felterjesztett határozatát a maga egészében jóváhagyja és megerősíti.

109. Révész Kálmán abauji esperes felterjeszti és jóváhagyásra ajánlja a *szikszói* egyházközség az iránti kérelmét, hogy az egyházközség tulajdonát képező 561 □-ölkertet 1050 kor. vételárért eladhassa. Az abauji egyházmegye közgyűlése a kérvényt nem tárgyalhatta, mert az korábban tartatott meg, mint az eladási ügylet megkötetett.

Egyházkerületi közgyűlés — annak kijelentése mellett, hogy az egyházmegyei határozatot az esperesi ajánlás nem pótolhatja — kivételesen teljesíti a szikszói egyházközség kérelmét, miután az eladás az egyházközségre előnyösnek látszik. Kiköti azonban, hogy a befolyó vételár elkölthetetlen tőke gyanánt kezelendő az egyházközség javára.

110. Az abauji esperes ajánlólag terjeszti fel a *szalai* egyházközség az iránti kérelmét, hogy iskolaépítés és tanítói lakás céljaira 5000 korona törlesztéses kölcsönt vehessen fel az egyházker. pénztárból.

Egyházkerületi közgyűlés a szalai egyházközség kérelmét teljesíti s az iratokat elintézés végett átteszi az egyházker. pénzügyi választmányhoz.

111. Az abauji esperes ajánlólag terjeszti fel megerősítés végett a *miglécnémeti* egyházközség kölcsönkötelezvényét, mely szerint az egyházközség iskolaépítés céljára az abauji ref. tanítói gyám- és segélyegylet pénztárából 3000 koronát vett kölcsön s ezen összeg erejéig a zálogjog az egyházközség ingatlanaira bekebeleztetik.

Egyházkerületi közgyűlés a bemutatott kölcsönkötelezvényt megerősíti.

112. *Kardy István*, bódvai tanító, nyomasztó anyagi körülményeire s 6 gyermekének neveltetésével járó alig elviselhető terheire hivatkozással, az egyházkerületi pénztárnál fennálló 200 korona tartozásának elengedését kéri.

A kérvény javaslatétel végett áttétetik az egyházker. pénzügyi választmányhoz.

113. Az alsóborsodi egyházmegye tavaszi közgyűlése pártolólág terjeszti fel az *újlőrincfalvai* egyházközség kérvényét, melyben hiveinek csekély számára és szűkös anyagi viszonyaira való tekintettel 1000 korona segélyt kér a főt. egyházkerülettől iskolaépítés céljára.

A kérelem javaslattétel végett áttétetik az egyházker. pénzügyi választmányhoz.

114. Az alsóborsodi egyházmegye tavaszi közgyűlése jelenti, hogy a vattai egyházközség a Tolcsvai Nagy Gedeon-féle 400 koronás alapítványt helyre állította s azt a borsodmező-keresztesi takarékpénztárban helyezte el. Miután azonban a Tolcsvai Nagy Gedeon végrendelete szerint az alapítvány az egyházkerület kezelése alá helyezendő, kéri az egyházmegye, utasítja az egyházker. közgyűlés az egyházker. pénztárost e tőke átvételére, kezelésére s évi kamatainak a vattai egyházközség részére leendő kiszolgáltatására.

Egyházkerületi közgyűlés örömmel veszi tudomásul a szóban forgó tőke helyreállítását s a felterjesztő egyházmegye javaslatát elfogadva, felhívja a vattai egyházközséget, hogy a 400 korona tőkét az egyházkerületi pénztárba helyezze el, az egyházker. pénztár pedig utasíttatik az alapszabályszerinti kezelésre s évi kamatainak a vattai egyházközség részére leendő kiszolgáltatására.

115. Az alsóborsodi egyházmegye tavaszi közgyűlése ajánlólág terjeszti fel megerősítés végett a *mezőkeresztesi* egyházközség adásvételi szerződését, mely szerint az egyházközség második lelkészlak építésére egy 700 □-ölet tevő beltelket megvett 8400 korona vételáron.

Az egyházmegye ajánlata alapján egyházkerületi közgyűlés az említett vételi ügyletet jóváhagyja s a bemutatott szerződést megerősíti.

116. Az alsóborsodi egyházmegye pártolólág terjeszti fel jóváhagyás végett a *tiszavalki* egyházközség ujonnan építendő

lelkészlakának tervrajzát, költségvetését, az építési költség fedezésére elfogadott adózási kulcsot és azt a kérelmet, hogy 1200 koronát az egyházmegyei pénztárból kölcsönvehessen.

Az egyházmegye ajánlata alapján egyházkerületi közgyűlés a tiszavalki egyházközség kérelmét teljesíti, a lelkészlak építési tervét, költségvetését, az adózási kulcsot helybenhagyja s 12000 korona kölcsön felvételét az egyházmegyei pénztárból megengedi.

117. A vallás- és közokt. minisztérium 1911. évi 52785. sz. leiratával leküldi a *miskolci* egyházközség tulajdonát képező Jókai-utca 8. sz. ingatlan elidegenítésére vonatkozó kiigazítási szerződést azzal a felhívással, nincs-e szóbanforgó okmány ellen önkormányzati szempontból észrevétele a püspök úrnak, illetőleg egyházker. közgyűlésnek.

Miután a hivatkozott ingatlan elidegenítése már a múlt évi őszi egyházker. közgyűlés 101. sz. jkvi. határozatával engedélyezett, egyházker. közgyűlés a bemutatott szerződést megerősíti s a nagymélt. vallás- és közokt. minisztériumot tisztelettel értesíti, hogy a megkötött szerződés ellen kifogása nincs.

118. A felsőborsodi egyházmegye tavaszi közgyűlése pártolólág terjeszti fel a *sajókazai* egyházközség aziránti kérelmét, hogy több százados templomuk és tornyuk megújítási költségeinek fedezésére 6370 korona 84 fillér tőkájüket visszatérítés kötelezettsége nélkül felhasználhassák, a még hiányzó 4000 kor. pedig, melynek 5 év alatti kifizetését a hívek magukra vállalták, az egyházmegye vagy az egyházkerület pénztárából kölcsönvehessék.

Egyházkerületi közgyűlés a felterjesztő egyházmegye által felhozott okok alapján a sajókazai egyházközség kérelmét teljesíti s az említett tőkének a templom ujjáépítése céljára leendő felhasználását kivételesen s a 4000 korona kölcsön felvételét megengedi.

119. A felsőborsodi egyházmegye tavaszi közgyűlése pártolólág terjeszti fel megerősítés végett a *hangácsi* egyházközség adásvételi szerződését, mely szerint az egyházközség a hangácsi 107. sz. tkv. A 5. sorsz. 504. hrsz. a. álló 1200 □-öl területű ingatlanát 900 korona vételárért eladta az ottani r. kath. hitközségnek.

Az egyházmegye pártoló felterjesztése alapján egyházkerületi közgyűlés az említett eladást jóváhagyja s a bemutatott szerződést megerősíti, annak kikötésével, hogy a vételár tőke gyanánt lesz kezelendő.

120. A felsőborsodi egyházmegye tavaszi közgyűlése pártolólág terjeszti fel megerősítés végett a *radostyáni* egyházközség adásvételi szerződését, mely szerint az egyházközség a radostyáni 135. sz. tjkvben A † 1 sorszám 1354 hrsz. alatt levő pincéjét 90 korona vételáron eladta.

Az egyházmegye ajánlata alapján egyházkerületi közgyűlés a jelzett eladást helyben hagyja s a bemutatott szerződést megerősíti.

121. A felsőborsodi egyházmegye tavaszi közgyűlése felterjeszti a *dédesi* egyházközség az iránti kérelmét, hogy már államosított iskolájának beltelkét örök használatra telekkönyvileg az államnak adhassa át, oly kikötéssel, hogy e telken az állam a kor igényeinek megfelelő iskolát tartozik építeni és fentartani, melynek lehetőleg mindkét tanítója ref. vallásu s a kántori teendők végzésére alkalmas egyén legyen.

Egyházkerületi közgyűlés maga részéről is teljes mértékben osztja a felterjesztő egyházmegye által e kérelemmel kapcsolatban kifejezett aggodalmakat, s bár különben is elvi ellensége református iskoláink államosításának, azonban tekintettel az egyházközség nehéz anyagi helyzetére és a helyi viszonyokra, kivételesen hozzájárul a kérelem teljesítéséhez s az egyházmegye e tárgyban hozott határozatát jóváhagyja, azzal a

kivétellel, hogy az állammal kötelező szerződésben a „lehetőleg mindkét tanító ref. vallásu legyen“ szavakból a „lehetőleg“ szó kihagyandó.

122. A gömöri egyházmegye tavaszi közgyűlése pártolólag terjeszti fel a *zadorfalvi* egyházközség az iránti kérelmét, hogy ingatlanok vásárlása és parochiális melléképületek építése folytán előállott rendkívüli kiadásainak fedezésére az egyházkerületi pénztár kezelése alatt álló 5356 kor. tőkéjéből 1000 korona — visszatérítés kötelezettsége nélkül — rendelkezésére bocsáttassék.

Egyházkerületi közgyűlés a gömöri egyházmegye ajánlata alapján a kérelmet teljesíti, azonban az 1000 korona összeg visszatérítésének kötelezettsége mellett.

123. A gömöri egyházmegye tavaszi közgyűlése megerősítés végett felterjeszti *Samarjay János* főgondnok által a rimaszombati egyházközség javára tett adományról, mintegy 20 hold földről szóló alapítványlevelet 4 példányban.

Egyházkerületi közgyűlés örömmel értesül az egyház iránti odaadó buzgóság és áldozatkészség ez újabb bizonyosságáról s midőn a szép alapítványt hálás köszönettel fogadja, a bemutatott alapító-leveleket megerősíti s a nemes lelkű alapító iránt legteljesebb elismerését fejezi ki

124. A gömöri egyházmegye közgyűlése jóváhagyás végett felterjeszti az özv. *Szkarosy Gusztávné* szül. Szentpétery Teréziának néhai Szkarosy Gusztáv volt özörényi lelkész özvegyének az özörényi egyházközség javára tett, jelentékeny ingó és ingatlan vagyoni értékről szóló alapító levelet 4 példányban.

Egyházkerületi közgyűlés a maga részéről hálás szívvel fogadja el az igaz vallásosságáról jól ismert és általános tisztelettel körülvett úrnőnek az egyházunk iránti nemes lángolásáról

fényesen tanuskodó alapítványát, mellyel úgy saját, mint b. e. férje nevét egyházunk jóltevői között megörökítette, s midőn a bemutatott alapítóleveleket megerősíti, a Mindenható minden áldását és megsegítő kegyelmét kéri a férje halála által oly mélyen lesújtott úrnőre, hogy még sokáig élvezhesse az osztatlan becsülést és tiszteletet, mellyel egyházközsége, a gömöri egyházmegye és az egész egyházkerület őt körülveszi.

125. A tornai egyházmegye tavaszi közgyűlése ajánlólag terjeszti fel megerősítés végett a *szini* egyházközség 3 adásvételi- és 1 csere-szerződését, melyek szerint az egyházközség két iskola felépítése végett: 1. a szini 73. sz. tjkvben I. 1. sor. 12. hr. sz. a. ingatlanból az egyházközség 100 □-öl területet eladott 170 koronáért; — 2. a szini 64 sz. tjkvben I. sor. 265. hrsz. a. belsőséget az egyházközség megvette 2200 koronáért, — 3. a régi káplánházat és kertet 920 koronáért eladta; — 4. eddigi iskolahelyiséget és telkét elcserélte a Gazsi József tulajdonát képező, a szini 64. sz. tjkvben I. 1. sor. 265, 266. hrsz. a. ingatlan jutalékával.

Egyházkerületi közgyűlés a tornai egyházmegye ajánlata alapján a jelzett jogügyleteket jóváhagyja s a bemutatott szerződéseket megerősíti.

126. Az ungi egyházmegye f. é. tavaszi közgyűlése jóváhagyás végett felterjeszti azt a határozatát, mellyel megengedte az *ungvári* egyházközségnek, hogy az özv. Fidi Béláné, szül. Turi Zsuzsanna által ajándékozott 6000 koronán temető céljára vásárolt 3 holdnyi terület felső részének az ajándékozó akaratához képest a mindenkor ungvári ref. lelkész részére szülővel leendő betelepíthetése végett a 8112 kor. 40 fillért tevő lelkészi fizetési alapból 2000 koronát kiszakítson s abból 1800 koronát szülőtelepítésre fordítson, 200 koronát pedig a lelkészi fizetési alap jelenlegi állásának biztosítására takarékpénztárilag vagy más alkalmas módon gyümölcsöztesse mindaddig, míg a 200 korona 2000-re nem emelkedik.

Egyházkerületi közgyűlés a felterjesztő egyházmegye ajánlata alapján az ungvári egyházközség kérelmét teljesíti s az ungi egyházmegye közgyűlésének arra vonatkozó határozatát egész terjedelmében jóváhagyja.

128. Az ungi egyházmegye tavaszi közgyűlése pártolólág terjeszti fel a *nagygejőci* egyházközség az iránti kérelmét, hogy iskolaépítés céljaira 10000 korona törlesztéses kölcsönt vehessen fel.

Az egyházmegye ajánlata alapján egyházkerületi közgyűlés a kérelmet teljesíti.

129. Az ungi egyházmegye pártolólág terjeszti fel a *tizzasalamoni* egyházközség az iránti kérelmét, hogy az iskola és tanítói lakás átalakítása céljaira 8000 korona kölcsönt vehessen fel.

Az egyházmegye ajánlata alapján a kérelem teljesítetik.

130. Az alsózempléni egyházmegye tavaszi közgyűlése pártolólág terjeszti fel *Máthé Gyula* karcsai lelkész kérelmét a pácini leányegyházközség anyásítása folytán megcsonkult kongruájának kiegészítése iránt.

Tekintettel a folyamodó által felhozott méltánylást érdemlő körülményekre, egyházker. közgyűlés a kérvényt a főt. pöspöki hivatalhoz teszi át, azzal a kérelemmel, hogy a nagymélt. vallás- és közokt. minisztériumnál a karcsai lelkész államszegélyének megfelelő felemelését kieszközölni méltóztassék.

131. Az alsózempléni egyházmegye tavaszi közgyűlése jelenti, hogy Tarnai Endréné szül. Eperjesi Ilona péceli lakos 2600 kor. alapítványt tett a *legyesbényei* egyházközség részére. Kéri egyuttal az alapítványi összegnek az egyházker. pénztárba elhelyezését.

Egyházkerületi közgyűlés a maga részéről is hálás köszönetét és elismerését fejezi ki az alapítványtevő iránt s midőn az alapítványt elfogadja, felhívja az alsózempléni egyházmegyét, hogy a jkvi kivonatba foglalt alapítólevelet 4 példányban leiratva, megerősítés végett f. é. őszi közgyűlésünkre terjessze be. Az alapítványi összegnek az egyházker. pénztárba elhelyezése iránti kérelmet szívesen teljesíti.

132. Az alsózempléni egyházmegye tavaszi közgyűlése pártolólagterjeszti fel a *bereckii* egyházközség azon kérelmét, hogy hatóságilag bezárt rozzant templomuk megújítására a lelkész fizetésére szolgáló 6000 korona magtáralapot használhassák fel, miután ez alapnak 1869-ben készült szabályai megengedik az alap felhasználását az esetre, ha a lelkész és tanító díjazását az állam fogja biztosítani. A lelkésznek a magtáralapból húzott eddigi jövedelmét a hívek által fizetendő egyházi adó fogja pótolni.

Tekintettel a felterjesztésben felhozott nehéz helyzetre, egyházkerületi közgyűlés hajlandó a bereckii egyházközség kérelmét teljesíteni azzal az előfeltétellel azonban, hogy az egyházmegye készítsen, illetőleg készíttessen pontos kimutatást, mennyi az, amit a lelkész a magtáralap jövedelméből eddig élvezett s mily összeget minő kulcs szerint vállaltak magukra a hívek egyházi adó gyanánt s eziránt kérjen tőlük hiteles, kötelező nyilatkozatot. Továbbá készíttessen tervrajzot és kimerítő költségvetést a templom újjáépítéséről, illetőleg a mai meg nem felelő helyen levő templom helyett új helyen, új templom építésének költségeiről s mindezekről f. é. őszi közgyűlésünkre terjessen be részletes jelentést, amikor aztán az egyházkerületi közgyűlés dönteni fog a magtáralap felhasználhatása iránti kérdés felett.

133. Az alsózempléni egyházmegye tavaszi közgyűlése pártolólag terjeszti fel megerősítés végett a *mezőzombori*

egyházközség adásvételi szerződését, mely szerint az egyházközség templomépítési célra 128 □ öl területű ingatlant vásárol 512 kor. vételáron.

Az egyházmegye ajánlata alapján egyházkerületi közgyűlés a jelzett vétel ügyletet jóváhagyja s a bemutatott szerződést megerősíti.

134. Az alsózempléni esperes ajánlólag terjeszti elő a *bodroghalászi* egyházközség az iránti kérelmét, hogy az iskola építési célból már a múlt 1910. évben a főtiszt, püspöki hivatal jóváhagyásával felvett 4000 kor. kölcsön engedélyezése egyházkerületi határozatban is kimondassék.

Egyházkerületi közgyűlés annak a kifejezése mellett, hogy a bodroghalászi egyházközség előjáróságát mulasztás terheli, amiért a kérdéses kölcsön felvételét az egyházmegyei közgyűlésnek be nem jelentette a kérelmet kivételesen teljesíti s a 4000 kor. kölcsön felvételét utólagosan jóváhagyja.

135. Az alsózempléni egyházmegye tavaszi közgyűlése be-terjeszti a berzéki egyházközség *Szemere—Törös* alapítványának 1910. évi számadását. Az alap állása jelenleg 5000 korona.

Tudomásul vétetik. Miután azonban az egyházmegye felterjesztéséből egyáltalán nem tűnik ki, hogy az egyházmegye a számadást tényleg megvizsgálta-e, egyházkerületi közgyűlés utasítja az egyházmegyét, hogy jövőre a számadást alaposan megvizsgálva terjessze fel.

136. Az alsózempléni egyházmegye pártolólag terjeszti fel a *legyesbényei* egyházközség az iránti kérelmét, hogy a lakóházak közé ékelt tanítói és papi ingatlanait belhelyeknek eladhassa s az így remélhető jelentékeny (60.000 kor.) vételáron alkalmas helyen szántóföldeket vásárolhasson s így az egyházközséget virágzóbb helyzetbe hozhassa.

Az egyházmegye ajánlata alapján egyházkerületi közgyűlés a legyesbényei egyházközség kérelmét teljesíti s az említett ingatlanok eladását megengedi, azzal a kikötéssel, hogy a vételáron az eddigi célra szolgáló szántóföldek vásároltassanak. Az eladási és vételi szerződések megerősítés végett a rendes úton felterjesztendők. A befolyó vételár pedig addig, míg arra valamely vett ingatlan kifizetése esedékessé nem válik, az egyházmegyei vagy az egyházkerületi pénztárba helyezendő el.

137. Az alsózempléni egyházmegye tavaszi közgyűlése pártolólágg terjeszti fel jóváhagyás végett a *semjéni* egyházközség parókhia építésre vonatkozó költségvetését és tervrajzát s az iránti kérelmét, hogy e célra és a templomtető befestésére 7000 korona kölcsönt vehessen fel.

Az egyházmegye ajánlata alapján egyházkerületi közgyűlés a semjéni egyházközség parókhiaépítési tervét jóváhagyja s a 7000 korona kölcsön felvételét megengedi.

138. Az alsózempléni egyházmegye tavaszi közgyűlése pártolólágg terjeszti fel:

1. az *ágcsernői* leányegyházközség kérelmét, mellyel iskola és tanítói lak építésére 12.000 korona törlesztéses kölcsön felvételére kér engedélyt,

2. a *nagytárkányi* egyházközség kérvényét ugyanazon célra 8000 korona,

3. a *csobaji* egyházközség kérvényét ugyancsak iskola építésre 19,000 korona,

4. a *nagyrosványi* egyházközség kérelmét a templom rozant tetőzetének megújítására megfelelő törlesztéses kölcsön felvételének engedélyezése iránt.

Az egyházmegye ajánlata alapján egyházkerületi közgyűlés mind a négy egyházközség kérelmét teljesíti.

139. A felsőzepléni egyházmegye tavaszi közgyűlése ajánlólag terjeszti fel:

a) a *nagybárii* egyházközség az iránti kérelmét, hogy a tanítói lakás felépítésének költségeire addig, míg első helyen engedélyezett tőkesegélyét megkapná, 4000 kor. kölcsönt vehessen fel az egyházkerületi pénztárból,

b) az *alsómihályi* egyházközség kérelmét lelkészlak építési költségeire 8500 kor. kölcsönnek az egyházkerületi pénztárból felvétele iránt,

c) a *hoóri* egyházközség kérelmét az iskolaépítésből fedezetlenül maradt tartozásának ideiglenes fedezésére 6000 kor. kölcsönnek az egyházker. pénztárból felvétele iránt,

d) a *magyarizségi* egyházközség kérelmét egyházi melléképületek felállítására 4000 kor. kölcsönnek az egyházker. pénztárból leendő felvétele iránt.

Az egyházmegye ajánlata alapján mind a négy egyházközség kérelme teljesítettik s az iratok elintézés végett áttétetnek az egyházker. pénzügyi választmányhoz.

140. A *szikszói* egyházközség az abauji esperes által ajánlott azzal a kérelemmel járúl a főt. egyházkerületi közgyűléshez, hogy az egyházközség szorult anyagi helyzetére való tekintettel, engedje meg három régi urasztali edényének — melyek közül jelenleg csak egy volt használatban — az országos iparművészeti múzeum által felajánlott 5000 korona vételáron való eladását s a vételári összegnek az egyházközség adósságai letörlesztésére fordíthatását. Az abauji egyházmegyei közgyűlés azért nem tárgyalhatta az ügyet, mert az egyházközség későn kapta meg az iparművészeti múzeum ajánlatát.

Egyházkerületi közgyűlés a kérvényt szabályszerű tárgyalás végett visszateszi az abauji egyházmegyéhez, mert ily jelentékeny értékű műkincs eladásánál az egyházmegye véleményét semmi esetre sem lehet mellőzni s felhívja az egyházmegye figyelmét arra, hogy ily műkincscsel bíró tárgyak eladása, mint azt egyházkerületünk több ízben kifejezte, csak szakértői becslés alapján engedélyezhető.

141. Olvastatik Szemán Józsefné szül. Róczei Borbála ládbesenyői lakos felebbezése a felsőborsodi egyházmegye tavaszi közgyűlésének 26. sz. ama határozata ellen, mellyel helybenhagyta a ládbesenyői presbytériumnak azt a határozatát, mely szerint a múlt évi karácsony alkalmával több ládbesenyői egyháztag által ajándékozott új szószéki terítő a Szemán Józsefné által 3 évvel előbb ajándékozott terítőre borítottassék. Szemán Józsefné e határozattal szemben azt kéri, hogy az ő terítője és az új terítő felváltva használtassék.

Egyházkerületi közgyűlés, méltányolva a a felebbező egyháztag által felhozottakat, a felsőborsodi egyházmegye e tárgyban hozott határozatát feloldja s utasítja a ládbesenyői egyházközség presbytériumát, hogy úgy a Szemán Józsefné által ajándékozott, mint az újabban többek által ajándékozott terítőket oly módon használja és alkalmazza, hogy mindkét ajándék az adományozók kegyeletes érzelmeinek megbecsülésével alkalmas és méltó elhelyezést nyerjen a templomban (esetleg egyik a szószéken, másik a papszákon.)

142. A *balogiványi* és *nemesradnóti* egyházközségek — a gömöri egyházmegye meleg ajánlása mellett — a Gusztáv Adolf-egylethez segélyért folyamodnak.

Mindkét folyamodó egyházközség a gömöri egyházmegye kötelékébe tartozván, felhivatnak a többi egyházmegyék is, hogy a segélyezésre leginkább rászorult egyházközségek közül őszi gyűlésünkre — a konvent legutóbbi megállapodása szerint — egyet-egyét, vagy legfeljebb kettőt szintén terjesszenek fel, hogy azok közül közgyűlésünk a két legsúlyosabb helyzetben levő egyházközséget kiválaszthassa és segélyezésre — a közalapi végrehajtó bizottság útján — a Gusztáv Adolf-egylethez juttathassa.

143. Az egyházmegyékből *közhirdetésre* ajánlatnak:

Bodzásujlak, Szürnyeg, Magyarsas, Beretke, Lekenye, Trizs, Bódvaszilás, Jablonca, Lucska, Ungtarnóc, Minaj, Vajkóc.

144. Megállapított szolgálatképtelenség alapján *káplán-tartási díjknak* és káplánjaik részére a fizetéskiegészítésnek megállapítását kérik egyházmegyéik pártoló felterjesztése mellett:

1. Hallgató János felsőméri lelkész betegség alapján;
2. Jakab János szendszalai lelkész magas életkor és betegség alapján;
3. Sallay Sándor erdőhorvátii lelkész 72 éves kora s ebből folyó gyengeségei alapján;
4. Szánthó István bodrogolaszi lelkész betegség (agyvérzés) alapján;
5. Török Andor lácai lelkész súlyos betegség alapján;
6. Seres József nemesmartonfalvi lelkész magas életkora s ebből folyó gyengeségei alapján;
7. Morvay József kistráti lelkész 80 éves kora s ebből folyó gyengeségei alapján.

Egyházkerületi közgyűlés a felterjesztett egyházmegyei határozatok és a csatolt orvosi bizonyítványok alapján: Hallgató János felsőméri, Jakab János szendszalai, Sallay Sándor erdőhorvátii, Szántó István bodrogolaszii, Török Andor lácai, Seres József nemesmartonfalvi és Morvay József kistráti lelkészeket szolgálatképteleneknek jelenti ki s részökre a káplántartási díj és káplánjaik részére a fizetéskiegészítés megállapítását kéri.

145. A Magyar Ref. Tanítók Orsz. Egyesülete kéri egyházkerületünket annak elrendelésére, hogy a ref. tanítók egyházmegyénként mindenütt egyesületeket alkossanak és hogy ezek az egyesületek a Magyar Ref. Tanítók Orsz. Egyesületébe kötelezőleg kivétel nélkül belépjenek.

Őszi gyűlésünkre való javaslat tétel végett kiadjuk az egyházkerületi tanügyi bizottságnak.

146. Ugyanaz az egyesület azt kérelmezi, hogy tekintettel a szabad és egészséges fejlődésre s nem kockáztatva amellet az egyházkerület anyagi érdekeit sem, az egyes tantárgyakra ne egy, hanem több megfelelő tankönyvet kiadni s a már kiadottakat legalább 10 évenként, a folytonos fejlődésben levő tanügyi irodalomra való tekintettel, újabb pályázat útján felújítani méltóztassék.

Javaslattétel végett a Sárospataki Irodalmi körhöz tételik át. A Kör őszi gyűlésünkre — az egyházkerületi tanügyi bizottság útján — adja be jelentését.

147. Ugyanaz az egyesület kérelmet intéz az egyházkerülethez a népiskolai szervezet s a tanítói szolgálati pragmatika egyöntetűvé tétele tárgyában. Egyúttal bemutatja a tisztántúli egyházkerületnek idevonatkozó munkálatát.

Kiadatik az egyházmegyéknek, hogy tanítóegyesületeik és tanügyi bizottságaik kölcsönös hozzászólása után — e. k. tanügyi bizottságunk útján — adjanak véleményt 1912-ik évi őszi közgyűlésünkre.

148. Az ORLE. aziránt keresi meg a többi egyházkerület mellett a mi egyházkerületünket is, hogy rendelje el az iskolákban az alkoholelleses oktatást és a majálisok tartásánál ne engedjen alkoholt fogyasztani. A középiskolák, theologiák, tanítóképző-intézetek ifjúságát teljesen tiltsa el az alkohol fogyasztásától.

Az alkoholelleses mozgalom intentióit közgyűlésünk is a legteljesebb méltánylásban részesíti: intézkedésnek azonban, a hatósága alatt álló iskolákban, ez idő szerint azért sem látja szükségét, mivel az egyes intézetek kormányzati és fegyelmi rendszabályai az ifjúságnak e tekintetben való megoltalmazására nézve a megfelelő rendelkezéseket most is magukban foglalják.

149. Az Országos Ref. Tanáregyesület elnöksége beadványában az egyházkerületeket s azok között a miénket is

arra kéri, hogy a hatóságaik alá tartozó iskolákban, amennyiben az még nem történt volna meg, a tanárok lakáspénzét az E. T. VI. t.-c. 85. és 112. §§. értelmében rendezze vagy rendeztesse.

Egyházkerületi közgyűlésünk a maga részéről is tisztában van azzal, hogy a tanári lakáspénzek rendezését nemcsak egyházi törvényeink idézett szakaszai, de a komoly életszükséglet is határozottan megkívánják. Ennek tudatában rendezte is a sárospataki főiskola és a miskolci felsőbb leányiskola tanárainak lakáspénzét. Azért most már felhívja a miskolci ref. és a rimaszombati egyesült prot. főgimnázium igazgatótanácsát, amennyiben az még nem történt volna meg, a lakáspénzek törvényszerű rendezésére annyival is inkább, mert az érdekelt tanárokat jelenlegi csekély lakpénzilletményük mellett nyugdíjaztatásuk alkalmával érzékeny anyagi veszteség éri. Egyúttal felhívja nevezett két igazgató-tanácsot e tárgyban jelentésök mielőbbi megtételére.

150. Az abauji egyházmegye indítványozza, hogy közgyűlésünk a családkönyvek vezetését a lelkészek részéről az egész egyházkerületben rendelje el s az erre vonatkozó mintát készíttesse meg; esetleg e tárgyban a Konventre felterjesztést tenni méltóztassék.

Közgyűlésünk — az egyöntetőség kedvéért — az egyetemes konventet kéri fel, hogy egy családkönyvi mintát készíttetni s azt hozzászólás végett az egyházkerületekre letenni sziveskedjék

151. A felsőborsodi egyházmegye kéri az egyházkerületet, hogy a lelkészárvák *Kálvineumát* a közhirdetésre ajánlt intézetek sorába állandóan felvenni méltóztassék.

Mivel egyházkerületünk a lelkészárvák *Kálvineumát* egy és más úton nagyobb segélyösszegekről kívánja biztosítani, mint aminő a

közhirdetések útján egy-egy intézetnek jutni szokott s ez irányban más lépéseket is tesz, a felsőborsodi egyházmegye felterjesztése tárgyalanná lett.

152. Felsőzemplén javasolja, hogy a tanítók részére az államsegély a vallás- és közoktatásügyi minisztérium által oly késedelmesen utaltatik ki, hogy sokszor csak 6—6 hónap múlva juthatnak hozzá, ami anyagi zavarokra vezet. Intézkedést kér a kiutalás gyorsabb foganatosítása iránt.

Közgyűlésünk megbizsa püspök urat, hogy a tanítók államsegélyének gyorsabb és pontosabb folyósítása iránt — egyházkerületünk nevében kérje fel a vallás- és közoktatásügyi minisztériumot.

153. A gömöri egyházmegye sürgeti, hogy a nyomtatott egyházlátogatási jegyzőkönyv kérdései közzé a keresztelésre vonatkozó kérdések is iktattassanak be.

Egyházkerületünk e miatt az egy kérdés miatt a már kinyomatott kérdőíveket a használatból ki nem vonhatja, hanem figyelmezteti az egyházlátogató küldöttségeket, hogy úgy a keresztelésre, mint bármely más, fontosnak és szükségesnek gondolt tudnivalókra vonatkozó kérdéseket önmaguktól is iktathatnak be a nyomtatott kérdőívbe.

154. A gömöri egyházmegye tavaszi közgyűléséből aziránt keresi meg egyházkerületünket, hogy a teológiai ifjúságnak gyakorlati kiképzésére sárospataki főiskolánkban nagyobb súly fektettség s erre nézve egyházkerületünk tegye meg a szükséges intézkedéseket.

Miután egyetemes konventünk a lelkészek gyakorlati kiképzésének kérdésével épen f. évi tavaszi ülésében behatóan foglalkozott s arról, a most letárgyalt teológiai akadémiai tanul-

mányi rend keretében, a mai követelményeknek megfelelően gondoskodott: ez idő szerint nincsen szükség újabb és további intézkedésre.

155. Szücs György rimaszombati énekvezér aziránt kérelmez, hogy az országos lelkészi nyugdíjintézetbe öt éven át fizetendő 372 kor. belépti és tagsági díjának 73%-át, a lelkészekéhez hasonlóan, valamely tárból egyházkerületünk utalja ki az ő részére.

A lelkészek 73% segélyének kiutalása az e célra fordítható összeget teljesen kimerítvén, Szücs György kérelmét közgyűlésünk nem teljesítheti.

156. A tornai egyházmegye 1911. ápril 24-én Perkupán tartott közgyűléséből sérelemképen jelenti, hogy a szádélői áll. elemi iskolában — az állammal kötött szerződés ellenére — a Véczy Viktor volt tanító és énekvezér helye, ideiglenesen bár, egy róm. kath. vallású tanítónővel töltetett be, amiért aztán, amikor a lelkész a filiában szolgál, Szádélőben nem lehet isteniszteletet tartani.

Egyházkerületünk meggyőződésén arról, hogy a szádélői egyházsközégnek az állammal 1899. évben 21463. sz. a. kötött szerződése értelmében a mindenkori szádélői állami tanító „köteles az egyház által adandó és szabályszerű kántori díjlevéllel biztosított külön díjért a ref. egyházközség kántori teendőit is ellátni“, amiben az is benne foglaltatik, hogy Szádélőben csakis férfitanító alkalmazható, miután isteniszteletet, még inkább temetést — egyházi rendtartásaink szerint — nő egyáltalán nem végezhet: a tornai egyházmegye által felterjesztett sérelemről mély sajnálattal értesül s megbízza püspökét, hogy annak sürgős orvoslása iránt a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter urat haladéktalanul keresse meg.

157. A *tornaujfalusi* leányegyházközség, miként egyházközségeink legnagyobb része, adócsökkentési segélyért szintén folyamodott, de az egyházközség hívei vagyoni állapotának megvizsgálása után kérelmével elutasított. Erre az egyházközség hívei az egyházi adó és az eddigi köteles szolgálmányok teljesítését megtagadták. Az egyházmegye ekkor felhívta őket, hogy az E. T. III. t.-c. 11. §. alapján, záros határidő alatt, új adókulcsot készítsenek. Az egyházközség a felhívásnak nem tett eleget. Most az egyházmegye, miután a hívek sem a régi adókulcs szerint fizetni nem akartak, sem az egyházmegye utasítására új adókulcsot nem készítettek s azt megerősítés végett az egyházmegyei közgyűléshez fel nem terjesztették: két egyházmegyei tanácsbirót küldött ki az egyházközség ügyeinek s vagyoni képességének megvizsgálására és a törvény értelmében leendő új adókulcs készítésére. A kiküldött bizottság az egyházközség szükségleteinek megfelelően, az új adókulcsot elkészítette s az E. T. III. t.-c. 13. §. a) pontjában megszabott intézkedés alkalmazásával a hívek évi egyházi adóját 188 korona 04 fillérben állapította meg.

A tornai egyházmegye a kiküldöttek által készített új adókulcstervezetet megerősítette s azt a tornaujfalusi egyházközségre nézve kötelezővé tette, a presbitériumot pedig az egyházmegyei küldöttek által felszámított eljárási költség megtérítésére kötelezte, s ezen határozatát egyházkerületi közgyűlésünk elé hivatalból felterjesztette.

Egyházkerületünk közgyűlése a tornai egyházmegyének a felterjesztésben foglalt intézkedését jóváhagyó tudomásul veszi.

158. Az ungi egyházmegye jelentést tesz az állami és községi elemi iskolák sikeres vallás- és énektanításáról.

Tudomásul szolgál.

159. Az ungi egyházmegye jelenti, hogy a Horváth Mária alap 1910. évi bevétele: 43917 K 62 f, kiadása: 31864 K 08 f. pénztári maradványa 12053 K 54 f, összesen: 184182 korona 18 fillér.

Tudomásul szolgál.

160. Az ungi egyházmegye 1911. április 25-én Ungváron tartott közgyűléséből aziránt kívánja megkeresni egyházi felsőbb hatóságainkat, hogy azért a veszteségért, mely az anyakönyvi kiadványok jövedelmének elvesztése miatt főleg a népesebb egyházak lelkészeit érte: a lelkészeknek a kormány által megfelelő kárpótlás adassék.

Egyházkerületi közgyűlésünk a maga részéről is kénytelen meghajolni ama sajnálatos tény előtt, hogy a polgári anyakönyvvezetés behozatala óta lelkészeinknek az anyakönyvi kiadványokból befolyó addigi jövedelme — amely pedig kivált a népesebb egyházközségekben tekintélyesebb összeget képviselt — hovatovább csökken, sőt 5—6 év múlva úgyszólván teljesen megszűnik: ugyanazért az ungi egyházmegye indítványát felterjeszti az egyetemes konvent elé, különösen abból az okból, hogy a lelkészi fizetésnek 2400 koronára való felemeltetéséhez ez is egyik érvül és indokul szolgáljon.

161. Az ungi egyházmegye beterjeszti a *korláthelmeci, felsőröcsei* és *szalókai* egyházközségeknek a kerületi szükösi tárt illető fél papi jövedelemre vonatkozó számadásait. E szerint Korláthelmec 210 koronát, Felsőröcse 553 K 62 fillért, Szalóka két évről 1054 K 24 fillért köteles a szükösi tárba befizetni.

Tudomásúl szolgál. Egyúttal a megnevezett egyházközségek felhivatnak, hogy a kimutatott összegeket az egyházkerület pénztárába fizessék be.

162. Az egyetemes konvent elnöksége megküldi az egri vallássérelmi ügyben 1910. évi tavaszi közgyűlésünk 106. sz. határozatából tett püspöki felterjesztésre érkezett 70217—1910. sz. miniszteri leiratot, melyben arról értesíti egyházkerületünket a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur, mely szerint Hevesvármegye tanfelügyelőjét utasította az a feletti szigorú örökösre, hogy ezután az egri. róm. kath. leánynevelő intézetben a ref. tanulók szabályszerű vallásoktatásban részesüljenek az illetékes hitoktató részéről, s az iskolai bizonyítvány

csak az esetben tekinthető államérvényesnek, ha a hittanjegyet az illetékes hitoktatótól nyerte a tanuló, s hogy jövőre ebben az intézetben szabálytalanságok elő ne forduljanak, a főnöknő szigorúan utasított, hogy az 1894. évi 32. t.-c. 2. §-ának a gyermekek vallásos nevelésére vonatkozó rendelkezései az intézetben kivételt nem tűrő módon respektáltassanak.

Az egyházi főtanfelügyelő egyben arra is utasította az intézet vezetőségét, hogy az abban levő elemi, polgári, felsőbbféleány és tanítónőképzőbe beirt prot. növendékek teljes névjegyzékét minden tanév elején az egri ref. lelkészi hivatalnak rendelkezésére bocsássa, ami a folyó tanévben már meg is történt.

Megnyugtató tudomásul szolgál.

163. Az ungi egyházmegye pártolólág terjeszti fel az *eszényi* egyházközség azon kérelmét, hogy az egyetemes konvent 1909. évi 357. számú jegyzőkönyvében foglalt azon határozata, amely az eszényi egyházközség káplántartási jogosultságát megállapítja, hajtassék végre, s az eszényi egyházközség részére az 1000 kor. kápláni fizetés folyóvá tétessék.

Mivel ebben a kérdésben az Egyetemes Konvent már végérvényesen döntött s így egyházmegyei és kerületi közgyűlési határozatok hozatalának és felterjesztéseknek a szüksége fenn nem forog: az iratok, az ügynek közgazgatási uton leendő elintézése végett visszaadatnak az ungi egyházmegye esperesének.

164. *Papp József* sátoraljaujhelyi vallástanító-lelkész azzal a kéréssel járul az egyházkerületi közgyűlés elé, hogy az egyházkerület, mint az ő állását fentartó testület, szíveskedjék elvállalni helyette a 2%-os nyugdíjintézeti járulék fizetését, illetőleg ennek az egyházkerület pénztára által leendő fizetésére kötelező nyilatkozatot adni méltóztassék, kérelmét az egyháztanács VII. t.-c. 26. §-ára támasztja, a melynek 3-ik pontja szerint az intézetbe felvett tagok állásait fentartó egyházközségek, testületek részéről az illető törzsfizetések 2%-a évi járulékképen fizetendő.

Egyházkerületi közgyűlés a kérelmet indokoltnak tekinti s az egyházkerületi pénztárt a Papp József törzsfizetése után járó 2⁰/₁₀-nyi összegnek a költségvetésbe való felvételére és kifizetésére utasítja.

165. *Egyed Béla* sziréntalvai előkönyörgő tanító, aki egyházkerületünktől, 1904-ben (őszi gyűlés jkvi 101. szám) felhozott fontos okaira való tekintettel, kivételesen engedélyt nyert arra, hogy a II. évi theol. akadémiai tanfolyamot s illetőleg ennek második felét a tantárgyak hallgatása nélkül befejezhesse és az alapvizsgát letehesse: most, miután az engedély meghasználásában elháríthatatlan anyagi okok gátolták meg, — ismételten esedezik az engedély felelevenítése, illetőleg annak újabb megadása végett. — Kitűnő bizonyítványokkal igazolja a lelkészi hivatal iránt való nemes vonzódását s előkönyörgői minőségben kifejtett lelkészi érdemeit (szirénfalvai lelkész és ungi egyhm. esperes bizonylatai.)

Egyházkerületi közgyűlés, bizonyítva tudván azt, hogy folyamodó 1904-től is folyvást teljesített lelkészi szolgálatokat, valamint azt is, hogy a lelkészi hivatal után lelki szükség szerint áhítozik, 1904. évi 101. sz. jkvi gyűlés határozatát fentartja, illetőleg felújítja s felhívja a sárospataki theol. akadémiai tanári kart, hogy tőle a colloquiumokat és alapvizsgálatot f. évi szept. havában vegye fel.

166. *Fóris Béla* ref. helyettes lelkész f. évi április 23-án kelt kérvényében engedélyt kér 1. arra, hogy f. év június havában a Sárospatakon tartandó lelkészképesítő vizsgálaton a második vizsgálatot letehesse, 2-szor kéri, azt, hogy vizsgálata sikerülése esetén néki a bizonyítványa azonnal adassék ki, noha ő az első vizsgálatot szeptemberben állotta ki. Ez utóbbit annyival inkább is kéri, mert — mint egy évre visszavetett egyén — már 3-ik éve káplánoskodik.

Egyházkerületi közgyűlés a folyamodó első kérelmét szívesen teljesíti, a másodikat azon-

ban, miután hasonló kérelmekkel szemben az egyházkerületi közgyűlés már visszautasító álláspontot foglalt el, (1910. évi május jkvi. 140. p.) nem teljesítheti.

E határozat felől a lelkészvizsgáló bizottság is értesítettik.

167. Olvastatott a József kir. herceg szanatórium-egyesület kérvénye, az általa gondozott tüdőbetegek javára az egyházkerületben levő felekezeti iskolákban önkéntes adományok gyűjtésének engedélyezése iránt.

Tekintettel ezen egyesület humánus és általános működésére, egyházkerületünk a kért gyűjtési engedélyt megadja, — kimondván, hogy a gyűjtés alkalmával, annak teljesen önkéntes jellege világosan kiemelendő, s ekként adakozásra senki sem kényszeríthető.

168. Olvastatott az Országos Állatvédő Egyesület vezetésének egyházkerületünk püspöki hivatalához f. év márc. 10-diki kelettel 303. sz. alatt küldött következő felhívása.

Méltóságos és Főtiszteletű püspöki hivatal!

Kegyeskedjék megengedni, hogy az Országos Állatvédő Egyesület nevében az alábbi tiszteletteljes kérelemmel járulhassunk püspöki hivatala elé.

Hogy püspöki hivatalnak céljaink és működésünk iránt némi tájékoztató adatot terjeszthessünk elő, bátorodunk 1. alatt „Mit akar az Országos Állatvédő Egyesület?” c. kiadványunkat mély tisztelettel bemutatni.

Egyesületünk 1906. évben azzal a kérelemmel járult a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, hogy az Észak-Amerikai Egyesült-Államok példáját követve, *rendelje el, hogy az ország elemi iskoláiban évenként egy nap a madarak és fák etikai és gazdasági jelentőségének ismeretetésére fordítottassék és ez oly alakban történjék, hogy a madarak és fák napja egy iskolai ünnepély jellegével birjon.*

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur egyesületünk kérelmének egész terjedelmében eleget tett és 1906. évi április hó 27 én 26,120. sz. a. a megfelelő rendeletet ki is adta.

A madarak és fák napjának kezdeményezése és rendszeresítése tekintetében lüzetes és kimerítő tájékoztatást nyujtsanak a 2. alatt tisztelettel mellékelt munka („Madárvédelmi Törekvések Magyarországon“) függelékének III, IV, V. számú okmányai.

Az Országos Állatvédő Egyesület abból a célból, hogy a néptanítóknak az említett rendeletből folyó teendőit megkönnyítő irodalmi pályázatokat hirdetett oly munkák szerkesztésére, melyek a tanítóknak a nap miként ünneplésére nézve utmutatást és előadási mintákat nyujtanak. E pályamunkákat az egyesület kívánatra minden néptanítónak díjtalanul és porómentesen megküldi. E kiadványainknak egy példányát 3. alatt tisztelettel bemutatni bátorkodunk.

Egyesületünk kötelességének tartván azt is, hogy a madarak és fák napja intézményének fejlődését és megerősödését állandóan figyelemmel kísérje és ez intézmény iránt az érdekelt körök rokonszenvét felkeltse: tájékozást óhajtott szerezni az iránt, hogy a madarak és fák napjának intézménye miként érvényesül a gyakorlatban?

E célból egyesületünk a mult 1910. év tavaszán egy köriratban azzal a kérelemmel fordult a tanfelügyelőségekhez, hogy ha jónak látják a madarak és fák napjának megünnepléséről az iskoláktól beérkező jelentéseket engednék át egyesületünknek abból a célból, hogy a jelentéseket feldolgozva összeállítsa és az összeállítást közlétegye.

Egyesületünk e mondhatni båtortalan első lépésének meg volt az az örvendetes eredménye, hogy már az első alkalommal 1407 iskolai jelentéssel rendelkezünk és az így nyert anyag feldolgozásával az első kísérletet megtehettük E kísérletnek eredményét a „madarak és fák napjáról szóló iskolai jelentések I. Évkönyve 1910.“ c. kiadványunkban mellékelve 4. alatt tisztelettel bemutatni bátorkodunk.

A kir. tanfelügyelőségeknek ez első Évkönyvet az

imént küldöttük meg, kifejeztük köszönetünket az irányunkban tanusított előzékenységükért és felkértük őket, hogy a nap megünnepléséről beérkezendő iskolai jelentéseket feldolgozás és összeállítás céljából az idén is átengedni sziveskedjenek.

Midőn ezekben a Madarak és Fák Napja intézményének öt évi fennállása óta tett nevesebb lépéseinkről beszámoltunk, most már jelen tiszteletteljes előterjesztésünk bevezető soraiban jelzett kérelmünknek is kifejezést adni bátorkodnánk.

Tiszteletteljes kérésünk pedig oda irányulna, hogy püspöki hivatal, tekintettel arra,

hogy a Madarak és Fák Napja alkalmas arra, hogy a gyermekvilágot a természethez közelebb hozza, és ezuton erkölcsi és vallásos érzését fokozza;

hogy ennek a napnak tavasszal jórészt a szabadban való megünneplése az eddig gyakorlatban volt u. n. majálisokat célszerűen pótolhatja,

hogy etikai és közgazdasági jelentőségénél fogva a népiskolai nevelés eredményére és színvonalára csakis kedvező hatást gyakorolhat:

kegyeskedjék püspöki hivatal a fennhatósága alatt álló valamennyi népiskolában a madarak és fák napját évenként megtartandó iskolai ünnepély gyanánt rendszeríteni és elrendelni, hogy a madarak és fák napját valamennyi elemi iskolában lehetőleg már ez év tavaszán megünnepeljék.

Abban a kellemes reményben, hogy püspöki hivatal a madarak és fák napjának intézménye iránt általunk táplált meleg szeretet sugalta törekvéseinket méltányolni kegyeskedik, bátorkodnánk azt a kérést is előadni, hogy püspöki hivatal a fennhatósága alatt levő elemi iskolák felettes hatóságait felhívni méltóztatnék arra, hogy a madarak és fák napjának megünnepléséről hozzájuk érkező iskolai jelentéseket egybegyűjtve, egyesületünknek feldolgozás és összeállítás céljából átengedni sziveskedjenek.

Hogy az elemi iskolák tanítóságának a madarak és fák napjának megünnepléséről szóló jelentések szerkesztését megkönnyítsük, egy erre a célra alkalmas kérdő-

ivet készítettünk, melyet a tanügyi hatóságoknak, iskolaigazgatóknak és tanítóknak kívánatra a szükséges példányszámban *dijtalanul és portómentesen* megküldünk. E kérdőív egy példányát 5. alatt tisztelettel csatoljuk. Ugyanez irányban a Néptanítók Lapja ápr. 1-i számában a néptanítókhoz szóló kérelmünk is közöltetett, melyben mindazok, akik bárminő okból kérdőiveinket igénybe nem vették, teljes tájékoztatást találnak azokra a kérdésekre nézve, melyekre a jelentésekben kiterjeszkedniök célszerű lenne. Nagy háálára kötelezne püspöki hivatal bennünket, ha az elemi iskolák tanítóságának figyelmét e kérdőívre felhívni kegyeskednék.

Midőn a madarak és fák napjának intézményét és tiszteletteljel kérésünket püspöki hivatal nagybecsű jóakarata és kegyes pártfogásába a legmelegebben ajánlani bátorkodunk, mély tisztelettel maradtunk

Budapest, 1911. márc. 10.

az O. Á. V. E. nevében

Méltóságos és Főtiszteletű püspöki hivatal

Monostori Károly
kir. tanácsos, főtitkár.

Máday Sándor
ny. min. tanácsos, elnök.

Egyházkerületi közgyűlés, mielőtt a felhívásra érdemileg határozna, kiadja azt véleményezés végett az egyh. ker. tanügyi bizottságnak, az Országos Allatvédő Egyesület vezetőségét előre is biztosítván a nemes célú mozgalom iránt való jóakarata felől.

169. *Seres József* nemesmartonfalvai ref. lelkesz folyó hó 13-iki kelettel a végett folyamodik egyházkerületi közgyűlésünkhöz, hogy fiának Seres Zoltánnak, aki 1905. szept. első napjától kezdve 4 éven át volt a sárospataki theol. akadémia hallgatója, de az alapvizsgálatot ismételt kísérlet után sem tudta kellő eredménnyel letenni s aki a theologiai pályát odahagyva, mint katona egy évet teljesen kiszolgált s majd a tiszafüredi telekkönyvnél volt alkalmazva, — kegyelemből engedje meg a theologiai pályára való visszalépését s a theologiai alapvizsgálat ismételt megkísérlését, noha ezt a tanul-

mányi és vizsgálati rendszabály meg nem engedi. — Kérelmét azzal indokolja, hogy fiát sok keserű tapasztalat és őszinte benső vágy hajtja most már a lelkészi pályára, a melyre különben Istentől nyert képességei is vannak. Kéri saját hanyatló korának figyelembe vételét is.

Egyházkerületi közgyűlés elismerésével an-hak, hogy a theol. akadémiai tanulmányi- és vizsgálati rend alkalmazása mellett a folyamodó kérelme teljesíthető nem volna, azt — kivételesen, kegyelemből, különös tekintettel a folyamodó édes atya családi viszonyaira és ismeretes jelességeire — teljesíti, azzal a kikötéssel azonban, hogy Seres Zoltán f. év szeptember hóban az alapvizsgálat összes tárgyaiból köteles vizsgálatot állani, a miről a theol. akadémia dékáni hivatala jkvileg értesítetik.

170. *Dr. Kovács Gábor* egyh. ker. h. pénztárnok a püspöki hivatalhoz intézett jelentésével tudatja, hogy a *Szondy-Kenessey alapítvány* 400 korona évi járulékát az alapítvány kezelője az egyh. ker. pénztárba már a múlt év nov. 30-án beküldte. Ennek hováfordítása végett egyh. kerületi intézkedést kér s kéri egyszersmind, hogy az eredményről az alapítvány kezelője értesíttessék.

Egyházkerületi közgyűlés a Szondy-Kenessey alapítvány 400 koronáját illetőleg meghatalmazza püspököt, hogy azt a sorrend szerint következő egyházmegyének küldje meg; a sorrend biztos megállapítása végett pedig felhívja egyházkerületi pénztárnokot annak kimutatására, hogy a közelebbi 8 évben az egyházmegyék milyen sorrendben részesültek ebben a jótéteményben. Az alapítványi összeg hová fordítása felől a püspöki hivatal fogja — a soros egyházmegye beérkezett jelentése alapján — az alapítvány kezelőjét, Faragó János pápai ref. főgimn. igazgatót értesíteni.

171. A protestáns országos árvaegylet segélykérő megkeresése

vélemény és javaslattétel céljából az egyházkerület pénzügyi választmányának kiadatik.

172. Az Uránia magyar tudományos egyesületnek a József főherceg szobrára leendő gyűjtés elrendelését kérő megkeresése

irattárba tételik.

173. A f. évi őszi közgyűlés, amely lelkészavatással lesz egybekötve, a sorrend szerint Felsőzemplénben, illetőleg Sátoraljauhelyben lévén megtartandó,

az elnökség felkératik az e tárgyban szükséges intézkedések megtételére.

174. Elnöklő püspök a hozott határozatok közgyűlési hitelesítése után a közgyűlés jelenlegi feladatát befejezettnek jelentvén ki s a közgyűlés tagjainak buzgó részvételökért köszönetét nyilvánítván,

a közgyűlést Isten segítő kegyelmének hála megköszönése után s a gyűléstagok tisztelőtének és szeretetének az elnökség iránti élénk megnyilvánulása között — bezárja.

Miskolc, 1911. május 18.

Radácsi György,
egyh ker. főjegyző.

Fejes István,
püspök.

Dr. Finkey Ferenc,
e. ker. aljegyző.

Ragályi Béla,
e. m. gondnok.

Vattay László,
e. ker. aljegyző.

Dr. Tüdös István,
esperes.

Dr. Bizony Ákos,
e. ker. ügyész.

Hutka József,
esperes.

II.

Bírósági ügyek.

I.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a tiszáninneri ref. egyházkerület fegyelmi bíróságának, mint felebbezési bíróságnak Miskolcon, 1911. évi május 16-án tartott üléséről.

Jelenvannak: Fejes István püspök, Dókus Ernő főgondnok elnöklete alatt Vadászy Pál, Révész Kálmán, Hutka József, Csabay Pál, Bálint Dezső, Szűcs István esperesek, Ragályi Béla, Mecner József, Dókus László, Kádár Kálmán egyh.-megyei gondnokok, Zombory Gedő, Kérészy Barna, Dókus Gyula e. ker. tanácsbírák, Dr. Finkey Ferenc e. ker. aljegyző, mint jegyzőkönyvvezető.

A tárgyalást vezeti: Dókus Ernő világi elnök.

Előadó: Hutka József.

Tárgy: *Lengyel István h. püspöki titkár fegyelmi ügye a hernádbüdi lelkészi állásáról történt lemondásából kifolyólag.*

Tárgyalást vezető elnök az ülést az ügy megnevezésével megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlevő bírák ellen sem hivatalból figyelembe veendő érdekeltségi eset nem forog fenn, sem a felek részéről érdekeltségi kifogás nem emeltett, így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Elnök felhívására előadó élőszoval ismerteti az ügyet, felolvassa az alsóborsodi egyházmegye időszaki bíróságának

e tárgyban 1911. évi márc. 30-án Miskolcon hozott ítéletét, mely Lengyel István ellen a hernádbüdi lelkészi állomásáról a meghívás elfogadása után történt lemondása miatt az egyházi II. t.-c. 35. §-ának harmadik bekezdése értelmében indított eljárást megszünteti, Doboviczky Tamás hernádbüdi egyháztagot és társait, valamint Kocsis János hernádbüdi tanítót pedig a meghívás körül felmerült költségeiknek megtérítése és a lelkészlak udvarán levő kövérítőnek a lelkészi földekre történt kihordatása körül felmerült 30 korona kiadás megtérítése iránti keresetükkel elutasította. Ismerteti előadó ezen ítélet ellen Doboviczky Tamás és társai, valamint Kocsis János által beadott felebbezéseket, melyekben követelésük megállapítását kérik.

Erre a tiszáninneri ref. egyházkerület fegyelmi bírósága, mint felebbviteli bíróság zárt ülésben egyhangúlag a következően

ítélt:

Az alsóborsodi egyházmegye fegyelmi bíróságának e tárgyban hozott ítélete indokainál fogva helybenhagyatik.

Kelt mint fent.

DÓKUS ERNŐ,
a bíróság világi elnöke.

FEJES ISTVÁN,
a bíróság egyházi elnöke.

DR. FINKEY FERENC,
jegyzőkönyvvezető.

II.

JEGYZŐKÖNYV.

A tiszáninneri ref. egyházkerület közigazgatási bíróságának mint felebbviteli bíróságnak Miskolcon, 1911. május 16-án tartott üléséről felvett jegyzőkönyv.

Jelenvannak: Fejes István püspök, Dókus Ernő főgondnok elnöklete alatt Vadászy Pál, Révész Kálmán, Hutka József, Csabay Pál, Bálint Dezső, Szűcs István esperesek, Ragályi

Béla, Meczner József, br. Vay Elemér, Dókus László egyh. megyei gondnokok, Zombory Gedő, Kérészy Barna, Radácsi György, Szuhay Benedek, Dr. Tüdős István, Dókus Gyula egyh. ker. tanácsbírák, Dr. Finkey Ferenc e. ker. aljegyző, mint jegyzőkönyvvezető.

A tárgyalást vezeti: Dókus Ernő világi elnök.

Előadó: Dr. Tüdős István.

Tárgy: *A barkai egyház felebbezése a tornai egyházmegye közig. bíróságának Laczó Dániel barkai gondnok kártérítési ügyében hozott határozata ellen.*

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlevő bírák ellen sem hivatalból figyelembe veendő semmisségi eset nem forog fenn, sem a felek részéről érdekeltségi kifogás nem emeltetett, így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Elnök felhívására előadó élőszóval ismerteti az ügyet, felolvassa a tornai egyházmegye közigazgatási bíróságának Tornán, 1910. évi szept. 15-ikén e tárgyan hozott ítéletét, mely a barkai egyházat 18 korona kártérítési összegnek Laczó Dániel kezéhez leendő fizetésére utasította. Ezen ítélet ellen a barkai egyház felebbezést jelentett be. Erre a tiszáninneri ref. egyházkerület közigazgatási bírósága zárt ülésben szavazattöbbséggel a következő

ítélet

hozta:

A tornai egyházmegye közigazgatási bíróságának e tárgyan hozott ítélete megváltoztatatik s a 20 korona kártérítési összegnek Laczó Dániel kezéhez az ítélet kézbesítésétől számított 15 nap alatti megfizetésére a barkai presbytérium utasítatik.

Indokok:

Egyházkerületi bíróság a becsatolt iratok s a tornai egyházmegye ítélete alapján a következő tényállást állapította meg:

A barkai egyház 1908. őszén egy „gömbölyű“ vaskályhát

vásároltatott a tanítói lakás nagyobbik szobájába. Ugyanekkor megbizta a presbytérium Laczó Dániel gondnokot, hogy még két hasonló kályhát vegyen, egy nagyobbat a tanterem s egy kisebbet a tanítói lakás kisebbik szobája részére. Laczó Dániel a két újabb kályhát megvásárolta, azonban azok nem voltak teljesen hasonlóak az első mintához, mert a kereskedésben már akkor nem volt olyan s a gyáros levele szerint az előhaladott idő miatt ahhoz hasonló már nem is volt önthető. A presbytérium 1908. okt. 29-én tartott ülésében a két új kályhát kifogásolja s utasítja Laczó Dánielt, hogy azokat a kereskedőnek adja vissza, ha pedig a kereskedő azokat teljes vételárban vissza nem veszi, az anyagi felelősséget Laczó Dánielre hárítja.

A vaskereskedő nem hajlandó teljes vételárban visszavenni a kályhákat, az iskola pedig kályha nélkül nem lehetett el, így a kályhák ott maradtak s csak 1910. tavasszal sikerült azokat kicserélni, azonban 18 korona használati díj ráfizetése mellett. Laczó Dániel az általa kifizetett 18 korona használati díjnak és 2 korona eljárási költségnek megtérítését kéri a presbytériumtól, amit azonban a presbytérium megtagadott. Az egyházmegyei bíróság elismeri Laczó Dániel követelésének jogosságát, azonban annak megfizetésére a barkai egyházat kötelezte.

Az egyházkerületi bíróság a tornai egyházmegye bíróságának ítéletét az alábbi kérdésre, t. i. arra nézve, kit terhel a vagyoni felelősség a kályhák két évi használatáért fizetendő kártérítési összeg miatt, megváltoztatandónak találta s nem az egyházat, hanem a presbytériumot, illetőleg annak az 1908. évi okt. 29-én jelenvolt tagjait kötelezi a Laczó által fizetett 18 korona használati díj és 2 kor. eljárási költség megfizetésére. A presbytérium volt ugyanis az, mely kicsinyes kifogásaival s a különben is használható kályhák utólagos kicseréltetésével a 20 kor. kiadást előidézte. Az anyagi felelősség tehát nem Laczó Dánielt terheli, aki kellő időben alkalmas kályhákat állíttatott be a tanterembe és a tanítói lakásba s így a presbytérium határozatának lényegében eleget tett, még kevésbé az egyházat, melynek semmi része nem volt a kályhák kicserélése által okozott kár előidézésében, hanem egyedül a presbytérium volt marasztalandó, mely a kályhák használhatóságát egyáltalán nem érintő kifogások által s az

azonnal vissza nem cserélhető kályhák két télen át való használatának tűrésével, a használati díj és becserelési költség előállításának okozója lett.

Kelt mint fent.

DÓKUS ERNŐ,
a bíróság világi elnöke.

FEJES ISTVÁN,
a bíróság egyházi elnöke

DR. FINKEY FERENC,
jegyzőkönyvvezető.

III.

JEGYZŐKÖNYV.

A tiszáninneni ref. egyházkerület közigazgatási bíróságának, mint felebbviteli bíróságnak Miskolcon, 1911. évi május hó 16-án tartott üléséről felvett jegyzőkönyv.

Jelenvannak: Fejes István püspök és Dókus Ernő főgondnok elnöklete alatt Vadászy Pál, Révész Kálmán, Hutka József, Csabay Pál, Bálint Dezső, Szűcs István esperesek, Ragályi Béla, Meczner József, br. Vay Elemér, Bornemissza László, Dókus László egyh. megyei gondnokok, Zombory Gedő, Kérészy Barna, Radácsi György, Dr. Tüdős István, Szuhay Benedek, Dókus Gyula egyh. ker. tanácsbírák, Dr. Finkey Ferenc e. ker. aljegyző, mint jegyzőkönyvvezető.

A tárgyalást vezeti: Dókus Ernő világi elnök.

Előadó: Dr. Tüdős István.

Tárgy: *A barkai egyház perujítási kérelme a barkai templomföld ügyében.*

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a bíróság szabályszerűen megalakult. Felhívja előadót az ügy ismertetésére, aki előszóval ismerteti az ügyet s felolvassa a tornai egyházmegye közigazgatási bíróságának Tornán, 1910. évi szept. 15-én e tárgyban hozott végzését, mely a barkai egyházat perujítási kérelmével az Egyh. Tör-

vények V. t.-c. 119. §-a alapján elutasította, miután az egyház ezen ügyben már egy ízben (1910. április 19.) perujtással élt, az egyházi törvény említett szakasza szerint pedig perujtásnak csak egy ízben van helye. Ezen végzés ellen a barkai egyház presbytériuma felebbezést jelentett be.

Erre a tiszáninzeni ref. Egyházkerület közigazgatási bírósága mint felebbviteli bíróság zárt ülésben egyhangúlag a következő

végzést

hozta:

A tornai egyházmegye közigazgatási bíróságának ezen ügyben hozott elutasító végzése indokainál fogva helybenhagyatik.

Kelt mint fent.

DÓKUS ERNŐ,
a bíróság világi elnöke.

FEJES ISTVÁN,
a bíróság egyházi elnöke.

DR. FINKEY FERENC,
jegyzőkönyvvezető.

IV.

JEGYZŐKÖNYV.

A tiszáninzeni ref. egyházkerület közigazgatási bíróságának, mint felebbviteli bíróságnak Miskolcon, 1911. május 16-án tartott üléséről felvett jegyzőkönyv.

Jelenvannak: Fejes István püspök és Dókus Ernő főgondnok elnöklete alatt Vadászy Pál, Révész Kálmán, Hutka József, Csabay Pál, Bálint Dezső, Szűcs István esperesek, Ragályi Béla, Meczner József, br. Vay Elemér, Bornemissza László, Dókus László egyh. megyei gondnokok, Zombory Gedő, Kérészy Barna, Radácsi György, Dr. Tüdős István, Szuhay Benedek, Dókus Gyula egyh. ker. tanácsbírák, Dr. Finkey Ferenc e. ker. aljegyző, mint jegyzőkönyvvezető.

A tárgyalást vezeti: Dókus Ernő világi elnök.

Előadó: Hutka József.

Tárgy: *A szini egyház felebbezése a tornai egyházmegye közigi bíróságának a Szin és Szögliget közötti teherviselési arányt megállapító határozata ellen.*

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a bíróság szabályszerűen megalakult. Majd felhívja előadót az ügy ismertetésére, ki is előszóval ismerteti az ügyet s felolvassa a tornai egyházmegye közigazgatási bíróságának a Szin és Szögliget közötti teherviselési arány megállapítása tárgyában Perkupán, 1911. április 24-én hozott ítéletét, melynek értelmében Szögliget a lelkész-szállítási és a paplak-építési költségekhez 8% arányában való hozzájárulásra köteleztetett, a lelkészlak építésre ajándékozott vagy szerzett tőkék pedig közös vagyonnak nyilvánítottak. Ezen ítélet ellen a szini egyház felebbezést jelentett be.

Erre a tiszáninneri ref. egyházkerület közigazgatási bírósága mint felebbviteli bíróság zárt ülésben egyhangúlag a következő

végzést

hozta:

Egyházkerületi bíróság felhívja a tornai egyházmegye közigi bíróságát, hogy tegye vizsgálat tárgyává, nem volt-e a szini és a szögligeti egyház között presbyteriumi határozat vagy gyakorlat alapján a teherviselési aránykulcs valamikor megállapítva, a vizsgálat eredményéről tegyen jelentést az őszi egyházkerületi közgyűlés alkalmával összeülendő egyházkerületi bírósági ülésre.

Indokok:

Mielőtt egyházkerületi bíróság a felebbezett ítélet érdemleges felülbírálatába bocsátkozott volna, a tényállás felderítése végett tisztázandónak vélte a teherviselési arány felett vitatkozó két egyház közötti eddigi jogállapotot. Felhivandó volt azért a tornai egyházmegye közigazgatási bírósága, hogy az e tárgyban folytatott vizsgálatot egészítse ki oly irányban, nem volt-e esetleg presbyteriumi határozattal vagy gyakorlat, szokás alapján köztük a teherviselési arány meghatározva?

A felebbezett ítélet érintetlenül hagyásával az egyházkerületi bíróság azért csupán a vizsgálat ily kiegészítését rendelte el s az arról szóló jelentés beérkezése után kíván majd az ügy érdemében határozni.

Kelt mint fent.

DÓKUS ERNŐ,
a bíróság világi elnöke.

FEJES ISTVÁN,
a bíróság egyházi elnöke.

DR. FINKEY FERENC,
jegyzőkönyvvezető.

V.

JEGYZŐKÖNYV.

Tárgy: *Özv. Urbán Mihályné felebbezése az ungi egyházmegye közigazgatási bíróságának a záhonyi egyház által visszatartott 342 kor. 10 fill. lelkészi járandóság tárgyában hozott ítélete ellen.*

Végzés.

Felhivatik az ungi egyházmegye esperese, hogy az egész ügyet, a reávonatkozó összes iratokkal, különösen az özvegy felebbezésével felszerelve, iratjegyzék kíséretében, újból terjessze be; csatolván a felterjesztéshez a záhonyi lelkészi állás egy évi jövedelmének pontos kimutatását, valamint annak számszerű feltüntetését is, hogy mennyi az az összeg, a melyet özv. Urbán Mihályné a kegyeleti idő tartamára felvett az egyház pénztárából.

Kelt Miskolcon, a tiszánineni ref. egyházkerület közigazgatási bíróságának 1911. május 16-ikán tartott ülésében.

DÓKUS ERNŐ,
főgondnok,
a bíróság világi elnöke.

FEJES ISTVÁN,
püspök,
a bíróság lelkészelnöke

VI.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétellett a tiszáninneri ref. egyházkerület közigazgatási bíróságának 1911. május 16. napján Miskolcon tartott üléséről.

Jelenvannak: Fejes István püspök, mint egyházi, és Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok mint világi elnök; Bálint Dezső, Csabay Pál, Hutka József, Révész Kálmán, Dr. Tüdös István, Vadászy Pál esperesek Bornemisza László, Dókus László, Kádár Kálmán, Meczner József, Ragályi Béla egyházmegyei gondnokok, Dókus Gyula, Kérészy Barna, Radácsi György, Szuhay Benedek egyházkerületi tanácsbírák, Vattay László mint előadó és jegyzőkönyvvezető. A tárgyalást Dókus Ernő, mint idősebb elnöktárs vezeti.

Tárgy: *Gortvay Dániel és Gortvay Ferenc koraláthelmeci lakosok felebbezése templomi székper ügyben.*

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlevő bírák ellen sem hivatalból figyelembe veendő érdekeltségi eset nem forog fenn, sem a felek részéről érdekeltségi kifogás nem emeltetett, így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Előadó élőszóval ismerteti az ügyet, amelylyel egyházkerületi bíróság már egy ízben, 1910. évi október 12. napján tartott ülésében foglalkozott, amikor végzésileg arra utasította a felebbezőket, Gortvay Dániel és Gortvay Ferenc koraláthelmeci lakosokat, hogy a kérdéses templomi székhez való jogukat igazoló bizonyítékaikat esperes útján terjesszék fel az egyházkerület bíróságához.

Ezen bizonyítékok beadatván, azok megvizsgálása után, a tiszáninneri ref. egyházkerület közigazgatási bírósága, mint felebbviteli bíróság, zárt ülésben, egyhangulag a következő ítéletet hozta:

Ítélet.

Egyházkerület bírósága az ungi egyházmegyei bíróság ítéletét megváltoztatja s a Gortvay-családnak a kérdéses templomi székekhez való kizárólagos jogát a csatolt okmányok alapján megállapítja.

Indokok:

A Gortvay-családnak a korláthelmeci első templomi székekhez való kizárólagos jogát, amelyet az egyház presbiteriuma, a megfellebbezett határozat szerint, Kocsis Károlylyal akart megosztani, meg kellett állapítani azért, mert a felebbezéshez csatolt, 1805. és 1806. években kelt három eredeti okmányból, minden kétséget kizárólag beigazolást nyert az, hogy az 1805. évben készült korláthelmeci templom felépítésének költségeihez a Gortvay-család járult a legnagyobb összeggel, s ezen áldozataiért, magának az egyháznak a közönsége, az 1806. évi junius 7-én kelt s az akkori egyházi gondnok és hitések által aláírt okmány szerint, a Gortvay-családnak, mint legérdemesebbnek, az első templomi szék kizárólagos jogát adta oda s ezt a jogát, az egyházmegyei felsőbb hatóság is, 1806. december 11-én kelt határozatával jóváhagyta és megerősítette s a Gortvay-család ezen kizárólagos jogának azóta megszakítás nélküli gyakorlatában volt.

Kelt mint fent.

DÓKUS ERNŐ

a bíróság világi elnöke.

FEJES ISTVÁN

püspök, a bíróság egyházi elnöke.

VATTAY LÁSZLÓ

a bíróság jegyzője.

VII.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a tiszánineni ref egyházkerület közigazgatási bíróságának 1911. május 16. napján Miskolcon tartott üléséről.

Jelenvannak: Fejes István püspök, mint egyházi és Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok, mint világi elnök; Bálint Dezső, Csabay Pál, Hutka József, Révész Kálmán, Dr. Tüdös István, Vadászy Pál esperesek. Bornemisza László, Dókus László, Kádár Kálmán, Meczner József, Ragályi Béla egyházmegyei gondnokok, Dókus Gyula, Kérészy Barna, Radácsi György, Szuhay Benedek egyházkerületi tanácsbírák, Vattay László mint előadó és jegyzőkönyvvezető. A tárgyalást Dókus Ernő, mint idősebb elnöktárs vezeti.

Tárgy: *Pankotay László kisgejőci egyháztag felebbezése templomi székper ügyében.*

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlevő bírák ellen sem hivatalból figyelembe veendő érdekeltégi eset nem forog fenn, sem a felek részéről érdekeltégi kifogás nem emeltetett, így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Előadó élőszóval ismerteti az ügyet, a mely szerint a kisgejőci egyház presbiteriuma Pankotay László kisgejőci egyháztagnak azon kérelmét, hogy ő, a maga templomi székjogát, a melyet egy izben már a fiára átruházott, fia elhalalozván, vejére ifj. Bogáthy Ferencre újból átruházhassa, — megtagadta. A presbiteriumnak ezen határozatát az ungi egyházmegye közigazgatási bírósága 1911. ápril 24. Ungváron tartott ülésében hozott ítéletével helybenhagyta. Ezen ítélet ellen Pankotay László felebbezést jelentett be.

A tiszánineni ref. egyházkerület közigazgatási bírósága, mint felebbviteli bíróság, zárt ülésben egyhangulag a következő végzést hozta:

Végzés:

Egyházkerületi bíróság utasítja a kisgejőci egyház presbiteriumát, hogy amennyiben a Pankotay László templomi szék ügyében hozott határozatában nem fejtette ki a kérelem elutasításának az indokait, az ungi esperes útján terjesszen fel világos és kimerítő magyarázatot arra nézve, hogy a kisgejőci egyházban, a templomi székek használata, öröklése vagy átruházása körül micsoda gyakorlat fejlődött ki s ezekből kifolyólag micsoda terheket viselnek ott az egyház hívei s a fennálló szokás vagy gyakorlat mikor, mely időben keletkezett s nyert-e valamikor egyházhatósági megerősítést?

Kelt mint fent

DÓKUS ERNŐ

a bíróság világi elnöke.

FEJES ISTVÁN

püspök, a bíróság egyházi elnöke.

VATTAY LÁSZLÓ

a bíróság jegyzője.

VIII.

JEGYZŐKÖNYV.

Fejes István püspökké történt megválasztásával a II. időszaki tanácsban (l. 1910. őszi közgyűlés X. bir. pont) egy rendes tagsági hely megürülvén,

Vadászy Pál eddigi póttag rendes taggá, — az ő helyére pedig Szuhay Benedek póttaggá választatik.

Jegyzették:

Radácsi György az 1—12, 26—28, 85—102, 164—166, 168—170 és 184.

Szalay László a 42, 76—84, 167, 171, 172.

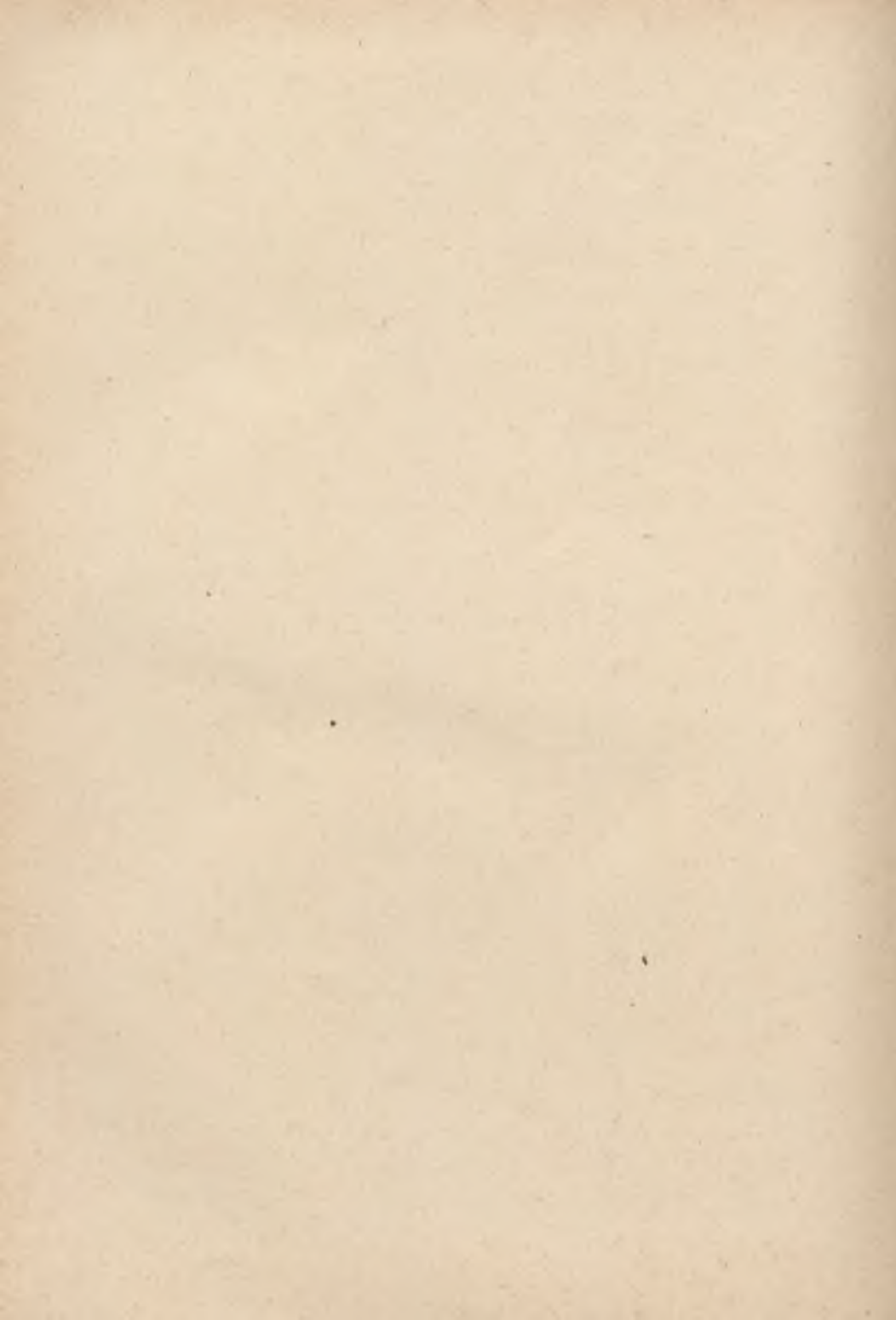
Czinke István a 13, 14, 15 a), b), c), d), 32—36, 45—47, 104, 142, 115—148, 150, 152—156, 158—162, Bir. V.

Vattay Luszló a 43, 44, 44a, 105—107, 143, 144, 151, 157, 163, Bir. VI, VII.

Dr. Finkey Ferenc a 15e, 16—24, 29—31, 48, 103, 108—126, 128—141, 193, Bir. I—IV és VIII.

Dr. Mitrovics Gyula a 25, 37—41, 49—75, 159. pontokat.

FÜGGELÉK.

Függelék a 25. ponthoz.**Szerződés,**

mely egyfelől a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr, másfelől a tiszáninneri református egyházkerület, illetve a református egyház egyetemes konventje, mint a sárospataki református főgimnáziumot képviselő főhatóság között, az 1883. XXX. t.-c. 47. §-a értelmében kötöttek az alább irt feltételek mellett.

1. A tiszáninneri ref. egyházkerület a tanügy rohamos fejlődése folytán, aminél fogva a sárospataki főiskolában a tanári fizetések és lakásbérek rövid idő alatt majdnem kétszeresre emelkedtek fel, törlesztéses kölcsönnel nagyobb sürgetős építkezések történtek, párhuzamos osztályok rendszeresítették — saját erejének megfeszítése után belátván azt, hogy a sárospataki főgimn. a főiskola meglévő vagyonaiból és alapjaiból a kor és törvény követelményeinek minden tekintetben megfelelő módon fenn nem állhat, annál kevésbé fejleszthető oly módon, hogy történeti hagyományaihoz képest mindenkor a kor magasabb színvonalán álló intézet maradjon: 1909. október 5—6. napjain Sárospatakon tartott közgyűlésében elhatározta, hogy az 1883. XXX. t. c. 47. §-a alapján a megfelelő államsegélyt kérelmezni fogja, aminek megtörténte után a kért államsegélyt a saját főhatósági határozata és a magyar református egyetemes konvent helybenhagyása mellett a törvényes jogfentartásokkal és kötelezettségekkel önként elfogadja.

2. Évéből az A) alatt mellékelt költségvetésben kimutatván egyfelől a főgimnáziumot is fentartó közös alapítókéinek és alapítványainak biztosított jövedelmét, az

ingatlanok hasznából várható összeget, a tandíjból valószínű számítással várható bevételt, az intézeti helyiségekül szolgáló épületek béregyenértékét, valamint a megfelelő felszerelés használati egyenértékét is, amelyeknek összege 88284 K, amely összeggel az egyházkerület a főgimnázium fentartási szükségleteihez hozzájárulhat, másfelől a törvényes és korszerű igényeknek megfelelő, habár a legszigorubban számított szükségletet, melynek összege 138284 K, ezen összegek egybevetéséből mutatkozó hiány fedezésére 50000 K, azaz ötvenezer korona államsegélyt kér és vesz igénybe, illetőleg fogad el, amelynek az államköltségvetésbe való felvételét és annak állandó tételül való megtartását mindaddig, amíg azt az iskola s annak felekezeti főhatósága kívánja, a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur megajánlja és megigéri, hogy a kért államsegélyt az állam mindenkori pénzügyi helyzetéhez képest, az 1911. évtől kezdve az állami költségvetésbe fokozatosan beállítja s amennyiben azt a törvényhozás megszavazza, a fentartó testületnek folyóvá teszi és a sátoraljaiúj helyi m. kir. adóhivatalnál a tisztánnesseni egyházkerület elnöksége által láttamozott nyugtára állandóan utalványozza.

3. Minthogy az iskolának saját vagyonából és bevételeiből származott jövedelme az állami hozzájárulás összegét túlhaladja. az 1883. évi XXX. t.-c. 47. §-ának d) pontja értelmében a főgimnázium eddigi felekezeti jellege és önkormányzati jogköre épségben tartatik s a tanintézet feletti összes igazgatási jog az idézett törvényszakasz a) b) c) pontjainak s azok alapján az alább következő pontozatoknak meghatározásai mellett továbbra is az iskola előljáróságát, illetőleg egyházi főhatóságát illeti s a vallás- és közoktatásügyi miniszterium csakis a főfelügyeleti jogot gyakorolja a segélyezett iskola irányában.

4. Az iskola előljárósága, illetőleg felekezeti főhatósága kötelezi magát, hogy mindaddig, míg az államsegély fenti összegét az állampénztárból felveendi s míg ezen szerződés érvényben marad, a főgimnázium és egyenesen annak céljaira az igazgatóval együtt, ide értve a rajztanárt, a vallástanárt és az állandóan

szervezett I, II, III. párhuzamos osztály osztályait is, 16 rendes és egy helyettes tanárt alkalmaz. Egyes tanszék megüresedése alkalmával ideiglenesen helyettes tanárokat alkalmazhat ugyan, de mindenkor legalább 14 rendes tanárnak kell lennie az igazgatóval együtt. A 16 rendes és 1 helyettes tanáron kívül esetleg szükségessé váló helyettes tanárok alkalmazását időnként az előjáróság határozza el. A 16 rendes tanár közül az igazgatóval együtt 5 rendes tanárnak 3200 K, 5 tanárnak 2800 K, 6 tanárnak 2400 K korona fizetést ad, az állami középiskolai tanárokat megillető lakáspénzzel, minden 5-ik évben 200 K, összesen 1000 kor.-ig emelkedő korpótlékkal, megjegyeztetvén, hogy a fizetéseknek ezen megállapítása nem érinti a főgimnáziumi tanároknak eddigi jogait, valamint a ref. középiskolák igazgatóinak, tanárainak és tornatanítóinak 95333. sz. miniszteri rendelettel 1906. július 1-től kezdődőleg utalványozott személyi pótlékait. Az igazgatónak ad az iskola 600 kor. tiszteletdíjat. Alkalmaz rendes okleveles tornatanárt, ének- és zene tanárt, külön-külön 2200 K fizetéssel, 600 K lakásbérrel és 500 K korpótlékkal. Szükség esetén gondoskodik a görög nyelv helyett megszabott tárgyak tanításáról. Tart főiskolai orvost, ki a főiskolai kórházat is gondozza és az egészségtant is tanítja, gondoskodik megfelelő számú iskolaszolgákról, a könyvtár, tanszerek, múzeumok gyarapításáról, az épületek jókarban tartásáról, fűtéséről, világításáról és az intézet minden egyéb szükségleteiről, a normal-költségvetésben felvett összeggel, sőt az iskola vagyonának gyarapodásával ezenfelül is, a szükséghez képest. A rendes tanárok, valamint a tornatanár is kötelezett tagjai az 1894. évi 27. t. c. alapján létesített országos tanári nyugdíjintézetnek.

5. A főgimn. összes szükségletét képező 138284 K-ból s a fentartó testület 88284 K-t, az állam pedig 50000 K-t viselve, a 16 rendes tanári létszámból 11-et önkormányzati jogánál fogva, egyébként a törvényes kellékekkel s képesítéssel bíró egyének közül az egyházkerületi közgy. választ, 5-öt pedig nyilvános pályázat útján a tanári testület és az igazgató-tanács meghallgatása mellett, az egyházkerületi közgyűlés ajánlatára, de kijelöléshez nem kötve, szintén

törvényesen képesített, de mindenesetre református vallású egyénekből a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr nevez ki végleges alkalmazással. A jelenlegi rendes tanárok, amennyiben a törvény 29. §-ban előírt feltételeknek megfelelnek, állomásaikon megmaradnak; jövőre pedig a megüresedések szerint 5 tanszéket állandóan a miniszter úr fog betölteni. Ezek a tanszékek 1. latin, görög, 2. német nyelv, 3. természetrajz, földrajz, 4. menyiségtan, természettan, 5. mértan és szabadkézi rajz, Ezeken kívül, a főgimnázium összes melléktanerőinek szolgálainak alkalmazása, az eddigi gyakorlat szerint, az egyházhatóság joga marad.

6. Az igazgatót az összes rendes tanárok közül az egyházkerület rendtartása szerint a tanári szék jelölése mellett 6 évre az igazgató-tanács választja, de a 6 év leteltével újra megválaszthatja s a mindenkori választás a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak bejelentetik.

7. Az iskolai előjáróság, illetőleg egyházi főhatóság kötelezi magát arra, hogy az 1883: XXX. t.-c. 47. §-ának b) pontja értelmében főgimnáziumában a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által a rendelkezése és közvetlen vezetése alatt álló gimnáziumok részére kiadott, vagy jövőre kiadandó tantervet alkalmazandja. Azonban fentartja magának a jogot, hogy ezentúl akár egyes tantárgyak bővebb tanítása, akár a rendkívüli tantárgyak felvétele iránt illető felekezeti főhatóságának rendelkezéseit, amelyek az állami tantervvel ellenkezésben nem állanak s amelyeket a miniszter úrnak előlegesen bejelenteni tartozik, foganatosíthassa és követhesse.

8. A tandíj megállapítása, valamint a tandíjmentesség elbírálása az iskolai hatóság jogkörében marad, azzal a megjegyzéssel, hogy tandíjmentességet csak jó magaviseletű s legalább is jó előmenetelű tanulók élvezhetnek. Az egyházkerület fentartja magának, hogy kivétel nélkül minden tanulótól a nyugdíj részére 6 koronát szedhessen.

9. Az iskolára felügyelő egyházkerület, illetve egyházi főhatóság, az 1883. XXX. t. c. 47 §. a) pontja alapján kijelenti, hogy az ez idő szerint meglévő minden alapítványa, épületei, tőkepénzei, mindennemű ingó és

ingatlan vagyona továbbra is a sárospataki főiskola, illetőleg a tiszáninenni ref. egyházkerület osztatlan tulajdonában marad és azoknak jövedelmei ezentul is az iskola céljaira fognak fordíttatni; másfelől kijelenti azt is, hogy ha a szerződés idők folytán, akár azért, mert az iskola s ennek főhatósága az államsegélyt továbbra nem veendi igénybe, akár más okból megszűnnék: az iskolának időközben, az államsegély igénybe vétele mellett leendő minden ingó és minden ingatlan vagyoni gyarapodása és felszerelése a főiskola, illetőleg egyházkerület tulajdonában maradás s az iránt az államkormány semmi kártérítési igényt nem támaszhat. A netalán létrejövő új alapítványok szintén az említettek tulajdonai lesznek, hacsak azok iránt az alapítók másként nem intézkednek.

10. Az iskola mindennemű kötvényeken, vagy alapítványi leveleken alapuló követeléseit betáblázás által jelzalogilag biztosítvák és a jövőben szerzendő ilyen igényei hasonlóan biztosítandók lesznek.

11. A főgimnázium évi számadásai az egyházkerület által megvizsgáltván s helyben hagyatván, netaláni észrevételeinek közlése mellett a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz tudomásul és a netaláni észrevételek megtétele végett felterjesztendő.

12. A tanárok fegyelmi ügyéről szentesített egyházi törvényeink s az idézett törvény 38. §-a rendelkezvén, ezen rendelkezések jelen szerződés által is fentartatnak aképen, hogy a miniszter úr által kinevezett tanárok is, az egyház fegyelmi hatósága alá tartoznak.

13. A főiskolának a főgimnáziumra is kiterjedő tápintézete, amely a közpénztártól elkülönítve, saját alapjából tartatik fenn, ezentul is a főhatóság kizárólagos rendelkezése és felügyelete alatt marad s annak fentartásáról maga a főhatóság gondoskodik.

14. Jelen szerződés négy eredeti példányban állittatik ki és pedig egy a vallás- és közoktatásügyi minisztérium, egy a magyarországi református egyház egyetemes konventje, egy a tiszáninenni református egyházkerület, egy a sárospataki református főgimnázium részére.

A tiszáninenni református egyházkerületnek Miskol-

con 1911. évi május 16, 17 napjain tartott közgyűlésében 25. jegyzőkönyvi szám alatt hozott határozata alapján.

Kelt Miskolcon, 1911. május hó 17 napján.

A tiszáninneri ref. egyházkerület nevében :

Dókus Ernő,
főgondnok.

Fejes István,
pöspök.

A sárospataki ref. főgimnázium normal-kötségvetése.

A) Szükséglet.

1. 5 rendes tanár fizetése	---	---	---	---	á	3200
5 rendes tanár fizetése	---	---	---	---	á	2800
6 rendes tanár fizetése	---	---	---	---	á	2400
						44400
2. 8 rendes tanár lakásbére	---	---	---	---	á	850
8 rendes tanár lakásbére	---	---	---	---	á	680
						12240
3. 80 korpótlék á 200 K., $\frac{1}{2}$ értékben	---	---	---	---		8000
4. 1 helyettes tanár fizetése	---	---	---	---		2000
5. Tornatanár fizetése	---	---	---	---		2200
„ lakásbére	---	---	---	---		600
„ korpótléka	---	---	---	---		500
						3300
6. Ének- és zenetanár fizetése	---	---	---	---		2200
„ „ „ lakásbére	---	---	---	---		600
„ „ „ korpótléka	---	---	---	---		500
						3300
7. Igazgató tiszteletdíja	---	---	---	---		600
8. Helyettesítés betegség esetén	---	---	---	---		1000
9. Tanügyi, utazási, képviseltetési kiadások						3000
10. Nyugdíjilleték a főiskolától 5 ⁰ / ₀	---	---	---	---		2620
11. Nyugdíjilleték a tanulóktól	---	---	---	---		2580
12. Kórházi, iskolai orvos fizetése, $\frac{1}{2}$ rész						1200
13. 4 szolga fizetése	---	---	---	---	á	800 3200
14. Főiskolai lelkész fizetése, $\frac{1}{2}$ rész						100
15. Könyvtár őrzési díj	---	---	---	---		1600

16. Épületek fentartása, $\frac{2}{3}$ rész	---	---	---	4460
17. Fűtés és világítás, $\frac{2}{3}$ rész	---	---	---	2920
18. Nyug- és kegydíjak, $\frac{1}{2}$ rész	---	---	---	2300
19. Kölcsön törlesztés és kamat, $\frac{1}{2}$ rész	---	---	---	4930
20. Felügyeleti kiadások, természettani, természetrajzi muzeum, nagykönyvtár és tanári könyvtár gyarapítása és tornaszerek beszerzése, $\frac{1}{2}$ rész	---	---	---	4534
21. Épületek és felszerelések egyenértéke $\frac{2}{3}$ rész	---	---	---	30000
				<hr/>
				Összesen : 138284

B) Fedezet.

1. Tandíj 430 tanuló után á 40 a 20 ^o / _o levonásával	---	---	---	13760
2. Beiratási díj a 20 ^o / _o levonásával	---	---	---	1376
3. Bizonyítványokért	---	---	---	350
4. Nyugdíjárulék a tanulóktól	---	---	---	2580
5. Vallásitanításért a kerülettől	---	---	---	900
6. Épületek és felszerelés egyenértéke	---	---	---	30000
7. A főiskola közös vagyonának tiszta jövedelme, $\frac{1}{3}$ rész	---	---	---	33000
8. A főiskola közös vagyonának jövedelméből pótlék az egyenleghez	---	---	---	6318
				<hr/>
				Összesen : 88284

Mérleg.

Bevétel	---	---	---	---	88284
Kiadás	---	---	---	---	138284
					<hr/>
Hiány	---	---	---	---	50000

A tisztáninneri református egyházkerületnek Miskolcon 1911. évi május 16—17. napjain tartott közgyűléséből 25. jegyzőkönyvi szám alatt hozott határozata alapján.

Kelt Miskolcon, 1911. május hó 17. napján.

Dókus. Ernő
főgondnok.

Fejes István
püspök.

Függelék a 32. sz. ponthoz.

Szabályrendelet

az egyházak tulajdonát képező, valamint az egyházi hivatalnokok és alkalmazottak javadalmául szolgáló ingó és ingatlan javak kezelésére.

I. Általános határozatok.

1. Az egyházi hivatalnok a javadalmazását képező egyházi bel- és kültelken, saját költségén is, csak a presbytérium beleegyezésével emelhet új épületet, tétethet átalakítást, csinálhat telepítést.

2. Akár az egyház, akár az egyházi hivatalnok költségén teendő építés, átalakítás, telepítés terve és költségvetése, ha a tervezett munka költsége a 200 koronát meghaladja, a presbytériumnak arra vonatkozó határozatával együtt az egyházmegyei közgyűléshez is felterjesztendő s csak annak jóváhagyása után lehet a terv keresztülviteléhez fogni. Ennek a szabálynak az áthágása fegyelmi vétséget képez.

3. A presbytériumnak az építési, átalakítási, telepítési és bérleti ügyekben hozott elutasító végzése az egyházmegyei közigazgatási bírósághoz felebbezhető, amely mindezekben a kérdésekben végérvényesen dönt.

4. Az egyházi hivatalnokokra nézve a vagyonkezelés, telepítés és bérlet szempontjából megállapított szabályok, az egyházi alkalmazottakra (harangozó, egyházfi, temetőőr stb.) nézve is kötelezők.

II. Épületek.

1. Az egyház köteles hivatalnokainak lakását, annak melléképületeit s minden felszerelését jó karban és tisztán tartani; az azokon támadó hibákat haladéktalanul kijavíttatni; az épületeket évenként kétszer kívül-belül kimeszeltetni, esetleg hat-nyolc évi időközben kifestetni és a kutakat minden második évben kitisztíttatni.

2. Viszont a hivatalnok köteles lakását és a melléképületeket kímélni; a gondatlanságból eredő károkat saját költségén helyrehozni. Az épületeket eredeti rendeltetésüktől eltérő más célra csak a presbytérium beleegyezésével és csak abban az esetben használhatja, ha ez által az épület nem szenved erősebb megrongálást és nem válik eredeti céljára alkalmatlanná. Haszonbérbe is csak a presbytériummal egyetértőleg adhat épületet és ebben az esetben természetesen fennáll úgy a bérbeadó hivatalnokra, mint az azt jóváhagyó presbytériumra nézve az 1904—7. E. T. I. t.-c. 46. §-ában megállapított felelősség.

3. Ha az egyházi hivatalnok használatában levő valamely épület helyett az elavulás miatt kell újat építeni, az egyház az építést teljesíteni tartozik és az új épület a réginél kisebb méretű nem lehet. Ha azonban az egyház a viszonyok változása miatt a réginél mégis kisebb épületet akarna emelni, a presbytérium köteles erre az egyházmegye figyelmét, a terv és költségvetés bemutatásakor felhívni és a változott viszonyokat megismertetni.

4. Ha az egyházi hivatalnok, akár az egyházzal történt megegyezésnél fogva, akár felebbezés folytán az egyházmegyei közigazgatási bíróság által hozott határozat alapján saját költségén emel új épületet, vagy tétet nagyobb átalakítást: a tulajdonjogra és beruházási költségekre nézve a presbytérium és hivatalnok között előzetesen írásbeli szerződés kötendő, melyet az egyházmegyéhez is föl kell terjeszteni s ennek jóváhagyása után az mindkét félre kötelező.

A hivatalnok által — a presbytérium és egyházmegye beleegyezésével — saját költségén emelt épület fenntartási és tűz elleni biztosítási költségei az építő hi-

vatalnokot terhelik. Tűzkár esetében a kártérítési összeg is a hivatalnoké s tetszésétől függ, hogy az épületet újból felépíttesse-e?

A csak átalakított épület minden terhét az egyház viseli.

5. Ha a megkötött szerződés értelme szerint, hivatalnok változása esetén az egyház a távozó hivatalnoktól vagy a meghalt hivatalnok jogutódaitól az újonnan emelt épületet magához váltani, az átalakítási költségeket pedig az illetőknek megtéríteni tartozik s a szerződés e tekintetben az átvétel idejékor megállapítandó becsértéket mondja ki irányadónak, az egyház és a hivatalnok vagy ennek jogutódai azonban a becsértékre egymás közt nem tudnának megegyezni: mindkét fél, két-két szakértőt jelöl, akik közösen elnököt választanak. A bizottság tagjai és az elnök akár helybeliek, akár vidékiek lehetnek. Ha költségek merülnek fel, mindenik fél a saját szakértőjének költségét viseli, az elnök költsége pedig mind a két felet egyenlő arányban terheli.

A szakértő bizottság megállapodása nem felebezhető.

6. A presbytérium és egyházmegye beleegyezése és engedélye nélkül történt beruházási s építkezési költség megtérítését a hivatalnok vagy jogutódai nem követelhetik, arra igényük nincs s az ilyen beruházás vagy építkezés minden kártérítés nélkül az egyház tulajdona.

7. A kültelken történő építkezésnél és átalakításnál ugyanazok a szabályok irányadók és kötelezők, mint a belteleknél.

III. Telepítések.

A) Szőlő.

1. Szőlő telepíthető akár immunis talajon hazai fajokkal, akár a telepítésre alkalmas kötött talajon — oltványokkal; de a talajt mind a két esetben legalább 50 % s ha az altalaj minősége megengedi, 70 %-nyire meg kell fordítani.

2. A telepítés tervezetének magában kell foglalni a talaj leírását a fordítandó mélységig, (tehát az altalaj is figyelembe veendő), a terület nagyságát, a fordítás mélységét, a sor és tőke távolságát, művelési módot s az ültetendő fajok megnevezését.

3. A hivatalnok által a kültelken telepített szőlőt, ha az 1600 □ ölnél nem nagyobb, az esetleg ott emelt épülettel együtt az utód köteles megváltani.

4. A telepítés költsége s az egy évi munka értéke, az esetleges viták elkerülése végett, 1600 □-öles területre következőleg állapítatik meg:

a) Immunis homokon, hazai fajokkal való telepítés költsége 320 korona és a felhasznált karó értéke. Egy évi munka 120 korona.

b) Nem immunis talajon, gyökeres oltványokkal való telepítés költsége 1000 korona és a felhasznált karó értéke. Egy évi munka 160 korona.

c) Kötött meszes talajon hazai fajokkal való telepítés költsége 1000 korona és a felhasznált karó értéke. Egy évi munka szénkénessel s szénkénegezéssel 420 korona.

d) Kötött talajon gyökeres oltványokkal való telepítés költsége 2400 korona és a felhasznált karó értéke. Egy évi munka 320 korona.

e) Kötött talajon amerikai alanyon átoltás mellett való sikeres telepítés költsége 1600 korona és a felhasznált karó értéke. Egy évi munka 320 korona.

Ha valamely hivatalnoknak többbe kerül is a telepítés, megváltás esetében csak ezek az értékek szolgálnak számítási alapul.

5. Az új hivatalnok az elődjének, vagy elődje jogutódainak a következő megváltási összeget fizeti:

a) 1—3 éven belül a telepítési költséget egyszerű 6%-os kamatjával; az évek száma szerint esedékes munkáltatási költséget; az eltelt évekre a presbytérium által a helyi szokás szerint megállapított haszonbért kamat nélkül; végre a felhasznált karó árát, melyet a telepítő hivatalnok a vétel, vagy készíttetés alkalmával a presbytérium előtt igazolni tartozik s a közösen megállapított ár jegyzőkönyvbe veendő.

b) A negyedik évben a telepítési költséget 3 évi

6°/_o-os kamatjával; továbbá a telepítő által a harmadik évben már nyert némi termésre tekintettel, csak két évi munkáltatási költséget és a karó árát.

c) Az ötödik évben a telepítési költséget négy évi 6°/_o-os kamatjával és a karó árát.

d) A hatodik évben a telepítés költségét

e) A hetedik évben a telepítési költség 91°/_o-át kamat nélkül.

f) A nyolcadik évtől kezdve a telepítési költségnek minden évben 7°/_o-al kevesbedő hányadát.

g) A 20-ik évben a szőlő kártérítés nélkül átmegy az egyház tulajdonába, amely díj nélkül bocsátja azt a hivatalnok használatába.

A fentartási és munkáltatási költség azonban a hivatalnok terhe. A presbytérium pedig köteles felvigyázni, hogy a szőlő állandóan jókarban legyen s a pusztuló karó és szőlő pótoltsák, hogy mindig legyen annyi, mint amennyit a hivatalnok átvett.

6. A megváltási összeget az utód, hivataloskodása második évétől kezdve három év alatt köteles évi egyenlő részletekben minden év január 15 ig, minden további kamat nélkül lefizetni.

7. Házi kertben levő akár lugas, akár közönséges, de életképes európai tőke megváltási ára 40 fillér; oltványé 1 korona.

8. Ha a felek közt a megváltási összegre nézve nézeteltérés merül fel; a II. 5. pont alatt megállapított eljárás lép életbe.

B) Erdő. Fűzes.

1. Kavicsos, vagy más célra kevésbé alkalmas területeken fűzes, vagy a talajnak megfelelő nemű fákból erdő telepíthető.

2. A hivatalnok az általa alapított fűzest, erdőt, ottani hivataloskodása alatt szabadon használja.

3. A hivatalnok változása esetében, az egyház a telepítő hivatalnoktól, vagy jogutódától a fűzest, erdőt köteles megváltani. A megváltási érték az egyház és a hivatalnok, vagy annak jogutódai között szabad egyez-

kedés tárgya. Ha megegyezés nem jönne létre a II. 5. intézkedése lép életbe.

4. Az egyház a megváltott fűzest, erdőt díj nélkül köteles a következő hivatalnokok használatába bocsátani. Ezek azonban nem használhatják azt szabad tetszésük szerint, mint a telepítő hivatalnok, hanem míg a bokorfűzet minden évben vágthatják, addig a puha fából alakított erdőt három évi szakaszra beosztva csonkázhatják, a törzset pedig csak nyolc évi szakaszokban vágthatják. Az akác erdő 15 éves szakaszokra osztva vágható.

5. Ha a hivatalnok javadalmazásához oly erdőterület is tartozik, a mely évenként nincs kihasználva, hanem nagyobb időközökben kerül vágatás alá, annak jövedelméből a hivatalnokot szolgálati éveinek arányában eső rész illeti meg, amely jövedelem akkor válik számára esedékessé, amikor az illető terület fája vágatás alá kerül.

c) Élőfák.

1. Ámbár az egyházkerület hivatalnokaitól elvárja, hogy az általuk használt területeken a közhaszon, szépeszeti érzés fejlesztésére, az otthon kellemessé s kívánatossá tételére, jőpéldaadásként nemcsak dísz és gyümölcsfákat, de hasznófákat is telepíteni igyekezzenek, mindamelllett, hogy a fák telepítéséhez és gondozásához szükséges kedvet el ne vegye, sőt azt élessze, kimondja, hogy a hivatalnok javadalmazásához tartozó bel- és kültelken levő élőfa a hivatalnok tulajdona, oly formán azonban, hogy míg a hivatalba lépéskor ott talált akár gyümölcs, akár dísz, akár tűzifák közül csak a beteg s romlásnak indult fákat van joga kivágni és saját céljaira elhasználni s az életben levő ép fákat pedig kártérítés nélkül köteles utódjának átengedni; — addig az általa ültetett egészséges gyümölcsfa oltványokat az utód tőle vagy örökösaitől köteles megváltani és pedig minden 2—8 éves oltványt egy korona árban. Az idősebb oltott gyümölcsfák, — még ha azokat a hivatalnok ültette is, — minden megváltás nélkül mennek át az utód birtokába.

2. A hivatalnok által ültetett tűzifákat és díszfákat [fenyő, akác, gesztenye, eper, szomorúfűz] az utód meg-

váltani köteles. Ezek a két fél közt szabad egyezkedés tárgyai. Meg nem egyezés esetében a II. 5. pont intézkedései irányadók.

3. A diszbokrokat és cserjéket az előd kártérítés nélkül köteles otthagyni; legfelebb szaporításra alkalmas sarjakat vihet el magával. Az oltott rózsákkal azonban szabadon rendelkezik.

IV. Földbirtok.

1. Úgy az egyház a saját céljaira jövedelmező, valamint a hivatalnok a javadalmazásául szolgáló földbirtokot vagy házilag kezeli, vagy haszonbérbe, vagy részes művelésbe adja. A presbytérium minden esetben köteles a határmesgyékről gondoskodni s azokat minden tavasszal megvizsgálni, esetleg helyreállíttatni.

2. Mind a házi, mind a bérleti kezelésnél és részes művelésnél gondot kell fordítani, hogy a föld termőképessége részint trágyázás, részint helyes vetésforgó alkalmazása folytán megmaradjon s ezáltal az egyház állandó jövedelme lehetőleg biztosíttassék; a hivatalnokok pedig a föld kizsarolása által utódaikat meg ne károsítsák.

3. Hacsak a helyi viszonyok nem parancsolnak feltétlenül más rendszert, a szántóföldek művelésénél a a négyes vetésforgó alkalmazandó a következő beosztással:

a) Zöld, vagy pedig fekete ugar, amelyben termelhető:

dohány,
vörös here,
takarmány bükköny,
dinnye,
takarmánytök,
lencse.

b) Ősziak.

c) Kapás növények: kukorica, répa, burgonya.

d) Kalászos tavasziak.

4. Haszonbérbeadásnál és részes művelésnél feltétlenül írott szerződést kell kötni, amelyben nemcsak a rendes trágyázás biztosítandó, hanem kifejezetten mindenkor be-

veendő, hogy a belhivatalnok halálával vagy elköltözésével a bérlet megszűnik s a bérlet az elhalt vagy eltávozó hivatalnokon vagy annak utódain kártérítést nem követelhet.

5. Ha a hivatalnok adja bérbe, vagy részes művelés alá a hivatalával járó földet, köteles a szerződést a presbyteriumnak abból a célból bemutatni, hogy van-e abban kellően biztosítva a földek jó karban tartása. A bérlő vagy részes-művelő személye azonban a presbyterium határozatának tárgyát nem képezheti. Ugy a bérleti, mint a részes-művelési szerződés, csak a presbyterium hozzájárulása után válik jogerőssé. A presbyterium megtagadó végzése azonban az egyházmegyei közigazgatási bírósághoz felebbezhető, amely végérvényesen dönt.

6. Az évelő, mesterséges takarmánynövények földjénél a hivatalnok által teljesített befektetést az utód tartozik megtéríteni elődének, vagy előde jogutódainak. Még pedig a több évig tartó mesterséges takarmányféléknél: (lucerna, baltacim, csomós ebir stb.)

a) a vetés évében a vetőmag árát, a föld trágyázásának és megmunkálásának díját;

b) a vetés utáni évben az előbbi alapon megállapított összegnek háromnegyedét;

c) a vetés utáni második évben egykettedét;

d) a vetés utáni harmadik évben egyharmadát;

e) a negyedikben egynegyedét.

A vetés utáni ötödik évtől kezdve kárpótlás nélkül megy az utód használatába.

Ugyanez a számítás az irányadó azon esetben, ha a bármilyen okból (pajorrágás, vakondturás stb.) elpusztított rendes kaszálót az egyházi hivatalnok a maga költségén kaszálóvá alakíttatta.

Ha mesterséges vagy természetes kaszáló bármilyen elemi csapás miatt előbb elpusztul, mint azt a hivatalnok birtokába vette, a befektetés megtérítésének kötelezettsége azonnal megszűnik.

A vörös herénél, minthogy az csak a vetést követő egy évben használható kaszálónak s vetése a földnek külön megmunkálását nem igényli, csak a vetőmag árát köteles az utód megtéríteni.

7. A hivatalnok a javadalmához tartozó természetes kaszálót és legelőt csak a presbytérium beleegyezésével törheti fel és változtathatja szántóföldre. A presbytérium elutasító végzése az egyházmegyei közigazgatási bírósághoz felelbezhető, mely végérvényesen dönt.

V. Ingó javak.

1. Az egyház ingó javait a gondnok felelősség mellett gondozni, jókarban tartani köteles.

2. Az egyház köteles hivatalnokainak használatába bocsátani azokat az ingóságokat, amelyek a lakás és melléképületek használhatóságához szükségesek (pl. kályha, lábtó) valamint a megyei vagy községi szabályrendeletben megállapított tűzoltó szereket.

3. Az egyház a hivatalnok használatába adott ingó tárgyakat, ha azok elavulnak, használhatatlanokká válnak, köteles ujakkal pótolni.

4. A hivatalnok a javadalmazását képező földön termett szalmát s az ebből képződött trágyát hivataloskodása alatt nem adhatja el, hanem hivatali földjének javítására köteles fordítani. De változás alkalmával, akár önmaga, akár jogutóda szabadon rendelkezhetik azokkal. Eladás esetében mindamelllett az utódnak megvételi joga van s ha a két fél az árra nézve nem tud közösen megállapodni, a II. 5. pontban megszabott eljárás lép életbe.

VI. Átmeneti intézkedések.

1. Ezen szabályrendelet életbelépése után a presbytérium az illetékes belhivatalnokokkal vagy alkalmazottakkal együttesen leltározni kötelesek a hivatalnokok és alkalmazottak bel és kültekén levő élőfákat.

2. E szabályrendelet életbelépte előtt történt építkezések, átalakítások s telepítések kártalanítására, ha azoknak létrejöttkor írásbeli megállapodás nem történt, ezen szabályrendelet intézkedései lesznek irányadók.

3. Hivatalnok változásnál a pályázati hirdetésben az

utód által megváltandó telepítések területe s a megváltás alá eső gyümölcsfa-oltványok száma is kiirandó.

Ezen szabályrendelet az 19..... év..... hó.....n lép életbe. Az ezen időpontot megelőzőleg kötött bérleti és más szerződések lejáratuk napjáig érvényben maradnak.

Péter Mihály,
küldöttségi tag.

Kérészy Barna,
küld. elnök.

Fodor György,
küldöttségi tag.

Bizottsági megjegyzések a szabályrendelet-tervezethez.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Az 1910. év október hó 11—13-ik napján Miskolcon megtartott őszi egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyvének 24. pontjával megbizatást nyertünk, hogy az egyházi ingó és ingatlan javak kezelésére nézve, figyelembe vevén az egyházmegyék észrevételeit, végleges *szabályrendeletet* készítsünk s azt tavaszi egyházkerületi közgyűlésünkre beadjuk.

E megbizatásunknak eleget téve, az egyházmegyék észrevételeit is figyelembevevő *szabályrendeletet* elfogadás végett a főtiszteletű egyházkerület közgyűlésére tisztelettel betejesztjük.

Az I. pont alatt levő általános határozatokon semmi változtatás nem történt.

A II. 1. pontja, bár eme szavakban, melléképületeit s minden felszerelését köteles jókarban és tisztán tartani, a kút is benne van, de hogy még világosabb legyen, az alsózempléni egyházmegye javaslatára megtoldatott ezzel: „*a kutakat minden második évben kitisztítani.*“

A II. 2., 3. pontja maradt a régi szövegezésben.

A II. 4. pont a régi szabályrendelet 4. és 5. pontja azon módosítással, hogy határozottan kidomborított benne, hogy az egyházi hivatalnok ha a maga költségén épített, köteles az egyházzal írásbeli szerződést kötni, melyben a tulajdonjog és beruházási költség s annak

átruházása és a visszatérítése is megállapítandó, úgy vélvén a bizottság, hogy hivatalnokváltozás esetén a bírósági esetek száma apadni fog.

A II. 5. pontjául a régi 5. pont 3-ik kikezdése véte-
tett megfelelő szövegezéssel. Új pont gyanánt állítatott
be, mert az egész szabályrendeletben hivatkozás történik
reá abban az esetben, ha egyház és a hivatalnok, vagy
a hivatalnokok s jogutódai egymással megegyezni nem
tudnak.

A szakértő-bizottság megállapodása végérvényesnek
azért vétetett, mert gyorsítja az ügy befejezését s ha
felebbezhető volna is, az egyházmegyei bíróság vagy
elfogadja a szakértő-bizottság ítéletét, vagy nem. Ha
elfogadja, felesleges volt az időt húzni, halasztani az
egyházmegyei bíróság összeüléseiig; ha nem fogadja el,
nem lenne más mód, mint újabb szakértőket küldeni,
mely lehet, hogy újabb elégedetlenséget szülne.

A II. 6. pontja kimaradt, mert a 4. pontban már
tisztázva lett a tulajdonjog kérdése.

A II. 6. pontjául a régi szabályrendelet 7. pontja
vétetett fel azon módosítással, hogy a hivatalnok semmi
kártalanítást nem kap, a presbytérium és egyházmegye
engedélye nélkül emelt épületekért s átalakításokért. Mert
bár a hivatalnok nem építkezhet a presbytérium s egy-
házmegye engedélye nélkül, de ha mégis építkezik, s
készebb a fegyelmi büntetésnek magát alávetni, bizottság
jónak látta az ilyen hivatalnokot anyagilag is sújtani a
kártérítés lehetőségének is elvetésével.

A II. 8., miután a régi 6. pont kimaradt, 7-ik pontúl
jött, változatlan szöveggel.

A III. 1. pontja megtoldatott az alsózempléni egy-
házmegye javaslatára ezzel „a talajt 70 cm. mélyre fel
kell fordítani;” miután azonban sokszor vagy nem lehet,
vagy nem tanácsos 70 cm. mélyre forgatni, beveendőnek
gondolta a bizottság, *ha az altalaj minősége megengedi.*

A III. 2. pontja maradt, mint volt.

A III. 3. pontban több egyházmegye kívánságára a
megváltandó terület nagysága is felvétellett 1600 □-ölben.
Azért ennyiben, mert a két vagy 3 holdnyi terület,
tekintve, hogy kat. holdankint a telepítési, munkáltatási

s karózási költség a 3000 koronát is meghaladhatja, elviselhetetlen teherrel nehezedne az utód vállaira. A fizetés megkönnyítését célzó felsőborsodi egyházmegyei indítvány, hogy t. i. a kártérítési összeg 10 év alatt fizettségéig vissza, elfogadható nem volt, mert ily idő alatt 2, sőt 3 hivatalnokváltás is történhetnék, mi a végleges rendezést csak zavarosabbá tenné. S elég könnyítés az, ha a hivatalnok a 2-ik évtől kezdve fizeti a kártérítést 3 év alatt.

A III. 4. pontban 1200 □-öl helyett 1600 □-öl terület vétetett a számítás alapjául, mert ez a megváltandó legnagyobb terület.

A III. 4. pont a)—b) alpontjai megtoldattak még két alponttal, mert szőlő telepíthető nem immunis homokon is oltvánnyal s kötött hegyi talajon hazai vesszővel szénkénegezés mellett s ehhez képest a telepítési, munkáltatási költség is 4 eshetőségre állapított meg s mindennütt kataszteri holdankint s oly összegben, hogy a vékás területeknél filléres maradvány ne legyen.

A III. 4. e) pontját a bizottság az alsózempléni egyházmegye indítványára vette be, elismervén, hogy az amerikai alanyra oltás útján, helyben telepített szőlő olcsóbbá kerül, mint a vásárolt oltványokkal telepítés.

A III 5 a—c) pontjai maradtak. A d) pontból kimaradt „és a karó árának felét“, mert a 6-ik évben már kötött talajon a karókat újítani kell.

A III. 5. e), f), g) pontjai az alsóborsodi egyházmegye indítványához képest módosítottak úgy, hogy a 20-ik évben telepítés után kártérítés nincs.

A III. 5. g) pontja után levő kikezdésben, hogy a pusztuló karó pótoltság, megtoldatott ezzel „és szőlő“, mert nemcsak a karó, de a szőlő is pusztul.

A III. 6. pont maradt.

A III. 7. pontban felvétel lett „életképes“, de kihagyott legalább két éves, mert lehet, hogy a két évesnél ifjabb oltvány életképesebb néha, mint a két éves vagy idősebb oltvány.

A III 8. pontjául beveendőnek tartotta bizottság a rendelkezést is azon esetre, ha a két fél megegyezni nem tudna.

A B) Erdő—Füzes 1—4. pontjai maradtak.

A B) 5. pontja toldalék. Felvétellett a felsőborsodi egyházmegye indítványára

A C) Élőfák. 1—5. pontjai az egyházmegyék óhaj-tásai figyelembevételével újra átdolgoztattak. Figyelembe vétetett nemcsak a telepítő érdeke, hogy t. i. legalább a gyümölcsfára fordított készkiadásokat megkaphassa; de a hivatalnokutód érdeke is, hogy nagyobb megterhel-tetéstől megóvassék. A régi 4. pont helyett a 2. pont azért hozatott be, hogy változás esetén az ültető vagy jogutódai keze megköttessék s a felnőtt szép gyönyörű-séget szerző fák kivágása megakadályoztassék.

A C) 3. pontjául, miután 3. pont kimaradt, a 6-ik pont jött.

A IV. Földbirtok. 1—3. pontjai maradtak A IV. 3 a) pont megtoldatott ezzel „*vagy fekete ugar.*“

A IV. 3. c) pontja helyett tétetett a d), s e helyett a c) pont, mert az okszerű vetésforgásnak ez a sorrend jobban megfelel.

A IV. 4. pont megtoldatott azzal, hogy a bérlet a behivatainak halálával vagy elköltözésével megszűnik s a bérlő ezért kártérítést nem követelhet. Mert ez elejét veheti a későbbi kellemetlenségeknek s rokonintézkedé-sűek a polgári per erre vonatkozó pontjai.

A IV. 5., 6., 7. pontjai maradnak; csupán az e) pont 2-ik kikezdéseként illesztetett be a tornai egyházmegye indítványára *intézkedés* arra az esetre, ha a rendes kaszáló valami csapás miatt megsemmisül s a hivatalnok azt ismét kaszálóvá alakította.

Az V. Ingó javak 1—4. pontjai maradtak. Csupán a 4. pontban törültetett ez a szó *löreket*, mert ahol több széna van, ott töreket s pelyvát, lehet, nem étetnek. Több egyházmegyének javaslata — hogy a trágya a behiva-talnok halála vagy eltávozása esetén eladható ne legyen — nem volt felvehető a szabályrendeletbe, mert a fel-maradó trágya a jövő 3—4. év termés hozamának bizto-sítására szolgál s az elhalt vagy eltávozó hivatalnokra nézve érték, az új hivatalnok a régítől érték befektetést nem követelhet, nagyon elég, ha biztosítva van a trá-gyára, szalmára nézve az új hivatalnok elővételi joga.

VI. Átmeneti intézkedések 1. pontja marad.

A VI. 2., 3. pont, miután a szabályrendelet az élőfákra nézve lényeges módosúláson ment keresztül, töröltetett. Ellenben

a VI. 2. ponttól szükségesnek találta a bizottság intézkedést tenni arra az esetre, ha a szabályrendelet életbelépte előtt egyezség nem kötött a belhivatalnok és egyház között.

A VI. 3. pont felvétele azért szükséges, hogy az esetleg megválasztott hivatalnok meglepetésektől meg legyen óva. Nem számít talán semmi teherre s mikor megválasztott, lehet, hogy szőlő s gyümölcsös telepítési költség szakad nyakába, mit, ha előre tud, talán nem pályázik.

Ezekben kívántuk körvonalozni a szabályrendeleten tett módosításainkat. Mit midőn tisztelettel betérjesztünk, kérve annak elfogadását

Maradtunk Tiszánánán 1911. március 7.

Kiváló tisztelettel

Péter Mihály

küld. tag.

Kérészy Barna

biz. elnök.

Fodor György

küld. tag.

Függelék a 33. sz. ponthoz.**I. sz.***Másolat.*

7768/1910. sz. A Gusztáv Adolf Ev. Egyesület t. központi elnökségének Leipzig. F. évi december hó 12-én 7605/1910. sz. a. kelt nagybecsű értesítésüket köszönettel elismerjük. Őszinte sajnálatunkra szolgál, hogy az abban foglalt útmutatásokat csak részben követhettük, de megakadályozott ebben az a körülmény, hogy szives értesítésüket csak e hó 15-én vettük kézhez, a mikor pedig bizottságunk ülését már megtartotta. Van szerencsénk közölni, hogy a kitűzött határidőben 1 tanintézet és 167 egyházközség adta be táblás évi jelentését, melyekben összesen 753.392 K. segélyt kérnek. Az egyházmegyék ezt a tekintélyes összeget alig mérsékeltek valamivel, 655160 koronát hozván javaslatba, sőt az egyházkerületek által megadásra ajánlott segélyek összege is még mindig 491383 koronát tett ki. Az igényeknek ez a tetemes volta magyarázatát leli ugyan egyrészt azon számtalan szükségben, melyet egyházközségeink háztartása felmutat, másrészt abban a körülményben, hogy a segítségnek ezen ujonnan megnyiló forrását minden szűkölködő gyülekezet igyekezett magának már az első megnyiló alkalommal biztosítani, mindamellett az országos közalap végrehajtó-bizottságát a kéréseknek ez a bősége nehéz helyzet elé állította, nem ismervén még csak hozzávetőleg sem azon összeget, melyet a Gusztáv Adolf-egyesülettől remélni lehet, de nem is akarván oly túlcsigázott igények pártolására vállalkozni, melyek egyházközségeink adományaival semmi arányban nem állanak. Tekintettel arra a körülményre, hogy segélykéréseinket első ízben szerződéses összeköttetésünknek csak

második esztendejében nyújtjuk át; tekintettel arra, hogy mi is el vagyunk telve attól a reménytől, hogy egyház-községeink áldozatkészsége a jövőben fokozott eredményt fog produkálni, a mire nézve egyébként is hathatós intézkedéseket tettünk és fogunk tenni: *bizottságunk a kérhető segélyek maximalis összegét 40.000 márkában vélte megállapíthatónak s úgy döntött, hogy ezen összeg keretében mind az öt egyházkerületet egyenlően részesíti, az egy-egy kerület által igényelhető segélyösszeget 8000—8000 márkában szabván meg, megállapítván egyúttal a sorrendet is, melyben a kérelmeket kielégítésre ajánlja. Ez alapon van szerencsénk az általunk figyelemre méltóknak ítélt kérelmeket átszarmaztatni, nevezetesen:*

a dunamelléki e.-ker.-ből	15 egyház	1 iskola)	8000 M.-ról
a dunántúli	" 10 egyház)	"	8000 "
a tiszáninneni	" 32 egyház	"	8000 "
a tiszántúli	" 34 egyház	"	8000 "
az erdélyi	" 9 egyház	"	8000 "
összesen 1 iskola)			} kérését 40000 M.-ról.
100 egyház.)			

Tisztelettel kérjük, hogy az általunk ajánlott sorrend lehető figyelembe vételével a segélyeket olyképp megszavazni kegyeskedjenek, hogy azok az egyes egyházkerületek között többé-kevésbé egyenlően oszoljanak meg. Az évforduló alkalmát különös örömmel ragadjuk meg, hogy a közösen végzett nagy szeretetmunkára az Isten áldását kérjük s hogy a t. Központi elnökséget nagyrabecsülésünkről biztosíthassuk. *Budapest, 1910. december 31.* Az országos magyar református közalap végrehajtó-bizottsága: Dr. Baksa Lajos előadó.

II. sz.

Másolat.

A Gusztáv Adolf alapítványi evangélikus egyesület központi elnöksége. Leipzig, 1911. január 15-én. 302

szám. A magyar országos református egyházi közalap végrehajtó bizottságának Budapest. A Tisztelt végrehajtó-bizottságnak 1910. december 31-én 7768—1910. sz. a. kelt őszinte köszönettel vett irata világosan ismerteti fel velünk azokat a nagy nehézségeket, melyekkel a magyarországi református egyház és a Gusztáv Adolf-egyesület szeretetmunkája között tervbe vett összeköttetés életbe léptetése ugy a végrehajtó-bizottságra, mint ránk nézve jár. Őszintén sajnáljuk, hogy december 12-én 7605 sz. a. kelt átiratunk későn érkezett ahhoz, hogy figyelembe vehető lett volna. Miután azonban a végrehajtó-bizottságnak november 30 án 7377 sz. a. kelt megkeresését, mely ide december 3-án érkezett, tagjainknak Leipzigban, december 10-ére egybehívott teljes ülése elé kellett terjesztenünk s mivel ezenfelül december 11-ike vasárnapra esett, válaszunkat lehetetlen volt december 12-ike előtt elkészítenünk. Őszinte hálával tartozunk a végrehajtó-bizottságnak, hogy a magyarországi református egyház-községek által beterjesztett segélykéréseket a lehetőnek bölcs mérlegelésével egy bizonyos mértékre leszállítani megkísérelte. *Még így is sajnálattal kell kijelentenünk, hogy a nekünk javaslatba hozott 100 magyarországi református egyházközségnek 1911. évi segélyezési tervzetünkbe leendő azonnali felvétele célszerűtlen s ennél-fogva keresztülvihetetlen volna.* A mint ezt mult évi december 12-én kelt iratunkban kifejtteni szerencsések voltunk, a központi pénztár által megszavazott segélyek a Gusztáv Adolf egyesület összes segélyeinek csak egy töredékét teszik: a segélyeknek nagyobb részét különböző munkaterületeink számára fő- és fiókegyesületeink állapítják meg önállóan hozott határozataikkal. Kizárt dolognak tűnik fel azonban, hogy fő- és fiókegyesületeink régen megszokott munkaterületeiket felhagyják csak azért, hogy rögtön és minden átmenet nélkül teljes erővel egy eddig reájuk nézve teljesen idegen tevékenységi körre menjenek át. Ha fel is vennők tehát a javasolt 100 egyházközséget 1911. évi segélyezési tervzetünkbe s ajánlanók őket egyesületeink gondozásába, bizonyossággal előre lehetne látni, hogy ezen 100 egyházközségnek hatékony támogatását az 1911. évben semmi körülmények

között sem lehetne elérni, mivel egyrészt egyesületeink munkacéljuknak egy illetén mélyreható megváltoztatását nem vehetik tervbe, másrészt mivel egy ilyen új tevékenységi kör számára őket előbb lassanként bensőleg meg kell nyerni. Az eredmény tehát a segélyezési tervzetbe felvett 100 magyarországi egyházközség nagy többségére nézve súlyos csalódás volna, mely a népek határain túl is csak mostanában egybekapcsolódó hittestvéri összeköttetést hátrányosan minden valószínűség szerint érintené is. Ajánlatosnak azt tartjuk tehát, hogy most az egyházközségnek csak egy olyatén korlátolt számát vegyük fel, hogy hatékony gondozásuk már az 1911. évre remélhető legyen. A milyen mértékben aztán egyesületünk érdeklődését ezen új munkaterület iránt felkelteni tudjuk, nőhet a Gusztáv Adolf-egyesület gondozásába felveendő magyarországi református egyházközségek száma is. Egy kifejlett nagy fa elültetése mindig kockázatos, nem nagyon kecsegtető vállalkozás; biztatóbb egy csemetét elültetni és azt hűséges gondozással az élet törvényei szerint teljes erőre hozni. Átgondolt megfontolás után tehát azon meggyőződés érlelődött meg bennünk, hogy az *1911. évi tervzetbe csak 10* magyarországi református gyülekezet felvétele volna mindkét félre nézve a legcél szerűbb. Felkérjük a t. Végrehajtó-Bizottságot, hogy a javaslatba hozott 100 egyházközség közül azon 10-et kijelölni sziveskedjék, melyek a segélyre leginkább reáutalvák s arra leginkább érdemesek; ellenkező esetben *minden egyházkerületből azt a kettőt választanók ki*, melyek első és második helyen voltak nekünk ajánlva. Az évforduló alkalmából kifejtett szerencsekívánatokat szivből köszönjük s a Végrehajtó-Bizottsággal együtt kérjük, vajha az Uristen ezt a most fonódó összeköttetésünket Fia egyházának áldásává tenné. A Gusztáv Adolf ev. alapítványi egyesület központi elnöksége: Hartung D., elnök. Hölscher D., jegyző.

Függelék a 35. sz. ponthoz.

Tájékoztató.

A tiszáninneri ref. Egyházkerület 1907. szept. 24—26. napjain, Sárospatakon tartott őszi közgyűlésében (38 jk. pont.), a kerület tanügyi bizottságának javaslatára (biz. jk. 12. p.) elfogadta a tantervkészítő bizottság, illetve az Irodalmi Kör amaz indítványát, hogy *fogadtassék el az állami tanterv, a hozzáfűzött örökbecsű útastításokkal; készittessék hozzá vallástani rész, melynek tananyaga, tanórákra osztva, határozottabban állapittassék meg.*

E füzet csak a *hit- és erkölcstani* részt foglalja magában, mert ez az a része a tantervnek, melynek végleges megállapítása és elfogadása az előbbieik után a főt Egyházkerület részéről való föltétlen felülvizsgálatot és bírálatot mindenesetre igényli.

A tanterv elkészítésének, illetőleg közreadásának mindezideig való halasztására nézve az a körülmény szolgáltatott okot, hogy a tantervre és az egyes tantárgyakra, különösen pedig a hit- és erkölcstani oktatásra vonatkozóan a pedagógiai világban fölmerült és forrongó, sőt a legmerevebb ellentétben álló felfogások és nézetek mindenoldalú és alapos tanulmányozására és mérlegelésére idő kellett, annyival is inkább, mert nem egy ember, hanem bizottság dolgozott, már pedig a bizottságban is merülhettek fel nézetkülönbségek, melyeket egyeztetni szükséges; de meg egyébként is, minden bizottsági munkálat nehézkesen szokott készülni.

A nem indokolatlan késedelemmel azonban semmi veszteség sem jár; a testvér egyházkerületek is csak az imént készítették el és adták közre tanterveiket. — A bírálóknak jó alkalom kínálkozik az egybevetésre.

Az itt található hit- és erkölcstani részhez *hasonló szellemben és kellően átdolgoztatott az állami tanterv és utasítás egészében is, nevezetesen: az olvasókönyvek tananyagába megfelelő számú protestáns, különösen református tárgyú olvasmány jelöltetett ki; a történelmi részben a prot. egyházat érdeklő események bővebben tárgyaltnak; sőt még ezenkívül is előfordul a tanterven való több-kevesebb módosítás és átdolgozás.*

Miután azonban az egész tanterv jelen füzet alakjában nyomtatva 20—22 ívre terjedne, melynek bírálatra szánt kiadása is körülbelül 1000 korona tetemes összeget emésztene föl: az irodalmi kör nem vállalkozhatott csupán próba-nyomatás eszközlése végett ily nagyobb összeg kiadására.

Ezek után a főt. Egyházkerület előtt a következő lehetőség áll:

1. elfogadván a netalán szükséges módosításokkal, javításokkal az itt adott hit- és erkölcstani részt, a tanterv egyéb részeire nézve az irodalmi körben megbizik s elrendeli az egész tanterv végleges kinyomatását is. Vagy pedig

2. a tanterv bírálati példányainak kinyomatását elrendelvén, az ennek kinyomatására szükséges (esetleg kétszeres) összeget biztosítja.

Részünkről mély tisztelettel az első pontnak elfogadását, illetőleg határozattá emelését javasoljuk.

I. Hit- és erkölcsstan.

A vallás az iskolai nevelés-tanításnak igen fontos tárgya. Mi, reformátusok, fontosnak tudjuk a gyermek egyénisége és a társadalom szempontjából egyaránt. Nem csak kenyérrel él az ember. A lelki élet a maga fejlődésében a vallásoktatás által leszen teljessé, a hitnek tudatos érzelme, a jó erkölcsnek gyakorlása és követése, egyszóval az igaz vallásosság által lesz valóban gazdaggá. Ha pedig a vallásoktatást, nevelést elhanyagoljuk, az e tekintetben sívárrá lett és táplálékra vágyó lélek babonába sülyed. Nagy mértékben téves tehát, sőt az emberi társadalomra és műveltségre nézve veszedelmes az a felfogás, mely a vallásos nevelés-oktatást feleslegesnek és szükségtelennek látván, az iskolából ki akarja zárni.

A hit- és erkölcsstani oktatás *célja* az evangélium szellemétől áthatott, ref. vallásunkhoz és édes hazánkhoz ragaszkodó, olyan hű, buzgó és munkás egyháztagnak és polgárok nevelése, kik képesek legyenek a Szentírást önállóan olvasni; az istenitisztelemben az egyházközséggel együtt kedvvel résztvenni; Istent igazán megismerni, az ő törvényei szerint élni, ez által a társadalom boldogságát előmozdítani, valamint saját egyéni boldogságukat megtalálni és ápolni.

A vallás tehát nem *tudomány*, nem pusztá ismeret, hanem *élet*, mely Istenhez és felebarátainkhoz való *szere- tetben* nyilvánul. A vallásoktatásban is tehát *nem a tudás a fő, hanem az érzelmek felköltése, fejlesztése és ápo- lása*, hogy a hit később jó cselekedetekben nyilvánul- hasson.

A vallásoktatás előbb vázolt célját az iskola csak a társadalom s a szülei ház együttes közrehatásával való- síthatja meg. A tanítónak egyik népnevelői feladata tehát a lelkésszel együtt közremunkálni abban, hogy őszintén

vallásos legyen a társadalom és mindenestre vallásos legyen a szülei ház, melyből a gyermek az iskolába jut. Szükséges továbbá, hogy az iskola minden előjárója, de főként a tanító, vallásos legyen s a maga családi, továbbá hit- és erkölcsi életével a legjobb példával járjon elől, kicsinyeknek és nagyoknak élő például szolgáljon. Ezek nélkül az iskolai hit- és erkölcsstani oktatás csak csengő érc és pengő cimbalom.

Nevelje tehát a tanító magát is szeretetre és önuralomra. Őszinte meggyőződésből fakadó vallásosság, szeretet és nyugodtság az, mely tanítványaival szemben való magatartásából és egész lényéből kell, hogy kisugározzék.

A tulajdonképeni hit- és erkölcsstani oktatáson kívül a vallásos nevelés célját szolgálják úgyszólván az összes népiskolai tantárgyak (olvasás, történelem stb.) is. „A gyakorlati és ideális élet harmoniája az egész népiskolai oktatás és nevelés legfőbb eszménye“.

Hogy a vallásos érzelem a gyermekekben megszilárduljon: gyakorolni kell a vallásos cselekményeket. E végből a tanítás reggel és délután egyházi énekléssel és imával kezdődik és végződik. Amennyire csak a körülmények engedik, a gyermekeknek ünnepnapokon, vásárnap és hétköznapokon a lehetőségig részt kell venniök az istenitiszteleteken. A templomba az iskolából a tanító vezetése alatt menjenek a gyermekek, a szünet idején pedig a szülőkkel, vagy rokonokkal.

A vallástanítás *anyaga*, imádságok, énekek, bibliai történetek, egyháztörténet, továbbá hit- és erkölcsstan.

A rendszeres hit- és erkölcsstannak megértése, elménkbe és szívünkbe vésése érettebb felfogást és mélyebb gondolkozást kíván, úgy, hogy ez a vallástanításnak csak befejezése, betetőzése, mely kellő előkészítés nélkül célját tévesztené. Az alsóbb fokon tehát gondos előkészítéssel biztos alapokat kell építeni. Legközvetlenebb alap, előkészítés a hit- és erkölcsstan megértéséhez a történet: bibliai és egyháztörténet, melyeknek tárgyalásával mindig magasabbra nézünk: a Jézus Krisztusra, az ő példájára és tanításaira; Istenre, a mi jó Atyánkra és az ő parancsolataira.

Három foka van tehát a népiskolai vallástanításnak, u. m.:

előkészítés,

bibliai- és egyháztörténet-tanítás, végül

hit- és erkölcstan (katekizmus), mely utolsó fok ismétlése, rendszerbe foglalása az alsó két fokon tanulhatnak.

I—II. osztály.

Téves azoknak a felfogása, kik a vallásos érzelem nevelését akkorra akarják halasztani, amikor már a gyermeki elme érettebb, az ész fejlettebb és elég erős Isten eszméjének felfogására. — Istent, „kit a bölcs lángesze föl nem ér, csak titkon érző lelke óhajtvá sejt“ a gyermeknek nem annyira eszével, mint inkább érző szívével kell felfognia. A vallásos nevelést tehát minél korábban, már a családban el kell kezdeni. „Az anya és gyermek egymásra mosolygásával kezdődik a vallásos érzet“. A jószágos Istennek, a szerető Atyának felfogására, az ő mindenütt jelenvalóságának és gondviselésének átérzésére legalkalmasabb a gyermeki kor, „melyben a gyermeki lélekre egész környezete mosolyog, midőn mindenki ölelő és védő karral közeledik feléje“. Az iskola tehát folytassa ott a vallásos nevelést, ahol a család elhagyta és ha kell, szeretettel pótolgassa a család netaláni mulasztásait. Mert az igaz vallásosság az érző szívben, a vallásos érzületben, a *szeretetben* találja meg alapját.

E fok tanításának célja a vallásos és erkölcsi érzelmek fölébresztése, a legegyszerűbb vallási és erkölcsi tulajdonságoknak, igazságoknak és kötelességeknek konkrét példákban való szemléltetése (belső szemléltetés) és felfogatása; a későbbi vallás-erkölcsi oktatás megalapozása. Isten ismeretére való vezetés.

Isten lételét azonban nem szükséges bizonyítgatni, hiszen mindenütt érezzük, látjuk valóságát. Istenről való felesleges okoskodás, vitatkozás elhervasztja a vallásos érzelmeket.

A tananyag néhány rövid ima és ének megtanítása

és a vallás-erkölcsi tulajdonságok, igazságok, kötelességek érzékeltetésére és átéreztetésére szükséges gyermek- és népmesék, nemzeti és bibliai történetek.

Imádkozás által tanul meg a gyermek áhítattal vágyódni Istenhez. Imádságra tehát szükség van, mert imádkozásban nyílik meg legtermészetesebben a gyermek szive hálára.

Mindenesetre szükséges azonban, hogy az ima a gyermek korához, értelmi és érzelmi világához illő legyen. Az imádságot erőltetni nem szabad, ahhoz hangulat kell. Az imának gépies ledarálása értéktelen.

Az imádkozásra való nevelésben is leghathatósabb a szülők és a tanító jó példája. Ima alatt a szülei háznál, az iskolában és a templomban csendes komolysággal és áhítattal legyen teljes a szív és a környezet.

Minő fonák dolog volna az, ha az imát megelőzőleg vagy közvetlen követőleg a tanítónak fegyelmeznie kellene; vagy ha épen büntetett gyermekek sírása zavarná az ima bensőségét, áhítatát.

A helyes szoktatás, az iskolai jó rend, hogy mennyire fontos általában a vallásoktatáshoz, mondanunk is felesleges.

Az imádság kiegészítője az *ének*. A szívből jövő ének, *imádság*. Az egyházi ének tanítását és gyakorlását már e fokon meg kell kezdeni. (Lásd egyh. énektanítás.)

Az I—II. osztály anyaga régebben az imákon és énekeken kívül csupán bibliai történetekre szorítkozott. A bibliai történeteket a franciák gyermek- és népmesékkal (erkölcsi mesék) helyettesítik, amint a francia iskolákban vallástanítás helyett is erkölcstanítás folyik. A németek pedig újabban (Rein) nemzeti mondával és történettel vélik a bibliai történeteket pótolhatni.

Véleményünk szerint mindegyikre szükség van. A gyermek- és népmesék az apró tanulók érdeklődéséhez legközelebb állanak; a nemzeti monda és történet ad az oktatásnak szint és melegséget; végül a bibliai történet mélységet; elődeink felfogásához és szokásához való ragaszkodást.

A hit- és erköcstani oktatás módja az előkészítő

fokon ugyanaz, ami a beszéd- és értelemgyakorlaté; vagyis *a vallásoktatás: valláserkölcsei beszéd- és értelemgyakorlat*. A tananyag is a beszéd- és értelemgyakorlatok anyagához illeszkedik.

A tananyag az osztott, vagy részben osztott iskolákban könnyebben elvégezhető ugyan, de az osztatlan iskolában is elvégezhető. Az általános óraterelvben kijelölt két fél óra közül — természetesen különböző napon — az egyik fél óra az I., a másik félóra a II. osztály tanítására fordítandó. Bár a két osztály tananyaga nem azonos, sőt több tekintetben különböző, a tanulók mindazonáltal mindegyik félórán tanításon résztvesznek; és pedig az I. osztály a II-ik osztályán előkészítőleg figyel, a II. osztály az I. osztály tanóráján ismétlődően.

A részletes tananyag a következő:

I. osztály.

1. Szófogadás, engedelmesség: A kis nyulak. Ne menj a jégre. (Kapcsolat a beszéd- és értelemgyakorlatokkal.)

2. Köszönés, illendőség: Verebek a sapka alatt. (Kapcsolat a beszéd- és értelemgyakorlatokkal.)

3. Rend, tisztaság. Székács József: „Tisztaság, rendezés” című verse. (Kapcsolatos a beszéd- és értelemgyakorlatokkal.)

4. Reggeli ima.

5. Esteli ima.

6. Szülők szeretete és tisztelete: Noé és fiai.

7. Testvérek szeretete: Melyik a négy közül?

8. Az öregek tisztelete és megbecsülése: Elizeus.

9. Szegények és árvák segítése, könyörületesség: Csillaghullás.

10. Ételetelőtti és ételutáni ima.

11. Tanulásvágy. Iskola. Példa a mindennapi életből.

12. Tanulás előtti ima.

13. Tanulás utáni ima.

14. Együttélés, egymás támogatása: A két vadász. A Mohos tuljai.

15. Barátság: Dávid és Jonathán.
16. Szeressük ellenségeinket is: Szapáry Péter boszúja.
17. Megbocsátás: I. István megbocsát a merénylőnek.
18. Hazugság, igazmondás: Hazug bojtár. A rablók kezébe került gyermek.
19. Lopás, más vagyonának elfoglalása: A fecske és veréb.
20. Hálátlanság: A róka biráskodása.
21. A világ, Isten; hétköznap, vasárnap: A teremtés története.
22. Templomi istentisztelet.
23. Isten jósága; engedelmesség és büntetés: Paradicsomi történet.
24. Isten, mint gondviselő jó atya: Izráel szabadulása és bujdosása.
25. Imádkozás, Uri ima.
26. Csak Istenhez imádkozzunk: Dániel.

II. osztály.

1. Munka, munkátlanság: *a)* A tyúk és galamb. *b)* A tücsök és a hangya.
2. Mértékletesség, telhetetlenség: *a)* Fábián Gyurka a királyi ebéden. *b)* Marika vacsorája.
3. Betegségben és felgyógyulásakor mondandó ima.
4. Elégedetlenség: Az ibolya álmai. (Tompá.)
5. Nagyravágás: A cigány.
6. Óvatosság, elbizakodottság: Dávid és Góliát.
7. Rosz és jó példa: Éli és Sámuel.
8. Imá a szülőkért és tanítóért.
9. Szolgálatkészség: Mit ér a jó nevelés?
10. Rokonok szeretete: Ábrahám és Lót.
11. Önbiráskodás, kegyetlenség: Példa mindennapi és iskolai életből.
12. Könyörületesség: Az irgalmas samaritánus.
13. Igazságosság: A kolozsvári bíró.
14. Becsületesség: Hunyadi János.
15. Hazaszeretet: *a)* Havasi rózsa. *b)* Kemény Simon.

16. Küzdés a nemzet becsületéért: a) Toldi Miklós
b) Dugovics Titusz.
17. A haza védelme: a) Dobó és az egri nők. b) Zrinyi Miklós.
18. Ima a hazáért.
19. Isten mindenható: A teremtés.
20. Isten mindenütt jelenvaló: József eladatása és felmagasztaltatása.
21. Isten jó és irgalmas: Ninive.
22. Isten akaratján való megnyugvás: Jób.
23. Istenben való bizodalom: Kapernaumi százados.
24. Isten tisztelete: a) Nóé hálaadása. b) A szentírás.
25. Ünnepnap: Melyiket a kilenc közül? (Jókai)
20. Templomba menetkor és kijövetkor mondandó ima.

III—IV. osztály.

A hit- és erkölcstani oktatás e fokát bibliai történet-tanítás fokának is nevezik. Az előkészítő fokon is tanítunk történeteket, de sohasem önmagukért, hanem csakis eszköz gyanánt. A kitűzött tanítási egység mindig valamely valláserkölcsei tulajdonság, igazság, avagy kötelesség, melynek konkrét példákban való szemléltetése végett kerestünk alkalmas mesét, vagy történetet. A külön-külön órákon elbeszélte történetek egymással nem okvetlen összefüggők tehát és a tanításnak főként alaki célját szolgálták.

A III—IV. osztályban bibliai történeteket tanítunk és pedig, amennyire a tanítás célja engedi, lehetőleg időrendi egymásutánban. Az alaki cél mellett most már előtérbe lép a tárgyi cél is. Mindazonáltal a főcél e fokon sem csupán az, hogy a gyermekek a tananyagot, a bibliai történeteket reprodukálni tudják, hanem fontos célunk a hit- és erkölcstani igazságok folytatólagos tanítása. Minden bibliai történetet tehát nemcsak önmagáért, hanem főként a belőle kisugárzó valláserkölcsei igazságért tanítunk. Minden történettel kapcsolatban a belőle levonható erkölcsei tételt is föltétlenül tárgyaljuk. Ily módon lesz élő hatásúvá a bibliai történet s így elevenedik meg minden hit- és

erkölcstani tétel. Tehát a bibliai történetírás: *szemléltető hit- és erkölcstan*.

A bibliai történetek tanításának ilyen felfogása mellett már nem olyan fontos az a kérdés, hogy az ótestamentumot tanítsuk-e előbb, vagy az újtestamentumot? Tanítsuk mind a kettőt a III. és a IV. osztályban is. Az ótestamentum tanítható azért, mert elbeszélései egyszerűek, tehát könnyen felfoghatók és mert az ótestamentum alapja az ujnak. Az újtestamentum azonban fontosabb reánk nézve, történetei időre is, lélektanilag is közelebb állanak nemcsak szent vallásunkhoz, de a gyermekek felfogásához is. Aztán hadd ismerje meg a gyermek minél előbb Jézus Krisztust, az Idvezitőt, kiről már előzőleg is, a szülei háznál, az iskolában, a templomban sokszor és sokat hallott. Nagyobb s fő ünnepeink e célból kiváló alkalmakul szolgálnak.

Általánosságban meg kell jegyezni, hogy az ótestamentumból csak a legérdekesebb és nevelési, valamint didaktikai tekintetben értékesebb történetek ölelendők fel. Hagyjuk el a mellékeseket, vagy amelyek csak a zsidó történet szempontjából bírnak jelentőséggel.

Ne feledjük, hogy a pozitív irányu oktatás mindig eredményesebb mint a negatív irányu. Minden történet tehát, amellet, hogy kerek egészet képezzen, legyen valóban nemes és igazán szép, mert „csak a költőileg szép és erkölcsileg jó hat nevelőleg és nemesítőleg a gyermekre.“

A III. osztály számára az egyszerűbb, vonzóbb s inkább az emberi jó tulajdonságokat feltüntető történeteket válogassuk. A IV. osztályban már a nagyobb teljesség kedvéért, de meg azért is, hogy a dolgokat más oldalukról is megvilágíthassuk, a jó és rossz egyformán tárgyalandó. Sohase feledjük azonban, hogy a példa mindig serkent és hogy a rossz sohasem annyira elriasztó, mint a mennyire vonzó a jó. Legyünk tehát óvatosak, azokat a történeteket, melyekben vétkek, bűnök tárgyalatnak, feltűnően ne szinezük, hanem egyszerűen adjuk elő. Az embernek gyarlóságra, bűnre hajlandó volta mellett mindig rá kell mutatni arra, hogy a javulás, tökéletesedés lehetséges s a hibát, bűnt el lehet s el kell

kerülni. Aztán a gyermeki lélek természetes érzékenységét és szemérmét meg kell őrizni, mert jól mondja Kiss Áron, hogy „okos ember nem kotorász ott a sárban, ahol az igazgyöngyök is oly könnyen hozzáférhetők.“

Minden bibliai történetnek kerek egésznek kell lenni, azt a kellő hatás és elvonandó erkölcsi tanulság okáért is a tanító egyfolytában beszélje el. Értelmezés csak az elbeszélés után adható, de akkor már semmi se maradjon értetlenül, megvilágítatlanul. Épen azért, mert ez a világosság, érthetőség a bibliai történetek tanításánál annyira fontos, ez adja meg egyúttal a szempontot is a bibliai történetek elbeszélésének nyelvezetére nézve. A közlés t. i. legyen egyszerű, de mindamelllett választékos; a tanítónak sokszor kell a saját szavaival élnie, de amikor csak a gyermekek értelmi felfogása, vagy maga a bibliai történet is lehetővé teszi, a biblia szavait és kifejezéseit kell a tanítónak használnia, a gyermektől is várnia. A bibliás zamatnak, a bibliai nyelv ódonságának megvan a maga értéke és jelentősége.

A bibliai történetek megvilágítására, szemléltetésére képeket is használhatunk, de ezek nem föltétlenül szükségesek, mert hiszen a kép legtöbbször csupán csak egy mozzanatát tünteti fel az eseménynek, melyből az egész történetet elképzelni épen gyermeknek nem mindig sikerül. Mindenesetre csak olyan képek használhatók, melyek valóban szépek, művészi értékűek. A gyermekek figyelmét a kép bemutatásánál néha irányítani szükséges, de az elbeszélés folyamatát a kép felmutatásával ne zavarjuk.

A bibliai történetekből folyó erkölcsi igazságok olykor nemzeti történetünkéből vett példákkal is megvilágíthatók. Végül a történetet és a belőle levont erkölcsi igazságot esetleg egy-egy találó közmondással, méginkább egy-egy zsoltár vagy dicséret-verssel maradandóvá, az életre kihatóvá kell tenni.

A tanítási idő felhasználására nézve úgy járunk el, mint az I—II. osztályban.

A részletes tananyag a következő:*

1. A teremtés: Isten lelket adott az embernek: a lélek halhatatlansága; megkülönböztetés az oktan állatoktól. Isten mindenható, öröktől fogva való, örökké való, változhatatlan, végetlen, megmérhetetlen.

2. Az első bűn: Az ember csak addig boldog, míg Isten törvényeinek engedelmeskedik. Engedelmesség. Erendő bűn. Igéret a megváltásra.

3. A bábeltorony: Amit Isten akar, az mind jó. Minden munkánkat Isten nevében kezdjük meg. Isten akarata ellen hiába küzdünk.

4. Sodoma és Gomora: A gonoszok elpusztulnak; a jók, igazak Isten szeretetében maradnak.

5. Mózes és futása: Hazaszeretet.

6. A tiz csapás: Isten akaratával szemben gyarló ember ellent nem állhat. A zsarnok uralkodók bűnhődése.

7. Az izráeliták üldözése: Isten megmenti az üldözötteket. A veszély idején Istent hívják segítségül.

8. A tízparancsolat: Okos törvények védik az ország jólétét, fenmaradását. Eskü, átkozódás.

9. Mózes egyéb törvényei: A polgárok kötelességei egymás iránt. A törvényeknek engedelmeskednünk kell.

10. Az izráeliták országát elfoglalják: Az Istentől elforduló, nemzeti szokásaikat nem ápoló, erkölcstelen, megromlott nép más prédája lesz.

11. Rúth: A hűség és szorgalom jutalmat nyer. Földi javainkból adjunk az éhezőknek.

12. Salamon álma: Legszebb koronánk és legnagyobb gazdagságunk a bölcs elme, az okosság.

13. Salamon ítélete: Ravaszságon kifog az okosság. Az anyai szeretet.

14. Salamon templomot épít: A templom jelentősége. Isten imádása. Magános és közös istentisztelet. Minden munkánk után: hálaadás.

15. Bölcs Salamon példabeszédei: Hallgassuk meg az okosok beszédét.

* A III. és IV. o. tananyaga, ahol a körülmények úgy kívánják, változó tanfolyamban is végezhető.

16. Az izráeliták felszabadúlnak, Jeruzsálemet újra építik: A szenvedések Istenhez vezetnek. Hazaszeretet.

17. Jób: Isten igaz szeretete. Isten megáldja a benne hívőket. Istent még a legnagyobb csapás súlya alatt se tagadjuk meg. Öngyilkosság.

18. Jézus születése: Isten ígérete beteljesedik. A szabadító. A jászol jelentősége: egyszerűség, alázatosság. Karácsony.

19. A betlehemi pásztorok: A hit csillaga vezessen minket is a Jézushoz.

20. Heródes: A földi király félelme és kegyetlensége. Rákhel: anyai szeretet.

21. Jézus megkeresztelése: Az isteni kijelentésekben hinnünk kell.

22. Jézus megkísértetése: Álljunk ellen minden csábításnak.

23. Jézus tanítványai: Egyszerű emberek voltak.

24. Péter halászata: A hittérítői munka nehéz, de ha a sikerben hiszünk, csudák történnek. Péter kijelölése a pünkösdi szerepe.

25. Jézus a pusztában: Akik Isten beszédét szívesen hallgatják, azok megelégtettek.

26. Jézus Kapernaumban: A Jézusban való rendíthetetlen hit megtart az örök életre.

27. Jézus imádkozni tanít: Az úri ima. Hogy an imádkozzunk.

28. A gazdag és Lázár: Takarékoság, fösvénység, könyörületesség.

29. A tékozló fiú: Az apai örökség megbecsülése. Mértékletes élet. Magunk, illetve: testünk iránt való kötelességek.

30. A farizeus és publikánus: Erény, erényes cselekedet. Kevélység.

31. Virágvasárnap.

32. Judás: Tanító és tanítvány. Árulás: lelkiismeretmardóság.

33. A végvacsora: A szeretet.

34. Jézus elfogatása: Isten és szüleink akaratán való megnyugvás.

35. Jézus a bírák előtt: Az igazság mellett holtig kitartsunk. Igazságtalan bírák. Hamis tanúzás.

36. Jézus Pilátus előtt. Lelki ország. Lelki király. Az ingatag bíró.

37. Jézus halála, eltemetése: Ellenségünket is szeressük. A szenvedéseket is békén tűrjük. A megtérő bűnös. Az anyai és tanítványi szeretet. Nagypéntek.

38. Jézus feltámadása: A megváltás. A feltámadás biztos reménye. Husvét.

39. Jézus mennybemenetele: Áldozócsütörtök.

IV. osztály.

1. A teremtés: Az ember eredeti állapota.

2. Kain és Ábel: Irigység és harag. Gyilkosság és büntetése. A lelkiismeret. Isten mindentudó. Testvérszeretet.

3. Az özönvíz: Az Isten jósága el nem fogy. A bűn büntetése. Isten ígérete.

4. A bábeltorony: Az embereket az Istenben való hit és szeretet tartják össze.

5. Ábrahám és Lót: Az apai vagyon megbecsülése, a perlekedés elkerülése.

6. József és testvérei: Testvéririgység. Hazugság. Szülecsalás. Isten csalhatatlan.

7. József a börtönben: Isten védi, óvja az igazakat. A raboknak is atyjuk az Isten.

8. József és bátyjai Egyiptomban: Isten a rosszat is javunkra fordíthatja. A gonoszért is jóval fizessünk.

9. József magához fogadja Atyját és testvéreit: A jó és magas sorsban se szégyeneljük szegény szüleinket, testvéreinket, segítsük őket.

10. Az aranyborjú: Csak az egy igaz Istent imádjuk. Bálványozás és babona. Isten lélek. Istennek, mint léleknek tulajdonságai. Isten igaz ismerete.

11. Kánaán elfoglalása előtt: Bízunk Isten ígéréteiben. Istenét, hazáját, nemzetét igazán szerető ember emléke örökké él.

12. Kánaán elfoglalása: Isten ígérete mindig beteljesedik. A ránk bízott munka elvégzése után nyugodtan halhatunk meg.

13. Dávid és Jónáthán; Az igazi barátság nem nézi a rangot s a veszélyben is megmarad.

14. Dávid és Saul: Bocsássunk meg ellenségeinknek s tegyünk jót velük. Alattvalói hűség.

15. Izráel országa két részre szakad: Viszálykodás a családok és országok átka.

16. Dávid és Absolon: Ne követeljük örökségünket idő előtt. Születisztelet.

17. Akháb: Hamis tanúzás.

18. Józsiás: Ne csináljunk faragott és festett képeket, hogy azokat imádjuk.

19. Izráel országa elpusztul: Elvész az egyet nem értő ország.

20. Jézus felavatása. Simeon: A hit boldogít. Boldog, ki a Jézust meglátja.

21. Jézus a bölcsek között: Isteni rendeltetése megnyilvánul.

22. A kánai menyegző: Aki őt hittel hívja, hittel megy hozzá s e hit hívökké teszi a hitetleneket is.

23. Jézus a tengeren: A veszély idején ne csüggedjünk. Bízunk Istenben és az ő fiában, a Jézus Krisztusban.

24. A legnagyobb parancsolat: Főtörvények. A keresztyén vallás lényege. A keresztyén vallás: a szeretet vallása. Kötelesség.

25. Az adakozás: Ne dicsekedjünk jötteteinkkel. Képmutatás, őszinteség.

26. Jézus és a gyermekek: Jézus nemcsak a nagyoknak, hanem a kicsinyeknek is igaz barátja.

27. A magvető: Az Isten ígéje. Templomi predikálás s annak hallgatása. A jó és a rossz tanuló.

28. Az irgalmas samaritanus: Felebarátaink, idegeinek, jövevények iránt való kötelességek.

29. Az úri szent vacsora szereztetése.

30. Jézus megmossa a tanítványok lábait: Legyünk alázatosak. Egyenlőség.

31. Péter megtagadja Jézust: Ingatagság. Szilárd jellem.

32. A keresztség szereztetése: Az istenség hármasszemélye, jelentősége.

33. Jézus tanítványai csudákat tesznek: Ha hiszünk a Krisztusban, vesszük a Szent Lelket; ha ezt vesszük, mi is csudákat tehetünk a jó cselekedetekben. Pünkösöd. Az anyaszentegyház megalapítása.

34. Az apostolok üldöztetése: A Krisztusért mi is szenvedjünk, s őt soha se tagadjuk meg.

35. István megköveztetése: Vértanúság.

36. Saul megtérése.

37. Pál apostol: Biblia ismertetése.

38. Pál apostol tanításaiból.

39. Péter apostol.

V—VI. osztály.

Ez osztályokban a történeti fokot bevégezve, a katekizmusi fokkal betetőzzük a hit- és erkölcstani oktatást. Az időt e célra épen úgy használjuk fel, mint az előző osztályokban.

Már ismételten mondtuk, hogy az erkölcsi oktatás nem elszigetelten álló tárgy az iskolában, hanem ezt a célt is szolgálja a népiskola minden tárgya, pl. a nyelvi (olvasás) oktatás is. Általános szempontból az erkölcsi nevelésre nézve tájékozás található az „Utasítás“ bevezető részeiben. Itt csak arról lehet még szó, hogy a hit- és erkölcstan, mint tantárgy és általában az V—VI. osztály anyaga miként hozassék az iskola több tantárgyaival összefüggésbe s miként illeszkedjenek az erre szánt órák az iskolai nevelés-oktatás szerves egészébe.

Az egyháztörténelmet ne szakítsuk el teljesen a profán történelemtől, a reformáció történetét pedig okvetlenül a magyar nemzet történetéhez kapcsoljuk s az erre kijelölt órákon azzal párhuzamosan tanítsuk. Az egyháztörténelemnek és épen a magyar református egyház történetének tanítása különösen alkalmas arra, hogy tanítványainkat jó magyarrá, vallásossá, hitünkhöz hű erkölcsi jellemekké neveljük.

Reformált vallásunkért élni-halni kész hithőseink elragadó példái kitörölhetetlen nyomot hagynak a gyermekek szívében.

A hittanból és erkölcsstanból e fokon újat már keveset tanítunk. Mert ne feledjük, hogy nem kedvelője a gyermeki szellem az elvont dogmának. Ami a növendék szűk tapasztalata körét messze túlhaladja, ami belső szemléletén kívül esik, azt áthágja: az reá nézve semmi értékkel sem bír. Munkánk javarésze tehát arra esik, hogy az előző osztályokban tanultakat összefoglaljuk, rendezzük és tudatossá tesszük. Csakhogy míg az alsó fokon a hit- és erkölcsstan oktatásmódja induktív volt, a legfelsőbb osztályokban ennek ellenkezője: deduktív lesz.

A magyar ref. egyháztörténettel kapcsolatban meg kell ismertetni tanítványainkat ref. egyházalkotmányunkkal is. Hadd ismerje meg azt az egyházi szervezetet, melynek letterős tagjává akarjuk nevelni.

A hittani igazságok összefoglalása és rendezése pedig jó alkalom arra, hogy a felebaráti szeretet szem előtt tartásával rámutassunk a felekezetek felfogása között levő különbségre. Tudnia kell a tanúlónak, hogy ő miért tartozik a „magyar vallást“ követőkhöz, a református felekezethez.

Keressünk módot és időt a biblia-olvasatásra is. A szent biblia nem is olyan régen a zsoltárral együtt a kálvinista magyar nép legbecsesebb olvasókönyve volt. Túlzásba azért ne menjünk. A biblia-olvasatásnak manapság csak akkor lesz érő gyümölcse, ha a tanító a bibliától megihletve a maga élő lelkesedését a növendékekre átruházni képes.

Általában arra törekedjünk, hogy az alsó fokon kifejlesztett vallásos érzelem megszilárdittassék, majd tovább fejlesztve és az ismétlő-iskolában is ápolva, az értelem világánál teljesen tudatossá legyen.

Az oktatás mellett azonban a nevelés: a szoktatás és a példa jó hatását e fokon sem kell kicsinyíteni, sőt ellenkezőleg: épen most, mikor a gyermek szeme nyíladozni, értelmi világa tisztulni kezd, most lássa a növendék, hogy a mit kisebb korában tanult, de inkább sejtett, mint tudott: nem mese, hanem valóság. Vigyázni kell, hogy a gyermekben a kétely fel ne támadhasson azáltal, ha netán azt látná, hogy hiszen a szülői ház, a társa-

dalom úgysem eléggé vallásos, csupán csak az iskolás gyermek az, kit vallásos gyakorlatra kényszerítenek.

A templomban való nyilvános vallástételben, az istentisztelet gyakorlásában tehát a szülők, a felnőtt egyháztagek, a presbyterek jó példájával együtt soha meg nem szűnő tényezői a jóra, a vallásoságra nevelő hatásnak. Csakis így lesz maradandóvá és értékesé az iskola hit- és erkölcsstani oktatása.

A konfirmandusoknak a lelkészek által való oktatása kiegészíti az iskolát végző gyermekek hitbeli megerősítését. Ennek tárgyalása azonban egyrészt nem is ide tartozik, másrészt pedig bensőséges szellemére az adott utasításokban kellő tájékozás található.

Az utolsó osztályok részletes tananyaga a következő:

V. osztály.

I. A keresztyén egyház a reformáció előtt.

1. A keresztyén vallás és egyház alapítása.
2. A keresztyének üldöztetése.
3. A keresztyén vallás győzelme.
4. A keresztyén vallás terjedése.
5. A keresztyén vallás új ellensége.
6. Az őskeresztyének istentisztelete.
7. Remeteség, szerzetesség, szentek.
8. A keresztyén egyház kormányzásának fejlődése.
9. A keresztyén egyház kettészakadása.
10. Keresztes háborúk, — hitnyomozó törvényszékek.
11. A kath. egyház hanyatlása.
12. Javítási kísérletek a középkorban.

II. A keresztyén egyház a reformáció óta.

13. A reformáció és Luther Márton.
14. A Luther követői és segítő-társai.
15. A reformáció Svájcban.
16. Kálvin János.
17. A reformáció terjedése.

18. Kisebb protestáns felekezetek.
19. Törekvések a kath. vallás uralmának visszaállítására.
20. Harmincéves háború.
21. A reformáció Angol- és Franciaországban.
22. Egyesülési kísérletek és új szakadások a protestánsok között.
23. Újabb felekezetek alakulása.
24. A kath. egyház hanyatlása.
25. A reformáció áldásai.

III. A reformált egyházak Magyarországon.

26. A reformáció elterjedése Magyarországon.
27. A protestánsok három felekezetre oszlása.
28. A katolikusok támadása a prot. egyház ellen.
29. Szabadságharcok és békekötések.
30. A „gyásztized“ üldözései.
31. A protestánsok sorsa az 1687-iki országgyűlés után.
32. A protestánsok helyzete II. József óta.
33. A magyar protestánsok szervezkedési mozgalmai.
34. Magyar protestáns egyházak szervezete.
35. Az egyházi hatóságok és jogai.
36. Biblia, énekeskönyv.

VI. osztály.

1. A hitről, Istenről és a vallásról.
2. Különböző vallások.
3. A keresztyén vallás elterjedése.
4. A reformáció.
5. A református vallás.
6. A ref. vallás tanítása az Istenről.
7. A ref. vallás tanítása az emberről.
8. A ref. vallás tanítása Jézusról és a megváltásról.
9. A ref. vallás tanítása a Szentlélekről és az Anyaszent-egyházról.
10. A ref. vallás tanítása a szentségekről.
11. A ref. vallás tanítása a keresztségről.
12. A ref. vallás tanítása az úri-szent-vacsoráról.

13. A ref. vallás tanítása a kötelességről.
14. A ref. ember kötelességei. *
15. A ref. ember kötelességei Isten iránt.
16. A ref. vallás tanítása embertársaink iránt való kötelességekről.
17. A ref. vallás tanítása a magunk iránt való kötelességekről.
18. A ref. ember egyéb kötelességei.
19. Szent könyvünk, a Biblia.
20. A zsoltár.
21. A magy. ref. egyház történetéről és szervezetéről.
22. Hitvallás és fogadástétel.
23. Imák. Énekek. Vallásos költemények.

Az egyházi ének tanítása.

Fontosságáról szólani is felesleges. Valóban el sem képzelhető, hogy népiskoláinkban egyházi éneket ne tanítsunk. Amely iskolában zsoltártól, dicsérettől nem visszhangoznak a falak és a szívek: az nem református iskola. Éneklés alatt érzi a kálvinista hívő a legjobban, hogy cselekvő részese az istentiszteletnek. Amint száll a zsoltár melodiája szájról-szájra, úgy száll a templomi énekben fakadt szent érzelem is szívből szívbe s az áhitat, a buzgóság szárnyai ragadják lelkünket „a menny felé, hová úgy óhajt szállani.“

Nem kell azt hinni, legkevésbé az iskola embereinek, a nevelőknek, mintha az igazi vallásosság, a tömeg vallásossága is hanyatlóban, visszafejlődésben volna; mintha napjaink gyermekének szíve nem resonálna a zsoltár hangjaira. Nem! Ma sem oly romlott még a világ, hogy az emberek nagy többsége ne vágnék legalább néha-néha egy tisztább, egy szebb ég felé, egy szentebb érzelmvilág után, melyben lelke megfürödve, megenyhülne, felüdülne. Csak talán a vallásos nevelésoktatást hanyagoljuk jobban el, vagy talán a jó példa ritkább s a gyakorlás kevesebb, sőt elégtelen?

Tanuljon tehát az iskolás gyermek minél előbb éne-

kelni. Hadd óhajtsa Isten házát, „hol a hívek seregében“ minél előbb örvendhessen „szép éneklésben.“

Az első kérdés most már, hogy a tanmenetet, vagyis a tanítandó énekek sorrendjét miként állapítsa meg a tanító? — A következő szempontok merülhetnek fel:

1. A fokozatosság szempontja, vagyis a legkisebb hangterjedelmű, legkönnyebb kemény hangnemű, létraszerű hangokból álló énekek tanításával kezdve, haladunk tovább amaz elvek szerint, melyek az énektanításnál általában irányadók. (Lásd IX. Művészeti tárgyak. b) éneklés).

2. A használhatóság szempontja, vagyis amely énekek a gyülekezetben leginkább használatosak, azokat tanítsuk először, aztán a többieket, végül a ritkábban használtakat.

3. Az alkalmosság elve, vagyis az előjövő nagyobb ünnepek szerint először is azokat az énekeket taníthatjuk meg, melyeket a gyermek a legközelebbi ünnepi alkalommal nyilvánosan a gyülekezetben is énekelhet.

4. Az alkalmosság másként is kínálkozhatik. Taníthatjuk a zsoltárt vagy dicséretet a vallástanítás különböző fokozatainak akkor, ama tananyaghoz kapcsolva, melynek megvilágítására avagy megerősítésére az éneket fel akarjuk használni.

Véleményünk szerint egyik szempontot sem kell kizárólagossá tenni, hanem módjával, mindegyik szempont egyidejű figyelembe vételével kell a tanmenetet, vagyis a tanítandó énekek sorrendjét megállapítani.

A hit- és erkölcsstanítás előkészítő fokán, kezdetben több idő kell egy-egy zsoltár vagy dicséret megtanítására, a felsőbb osztályokban pedig egy-egy alkalommal két-három éneket is képesek leszünk begyakorolni. Évenként 10—15 éneket kell megtanítani. Az újonnan tanult énekek mellett az előző osztályban vagy osztályokban tanultak is évről-évre gyakorlandók.

A világi éneklés valamely tanítási fokozatába zenei és módszertani szempontból beillő egy-egy zsoltárdallamot hangjegyek után is lehet ugyan tanítani, de a templomi énekek tanítása mégis inkább hallás után történjék. Az eljárás az ének szövegére és dallamára nézve is

ugyanaz, melyet a világi daltanításnál követünk. Csakhogy a világi dalokat játékokhoz is kapcsoljuk; ezek tanításánál tehát a hangulat eleven, vidám, vagy tréfás is lehet; az egyházi énekek tanításánál azonban a hangulat komolyan ünnepélyes és mindenestre emelkedettebb legyen.

Végül még az a kérdés, hogy mikor tanítsuk az egyházi éneket, mert erre az általános óratervből külön órát nem találunk? Részben a világi énektanítási órán, részben pedig a hit- és erkölcstan óráin. Ennyivel azonban nem elégedhetünk meg. Említettük már, hogy a tanítás délelőtt, délután énekléssel és imával kezdődjék. Ezenkívül minden hit- és erkölcstani órát is énekekkel (esetleg imával is) kell kezdeni és végezni az énekek időnként való váltogatásával. *Továbbá akármelyik tantárgy* (olvasmány, történet, földrajz, természettan, természettan) valamely tanítási egységénél, a tananyaghoz, vagy a hangulathoz találó zsoltár vagy dicséret elénekelhető.

Az iskolai vagy hazafias ünnepek programjába is egy-egy alkalmas zsoltár vagy dicséret mindig beillesztendő.

Csak az odaadás, buzgalom és lelkesedés ne hiányozzék bennünk, az egyházi énektanítás is eléri tárgyi és alaki célját egyaránt s az egek Urához egy szívvel és szájjal boldogan mondja a gyülekezet kicsinye és nagyja:

„Dicséret, dicsőség, tisztesség és hálaadás . . .”

Némi tájékozásul (de csakis útmutatás gyanánt) had' álljon itt — a római számok a zsoltárokat, az arab számok pedig a dicséreteket jelölve — a következő tanmenet:

84., 74., 17., LXXXI., 63., 64., XLII., 5., XXXV., XXXVIII., LXXXIV., 37., XC, 75., CXXXVIII., 146., CL., V, VIII., 70., XXV., 179., XXX., XXXII., XXXIII., 162., XXXIV., XXXVI., XLVI., 137., XCVII., L., LXV., 163., LXI., LXVI., LXIX., 153., LXXXIX., XCI., XCII., LXXX., 173., XCVI., CIII., CIV., 157., CXIX.

Ennyi az alsó négy osztályban megtanítható és begyakorolható, *a többi a felső osztályokra és ismétlő iskolára* marad.

Függelék a 64. ponthoz.**XIII. Főiskolai ügyész.**

55. §. A főiskolai ügyészt, mint a főiskola jogi ügyeinek vitelével megbizott ügyvédet, a főiskolai gazdasági választmány javaslatára a főiskolai igazgató-tanács alkalmazza, kölcsönös félévi felmondás kikötése mellett.

56. §. Jog- és munkaköre:

a) A gazdasági választmánynak tanácskozási joggal bíró tagja s annak ülésin jelen lenni tartozik.

b) A főiskola összes peres és peren kívüli ügyeiben a gazdasági választmány utasítása szerint jár el; sürgős és halaszthatatlan ügyekben pedig a gazdasági választmány elnökével egyetértőleg, de saját felelősségére intézkedik s intézkedéseit a gazdasági választmánynak utólagos jóváhagyás végett haladéktalanul bejelenti.

c) A főiskola összes szerződéseit szerkeszti s kiállítja, amelyekért, valamint bármely peren kívüli ügyben teljesített munkájáért — a főiskola ellenében — külön munkadíjat fel nem számíthat.

d) Birtok-átvételnél, birtok-átadásnál, leltározásnál jelen lenni tartozik.

e) Pert csak a gazdasági választmány határozata folytán indíthat, vagy szüntethet meg; a bíróilag elrendelt végrehajtást szintén a gazdasági választmány határozata alapján fogatosíthatja vagy függesztheti fel.

f) A gazdasági választmánynak a folyó peres ügyekről évnegyedenként, a gazdasági választmányi elnök felhívására pedig esetről-esetre jelentést tesz; minden bevégzett peres ügyet elszámolás végett haladék nélkül a gazdasági választmány elé terjeszt.

g) Ügykönyvet, határidő-naplót, ügyészi iromány-jegyzéket s ügyészi pénznaplót vezet.

h) Minden egyes megindítandó perben, a gazdasági választmány utalványára, a per állagának s a kész kiadásoknak megfelelő előleget kap; a főiskola pervesztése vagy a perköltségek meg nem térülése esetén a főiskola csak készkiadásait téríti meg, valamint akkor is csak készkiadásainak megtérítésére tarthat igényt, ha a főiskola ellen az ő javára perköltség itéltetnék meg.

i) Peres és peren kívüli ügyekben való kiküldetésénél Sárospatakon és ennek határában napi díjat nem számíthat fel; vidékre való kiküldetéseknel a napi díja, ha meghál, 16 korona, ha nem hál meg 10 korona; vasuton való utazásnál II. osztályu menetjegyet számíthat fel, tengelyen való utazásnál pedig, ha nem a főiskola más kiküldöttjével utazik, a tényleg kiadott fuvar-költségek megtérítettnek, melyekre — elszámolás kötelezettsége mellett — a gazdasági választmány által negyedévenként előleg utalványoztatik.

k) Mulasztásaiból származó károkért anyagi felelősséggel tartozik.

l) Évi tiszteletdíja 800 korona.

Tárgysorozat.

Jelenvoltak névsora.

I. Közgyűlési ügyek.

1. Püspök imádsága.
2. Főgondnok gyűlésnyitó beszéde.
3. A felsőzempléni és tornai egyházmegye új gondnokainak bejelentése és üdvözlése.
4. A gyűlési tagok igazolása.
5. Dókus László és Kádár Kálmán em. gondnokok székfoglalása és köszönete.
6. Püspöki jelentés a hozzácsatolt határozatokkal és mellékletekkel.
7. Püspöki nyíltlevelek I—III.
8. Az egyházkerületi bíróságnak ülésre való meghívása.
9. A jkvi formában feldolgozott határozatok rögtönös hitelesítése.
10. Ő felsége köszönete egyházkerületünk üdvözlétére.
11. Br. Bánffy Dezső üdvözlő levele Fejes István püspöksége alkalmából.
12. A debreceni és középszabolcsi egyházmegyék részvétiratai Br. Vay B. és Dr. Kun B. halála alkalmából.
13. Czinke I. indítványa az állami elemi iskolákban a vallásórák és a vallástanítási díj leszállítása miatt az esperesekhez tétetik adatgyűjtés végett.
14. Dókus Ernő főgondnok a főrendiházba történt meghívása, alkalmából üdvözöltetik.
- 15a. Geduly Henrik ág. ev. püspök üdvözlése.

- 15b. A Kálvineum támogatásáért s az alapítvány után járó jog átruházásáért br. Vay Elemérnek köszönet. Az 5000 korona kezelésére az egyházkerületi pénztár utasíttatik.
- 15c. Gr. Andrássy Dénes 3000 koronás alapítványáért köszönet. A pénzt az egyházkerületi pénztár kezelje.
- 15d. Sulyovszky István uradalmi kormányzónak köszönet.
- 15e. Sárospataki főisk. lelkészi algondnokra, egy egyházker. lelkészi tanácsbíróra és egy zsinati rendes lelkészi képviselőre szavazás elrendelése junius 30-iki határidővel.
16. Fejes István konventi rendes tag helyett Kérészy Barna póttag, az ő helyére Bálint Dezső esperes választatik meg.
17. Énekügyi bizottság elnökévé Radácsi György rendes tag, rendes tagokká Czinke István és Hodossy Béla választatnak.
18. Parókhialis könyvtár-bizottsági és missió-bizottsági elnökségét megtartja Fejes István püspök, utóbbi bizottságba helyettes elnökévé Révész Kálmán választatik.
19. Lelkészképesítő bizottság új tagjai: Dr. Tüdős István és Dókus László.
20. A Br. Baldácsy-alapítvány bizottságba Fejes István püspök választatik be.
21. Meczner Béla egyházkerületi tanügyi bizottsági elnök lemondását az egyh. ker. nem fogadja el s ő — szíves kérésre — marad.
22. Az egyh. ker. szavazatbontó bizottság jelentése Szalay László zsinati világi rendes, s Bálint Dezső zsinati póttaggá választásáról s a nem szavazott egyházközségek sorozata.
23. Szalay L. zsinati helyének betöltésére a szavazás elrendel-tetik.
24. Csontos József főgimn. igazgató és Fövenyessy Bertalan egyházkerületi képviselővé választása. Egy akadémiai tanári zsinati póttag és egy gimn. rendes tanári tag választására szavazás elrendelése.
25. A sárospataki főiskola államsegélye. (Lásd a függelékben!)
26. A miskolci főgimnázium államsegélyének kiegészítése.
27. A püspöki hivatalt átvett bizottság jelentése s ugyanennek köszönet s a püspöktől az átvétel igazolásának kérése.
28. Lengyel Istvánnak püspöki titkárrá választása s javadal-mának rendezése.

29. Az egyházkerületi pénzügyi választmány javaslata az egyházkerületi pénztár-szabályzati tervezetre beérkezett véleményekre és szabályrendelettervezet a pénztár kezeléséről és ellenőrzéséről, amely bizottsághoz utasított. Dr. Kovács G. h. pénztárnoknak elismerés és köszönet.
30. Tisztviselői fizetések, napi, úti díjak rendezésére bizottság kiküldése.
31. Az egyházker. tanácskozás ügyrendje.
32. Az egyházi ingó és ingatlan javak kezeléséről szóló szabályrendelet újabb szövegében ismét az egyházmegyékhez tételik. (Lásd a függelékben!)
33. A Gusztáv Adolf-egylet által segélyezett egyházközségek s a nev. egylet és az országos közalap végrehajtó bizottsága közti iratváltás s a bizottság munkálata. (Lásd a függelékben!)
34. Gömöri esperes jelentése a nagyrócei polgári és felsőkereskedelmi iskolai vallásoktatásról.
35. Az új népiskolai tanterv hit- és erkölcsstudományi részére vonatkozó biz. jelentés. (Lásd a függelékben!)
36. Egyházmegyék a confirmációról s egyházkerületi döntés e tárgyban.
37. Gecsey Péter tarcali lelkész alapító levele a sárospataki főiskolai tápintézetre.
38. Magyar Pálné alapítványának elfogadása.
39. A konventi gimn. rendtartás életbeléptetésére a miskolci főgimn. igazgató-tanácsa felkérte. A sárospataki. adjon véleményes javaslatot, a rimaszombatiban leendő életbeléptetésre a tiszai ág. ev. egyházkerület megkeresendő.
40. Az énektanítás konventi terve a kebelbeli főgimnáziumokban.
41. A Magyarországi Protestáns Theologiai Szövetség alapszabálytervezetét a sárospataki theol. tanári kar elutasításra ajánlja.
42. A rakottyási egyházközség népiskolai alapjára nézve Bizony Ákos e. k. ügyész szakvéleménye elfogadtatik.
43. A minimális nyugdíj mellett nyugdíjazott tanítók.
44. Az adócsökkentési államsegély igénybevételére beadott egyházmegyei észrevételek s ezek alapján hozott határozatok.

- 44a. Az ingyenes népoktatási törvény végrehajtása útján támadt sérelmek ellen konventi beavatkozás kérelmezése.
45. Egyh. ker. pénzügyi választmány javaslata az ifj. ker. egyesületek segélyezéséről.
46. Az énekvezérek memorandumának tárgyalása az őszi gyűlésre halasztatik.
47. A Kálvineum ügye.
48. A sajkókeresztúri egyházközség nyugdíjintézeti hátralékos tagdíjakra nézve az egyházker. pénzügyi választmány ad véleményyt.
49. A sárospataki főiskola 1910. évi forgalmi kimutatása., Szinyei G., Szivós M. felmentése elismeréssel.
50. Ugyanannak összehasonlító számadása.
51. Ugyanannak számadása a tőkéről.
52. Ugyanannak vagyonskimutatása.
53. Ugyanannak 1911. évi költségvetése.
54. Ugyanannak tápintézeti költségvetése.
55. Ugyanannak theol. tanári nyugdíjintézeti, Uj Vay-Mocsáry alapi és Mudrány-birtoki költségvetése.
56. A Warga-féle ker. egyh.-történet költségeiből még hátralékos díj megtérítésére az orsz. parókh. könyvtári bizottság felkératik.
57. Zsoldos Benő és Kovácsy Sándor nyug. tanárok emortualis angariájának törlése.
58. Finkey József, Juhász Lajos, Hánka Mihályné és a nagytoronyai egyházközség tartozásának törlése
59. A sárospataki főiskolai könyvnyomda és könyvkiadó vállalat jövedelmezőbbé tétele.
60. Főiskolai ügyészi állás szervezeti szabályzatának jóváhagyása.
61. A főiskolai tanári helyettesítési díjak vitás ügye.
62. Bathó János tanár ellen fegyelmi eljárás indítása.
63. Dr Rácz Lajos akad. tanár fizetésének rendezése.
64. Marton János theol. tanár véglegesítése.
65. Dr. Csiky Kálmán jogtanárnak az egyetemi magántanárság megszerzésére végső határidő.
66. Tóth József főiskolai szőlész fizetésének javítása.
67. Főiskolai belső szolgák fizetésének javítása lakáspénzzel.
68. Ingyenes tápintézeti hely genfi, vagy általában svájci vagy franciaországi akadémiai hallgató részére Sárospatakon.

69. A sárospataki főiskolában a beiratási díjszedés újabb szabályozása
70. Széll Miklós felvétele a Horváth Mária műegyetemi ösztöndíjra.
71. A Csirke-parlag adásvételi szerződése.
72. A sárospataki főiskola évről-évre vizsgálati.
73. A miskolci főgimnáziumi igazgató jelentése s ehhez fűződő határozatok.
74. A rimaszombati főgimn. igazgató jelentése.
75. Az egyh. ker. felsőbb leányiskola felügyelő-bizottságának jelentése és ehhez fűződő határozatok.
76. Egyházkerületi számvevőszéki jegyzőkönyv. Kovács G. pénztárnoknak és Bizony Akos ügyésznek köszönet és elismerés.
77. Egyházkerületi pénzügyi választmány költségelőirányzatai 1911-re.
78. A vallás- és közokt. miniszter 16785—1911. sz. leirata.
79. A vallás- és közokt. miniszter 18203—1911. sz. leirata.
80. A vallás- és közokt. miniszter 85570—1910. sz. leirata.
81. A vallás- és közokt. miniszter 128180—1910. sz. körrendelete.
82. A vallás- és közokt. miniszter 119226—1910. sz. leirata a Vágássy Ferenc-féle alapítványra és az egyh. ker. által kezelt alapítványokra vonatkozólag.
83. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 48446—1911. sz. leirata a rimaszombati főgimnáziumi görög-nyelvtanításra nézve.
84. A földmivelésügyi miniszter 8837—1910. sz. leirata a népgazdasági élet irányítására nézve.
85. Egyházkerületi főgondnok a Br. Vay B. hagyatékából 2 pecsétet a sárospataki régészeti múzeumban kér elhelyeztetni.
86. Középfelsőiskolai felügyelői állás szervezése ügyében a kebelbéli főgimnáziumok felügyelő-bizottságai nyilatkozzanak.
87. Népisk. felügyeleti szabályok és rendtartások terjesztendők az egyet. tanügyi bizottsághoz.
88. A gimnáziumok létszámának apadása tanulmányozandó s erről jelentés teendő az őszi közgyűlésre.
89. Az adatgyűjtés biztosítását célzó konventi határozat szigorúan teljesítendő.

90. A népiskolai tantervet egyházkerületünk az egyetemes konventre már felküldte.
91. A tőketartozások eredeti összegben való konvertálása.
92. Egyházmegyék a területükön lévő polg. községeket kivétel nélkül osszák be az egyházmegyei egyházközségek közé s erről tegyenek jelentést.
93. A középiskolai vallásitanítási tanterv módosítási tervezetere a kebelbeli főgimnáziumok és felsőbb leányiskola tanári karai adjanak véleményyt.
94. A gimn. új rendtartás életbeléptetése felől adjon a kerület jelentést a konventnek.
95. A kebelbeli gimnáziumokat pontos adatszolgáltatásra kéri a konvent.
96. A társ-, leány- és fiókegyházközségek közti jogviszony szabályozására az egyházmegyék adjanak véleményyt.
97. Az orsz. nyugdíjintézeti ügyrend 71. §-ára az esperesek figyelme felhivatik.
98. Az egyetemes névtárról jelentés.
99. Az adóalapból még nem segélyezett egyházközségek jegyzéke.
100. A lelkészözvegyek újabb államsegéllyel való gyámolításának elmaradása (vallás- és közoktatási miniszteri leirat 132481—1910.).
101. Közalapi hátralékok behajtására az esperesek felhivatnak.
102. A fegyencek lelki gondozásának szabályozása.
103. A Br. Baldácsy-alapítvány javadalmának felosztása.
104. Dr. Finkey F. kérelme a „szabályrendelet gyűjtemény“ re nézve.
105. Lelkeszi és tanítói változások.
106. Tisztviselőkké választott egyének bejelentése.
107. Megerősítésre felterjesztett díjlevelek.
108. A felsődobszai egyházközség adásvételi ügye.
109. A szikszói egyházközség adásvételi ügye.
110. A szalai egyházközség kölcsönügye.
111. A miglécnémeti egyházközség kölcsönügye.
112. Kurdi István bódvai tanító egyházkerületi tartozása ügyében egyházkerületi pénzügyi választmány adjon véleményyt.
113. Az ujlőrincfalvai egyházközség segélykérvénye a pénzügyi választmányhoz tétetik.

114. Az alsóborsodi e.-m. jelentése és kérelme a Tolcsvai Nagy Gedeon alapítványra nézve.
115. A mezőkeresztesi e.-község adásvételi ügye.
116. A tiszavalki egyházközség építkezési ügye s kölcsöne.
117. A miskolci e.-k. ingatlan elidegenítési ügye.
118. A sajkókazai egyházközség templomépítési és kölcsön-ügye.
119. A hangácsi e.-k. adásvételi ügye.
120. A rakottyási e.-k. adásvételi ügye.
121. A dédesi e.-k. iskolaállamosítási ügye.
122. A zádorfalvi e.-k. építkezési ügye és tőkájének részben való felmondhatása.
123. Somorjay János adományáért a rimaszombati e.-k. részére köszönet és elismerés.
124. Özv. Szkárosi Gusztávné adományáért a sárospataki könyvtárnak köszönet és elimerés.
125. A szini e.-k. adásvételi ügye.
126. Az ungvári egyházközség szőlőtelepítési ügye.
- 127.
128. A nagygejőci e.-k. kölcsönfelvételi ügye.
129. A tiszasalamoni e.-k. kölcsönfelvételi ügye.
130. Máthé Gyula megcsonkult kongruájának pótlása végett püspöki beavatkozás.
131. Tamási Endréné szül. Eperjessy Ilona alapítványa (a legyesbényei e.-községnek) köszönettel fogadtatik s e. ker. kezelés alá vétetik.
132. A bereckii e.-k. magtáralapjának templomépítésre való felhasználása feltételekhez köttetik.
133. A mezőzombori e.-k. adásvételi ügye.
134. A bodroghalászi egyházközség iskolaépítési ügye s kölcsöne.
135. A berzéki egyházközség a Szemere—Törös alapról s erre nézve az alsózempléni egyházmegye figyelmeztetése.
136. A legyesbényei e.-k. adásvételi ügye.
137. A semjéni e.-k. kölcsönfelvételi ügye.
138. Az ágcsernői, nagytárkányi, csobaji és nagyrozvágyi e. községek kölcsönfelvételi ügye.
139. A nagybárij, alsómihályii, hoóri és magyarizségi e.-köz-ségek építkezési kölcsöne.

140. A szikszói e.-község urasztali edényeinek eladási ügye.
141. Szemán Józsefné felebbezése a f.-borsodi e. m. tavaszi közgyűlésének 26. sz. határozata ellen (urasztali terítő használata miatt.)
142. Balogiványi és Nemesradnót a Gusztáv Adolf-egylettől segílyt kér. Az egyházmegyék a segílyezést kívánt e. községeket terjesszék fel.
143. Közhirdetésre ajánlott egyh. községek.
144. Káplántartási jogosultságo' nyert lelkészek s megfelelő díjazásuk kieszközlése.
145. A Magy. Ref. Tanítók Orsz. Egyesülete egyhm. 'anító-testületek szervezése végett az orsz. egyesületbe való belépési kötelezettséggel.
146. Ugyanaz egyes tantárgyakra több megfelelő tankönyv használhatóságát kéri. Irod. kör dolgai.
147. Ugyanaz a népisk. szervezet és tanterv, szolgálati pragmatika egyenlővé tétele tárgyában. Egyh. ker. tanügyi bizottság dolga.
148. Az ORLE. az alkohol ellen mozgalmat sürget.
149. Orsz. Ref. Tanáregyesület a tanári lakáspénzek rendezése tárgyában.
150. Családkönyv mintát készíttessen a konvent.
151. Kalvineum segílyezése közhirdetés útján eluttasítatik.
152. A tanítói államsegély késedelmes kiutalása miatt püspök keresse meg az ill. miniszteriumot.
153. Az egyházlátogatási jkvbe a keresztelésre vonatkozó kérdés is felvehető, egyéb is.
154. Gömöri e. m. a theologusok gyakorlati képzését sürgeti.
155. Szücs György kérelme nyugdíjintézeti segílyért.
156. A tornai e. m. a szádellői tanító r. kath. vallásu voltát sérelmesnek bizonyítja s egyh. ker. püspöki beavatkozást határoz.
157. A tornaujfalui leányegyházközség uj adókulcsának megállapítása.
158. Jelentés az ungi e. m. állami elemi iskolai vallás- és énektanításról.
159. A Horváth Mária alap állása az ungi egyh. megyében.
160. Ungi egyházmegyei felterjesztés az állami anyakönyvvezetés miatt elvesztett lelkészi jövedelem kárpótlása iránt.

161. A korláthelmeci, felsőröcsei és szalókai egyházközségek fél papi jövedelme az egyh. ker. pénztárba fizetendő.
162. Az egri vallássérelem elintézése.
163. Az eszenyi egyh. község kérelme káplántartási ügyben az ungi e. megyéhez utasítatik.
164. Papp József vallástanítólelkész törzsfizetése után az e. k. pénztár 2°/_o nyugdíjjárulékot fizet.
165. Egyed Béla szirénfalvi előkönyörgő tanító a rendkívüli colloquiumok és alapvizsgálat letételére engedélyt kap.
166. Fóris Béla s. lelkész kérvénye juniusi lelkészi vizsgáért s bizonyítványának rögtönös érvényességeért.
167. A József kir. Herceg Szanatorium kérelme iskolai gyűjtés végett.
168. Az Állatvédő Egyesület kérelme a fák és madarak ünnepének elrendelése végett az egyh. ker. tanügyi bizottsághoz tételik.
169. Seres József nemesmartonfalvi lelkész kérvénye fiának a theol. akadémiába való újra felvétele végett.
170. A Szondy-Kenessey alapítványi jutalék sorrendi következtetésének megállapítása.
171. A Prot. Orsz. Árvaegylet segélykérvénye.
172. Az Uránia kérelme adakozásra József főherceg szobrára.
173. Az őszi gyűlés helyének meghatározása s a gyűlés előkészítése.
174. A gyűlés berekesztése s a jkv. hitelesítése.

II.

Bírósági ügyek.

1. Lengyel István püspöki titkár fegyelmi ügye a hernád-büdi lelkészi állásáról történt lemondása miatt.
2. A barkai egyh. község felebbezése a tornai egyházmegye közigazgatási bizottságának a Laczó Dániel kártérítési keresete tárgyában hozott határozat ellen.
3. A barkai egyh. község perujítási kérelme a barkai templomföld ügyében.
4. A szini egyh. község felebbezése a tornai e. m. közig. bíróságának a Szin és Szögliget közötti teherviselési arányt megállapító határozata ellen.

5. Özv. Urbán Mihályné felebbezése az ungi egyházmegye közigazg. bíróságának a záhonyi e. község által visszatartott lelkészi járandóság tárgyában hozott ítélete ellen.
6. Gortvay Dániel és Ferenc korláthelmeci lakosok felebbezése templomi székper ügyben.
7. Pankotai László kisgejőci egyháztág felebbezése templomi székper ügyében.
8. A bíróság kiegészítése.

Betűsoros tárgymutató.

- Abauji egyházmegye és esperes 108, 109, 110, 111, 140,
150, 151.
Ágcsernői e.-k. 138.
Alsóborsodi dékán 48.
Alsóborsodi egyházmegye 113, 114, 115, 116.
Alsómihályi e.-k. 139.
Alsózempléni egyházmegye 130, 131, 132, 133, 134, 135,
136, 137, 138.
Andrássy Dénes gr. 15/c.
Artbauer Gizella 75.
Baldácsy-alapítvány igazgatóság 20.
Bálint Dezső 15/e, 16, 22, 23, 24, 29, 30.
Balogványi e.-k. 142.
Bánffy Dezső br. 6, 11.
Barkai egyházközség Bir. II., III.
Bathó János 62.
Bátky Lajos 43.
Bereckii e.-k. 132.
Beretkei e.-k. 143.
Bernáth Zoltán 15/e.
Berzéki e.-k. 135.
Bizony Ákos 29, 30, 42, 76, 82.
Bodroghalászi e.-k. 134.
Bodzásujlaki e.-k. 143.
Bódvaszilas 143.
Bornemisza László 22.
Csabay Pál 15/e.
Csik Dániel 73.

- Csiky Kálmán 65.
 Csobaji e.-k. 138.
 Csontos József 15/e, 24.
 Csorba György 73.
 Czinke István 13, 15/e, 17, 46.
 Deák János 43.
 Debreczeni Bertalan 4.
 Debreceni egyházmegye 12.
 Dédesi e.-k. 121.
 Diószeghy Dezső 4.
 Dókus Ernő 2, 7, 14, 25, 29.
 Dókus Gyula 29, 30.
 Dókus László 3, 5, 19, 29, 30.
 Egri e.-k. 33, 162.
 Egyed Béla 165.
 Egyetemes konvent 16, 42, 44/a, 87, 88, 90, 91, 99, 100, 150, 160.
 Egyházkerületi elnökség 25, 26, 29, 30, 31, 32, 35, 44/a, 47, 56, 62, 85, 90, 91, 103, 143, 144, 166, 173.
 „ felsőbb leányiskola előljárósága, tanárai 75, 86, 93, 94.
 „ közgyűlés tagjai általában 31.
 „ jegyzők 31, 46.
 „ pénztár 15/b, c, 28, 29, 114, 131, 161, 164, 170.
 „ pénzügyi választmány 29, 76, 77, 110, 112, 113, 171.
 „ tanügyi bizottság 35, 87, 89, 145, 147, 168.
 Egyházközségek általában 6, 7, 33, 36, 44/a, 59, 80, 84, 143, 167.
 Egyházmegyék általában 6, 7, 24, 31, 32, 33, 35, 36, 44, 92, 96, 101, 104, 106, 107, 142, 143, 144, 147, 153.
 Eröss Lajos özvegye 6.
 Esperesek általában 6, 7, 13, 24, 43, 59, 92, 96, 97, 101, 102, 104, 107, 153.
 Eszenyi e.-k. 163.
 Fejes István és a püspöki hivatal 1, 6, 7, 13, 15/b, c, d, e, 16, 18, 20, 25, 26, 27, 31, 47, 62, 83, 107, 117, 130, 152, 156, 160, 170, 173, 174.
 Felsőborsodi egyházmegye 22, 118, 119, 120, 121, 141, 151.
 Felsődobszai e.-k. 108.

- Felsőröcsei e.-k. 161.
Felsőzempléni egyházmegye 3, 139, 152, 173.
Finkey Ferenc dr. 29, 30, 46, 104.
Fóris Béla 166.
Fövenyessy Bertalan ifj. 24.
Fuliquett György 6.
Fűrész Róza 75.
Gecsey Péter 37.
Geduly Henrik 15/a.
Gortvai Dániel és Ferenc Bír. VI.
Gömöri egyházmegye és esperese 34, 122, 123, 124, 142,
153, 154.
Hallgató János 144.
Hangácsi e.-k. 119.
Hodossy Béla 17.
Hoóri e.-k. 139.
Horváth Lajos örökösei 6, 73.
Hutka József 29, 30.
Ifjusági ker. egyesületek 45.
Izsépy Zoltán 4.
Jablonca egyházközség 143.
Jakab János 144.
József kir. Herceg Szanatorium-Egy. 167.
Kádár Kálmán 3, 5.
Kajatai e.-k. 33.
Kározy Mária 75.
Kerekes József 43.
Kérészy Barna 16, 32.
Kisgejőci egyházközség Bír. VII.
Komjáthy Béla 4.
Korláthelmeci e.-k. 161.
Kovács Gábor dr. 6, 29, 30, 71.
Középszabolcsi egyh. m. 12.
Kurdí István 112.
Laczó Dániel Bír. II.
Ládbessenyei e.-k. 141.
Legyesbényei e.-k. 131, 136.
Lelkészek általában 6, 36, 84, 102, 104, 105, 143, 167.
Lengyel István 28, Bír. I.
Lucskai e.-k. 143.

- Magyarizsépi e.-k. 139.
Magyar Pálné 38.
Magyar Ref. Tanítók Orsz. Egyesülete 145, 146, 147.
Maklár Pap Miklós 59.
Makó János 43.
Márton János 64.
Máthé Gyula 130.
Meczner András 15/e.
Meczner Béla 15/e, 29, 30.
Mezőkeresztesi e.-k. 115.
Mezőzombori e.-k. 133.
Miglécnémeti e.-k. 111.
Minaji e.-k. 143.
Miskolci e.-k. 117.
Miskolci ref. főgimn. előjárósága és tanári kara 24, 39, 40.
73, 86, 93, 94, 95, 149.
Mitrovics Gyula dr. 46.
Morvay József 144.
Nagybárai e.-k. 139.
Nagygejőci e.-k. 128.
Nagy Péter 73.
Nagyrosványi e.-k. 138.
Nagytárkányi e.-k. 138.
Nemesradnóti e.-k. 142.
ORLE 148.
Orsz. Állatvédő Egyesület 168.
Pankotai László Bír. VII.
Papp József 164.
Parokhiális könyvtárbizottság (országos) 56.
Putnoki Nagy Sándor 43.
Rác Lajos dr. 15/e, 24, 63.
Radácsi György 17, 29, 30, 46.
Radostyáni e.-k. 120.
Ragályi Béla 15/e.
Ragályi Géza 15/e.
Ragályi Gyula 6.
Rakostyási e.-k. 42.
Révész Kálmán 16, 18, 29, 30, 109.
Rimaszombati főgimn. előjárósága és tanárok 24, 39, 40,
74, 86, 93, 94, 95, 149.

- Sajókazai e.-k. 118.
 Sajókereszturi e.-k. 43.
 Sallay Sándor 144.
 Samarjay János 123.
 Sárkány Sámuel örökösei 6.
 Sárospataki akadémiái tanárok 24, 61.
   "   gimn.   "   24, 39, 40, 61, 69, 93, 94, 95.
   "   főisk. igazgató tanács 39, 49, 50, 51, 52, 53, 54,
           55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66,
           67, 68, 69, 70, 71, 86, 89, 93.
   "   főisk. irodalmi kör 146.
   "   "   pénztár 57, 58, 63, 64, 66, 67, 69, 70, 71.
   "   régészeti muzeum felügyelője 85.
   "   theológiai dékán 165, 169.
 Semjéni e.-k. 137.
 Seres József 144, 169.
 Soltész József 93.
 Sulyovszky István 15/d.
 Szalai e.-k. 110.
 Szalay László 22, 46.
 Szalócai e.-k. 161.
 Szánthó István 144.
 Széll Miklós 70.
 Szemán Józsefné szül. Rőcei Borbála 141.
 Szikszói e.-k. 109, 140.
 Szini és szögligeti e.-k. 125. Bír. IV.
 Szinyei Gerzson 49.
 Szivos Mihály 49.
 Szkárosy Gusztávné özv. 124.
 Szuhay Benedek Bír. VIII.
 Szűcs György 155.
 Tanítók általábzn 84, 105, 167.
 Tamásy Endréné szül. Eperjessy Ilona 131.
 Thuránszky Tihamér 4.
 Tizasalamoni e.-k. 129.
 Tiszavalki e.-k. 116.
 Tornai egyházmegye 22, 125, 156, 157. Bír. II, III, IV.
 Tornaujfalusi e.-k. 157.
 Tóth Béla 75.
 Tóth József 66.

Török Andor 144.

Tüdős István dr. 19.

Ujlőrincfalvai e.-k. 113.

Ungi egyházmegye 22, 126, 128, 129, 158, 159, 160, 161, 163.
Bír. V, VI, VII.

Ungtarnóci e.-k. 143.

Ungvajkóc 143.

Ungvári e.-k. 126.

Urbán Mihályné özv. Bir. V.

Várad y Pál 49.

Vadászy Pál Bir. VIII.

Vattai e.-k. 114.

Vattay László 22, 46.

Vay Elemér br. 156.

Zádorfalvai e.-k. 122.

Zelenka Pál örökösei 6.

Zsinati elnökség 22.
